

โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
ศูนย์การเรียนรู้ชาติพันธุ์คนอีสาน ไทฮิมโขง จังหวัดบึงกาฬ
INTERIOR ARCHITECTURAL DESIGN PROPOSAL PROJECT FOR
THAI-HIM-KHONG ETHNIC LEARNING CENTER

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2562

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2019

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้มหาวิทยาลัยพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต
(สถาปัตยกรรมภายใน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญธิกา สวัสดิ์ศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร มูรพันธ์

รองศาสตราจารย์ทรงชม จุลาสัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ญาณินทร์ รักรวงศ์วาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาลี มธุรการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาติ ภาสวร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญธิกา สวัสดิ์ศรี)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการและเลขานุการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิชัย มณีอินทร์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์   โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
ศูนย์การเรียนรู้ชาติพันธุ์คนอีสาน ไทฮิมโขง จังหวัดบึงกาฬ

นักศึกษา   นางสาวเจนนิตา การุณรักษ์

รหัสประจำตัว   58020120

หลักสูตร   สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชา   สถาปัตยกรรมภายใน

พ.ศ.   2562

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   ผศ.วุฒิชัย มณีอินทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

โครงการเสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน ศูนย์การเรียนรู้ชาติพันธุ์คนอีสานโทฮีมิโขง จังหวัด บึงกาฬ เกิดขึ้นจากการที่ทางเราได้สนใจในความเป็นมาของชาติพันธุ์หรือบรรพบุรุษของคนอีสานว่ามาจากไหน และกลุ่มคนเหล่านี้เป็นใคร ทำอาชีพอะไร มีกิจกรรมหรือวิถีชีวิตอย่างไรแล้วสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมหรือประเพณีต่างๆ ที่ตกทอดกันมาสู่ลูกหลานนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยใดเราจึงได้ลงลึกเพื่อค้นศึกษาแล้วจึงได้รู้ว่าภาคอีสานเป็นภาคที่มีการอาศัยอยู่ของชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มคนที่อพยพมาจากจีน เวียดนาม จากลาว จากกัมพูชา หรือจาก คนภาคกลางเองที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานในเขตภาคอีสาน ยิ่งในช่วงที่เกิดสงครามต่างๆยิ่งทำให้การอพยพนั้นมีมากขึ้น เริ่มจากการอพยพลงมาจากแม่น้ำอาศัยตามแนวขอบแม่น้ำแล้วค่อยๆแผ่ขยายเข้าไปในพื้นที่ต่างๆ เกิด การผสมผสานหลากหลายวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน และเมื่อผู้คนมากมายและมีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ จึงต้องมีการตั้งกฎขึ้นเพื่อให้สามารถอยู่ด้วยกันได้ ซึ่งกฎที่ตั้งขึ้นมานั้นเรียกว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่ "ฮีตสิบสอง" หมายถึง จารีตประเพณีประจำสิบสองเดือน ในทุก ๆ เดือนของรอบปีและถือเป็นจรรยาของสังคม ผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะเป็นผู้ที่ผิดฮีตหรือผิดจารีตนั่นเอง (หลายครั้งฮีตสิบสองมักจะกล่าวควบคู่ "คองสิบสี่" (คองสิบสี่) ที่เป็นดั่งแบบแผนหรือแนวทางดำเนินชีวิต (คอง = ครรลอง) แต่จะมุ่งเน้นไปทางศีลธรรมมากกว่าด้าน อาชีพ)

สำหรับวันนี้ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้ประเพณี 12 เดือน หลายอย่างของชาวอีสาน เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในขณะที่บางประเพณีก็เริ่มสูญหายซึ่งหากประเพณีเหล่านี้ไม่มีการสืบต่อหรือ ไม่มีการอนุรักษ์ไว้บางทีในอนาคตเด็กรุ่นใหม่อาจไม่รู้จักประเพณีอันดีงาม อย่าง "ฮีตสิบสอง" ก็เป็นไปได้

ที่มาของชื่อโครงการ ศูนย์การเรียนรู้ โทฮีมิโขง นั้นมาจาก คำว่า โท นั้นแปลได้หลากหลายความหมาย ทั้งแปลได้ว่าการเป็นอิสระ และแปลว่าชาวเมือง คำว่าฮีมิ มาจากคำว่าริม แต่เนื่องจากคนอีสานนั้นจะออกเสียงคำว่าริม เป็นตัว ฮอนกฮูก ฮิมโขง จึงเป็นคำพูดภาษาปากของคนทางภาคอีสานที่เรียกคนที่อาศัยอยู่ติดฝั่งแม่น้ำโขงว่า คนฮิมโขง หรือโทฮีมิโขง ซึ่งศูนย์การเรียนรู้โทฮีมิโขงจะจัดทำเป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ ของคนไทย ที่อาศัยอยู่ติดแม่น้ำโขง ประกอบไปด้วย จังหวัด เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี เหตุที่เลือกทำชาติพันธุ์ที่อาศัยติดแม่น้ำโขงเพราะ มีความหลากหลายทางอารยธรรม ศิลปะวัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย และหลายวัฒนธรรมกลุ่มจังหวัดเหล่านี้จะมีความเก่าแก่มากที่สุด(อ้างอิงจากหนังสือสารคดีท่องเที่ยว อิงประวัติศาสตร์ภาคอีสานเขียนโดย ลำจุล ฮวบเจริญ,ประวัติศาสตร์อีสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เขียนโดย เต็ม วิภาร์คพจนกิจ) โดยในเจ็ดจังหวัดนี้มีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่มาก ถึง 17 ชาติพันธุ์ อาทิเช่น ไทเลย ไทดำ ไทพวน ลาวพวน ผู้ไท ญวน ไส้ บรู ช่า ไทญ้อ ไทกะเลิง ไทแสก ขอม จามละว้า ส่วย(กวย) จีน ซิกซ์ โดยแต่ละชาติพันธุ์จะอาศัยกระจายกันตามริมขอบแม่น้ำโขง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของ ผศ.วุฒิชัย มณีอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาทั้งในด้านการจัดการกับพื้นที่ขนาดใหญ่ การจัดทำนิตยสารภายในโครงการ แนะนำในเรื่องของงานตีพิมพ์เพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ออกมาได้ และคณาจารย์ประจำภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ชินโรส พันทวี อาจารย์สอนในรายวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์คนอีสานแก่ข้าพเจ้าและยังเอื้อเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำสถานที่สำหรับลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผศ.ดร.ทรงยศ วีระทวีมาศ อาจารย์สอนในรายวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เอื้อเพื่อข้อมูลด้านถิ่นฐานการอยู่อาศัยของคนอีสานรวมถึงที่ท่านอาจารย์ได้มอบหนังสือพื้นถิ่นไท-ลาว แก่ดิฉันเพื่อนำมาหาข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผศ.ดร.ชุมพร มูรพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังที่เอื้อเพื่อหนังสือเกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่นอีสานและยังได้ให้คำแนะนำสำหรับการคัดกรองข้อมูลเพื่อนำมาซึ่งตีพิมพ์ ซึ่งถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในวิทยานิพนธ์ของดิฉันในครั้งนี้

ขอขอบคุณรุ่นน้องและรุ่นพี่ในสายรหัสที่ได้คอยช่วยเป็นกำลังใจและช่วยแบ่งเบางานบ้างในบางครั้ง ซึ่งถือเป็นการช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มีความสุขและมีความสุขมากขึ้น

ขอขอบพระคุณนายหวังอ้อป้อ นายเชียวจ้าน นายคิมโดยอง นายจงแจชยอน ที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ของดิฉันสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัว ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

เจนนิตา การุณรักษ์

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	VI
สารบัญภาพ	VII
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ประวัติความเป็นมา	1
1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ	2
1.3 ภาพลักษณ์โครงการ	7
1.4 เหตุผลในการปรับปรุง / เสนอแนะ	7
1.5 วัตถุประสงค์โครงการ	8
1.6 กลุ่มเป้าหมาย	8
1.7 สถานที่ตั้งโครงการ	10
1.8 อาคารภายในโครงการ	29
1.9 การวิเคราะห์ที่ตั้ง	51
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปสนับสนุนโครงการ	52
2.1 ข้อมูลพื้นฐานของโครงการ	55
2.2 ข้อมูลสนับสนุนโครงการ	78
บทที่ 3 กรณีศึกษา	116
3.1 กรณีศึกษา	116
3.1.1 พิพิธภัณฑสถานชาติพันธุ์วิทยาเวียดนาม เมืองฮานอย	116
3.1.2 พิพิธภัณฑสถานเวียดนาม เมืองฮานอย	124
3.1.3 พิพิธภัณฑสถานชนมีชีวิต จังหวัดบึงกาฬ	130
3.1.4 พิพิธภัณฑสถานเอโดะ-โตเกียว	135
บทที่ 4 การศึกษาผู้ใช้โครงการ	144
4.1 พฤติกรรม	144
4.1.1 พฤติกรรมผู้ให้บริการ	144
4.1.2 พฤติกรรมผู้รับบริการ	144
4.1.3 สายงานบริหารและอัตรากำลัง	149

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
4.1.4 ตารางเวลาที่ใช้พื้นที่	150
4.2 พื้นที่ที่ต้องการ	152
บทที่ 5 การวิเคราะห์และแนวความคิดในการออกแบบ	157
5.1 สภาพแวดล้อมภายในและวัสดุ	157
5.1.1 สภาพแวดล้อมภายใน	157
5.1.2 วัสดุ	159
5.2 การวิเคราะห์และแนวความคิดในการออกแบบ	160
5.2.1 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์พื้นที่	160
5.2.2 การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่	160
5.2.3 การวิเคราะห์ความสำคัญของขนาดพื้นที่	161
5.2.4 การแบ่งเขตพื้นที่	161
5.2.5 แนวความคิดในการออกแบบ	162
บทที่ 6 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน	163
6.1 ผังบริเวณของโครงการ	163
6.2 ผังเฟอร์นิเจอร์	163
6.3 ผังเพดานและตำแหน่งดวงโคม	165
6.4 ผังพื้นและปลั๊ก	167
6.5 ภาพทัศนียภาพภายในโครงการ	169
6.6 ไอโซเมตริก	180
6.7 ภาพแสดงรูปด้านรูปตัดอาคาร	182
บรรณานุกรม	185
ภาคผนวก	187

สารบัญตาราง

หน้า

สารบัญตาราง บทที่1	2
ตารางที่1.1 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2559	2
ตารางที่1.2 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2560	3
ตารางที่1.3 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2561	3
ตารางที่1.4 แสดงข้อมูลกลุ่มเป้าหมายภายในโครงการ	8
ตารางที่1.5 แสดงข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย	9
ตารางที่1.6 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	14
ตารางที่1.7 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	20
ตารางที่1.8 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	26
ตารางที่1.9 แสดงการเปรียบเทียบการพิจารณาและสรุปผลที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมที่สุด	28
ตารางที่1.10 แสดงการวิเคราะห์อาคารที่เลือกมาเพื่อใช้ในโครงการ	33
ตารางที่1.11 แสดงการวิเคราะห์อาคารที่เลือกมาเพื่อใช้ในโครงการ	41
ตารางที่1.12 แสดงการวิเคราะห์อาคารที่เลือกมาเพื่อใช้ในโครงการ	45
ตารางที่1.13 แสดงการเปรียบเทียบการพิจารณาและสรุปผลอาคารที่เหมาะสมที่สุด	46
ตารางที่1.14 แสดงรายละเอียดข้อมูลอาคาร TCDC ขอนแก่น	48
ตารางที่1.15 แสดงรายละเอียดข้อมูลอาคาร TCDC ขอนแก่น	50
ตารางที่1.16 แสดงข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ตั้งโครงการ	54
สารบัญตาราง บทที่2	71
ตารางที่2.1 แสดงข้อมูลองค์ประกอบของโครงการ	71
ตารางที่2.2 แสดงข้อมูลขอบข่ายของโครงการและขอบเขตของวิทยานิพนธ์	73
สารบัญตาราง บทที่3	126
ตารางที่3.1 แสดงการวิเคราะห์พิพิธภัณฑสถานชาติพันธุ์วิทยาเวียงคานม เมืองฮานอย	126
ตารางที่3.2 แสดงการวิเคราะห์พิพิธภัณฑสถานชาติพันธุ์วิทยาเวียงคานม เมืองฮานอย	132
ตารางที่3.3 แสดงการวิเคราะห์พิพิธภัณฑสถานชาติพันธุ์ชุมชนมีชีวิต จังหวัดบึงกาฬ	136
ตารางที่3.4 แสดงการวิเคราะห์พิพิธภัณฑสถานชาติพันธุ์เอโตะ โตเกียว	144

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

	หน้า
บทที่1	11
รูปภาพที่ 1.1 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ A	11
รูปภาพที่ 1.2 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ A	11
รูปภาพที่ 1.3 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ A	12
รูปภาพที่ 1.4 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ A	12
รูปภาพที่ 1.5 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ A	13
รูปภาพที่ 1.6 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ A	13
รูปภาพที่ 1.7 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ตั้งโครงการ A	15
รูปภาพที่ 1.8 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ B	16
รูปภาพที่ 1.9 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ B	17
รูปภาพที่ 1.10 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ B	17
รูปภาพที่ 1.11 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ B	18
รูปภาพที่ 1.12 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ B	18
รูปภาพที่ 1.13 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ B	19
รูปภาพที่ 1.14 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ B	19
รูปภาพที่ 1.15 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ตั้งโครงการ B	21
รูปภาพที่ 1.16 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ C	22
รูปภาพที่ 1.17 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ C	23
รูปภาพที่ 1.18 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ C	23
รูปภาพที่ 1.19 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ C	24
รูปภาพที่ 1.20 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ C	24
รูปภาพที่ 1.21 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ C	.25
รูปภาพที่ 1.22 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ C	25
รูปภาพที่ 1.23 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ตั้งโครงการ C	27
รูปภาพที่ 1.24 แสดงทัศนียภาพตึกอาคารเรียนสน.เก่า	29
รูปภาพที่ 1.25 แสดงทัศนียภาพตึกอาคารเรียนสน.เก่า	30
รูปภาพที่ 1.26 แสดงแปลนอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่ 1.27 แสดงแปลนอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า	31
รูปภาพที่ 1.28 แสดงรูปด้านอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า	31
รูปภาพที่ 1.29 แสดงรูปด้านอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า	32
รูปภาพที่ 1.30 แสดงรูปด้านอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า	32
รูปภาพที่ 1.31 แสดงรูปด้านอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า	33
รูปภาพที่ 1.32 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น	35
รูปภาพที่ 1.33 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น	35
รูปภาพที่ 1.34 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น	36
รูปภาพที่ 1.35 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น	36
รูปภาพที่ 1.36 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น	37
รูปภาพที่ 1.37 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น	37
รูปภาพที่ 1.38 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น	38
รูปภาพที่ 1.39 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น	38
รูปภาพที่ 1.40 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น	39
รูปภาพที่ 1.41 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น	39
รูปภาพที่ 1.42 แสดงรูปด้านอาคาร TCDC ขอนแก่น	40
รูปภาพที่ 1.43 แสดงรูปด้านอาคาร TCDC ขอนแก่น	40
รูปภาพที่ 1.44 แสดงทัศนียภาพโครงการบ้านมะขาม	42
รูปภาพที่ 1.45 แสดงทัศนียภาพโครงการบ้านมะขาม	43
รูปภาพที่ 1.46 แสดงแปลนโครงการบ้านมะขาม	43
รูปภาพที่ 1.47 แสดงแปลนโครงการบ้านมะขาม	44
รูปภาพที่ 1.48 แสดงรูปด้านอาคารโครงการบ้านมะขาม	44
รูปภาพที่ 1.49 แสดงรูปด้านอาคารโครงการบ้านมะขาม	45
รูปภาพที่ 1.50 แสดงแปลนอาคารชั้น1 TCDC ขอนแก่น	47
รูปภาพที่ 1.51 แสดงแปลนอาคารชั้น1 TCDC ขอนแก่น	50
รูปภาพที่ 1.52 แสดงรูปด้านอาคารชั้น1 TCDC ขอนแก่น	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่ 1.53 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ	53
รูปภาพที่ 1.54 แสดงทิศทางแดดลม	54
สารบัญรูปภาพ บทที่2	83
รูปภาพที่ 2.1 แสดงลวดลายผ้าขึ้นของชาวภูไท	83
รูปภาพที่ 2.2 แสดงการแต่งกายของชาวภูไท	83
รูปภาพที่ 2.3 แสดงบ้านเรือนของชาวภูไท	85
รูปภาพที่ 2.4 รูปภาพการรำถวายพระธาตุพระนวม	86
รูปภาพที่ 2.5 รูปภาพคนไทโสร่งและการแต่งกาย	88
รูปภาพที่ 2.6 การประกอบพิธีชงกระมุดของคนไทโสร่ง	89
รูปภาพที่ 2.7 แสดงลักษณะของคนป่าหรือบรู	89
รูปภาพที่ 2.8 แสดงลักษณะกลุ่มคนไทญ้อ	90
รูปภาพที่ 2.9 แสดงลักษณะคนชนเผ่ากะเลิงหรือไทกะเลิง	92
รูปภาพที่ 2.10 แสดงลักษณะรูปภาพของคนเขมร หรือมอญ	94
รูปภาพที่ 2.11 แสดงการโพนซ้างและการแต่งกายของผู้ชายชาวกูย	95
รูปภาพที่ 2.12 แสดงลักษณะการแต่งกายของกลุ่มไทลาว	97
รูปภาพที่ 2.13 แสดงลักษณะบ้านเรือนของคนไทลาว	99
รูปภาพที่ 2.14 แสดงลักษณะบ้านเรือนของคนไทลาว	99
สารบัญรูปภาพ บทที่3	116
รูปภาพที่ 3.1 อาคารพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เวียดนาม	116
รูปภาพที่ 3.2 อาคารภายในพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาเวียดนาม	117
รูปภาพที่ 3.3 อาคารภายในพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เวียดนาม	118
รูปภาพที่ 3.4 อาคารภายในพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เวียดนาม	118
รูปภาพที่ 3.5 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	119
รูปภาพที่ 3.6 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	119
รูปภาพที่ 3.7 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	120
รูปภาพที่ 3.8 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	120
รูปภาพที่ 3.9 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	121

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่ 3.10 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	121
รูปภาพที่ 3.11 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	122
รูปภาพที่ 3.12 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	122
รูปภาพที่ 3.13 อาคารพิพิธภัณฑ์สตรีเวียดนาม	125
รูปภาพที่ 3.14 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	125
รูปภาพที่ 3.17 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	127
รูปภาพที่ 3.18 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	127
รูปภาพที่ 3.18 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	127
รูปภาพที่ 3.20 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	128
รูปภาพที่ 3.21 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	128
รูปภาพที่ 3.22 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ	128
รูปภาพที่ 3.23 อาคารพิพิธภัณฑ์ชุมชนมีชีวิต	130
รูปภาพที่ 3.24 นิทรรศการภายในโครงการ	131
รูปภาพที่ 3.25 นิทรรศการภายในโครงการ	132
รูปภาพที่ 3.26 ตลาดชุมชน	132
รูปภาพที่ 3.27 อาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ	136
รูปภาพที่ 3.28 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ	136
รูปภาพที่ 3.29 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ	137
รูปภาพที่ 3.30 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ	137
รูปภาพที่ 3.31 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ	138
รูปภาพที่ 3.32 โมเดลจำลองเมืองเอโดะ	138
รูปภาพที่ 3.33 โมเดลจำลองวิถีชีวิตเมืองเอโดะ	139
รูปภาพที่ 3.34 การแสดงละครเวทีในสมัยเอโดะ	139
รูปภาพที่ 3.35 การจำลองบ้านเมืองในยุคสมัยหลังจากยุคเอโดะ	140
สารบัญรูปภาพ บทที่4	145
รูปภาพที่ 4.1 แสดงภาพกลุ่มเป้าหมายในโครงการ	145
รูปภาพที่ 4.2 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้โครงการทัวร์ลิสต์	145

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่ 4.3 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้นิทรรศการ	146
รูปภาพที่ 4.4 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้นิทรรศการพิเศษ	146
รูปภาพที่ 4.5 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้WORKSHOP	147
รูปภาพที่ 4.6 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้ร้านขายของที่ระลึก	147
รูปภาพที่ 4.7 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้ห้องประชุม	148
รูปภาพที่ 4.8 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้เวทีการแสดง	148
รูปภาพที่ 4.9 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้ลานกิจกรรม	149
รูปภาพที่ 4.10 แสดงภาพกิจกรรมของกลุ่มสายงานบริหาร	149
รูปภาพที่ 4.11 แสดงภาพตารางเวลาในโครงการ	150
รูปภาพที่ 4.12 แสดงภาพตารางเวลาในโครงการ	150
รูปภาพที่ 4.13 แสดงภาพตารางเวลาWORK SHOP	151
รูปภาพที่ 4.14 แสดงภาพตารางเวลาWORK SHOP	151
รูปภาพที่ 4.15 แสดงภาพตารางเวลาWORK SHOP	152
รูปภาพที่ 4.16 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่รีเซปชั่น	152
รูปภาพที่ 4.16 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ทัวร์ลิสต์	153
รูปภาพที่ 4.17 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่นิทรรศการ	153
รูปภาพที่ 4.18 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่นิทรรศการพิเศษ	154
รูปภาพที่ 4.19 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่WORK SHOP	154
รูปภาพที่ 4.20 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่เวทีการแสดง	155
รูปภาพที่ 4.21 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ร้านขายของที่ระลึก	155
รูปภาพที่ 4.21 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ร้านอาหารและคาเฟ่	156
รูปภาพที่ 4.22 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ออฟฟิศ	156
สารบัญรูปภาพ บทที่5	162
รูปภาพที่5.1 แสดงวัสดุที่ใช้ภายในโครงการ	159
รูปภาพที่5.2 แสดงค่าความสัมพันธ์พื้นที่	160
รูปภาพที่5.3 แสดงการวิเคราะห์ขนาดพื้นที่	160
รูปภาพที่5.4 แสดงการวิเคราะห์ความสำคัญของขนาดพื้นที่	161

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่5.5 แสดงการแบ่งเขตพื้นที่	161
รูปภาพที่5.6 แสดงแนวความคิดในการออกแบบ	161
รูปภาพที่5.7 แสดงแนวความคิดในการออกแบบ	162
บทที่ 6 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน	163
รูปภาพที่6.1 แสดงผังบริเวณของโครงการ	163
รูปภาพที่6.2 แสดงผังเฟอร์นิเจอร์	163
รูปภาพที่6.3 แสดงผังเฟอร์นิเจอร์	164
รูปภาพที่6.4 แสดงผังเฟอร์นิเจอร์	164
รูปภาพที่6.5 แสดงผังเฟอร์นิเจอร์	165
รูปภาพที่6.6 แสดงผังเพดานและตำแหน่งดวงโคม	165
รูปภาพที่6.7 แสดงผังเพดานและตำแหน่งดวงโคม	166
รูปภาพที่6.8 แสดงผังเพดานและตำแหน่งดวงโคม	166
รูปภาพที่6.9 แสดงผังเพดานและตำแหน่งดวงโคม	167
รูปภาพที่6.10 แสดงผังพื้น	167
รูปภาพที่6.11 แสดงผังพื้น	168
รูปภาพที่6.12 แสดงผังพื้น	168
รูปภาพที่6.13 แสดงผังพื้น	169
รูปภาพที่6.14 แสดงส่วนรีเซปชั่น	169
รูปภาพที่6.15 แสดงส่วนรีเซปชั่น	170
รูปภาพที่6.16 แสดงส่วนพักคอย	170
รูปภาพที่6.17 แสดงส่วนFOODCOURT	171
รูปภาพที่6.18 แสดงส่วนFOODCOURT	171
รูปภาพที่6.19 แสดงห้องส่วนWORKSHOP	172

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป(ต่อ)

หน้า

รูปภาพที่6.20 แสดงห้องส่วนWORKSHOP	172
รูปภาพที่6.21 แสดงห้องส่วนWORKSHOP	173
รูปภาพที่6.22 แสดงห้องนิทรรศการอินโทรटकชั้น	173
รูปภาพที่6.23 แสดงห้องนิทรรศการเรื่องเล่าเฮาฮิมโขง	174
รูปภาพที่6.24 แสดงห้องนิทรรศการเรื่องเล่าเฮาฮิมโขง	175
รูปภาพที่6.25 แสดงห้องนิทรรศการความเชื่อ	175
รูปภาพที่6.26 แสดงห้องนิทรรศการความเชื่อ	175
รูปภาพที่6.27 แสดงห้องนิทรรศการฮีตสิบสองคองเมือง	176
รูปภาพที่6.28 แสดงห้องนิทรรศการฮีตสิบสองคองเมือง	176
รูปภาพที่6.29 แสดงห้องนิทรรศการฮีตสิบสองคองเมือง	177
รูปภาพที่6.30 แสดงห้องนิทรรศการมรดกอีสาน	177
รูปภาพที่6.31 แสดงห้องนิทรรศการมรดกอีสาน	178
รูปภาพที่6.32 แสดงห้องนิทรรศการวิถีชาวฮิมโขง	178
รูปภาพที่6.33 แสดงห้องนิทรรศการวิถีชาวฮิมโขง	179
รูปภาพที่6.34 แสดงห้องนิทรรศการวิถีชาวฮิมโขง	179
รูปภาพที่6.35 แสดงห้องนิทรรศการขุนพลแห่งปัญญา	180
รูปภาพที่6.36 แสดงภาพไอโซเมตริก	180
รูปภาพที่6.37 แสดงภาพไอโซเมตริก	181
รูปภาพที่6.38 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร	182
รูปภาพที่6.39 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร	182
รูปภาพที่6.40 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร	183
รูปภาพที่6.41 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร	183
รูปภาพที่6.42 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร	184
รูปภาพที่6.43 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร	184

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ประวัติและความเป็นมาของโครงการ

ความเป็นมาโครงการ

เกิดขึ้นจากการที่ทางเราได้สนใจในความเป็นมาของชาติพันธุ์หรือบรรพบุรุษของคนอีสานว่ามาจากไหน และกลุ่มคนเหล่านี้เป็นใคร ทำอาชีพอะไร มีกิจกรรมหรือวิถีชีวิตยังไงแล้วสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมหรือประเพณีต่างๆ ที่ตกทอดกันมาสู่ลูกหลานนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยใดเราจึงได้ลงลึกเพื่อศึกษาแล้วจึงได้รู้ว่าภาคอีสานเป็นภาคที่มีการอาศัยอยู่ของชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มคนที่อพยพมาจากจีน เวียดนาม จากลาว จากกัมพูชา หรือจากคนภาคกลางเองที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานในเขตภาคอีสาน ยิ่งในช่วงที่เกิดสงครามต่างๆยิ่งทำให้การอพยพนั้นมีมากขึ้น เริ่มจากการอพยพลงมาตามแหล่งน้ำอาศัยตามแนวขอบแม่น้ำแล้วค่อยๆแผ่ขยายเข้าไปในพื้นที่ต่างๆ เกิดการผสมผสานหลากหลายวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน และเมื่อผู้คนมากมายและมีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ จึงต้องมีการตั้งกฎขึ้นเพื่อให้สามารถอยู่ด้วยกันได้ ซึ่งกฎที่ตั้งขึ้นมานั้นเรียกว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่ "ฮีตสิบสอง" หมายถึง จารีตประเพณีประจำสิบสองเดือน ในทุก ๆ เดือนของรอบปีและถือเป็นจรรยาของสังคม ผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะเป็นผู้ผิดฮีตหรือผิดจารีตนั่นเอง (หลายครั้งฮีตสิบสองมักจะกล่าวควบคู่ "คองสิบสี่" (คองสิบสี่) ที่เป็นดั่งแบบแผนหรือแนวทางดำเนินชีวิต (คอง = ครรลอง) แต่จะมุ่งเน้นไปทางศีลธรรมมากกว่าด้านอาชีพ)

คองสิบสี่ หมายถึง ข้อติกาของสังคม 14 ประการที่ยึดถือปฏิบัติต่อกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม จากการกำหนดฮีตสิบสองคองสิบสี่ขึ้นจึงทำให้ภาคอีสานนั้นมีกิจกรรมตลอดทั้งปี และถือเป็นประเพณีอันดีงามที่ควรค่าแก่การรักษา แต่ก็ดั่งที่ได้กล่าวไปเบื้องต้น ปัจจุบันกาลเวลาเปลี่ยนไปสิ่งที่เคยสืบทอดกันมาได้เริ่มจางหายไป วัฒนธรรมเก่าแก่ วิถีชีวิตดั้งเดิมเริ่มเปลี่ยนไป เราจึงตระหนักถึงข้อนี้ว่าเราจะปล่อยให้สิ่งเหล่านี้หายไปจึงหรือ หัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง ศูนย์การเรียนรู้โทสมโขง จึงได้เกิดขึ้น เพื่อที่ต้องการให้มีพื้นที่สำหรับจัดแสดงวัฒนธรรมอันดีงามนี้ไว้ และยังสามารถบอกเล่าถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนอีสานเอาไว้อย่างครบถ้วน โดยเราต้องการผลักดันให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของทางภาคอีสาน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเน้นไปท่องเที่ยวในรูปแบบธรรมชาติรวมถึงข้ามไปเที่ยวฝั่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเรามองเห็นว่านอกจากการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเราสามารถนำวัฒนธรรมที่กำลังจะหายไป มาฟื้นคืน แล้วเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มตัวเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมได้อีก ทั้งนี้เองนักท่องเที่ยวยังได้ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของภาคอีสาน บรรพบุรุษของคนอีสานว่าเป็นใคร มาจากไหน และยังได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนไปด้วย ซึ่งถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและให้เกิดการอนุรักษ์ไปพร้อมๆกัน

ที่มาของชื่อโครงการ ศูนย์การเรียนรู้ ไทฮิมโขง นั้นมาจาก คำว่า ไท นั้นแปลได้หลากหลายความหมาย ทั้งแปลได้ว่าการเป็นอิสระ และแปลว่าชาวเมือง คำว่าฮิม มาจากคำว่าริม แต่เนื่องจากคนอีสานนั้นจะออกเสียง คำว่าริม เป็นตัว ฮอนกฮูก ฮิมโขง จึงเป็นคำพูดภาษาปากของคนทางภาคอีสานที่เรียกคนที่อาศัยอยู่ติดฝั่งแม่น้ำโขงว่า คนฮิมโขง หรือไทฮิมโขง ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ไทฮิมโขงจะจัดทำเป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ของคนไทย ที่อาศัยอยู่ติดแม่น้ำโขง ประกอบไปด้วย จังหวัด เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี เหตุที่เลือกทำชาติพันธุ์ที่อาศัยติดแม่น้ำโขงเพราะ มีความหลากหลายทางอารยธรรม ศิลปะวัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย และหลายวัฒนธรรมกลุ่มจังหวัดเหล่านี้จะมีความเก่าแก่มากที่สุด(อ้างอิงจากหนังสือสารคดีท่องเที่ยว อิงประวัติศาสตร์ภาคอีสานเขียนโดย ลำจูล ชวบเจริญ,ประวัติศาสตร์อีสาน เขียนโดย เต็ม วิภาร์คพจนกิจ) โดยในเจ็ดจังหวัดนี้มีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่มาก ถึง 17 ชาติพันธุ์ อาทิเช่น ไทเลย ไทดำ ไทพวน ลาวพวน ผู้ไท ญวน ไส้ บรู๋ ข่า ไทญ้อ ไทกะเลิง ไทแสก ขอม จามละว้า ส่วย(กูย) จีน ชิกซ์ โดยแต่ละชาติพันธุ์จะอาศัยกระจายกันตามริมขอบแม่น้ำโขง

1.2 เหตุผลสนับสนุนโครงการ

- 1) สถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬเพิ่มขึ้นจากการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ตามตาราง 1.1-1.3)

ตารางที่ 1.1 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2559

พ.ศ.2559			
สถิติประจำเดือน(สถิติทุก3เดือน)	นักท่องเที่ยวชาวไทย(คน)	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ(คน)	รวม(คน)
ม.ค.-มี.ค.	158,832	616	159,548
เม.ย.-มิ.ย.	137,576	2,514	140,090
ก.ค.-ก.ย.	108,023	1,500	109,523
ต.ค.-ธ.ค.	155,393	1,730	152,592
รวม		566,753	

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1.2 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2560

พ.ศ.2560			
สถิติประจำเดือน(สถิติทุก3เดือน)	นักท่องเที่ยวชาวไทย(คน)	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ(คน)	รวม(คน)
ม.ค.-มี.ค.	157,320	896	158,216
เม.ย.-มิ.ย.	148,654	1,896	150,550
ก.ค.-ก.ย.	106,897	1,732	108,629
ต.ค.-ธ.ค.	155,564	1,543	157,107
รวม		574,502	

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 1.3 แสดงสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2561

พ.ศ.2561			
สถิติประจำเดือน(สถิติทุก3เดือน)	นักท่องเที่ยวชาวไทย(คน)	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ(คน)	รวม(คน)
ม.ค.-มี.ค.	162,152	1,871	164,023
เม.ย.-มิ.ย.	140,473	2,615	143,088
ก.ค.-ก.ย.	108,213	1,501	109,714
ต.ค.-ธ.ค.	162,414	1,805	164,219
รวม		575,123	

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จำนวนสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬนั้นโดยเทียบตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2561 นั้นมีจำนวนนักท่องเที่ยวค่อยๆเพิ่มขึ้นเรื่อยๆและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกทั้งจากการสนับสนุนของทางจังหวัดที่พยายามผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวภายในเมืองบึงกาฬและมีการจัดกิจกรรมประจำปีต่างๆเช่น การแข่งขันเรือยาวที่แม่น้ำโขงซึ่งจะจัดขึ้นทุกปีและถือเป็นงานที่ใหญ่โตมีจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมมากกว่า100,000คนต่อวัน (อ้างอิงจากจำนวนนักท่องเที่ยวเมื่อปีพ.ศ.2560)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2). นโยบายการท่องเที่ยวเมืองรองของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จัดงานเปิดตัวยิ่งใหญ่ ปลายปีที่แล้ว “2561 ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก้อย่างยั่งยืน” ประชาสัมพันธ์เชิญชวนคนไทยเที่ยวในประเทศให้มากยิ่งขึ้น เงินจะได้ไม่ไหลออกนอกประเทศ

ขณะที่ ททท. พลิกกลยุทธ์การตลาด โพรโมตเมืองท่องเที่ยวหลักควบคู่ไปกับเมืองท่องเที่ยวรอง เพื่อเปิดตลาดท่องเที่ยวจังหวัดต่างๆให้มากยิ่งขึ้น และช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ด้วย

จ.บึงกาฬ เป็น 1 ใน 55 เมืองท่องเที่ยวรอง ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจไว้อวดไม่แพ้เมืองอื่นๆ เริ่มโปรโมตในช่วงอากาศหนาวมาตั้งแต่ต้นปี ล่าสุด นายกรกต อารงวงศ์สวัสดิ์ รอง ผวจ.บึงกาฬ ได้สานนโยบายเป็นประธานเปิดกิจกรรม “มหัศจรรย์บัวริมบึงหนองเลิง” ที่ ต.ดอนหญ้านาง อ.พรเจริญ เชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้าไปชม ทะเลบัวแดง ที่สวยงามภายในอาณาเขตกว่า 700 ไร่

ซึ่งถือว่าในปัจจุบันจังหวัดบึงกาฬนั้นเป็นอีกเมืองที่มีนักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาชมเยอะมากขึ้นและภายในจังหวัดบึงกาฬเองยังได้พยายามผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งด้าน ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้จังหวัดบึงกาฬนั้นสามารถเป็นจังหวัดที่ครบครันด้านการท่องเที่ยวได้

1.2.1 องค์การรองรับโครงการ

1). หอการค้าจังหวัดบึงกาฬ

วิสัยทัศน์

หอการค้าจังหวัดบึงกาฬ ก่อตั้งขึ้น ในวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 โดยการรวมตัวของนักธุรกิจภายในจังหวัดบึงกาฬ โดยประธานหอการค้าจังหวัดบึงกาฬคนแรก ได้แก่ นายประเสริฐ อุดลสุทธานนท์ พร้อมด้วยคณะกรรมการบริหารชุดแรก ภายหลังการจัดตั้งเป็นจังหวัดบึงกาฬ เป็นจังหวัดที่ 77 ของประเทศไทย ได้เพียง 2 เดือน โดยการสนับสนุนของทางราชการ ภายใต้พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509 ที่ จะส่งเสริมให้ พ่อค้า นักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม รวมตัวกันเป็นสถาบันหอการค้า เพื่อส่งเสริมให้เป็นนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐาน ทั้งทางด้านคุณธรรมและวิชาการ ทั้งเพื่อเป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนปกป้องรักษาผลประโยชน์ของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนรวมภายใน จังหวัดตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการค้าทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

พันธกิจ

1. ส่งเสริมวิสาหกิจต่างๆ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินและเศรษฐกิจ โดยทั่วไป เช่น รวบรวมสถิติ เผยแพร่ข่าวสารการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า การวางมาตรฐานแห่งคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าจัดตั้งและดำเนินการสถานการ ศึกษาเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจพหิพริภณธ์สินค้า การจัดงานแสดงสินค้า การเป็นอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า

2. รับประทานและให้คำแนะนำแก่สมาชิกเกี่ยวกับการค้า อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน และเศรษฐกิจ และช่วยอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก

3. ให้คำปรึกษาและเสนอข้อแนะนำแก่ทางราชการ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

4. ประสานงานในทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการค้ากับทางราชการ

5. ให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการกุศลและสาธารณะสงเคราะห์

6. ปฏิบัติกิจการอื่นๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของหอการค้า หรือตามที่ทางราชการมอบหมาย

7. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ด้วยความเป็นกลาง และไม่ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองใด

2).องค์การบริหารส่วนจังหวัดบึงกาฬ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิสัยทัศน์

สังคมมั่นคง เศรษฐกิจมีพลัง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สมดุลยั่งยืน

พันธกิจ

1. มุ่งสร้างและปรับปรุงระบบโครงสร้างบริการพื้นฐาน เพื่อการผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมให้ทั่วถึง โดยใช้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy)
2. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
3. อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน
4. พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ภัยทางสังคม ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ
6. พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนให้สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3).การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

วิสัยทัศน์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้น เป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม อย่างยั่งยืน หมายถึง เป็นผู้ชี้นำทิศทางการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในประเทศไทย ที่ได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมาถึงและเลือกเดินทางท่องเที่ยวเป็นอันดับต้นๆ ของโลกอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของการรักษาสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์เพื่อเน้นคุณค่าการท่องเที่ยวของประเทศไทย
2. ขับเคลื่อนห่วงโซ่คุณค่าในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และกระจายรายได้อย่างยั่งยืน
3. พัฒนาและให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. พัฒนา ททท.เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ด้านการตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทย

1.3 ภาพลักษณ์โครงการ

ศูนย์การเรียนรู้ชาติพันธุ์โทมโฮงเป็นโครงการที่ตั้งขึ้นมาเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัดบึงกาฬ โดยจะมีเนื้อหาภายในโครงการที่ครอบคลุมเรื่องราวทั้งประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มคนแต่ละชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ติดกับลุ่มแม่น้ำโขง เล่าถึงประเพณีอันดีงามที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นสู่รุ่นและวิถีชีวิตของคนแต่ละชาติพันธุ์เราจะนำเสนอออกมาทั้งในรูปแบบข้อมูล การบอกเล่าและการเปิดให้ผู้เข้าชมศูนย์ได้มีการทดลองทำในบางอย่างที่ทางศูนย์เราได้จัดทำเอาไว้ให้ เช่นการฝึกพูดภาษาถิ่นของแต่ละชาติพันธุ์ การเรียนรู้เรื่องการทอผ้า หรือการเรียนรู้ในเรื่องการเล่นเครื่องดนตรีอีสาน

โดยตัวศูนย์นั้นจะเปิดให้คนในชุมชนเข้ามาใช้พื้นที่ได้อย่างอิสระเป็นลักษณะของการเปิดเป็นพื้นที่สาธารณะให้กับคนในชุมชนเพื่อมาใช้ประโยชน์ต่างๆเช่นการรวมตัวกันทำกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้ภายในศูนย์เป็นศูนย์ที่มีชีวิต ไม่ต้องบังคับหรือจ้วงวานให้คนในชุมชนเข้ามาใช้งานในศูนย์และยังเป็นการดีที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมศูนย์นั้นได้เห็นถึงวิถีชีวิตจริงๆของคนในชุมชนว่าเป็นอย่างไร

โดยศูนย์ของเรานั้นวางภาพลักษณ์ของโครงการไว้ที่

- 1) มีเอกลักษณ์เฉพาะของงานสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมอีสานพื้นถิ่น
- 2) โครงการเป็นมิตรให้ความรู้สึกผ่อนคลาย สร้างความสนุกและเพลิดเพลิน
- 3) มีความปลอดภัยกับผู้เข้าชม
- 4) มีคุณค่าควรค่าแก่การอนุรักษ์

1.4 เหตุผลในการปรับปรุง / เสนอแนะ

เหตุผลที่ทำให้โครงการเสนอแนะ ศูนย์การเรียนรู้โทมโฮงขึ้น เนื่องจากต้องการให้ศูนย์การเรียนรู้นี้เป็นทั้งส่วนที่ให้ความรู้กับบุคคลภายในจังหวัดบึงกาฬ จังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนคนภาคอีสานหรือคนในประเทศไทยได้มาเรียนรู้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติพันธุ์คนอีสานที่อาศัยอยู่ติดแม่น้ำโขง และกระนั้นยังสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวของทางจังหวัดได้อีก ทางเราต้องการให้ศูนย์การเรียนรู้โทมโฮงเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมือนตัวแทนที่คอยบอกเล่าเรื่องราว ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ให้กับคนในปัจจุบันและอนาคตและแสดงอัตลักษณ์ของตน

1.5 วัตถุประสงค์โครงการ

1.5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ของคนไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ติด แม่น้ำโขง
- 2) พื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนอีสานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ติดแม่น้ำโขง
- 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดทางภาคอีสานที่มีอาณาเขตติดแม่น้ำโขงให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

1.5.2 วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์

- 1) เพื่อศึกษากิจกรรมและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
- 2) เพื่อศึกษาความเหมาะสมในการใช้พื้นที่ให้สอดคล้องกับกิจกรรมและพฤติกรรม
- 3) เพื่อนำเสนอการออกแบบและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้หลักการทางสถาปัตยกรรมภายใน

1.6 กลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 1.4 แสดงข้อมูลกลุ่มเป้าหมายภายในโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย	ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (คิดเป็น%)
1. ครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> - มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน - มีการแบ่งปันกันทำ - มีความชื่นชอบในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในบ้าน - มีความชื่นชอบการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม หรือธรรมชาติ - มีความชื่นชอบการทำกิจกรรมกลุ่ม 	50%
2. นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรทั่วไป	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มคนที่มีความต้องการแสวงหาความรู้ 	30%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	- กลุ่มคนที่มีความต้องการทดลองเพื่อเรียนรู้	
3. นักท่องเที่ยวทั่วไป	- กลุ่มคนที่มีความต้องการพักผ่อนและผ่อนคลายหรือหาความสุขให้กับตัวเอง	20%

ตารางที่ 1.5 แสดงข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย	ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย	จำนวน %
1.กลุ่มผู้ใช้ภาพรวมชาวไทย	- นักท่องเที่ยวคนไทย ที่ชอบท่องเที่ยวในประเทศ - ชอบบรรยากาศแบบพื้นบ้านไทยๆ	80%
ชาวต่างชาติ	- ชาวต่างชาติที่มาเยือนประเทศไทย - ชาวต่างชาติที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบไทย	20%
2.กลุ่มผู้ใช้ 2.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	- มีแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้ หรือสัมผัสประสบการณ์จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม - นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักจะเป็นผู้หญิงและเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะทางการเงินดี	50%
2.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ	- ชื่นชอบการท่องเที่ยวท่ามกลางธรรมชาติ	20%
2.3 กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	- รักสุขภาพ มองหาที่ท่องเที่ยวที่ส่งเสริมสุขภาพ - ทานอาหารเพื่อสุขภาพ	20%
2.4 กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป	- ท่องเที่ยวไปเรื่อยๆ	10%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 สถานที่ตั้งโครงการ

เกณฑ์และข้อพิจารณาในการเลือกทำเลที่ตั้งโครงการ

ประกอบด้วย

- 1) พื้นที่ตั้งติดแม่น้ำโขง
- 2) พื้นที่ตั้งอยู่ในจังหวัดบึงกาฬ
- 3) อยู่ใกล้ถนนเส้นหลักเพื่อการเข้าถึงที่ง่าย
- 4) ใกล้แหล่งชุมชนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชมศูนย์ได้
- 5) ใกล้พื้นที่วัด
- 6) ใกล้พื้นที่ทางการเกษตร
- 7) มีลานโล่งขนาดใหญ่ เพื่อรองรับกิจกรรมประจำปี

1). ตำแหน่งและลักษณะที่ตั้งพื้นที่ A ที่นา ติดทางหลวงหมายเลข 212 ถนนชยางกูร ต.หอคำ อ.เมือง จ.บึงกาฬ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 21 กิโลเมตร เป็นจุดที่แม่น้ำโขงลึกที่สุด เรียก สะดือแม่น้ำโขง อยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดบึงกาฬ แก่งอาฮง

ลักษณะทางกายภาพ เป็นที่นาของชาวบ้าน โลง ขนาดพื้นที่ 218 ไร่ หรือ 350,000 ตารางเมตรทิศเหนือติดแม่น้ำโขง ทิศใต้เป็นถนนทางหลวงหมายเลข 212 ทิศตะวันออกเป็นชุมชน ทิศตะวันตกเป็นแก่งอาฮง เข้าถึงง่าย จากตัวเมืองบึงกาฬ ใช้ทางหลวงหมายเลข 212 เส้นทางไปจ.หนองคาย ห่างจากตัวเมือง 21 กิโลเมตร พื้นที่ตั้งโครงการอยู่ชายมือ พบเห็นได้ง่าย มีการเข้าถึงที่สะดวก

รูปภาพที่ 1.1 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.2 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ A

รูปภาพที่ 1.3 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.4 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ A

รูปภาพที่ 1.5 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.6 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ A

วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ตารางที่ 1.6 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ทิศทางแสงแดด	ทิศทางลม	มลภาวะทางเสียง/ฝุ่น ควัน	มุมมอง
ด้านหน้าที่ตั้ง โครงการเป็นทิศใต้ ทิศทางแดดจะอ้อมได้ เวลาบ่ายแดดจะร้อนเป็น พิเศษ ไม่มีที่กำบังแดด เนื่องจากที่ตั้งเป็นพื้นที่ โล่งและเป็นทุ่งนา	ทิศทางลมเข้าอยู่ทาง ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ไร้สิ่ง บดบังทิศทางลม	ได้รับมลภาวะทางเสียง จากถนนใหญ่ด้านหน้าโครงการ	มุมมองที่ดีที่สุดมองเข้า มาจากทางด้านหน้าโครงการ เพราะไร้สิ่งบดบังสายตาทำให้ สามารถมองเห็นทะลุไปถึง ด้านหลังที่เป็นแม่น้ำโขงได้
ด้านหลังที่ตั้ง โครงการเป็นทิศเหนือ ติด กับแม่น้ำโขง มีต้นไม้ขึ้น ตามริมขอบ	ได้รับลมหนาวจากทิศ เหนือด้านหลังโครงการ และได้รับโอเอซินจากแม่น้ำ โขง		มุมมองที่ดีที่สุดที่มอง ออกจากโครงการไปทาง ด้านหลัง ซึ่งเป็นวิวแม่น้ำโขงที่ มีความกว้างและมองเห็นวิว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

			ฝั่งของฝั่งสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออกติด กับป่าไม้และสวน ยางพาราของชาวบ้าน ไม่มี มีตึกสูงหรือบ้านเรือนที่ สามารถบังแดดได้ เนื่องจากพื้นที่ตั้งเป็น พื้นที่โล่ง และเป็นทีนา ของชาวบ้าน			
ทิศตะวันตกติดกับ พื้นที่แก่งอาฮงและวัด อาฮงศิลาวาส ไม่มีตึกสูง บังทิศทางแดดได้			มุมมองที่ดีที่สุดคือมอง ออกจากพื้นที่ตัวโครงการไป ยังวัดอาฮงศิลาวาส

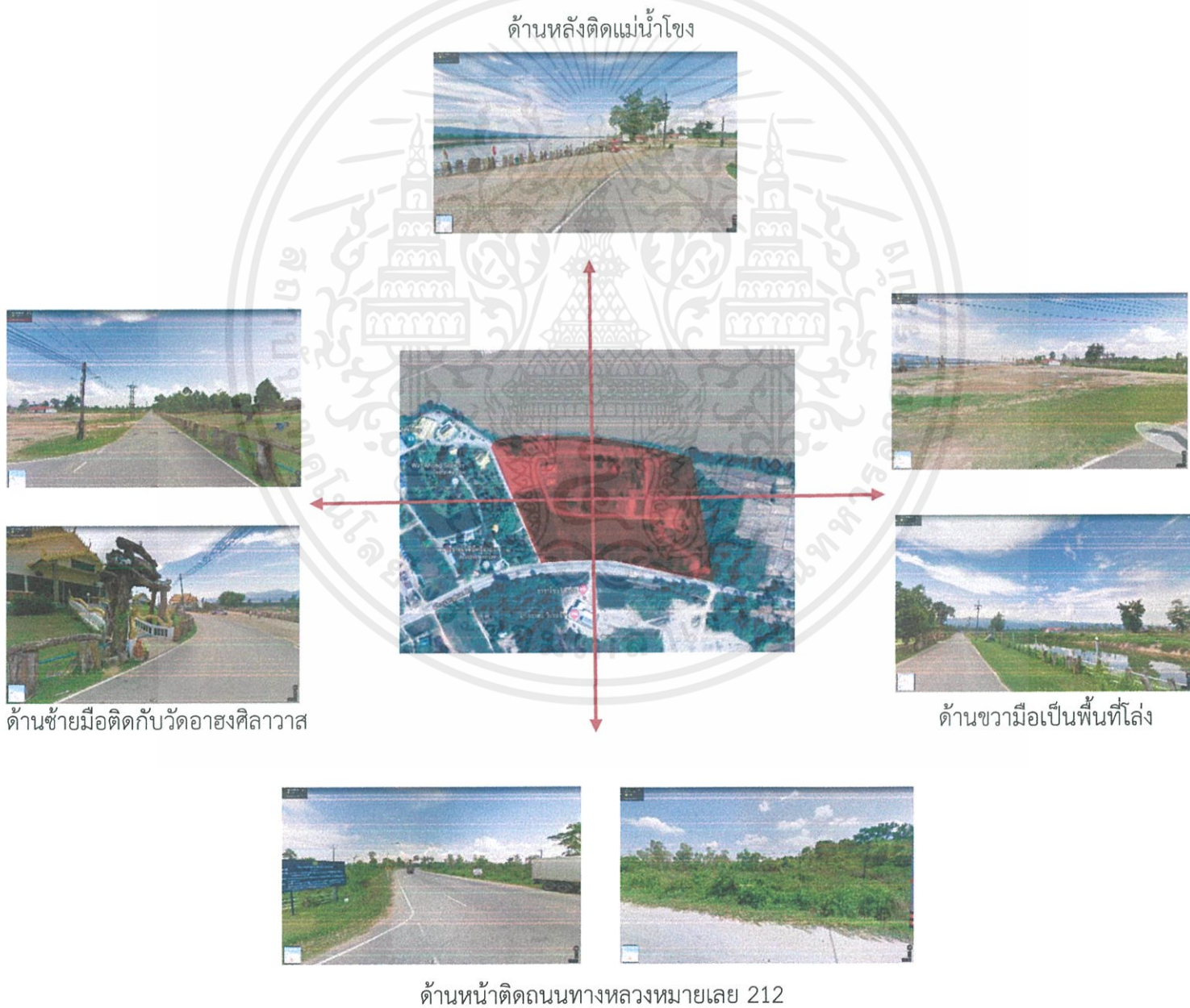
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเข้าถึงโครงการ

พื้นที่ A ทางหลวงหมายเลข 212 ถนนชยางกูร ต.หอคำ อ.เมือง จ.บึงกาฬ 38220 สามารถเข้าถึงโครงการได้ 2 วิธี

1. เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ตามทางหลวงหมายเลข 212
2. เดินทางด้วยรถโดยสารประจำทาง สาย บึงกาฬ – หนองคาย

สภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ A

รูปภาพที่ 1.7 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อดีข้อเสียของพื้นที่โครงการ A

ข้อดี

- ติดถนนใหญ่ สะดวกต่อการเข้าถึง
- มีพื้นที่กว้างขวาง และมีวิวแม่น้ำโขงที่สวยงาม

ข้อเสีย

- ห่างไกลจากตัวชุมชนลัดเมืองบึงกาฬเกินไป
- บริเวณโดยรอบไม่มีร้านค้า หรือจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

ตำแหน่งและที่ตั้งพื้นที่ B

ที่นา ตั้งอยู่ที่ บ้านท่าไคร้ หมู่ 5 ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ จ.บึงกาฬ 38000 ห่างจากตัวจังหวัดบึงกาฬ 5 กิโลเมตร อยู่ติดกับแม่น้ำโขง ใกล้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญคือ วัดโพธาราม เป็นวัดที่ประดิษฐานพระคู่บ้านเมืองบึงกาฬ

ลักษณะทางกายภาพ เป็นที่นาของชาวบ้านในหมู่บ้านท่าไคร้ ขนาดพื้นที่ 200 ไร่ หรือ 320,000 ตารางเมตร ทิศเหนือติดกับแม่น้ำโขง ทิศใต้และตะวันออกติดชุมชนบ้านท่าไคร้ ทิศตะวันตกเป็นที่นาว่างเปล่าเข้าถึงง่าย ด้วยทางหลวงหมายเลข 212 เลี้ยวเข้าหมู่บ้านท่าไคร้ หากมาจากเส้นทางหนองคายบึงกาฬ ให้เลี้ยวซ้าย ขับตรงเข้าไป 250 เมตร ที่ตั้งโครงการอยู่ซ้ายมือ ตรงข้ามวัดโพธาราม

รูปภาพที่ 1.8 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.9 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ B

รูปภาพที่ 1.10 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.11 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ

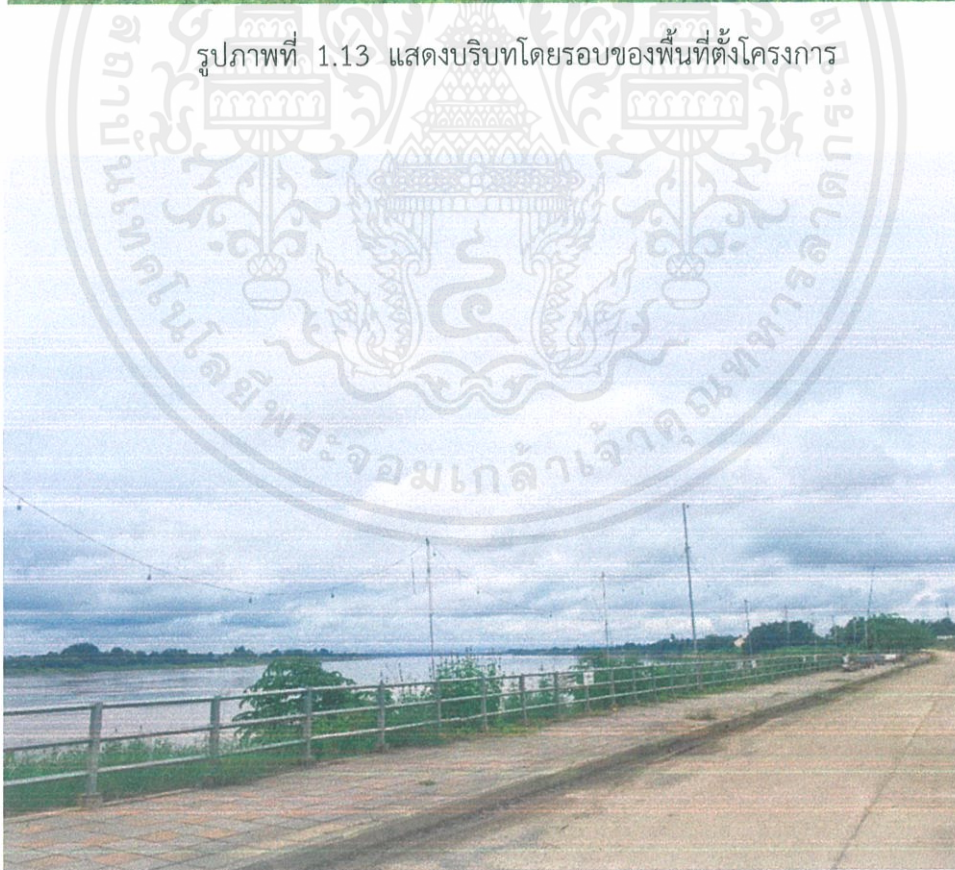

รูปภาพที่ 1.12 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.13 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 1.14 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ตารางที่ 1.7 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ทิศทางแสงแดด	ทิศทางลม	มลภาวะทางเสียง/ฝุ่น ควัน	มุมมอง
ด้านหน้าที่ตั้ง โครงการเป็นทิศใต้ ทิศทางแดดจะอ้อมได้ เวลาบ่ายแดดจะร้อนเป็น พิเศษ และทิศตะวันออก เฉียงใต้เป็นชุมชน แต่ เนื่องจากไม่มีตึกสูงจึงไม่ สามารถบังแดดให้กับ โครงการได้	ทิศทางลมเข้าอยู่ทาง ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ไร้สิ่ง บดบังทิศทางลม	ได้รับมลภาวะทางเสียง จากถนนภายในชุมชน และ เสียงจากชุมชนรอบข้าง	มุมมองที่ดีที่สุดมองเข้า มาจากทางด้านหน้าโครงการ เพราะไร้สิ่งบดบังสายตาทำให้ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ไปถึง ด้านหลังที่เป็นแม่น้ำโขงได้
ด้านหลังที่ตั้ง โครงการเป็นทิศเหนือ ติด กับแม่น้ำโขง มีต้นไม้ขึ้น ตามริมขอบ	ได้รับลมหนาวจากทิศ เหนือด้านหลังโครงการ และได้รับไอเย็นจากแม่น้ำ โขง		มุมมองที่ดีที่สุดที่มอง ออกจากโครงการไปทาง ด้านหลัง ซึ่งเป็นวิวแม่น้ำโขงที่ มีความกว้างและมองเห็นวิว ฝั่งของฝั่งสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออกติด กับหมู่บ้านของคนใน ชุมชนไม่มีตึกสูงที่จะบด บังแสงแดดได้			
ทิศตะวันตกติดกับ พื้นที่ไร่นาของชาวบ้าน เป็นพื้นที่โล่งไร้สิ่งป้องกัน แดด			มุมมองที่ดีที่สุดที่มองออก จากที่ตั้งโครงการไปยังทุ่งนา ของชาวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

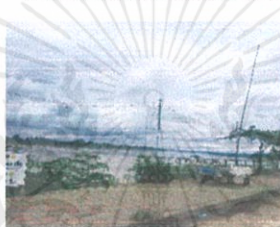
การเข้าถึงโครงการ

พื้นที่ B ทางหลวงหมายเลข 212 ถนนชยางกูร บ้านท่าไคร้ หมู่ 5 ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ จ.บึงกาฬ 38000 ห่างจากตัวจังหวัดบึงกาฬ 5 กิโลเมตร สามารถเข้าถึงโครงการได้ 2 วิธี

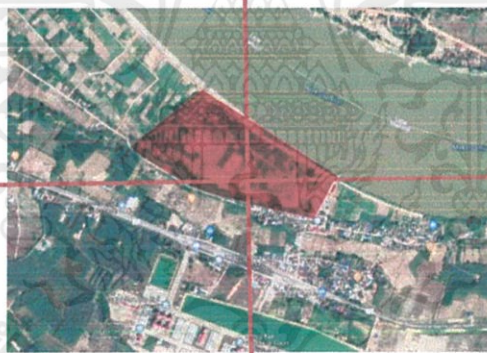
1. เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ตามทางหลวงหมายเลข 212 เลี้ยวเข้าหมู่บ้านท่าไคร้ หากมาจากเส้นทางหนองคายบึงกาฬ ให้เลี้ยวซ้าย ชับตรงเข้าไป 250 เมตร ที่ตั้งโครงการอยู่ซ้ายมือ ตรงข้ามวัดโพธาราม
2. เดินทางด้วยรถโดยสารประจำทาง สาย บึงกาฬ - บ้านแพง โดยสามารถขึ้นรถได้ที่สถานีขนส่งจังหวัดบึงกาฬ

สภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ B

ด้านหลังติดกับแม่น้ำโขง

ด้านซ้ายมือเป็น
พื้นที่นา

ด้านขวามือติดกับ
วัด

ด้านหน้าเป็นชุมชน
บ้านท่าไคร้

รูปภาพที่ 1.15 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อดีข้อเสียของพื้นที่โครงการ B

ข้อดี

- พื้นที่ตั้งอยู่ติดชุมชนเอื้อต่อการทำกิจกรรมตามโปรแกรมของศูนย์
- พื้นที่ตั้งติดกับวัดที่ประดิษฐานพระคู่บ้านคู่เมืองบึงกาฬและตัววัดมีพื้นที่มากพอรองรับคนจำนวนมาก
- มีพื้นที่กว้างขวาง และมีวิวแม่น้ำโขงที่สวยงาม
- บริเวณโดยรอบที่ตั้งโครงการมีพื้นที่สามารถเดินเรียบขอบแม่น้ำโขงได้

ข้อเสีย

- การเข้าถึงของรถที่มีขนาดใหญ่ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากมีถนนที่เล็ก

ตำแหน่งและที่ตั้งพื้นที่ C

ตำบลบึงกาฬ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ 380220 อยู่ภายในตัวจังหวัด ติดกับสวนสาธารณะริมโขง พื้นที่ตั้งใกล้กับวัดโพนงาม ซึ่งเป็นเป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ถือเป็นวัดที่สำคัญอีกหนึ่งในจังหวัดบึงกาฬ

ลักษณะกายภาพ เป็นที่นาของคนในชุมชน ทิศเหนือติดกับสวนริมและแม่น้ำโขง ทิศใต้เป็นชุมชนและวัดโพนงาม ทิศตะวันออก เป็นสวนสาธารณะริมโขง ทิศตะวันตกเป็นชุมชน

รูปภาพที่ 1.16 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.17 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ C

รูปภาพที่ 1.18 แสดงเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ตั้งโครงการ C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.19 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 1.20 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.21 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 1.22 แสดงบริบทโดยรอบของพื้นที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ตารางที่ 1.8 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ทิศทางแสงแดด	ทิศทางลม	มลภาวะทางเสียง/ฝุ่น ควัน	มุมมอง
ด้านหน้าที่ตั้ง โครงการเป็นทิศใต้ ด้านหน้าเป็นบ้านเรือน ของชุมชนบ้านท่าไคร้ ไม่มี มีตึกสูงบดบังแสงแดด	มีบ้านเรือนในชุมชน บังลมจากทางทิศตะวันตก เฉียงใต้	ได้รับมลภาวะทางเสียง จากถนนภายในชุมชน และ เสียงจากชุมชนรอบข้าง	
ด้านหลังที่ตั้ง โครงการเป็นทิศเหนือ ติด กับทุ่งนาของชาวบ้าน เป็นพื้นที่โล่งแจ้ง ไม่มีตึก สูงหรือต้นไม้ช่วยบังแดด	ได้รับลมหนาวจากทิศ เหนือด้านหลังโครงการ		มุมมองที่ดีที่สุดที่มอง ออกจากโครงการไปทาง ด้านหลังเป็นวิวทุ่งนาและ วิว แม่น้ำโขง
ทิศตะวันออกติด กับหมู่บ้านของคนใน ชุมชนและทุ่งนาไม่มีตึก สูงที่จะบดบังแสงแดดได้			
ทิศตะวันตกติดกับ พื้นที่บ้านเรือนในชุมชน และไร่นาของชาวบ้าน	มีบ้านเรือนในชุมชน บังลมจากทางทิศตะวันตก เฉียงใต้	ได้รับมลภาวะทางเสียง จากถนนภายในชุมชน และ เสียงจากชุมชนรอบข้าง	มุมมองที่ดีที่สุดที่มองออก จากที่ตั้งโครงการไปยังทุ่งนา ของชาวบ้าน

การเข้าถึงโครงการ

พื้นที่ C มาตามทางหลวงหมายเลข 212 ตัดเข้าถนนเข้าเมืองบึงกาฬ ขับจนถึงแยกหอนาฬิกาเลี้ยวขวา
ขับตรงไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายอีก 200 เมตร ที่ตั้งโครงการอยู่ซ้ายมือ เยื้องกับวัดโพรงงาม เข้าถึง
ได้ด้วยรถยนต์ และมอเตอร์ไซค์ส่วนตัวเท่านั้น ไม่มีรถโดยสารให้บริการในเส้นทางนี้

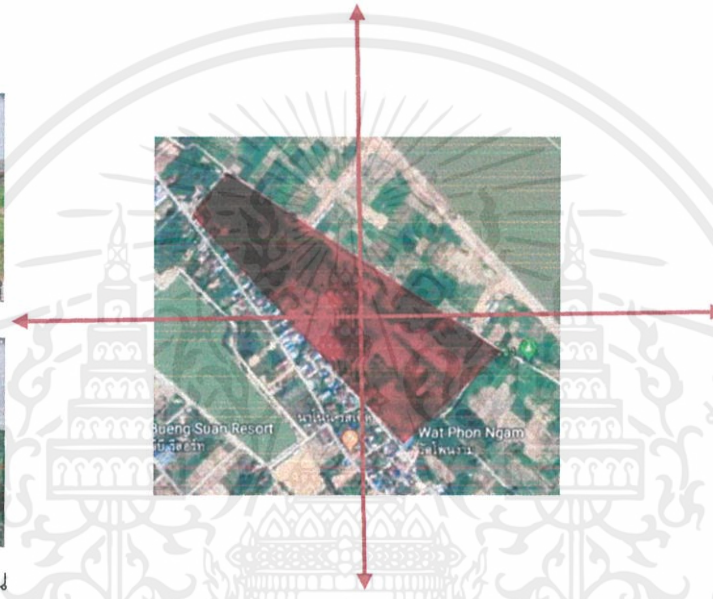
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ C

ด้านหลังเป็นพื้นที่นาของชาวบ้าน

ด้านซ้ายเป็นพื้นที่นาของชาวบ้าน

ด้านขวาเป็นพื้นที่นาของชาวบ้าน

ด้านหน้าเป็นบ้านของคนในชุมชน

รูปภาพที่ 1.23 แสดงสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่ตั้ง

ข้อดีข้อเสียของพื้นที่โครงการ C

ข้อดี

-พื้นที่ตั้งอยู่ติดชุมชนเอื้อต่อการทำกิจกรรมตามโปรแกรมของคุณย์

-ไม่มีสิ่งบดบังทัศนียภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสีย

- การเข้าถึงของรถที่มีขนาดใหญ่ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากมีถนนที่เล็ก
- พื้นที่ตั้งค่อนข้างอยู่ห่างจากแม่น้ำโขง

พิจารณาที่ตั้งทั้ง 3 ที่

ตารางแสดงการเปรียบเทียบการพิจารณาและสรุปผลที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมที่สุด

ตารางที่ 1.9 แสดงการเปรียบเทียบการพิจารณาและสรุปผลที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมที่สุด

ข้อพิจารณาสถานที่	พื้นที่	พื้นที่	พื้นที่
	A	B	C
1. พื้นที่ตั้งติดแม่น้ำโขง	4	4	2
2. พื้นที่ตั้งอยู่ในจังหวัดบึงกาฬ	4	4	4
3. อยู่ใกล้ถนนเส้นหลักเพื่อการเข้าถึงที่ง่าย	4	3	2
4. ใกล้แหล่งชุมชนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชมศูนย์ได้	2	4	4
5. ใกล้พื้นที่วัด	4	4	3
6. ใกล้พื้นที่ทางการเกษตร	2	4	4
7. มีลานโล่งขนาดใหญ่ เพื่อรองรับกิจกรรมประจำปี	4	3	3
รวม	24	26	22

หมายเหตุ 4 = มากที่สุด

3 = มาก

2 = ปานกลาง

1 = น้อย

สรุป การพิจารณาการเลือกที่ตั้งอาคาร พื้นที่ B จังหวัดบึงกาฬมีความเหมาะสมมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.8 อาคารภายในโครงการ

1.8.1 การวิเคราะห์อาคาร

1). ลักษณะพึงประสงค์ของอาคาร

เกณฑ์พิจารณาในการเลือกอาคารเพื่อใช้ในโครงการ

1. เป็นอาคาร 2 ชั้น
2. มี Scale ใกล้เคียงกับบ้าน ไม่ใหญ่โตจนเกินไป
3. เป็นอาคารรูปแบบเรียบง่าย สามารถเข้าได้กับทุกภูมิทัศน์
4. เป็นอาคารที่มีช่องเปิดเพียงพอเพื่อการถ่ายเทอากาศที่สะดวก
5. มีลักษณะของความเป็นพื้นที่นอัสาน

อาคารที่ 1 อาคารเรียนสถาปัตยกรรมภายใน สจล. (อาคาร สน.ตึกเก่า 2 ชั้น)

เจ้าของอาคาร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ลักษณะอาคาร : เป็นอาคารเรียนของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน เป็นอาคาร 2 ชั้น รูปลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดพื้นที่ทั้งหมด 1,173.25 ตารางเมตร เป็นโครงสร้างแบบเสาและคาน ความห่างระหว่างเสาอยู่ที่ 4,250 มม. และสเป้นเสาอยู่ที่ 9000 มม. ความสูงจากพื้นถึงฝ้าเพดาน 3300 มม. มีช่องเปิดขนาดใหญ่หลายจุด ความหนาพื้นชั้นสองอยู่ที่ 150 มม.

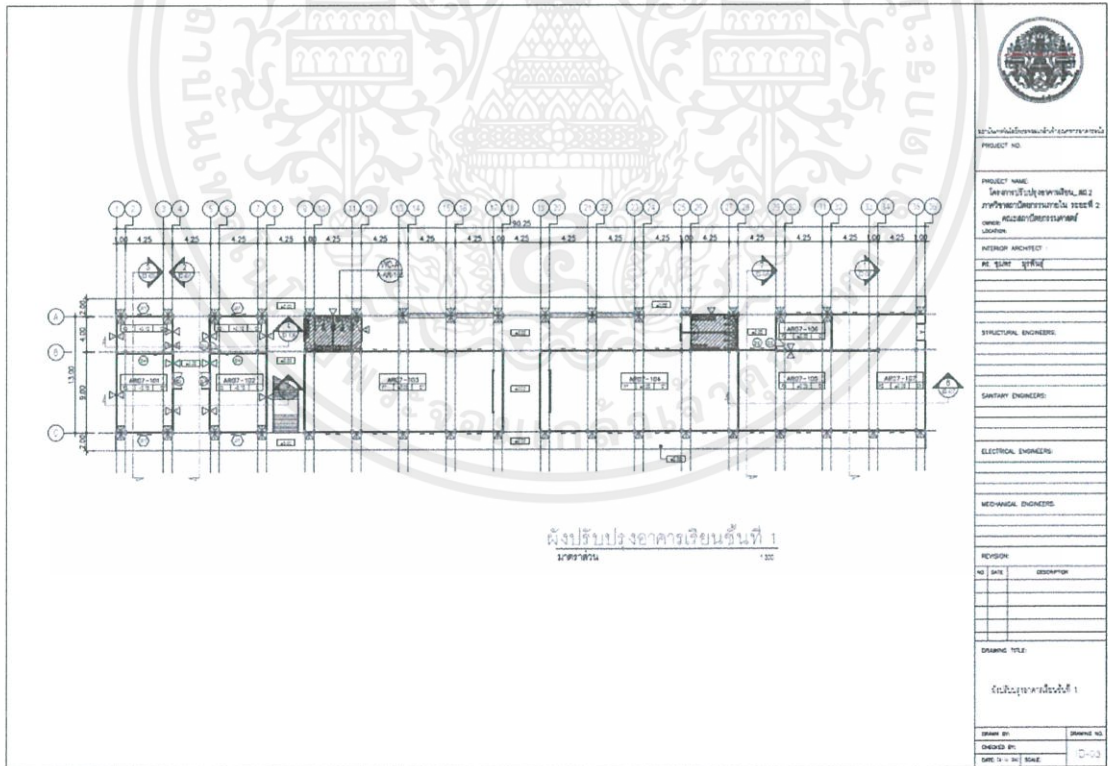

รูปภาพที่ 1.24 แสดงทัศนียภาพตึกอาคารเรียนสน.เก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

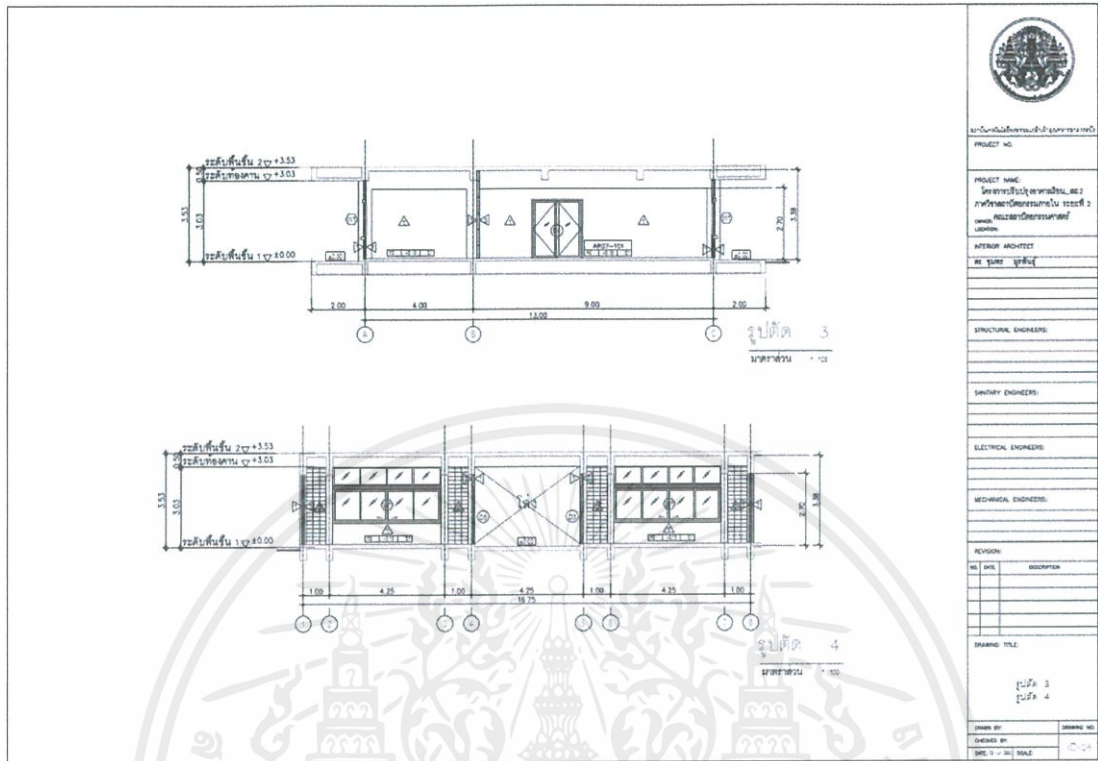
รูปภาพที่ 1.25 แสดงทัศนียภาพตึกอาคารเรียนสน.เก่า
ลักษณะทางกายภาพของโครงการ

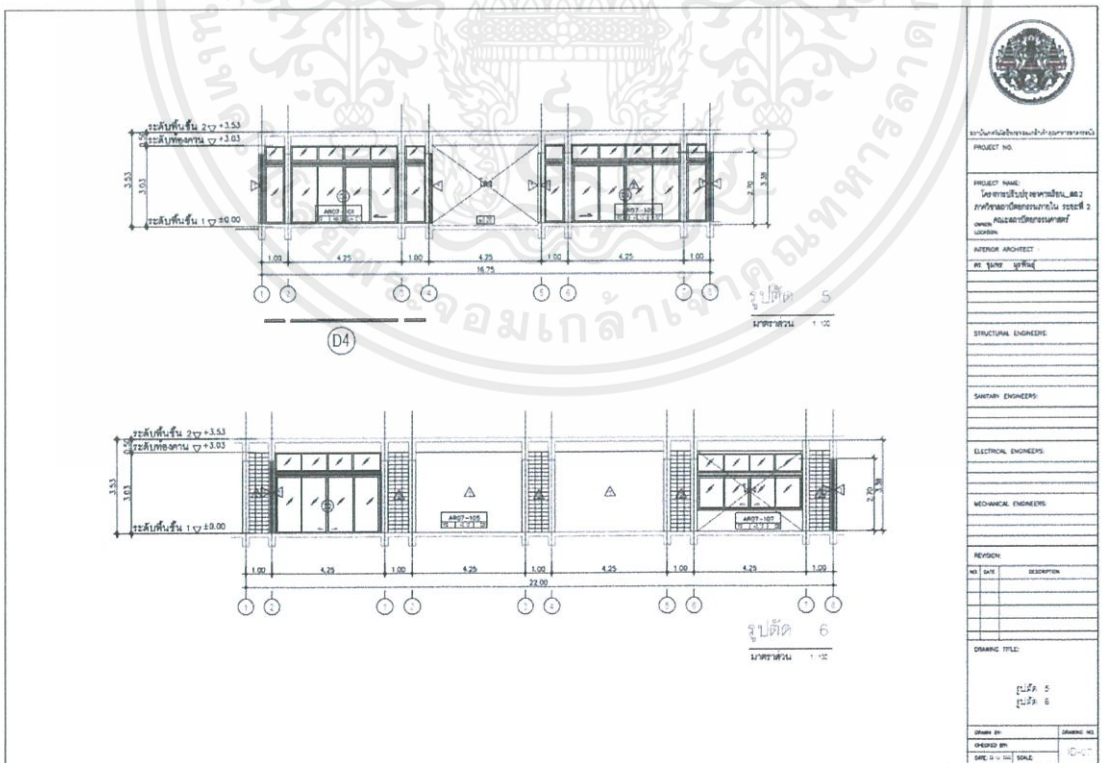
รูปภาพที่ 1.26 แสดงแปลนอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

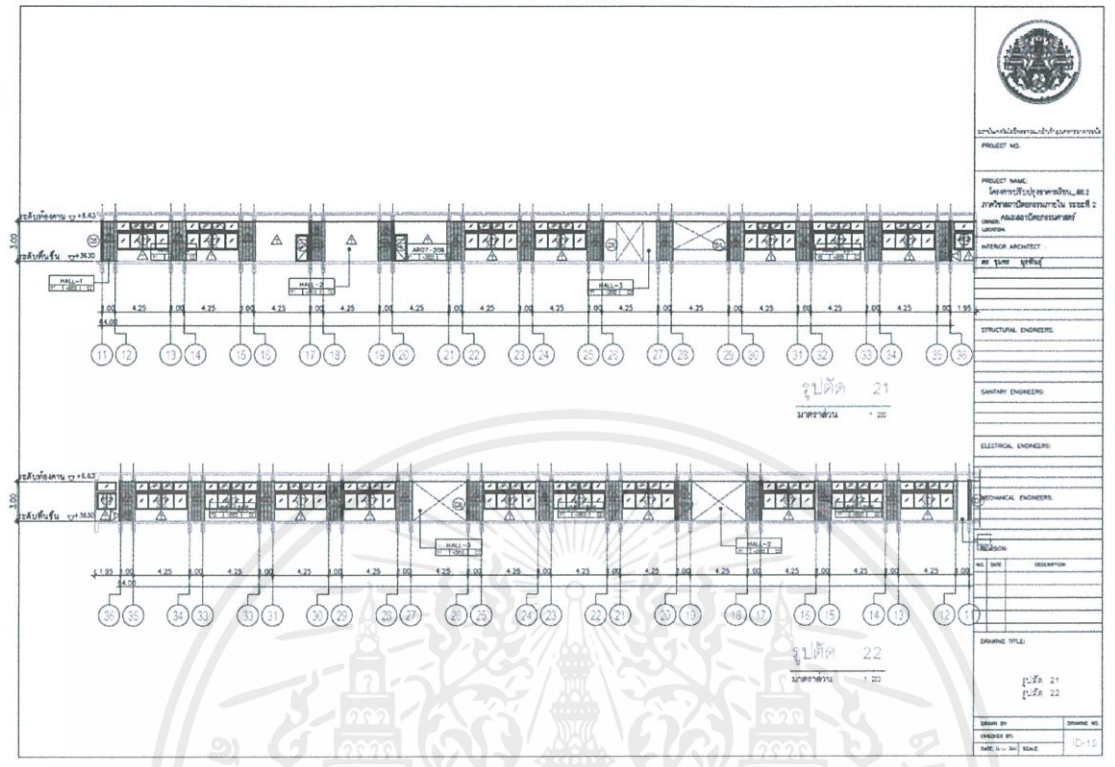

รูปภาพที่ 1.29 แสดงรูปด้านอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า

รูปภาพที่ 1.30 แสดงรูปด้านอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.31 แสดงรูปด้านอาคารตึกอาคารเรียนสน.เก่า

การวิเคราะห์อาคาร

ตารางที่ 1.10 แสดงการวิเคราะห์อาคารที่เลือกมาเพื่อใช้ในโครงการ

ข้อควรพิจารณา	คำอธิบาย
1. รูปแบบอาคาร	อาคารมีรูปแบบสมัยใหม่ ลักษณะอาคารเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว เป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน สองชั้น
2. โครงสร้าง	โครงสร้างเสาและคาน
3. ความสูงอาคารและความกว้างของช่องเสา	ความสูงอาคาร Floor to Ceiling 3.03 เมตร ความกว้างเสา 9.00 เมตร โถงทางเดินหน้าอาคารอยู่ที่ 4.00 เมตร ความกว้างทางเดินรอบนอก 2.00 เมตร
4. พื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร	2,340 ตารางเมตร
5. การเข้าถึงอาคาร	ชั้นหนึ่งมีประตูเข้าออกอาคาร 10 บาน ประตูห้องExhibition 2 บาน สตูดเรียนทั้งสองฝั่งรวม 6 บาน และห้องพักอาจารย์ 2 บาน มีบันไดขึ้นชั้นสองอยู่ฝั่งทิศใต้ของอาคารเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ช่องเปิดในอาคาร	ตัวอาคารมีช่องเปิดที่เป็นหน้าต่างโดยรอบ คิดเป็น 60% ของอาคาร สามารถเปิดเพื่อถ่ายเทอากาศได้สะดวกมากขึ้น และช่องเปิดตรงโถงทางเดินเชื่อมตึกและบริเวณบันได ลมสามารถ ผ่านได้ดี
7. ฟังก์ชันภายในอาคาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องเรียนเขียนแบบ 2. ห้องบรรยาย 3. ห้อง Co-working 4. ห้องพักอาจารย์ 5. Boothสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่5 6. ห้องExhibition และห้องเรียนเขียนแบบสำหรับปี2 7. ห้องน้ำ
8. แนวความคิดในการออกแบบ	เป็นการออกแบบที่มีแนวความคิดเป็นอาคารประหยัดพลังงาน ดีไซน์ช่องเปิดเพื่อให้ลมสามารถพัดผ่านได้สะดวกและเปิดมุมมองให้มองเห็นวิวภายนอกอาคารได้ดีเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ทุกพื้นที่ในอาคารลมสามารถพัดผ่านได้
9. วัสดุ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อิฐ 2. ปูน 3. กระจก

อาคารที่ 2 TCDC จังหวัดขอนแก่น

เจ้าของโครงการ : Thailand Creative & Design Center – TCDC **ลักษณะอาคาร :** เป็นอาคารที่ ออกแบบมาเพื่อสำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่ หรือกลุ่มนักร้องออกแบบมีพื้นที่สำหรับทำงานและอ่านหนังสือ มี Co-working Space ห้องสมุด ร้านค้าไว้สำหรับบริการผู้เข้าใช้งาน โดยตัวอาคารถูกออกแบบด้วยแนวคิดของงาน สถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่น แต่ได้ปรับรูปโฉมให้มีความทันสมัยมากขึ้นเพื่อให้เกิดการดึงดูดผู้คนที่มาใช้ ลักษณะ เป็นอาคาร 2 ชั้น โครงสร้างเสาและคาน มีพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด 1,800 ตารางเมตร ความสูงอาคารพื้นถึงเพดาน 5,000 มม. ความหนาของคานอยู่ที่ 700 มม. ความหนาของพื้นชั้น 2 อยู่ที่ 200 มม. อาคารมีช่องเปิดเป็นวอยค่อนข้างเยอะ เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกเพราะผู้ออกแบบต้องการให้เป็นอาคารประหยัดพลังงานไปได้ในตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.32 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น

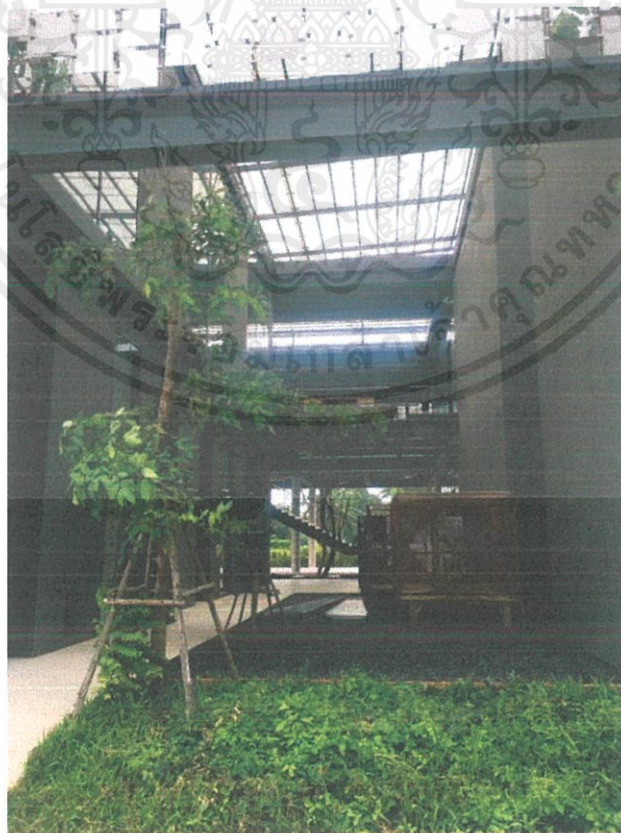

รูปภาพที่ 1.33 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.34 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น

รูปภาพที่ 1.35 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

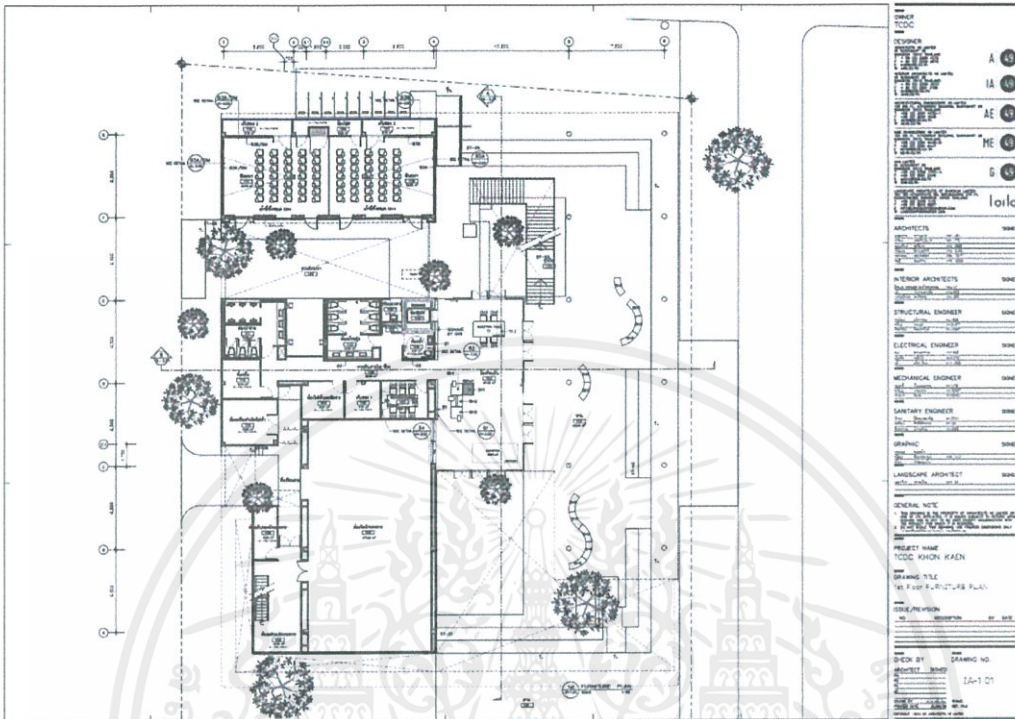
รูปภาพที่ 1.36 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น

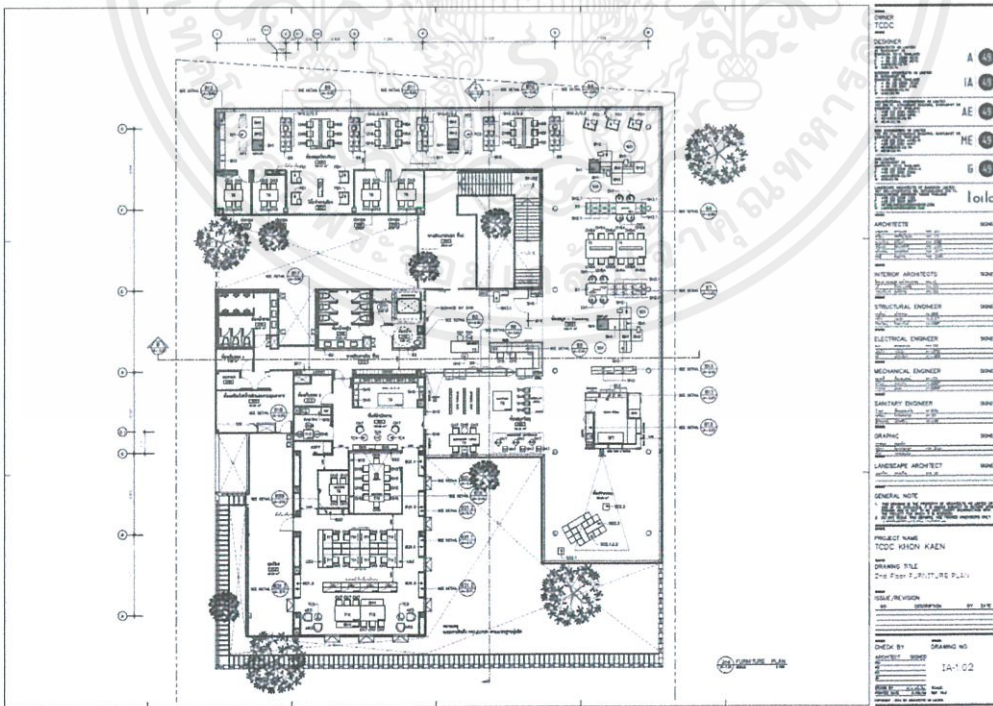
รูปภาพที่ 1.37 แสดงทัศนียภาพอาคาร TCDC ขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์หรือการขังในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะทางกายภาพของโครงการ

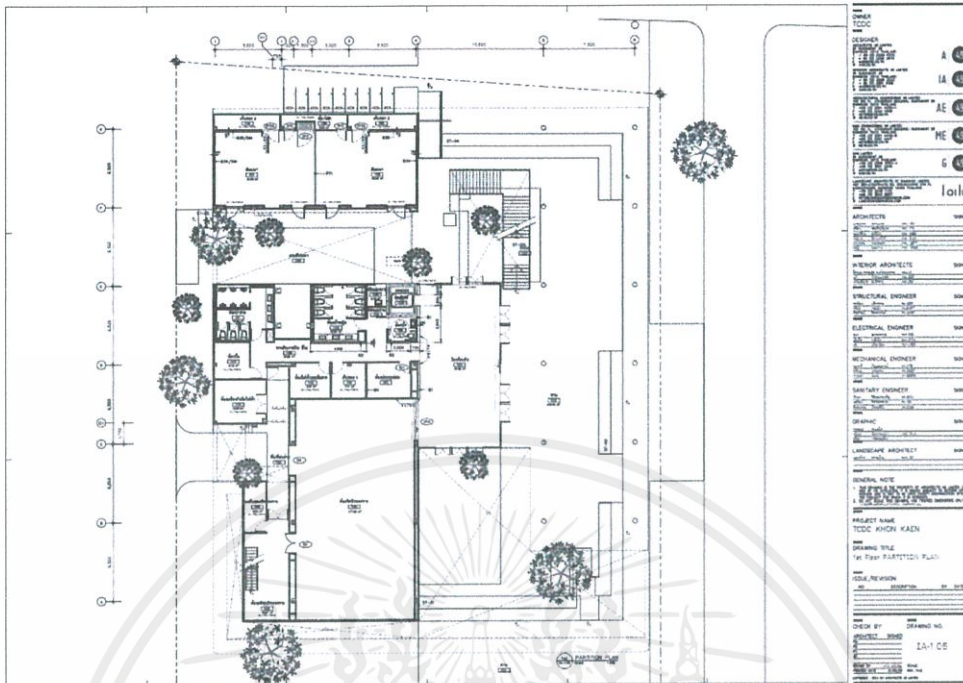

รูปภาพที่ 1.38 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น

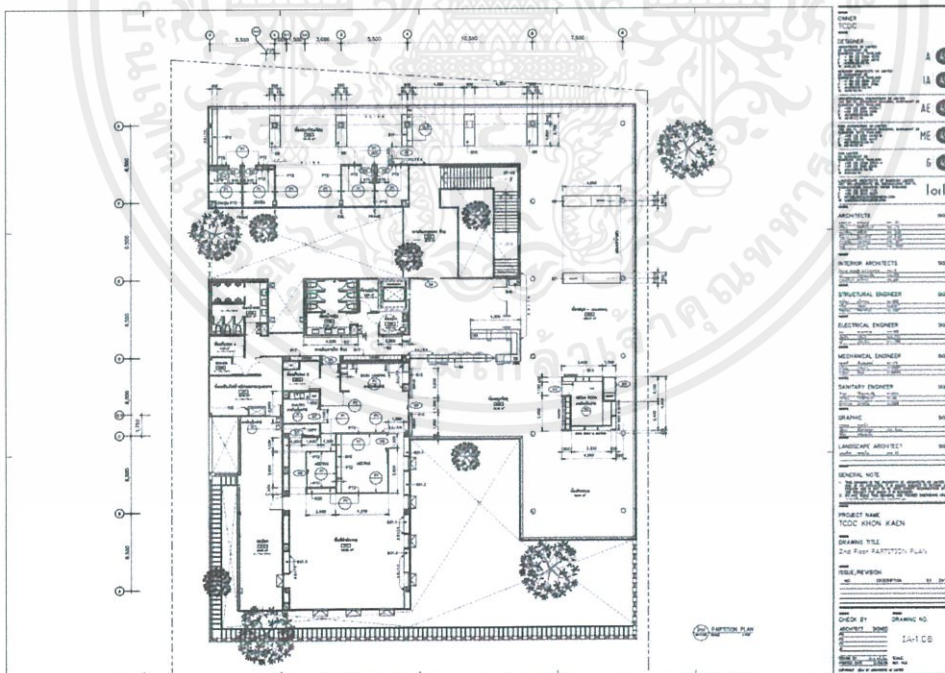

รูปภาพที่ 1.39 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

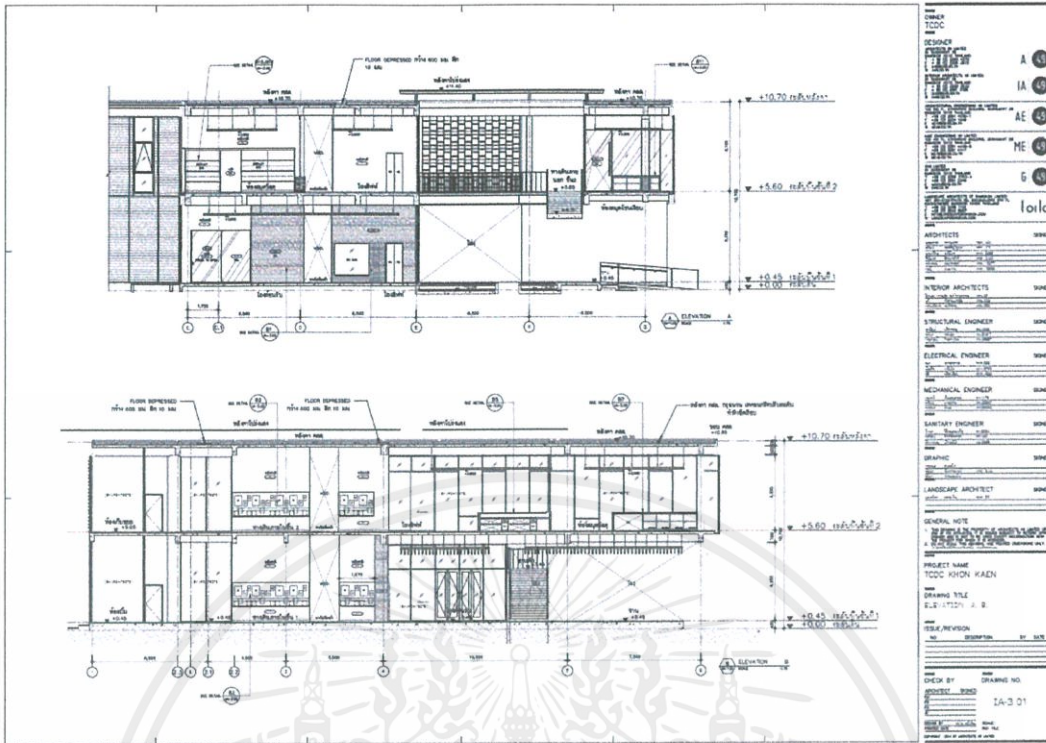

รูปภาพที่ 1.40 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น

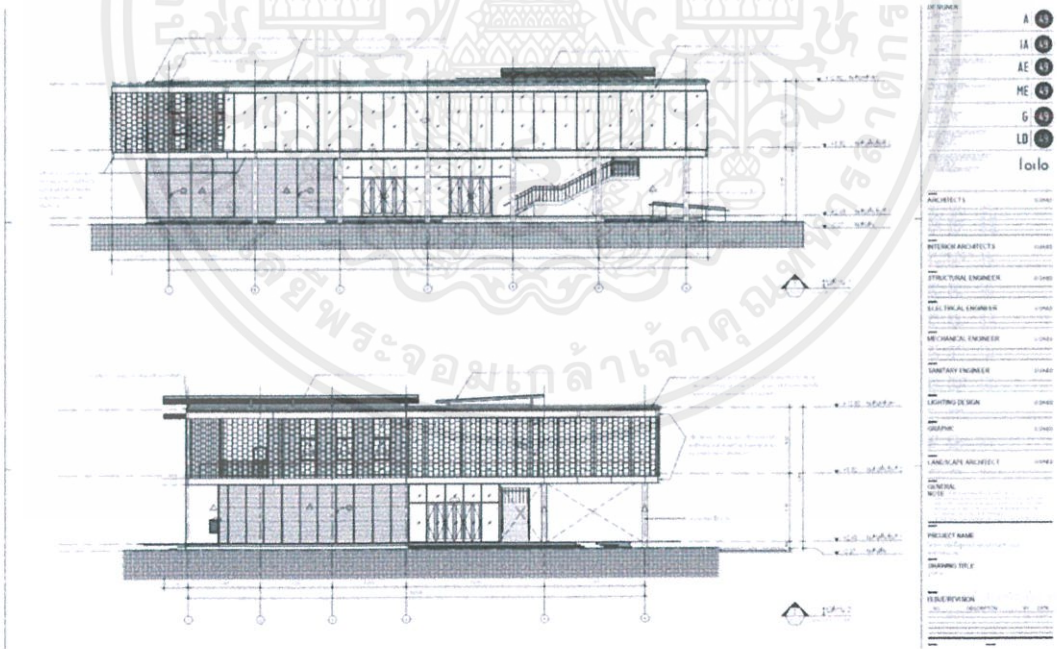

รูปภาพที่ 1.41 แสดงแปลนอาคาร TCDC ขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.42 แสดงรูปด้านอาคาร TCDC ขอนแก่น

รูปภาพที่ 1.43 แสดงรูปด้านอาคาร TCDC ขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์อาคาร

ตารางที่ 1.11 แสดงการวิเคราะห์อาคารที่เลือกมาเพื่อใช้ในโครงการ

ข้อควรพิจารณา	คำอธิบาย
1. รูปแบบอาคาร	รูปแบบอาคารสมัยใหม่ ลักษณะอาคารเป็นกล่องสี่เหลี่ยม โปร่ง ดูเบา
2. โครงสร้าง	โครงสร้างเสาและคาน ตัวเสาทำจากปูน และโครงสร้างเช่น คานต่างๆทำจากเหล็ก ผนังชั้นหนึ่งเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน ชั้นสอง มีการแบ่งห้องโดยทำเป็นผนังเบาโครงเหล็กกรุด้วยแผ่นยิปซัมบอร์ด
3. ความสูงอาคารและความกว้างของช่วงเสา	ความสูงอาคาร Floor to Floor 5.10 เมตร ความกว้างเสา 6.50 เมตร
4. พื้นใช้สอยภายในอาคาร	1,800 ตารางเมตร
5. การเข้าถึงอาคาร	ทางเข้าหลักอยู่ด้านหน้าอาคาร มีบันไดขึ้นสู่ชั้นสอง บริเวณชั้นหนึ่งทำเป็นลักษณะใต้ถุนโล่ง ทางสัญจรสามารถทะลุถึงกันได้ และสามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ในอาคาร มีทางเซอร์วิสอยู่ด้านหลังอาคาร
6. ช่องเปิดในอาคาร	อาคารมีช่องเปิดโล่งในบริเวณชั้นหนึ่ง ทำเป็นคอร์ตเพื่อให้เกิดความไหลลื่นของพื้นที่และใช้เป็นพื้นที่ลานกิจกรรมในบางโอกาส ชั้นสองจะมีช่องเปิดเป็นหน้าต่างและประตูขนาดใหญ่ทำด้วยกระจก
7. ฟังก์ชันภายในอาคาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reception 2. Exhibition 3. ห้องสัมมนา 4. ห้องน้ำ 5. ห้องM&E 6. ห้องสมุด 7. Office
8. แนวความคิดในการออกแบบ	ตัวอาคารมีการใช้งานสถาปัตยกรรมแบบพื้นถิ่นมาตีไฮน์ทั้งในเรื่องรูปแบบอาคารและการใช้งานภายในอาคาร แต่นำความเป็นพื้นถิ่นอีสานมาปรับให้เข้ากับความเป็นสมัยใหม่ ตัวอาคารทำด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	วัสดุสมัยใหม่แต่นำมาตีไซ้ในรูปแบบของงานอีสาน และตีไซ้ฟา สาดโดยมีแนวคิดให้เป็นกระจกเพื่อสะท้อนและสื่อสารกับคน ภายนอก ฟาสาดสามารถเปลี่ยนข้อความได้
9. วัสดุ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เหล็ก 2. ไม้ 3. กระจก 4. ซีเมนต์

อาคารที่ 3 โครงการบ้านมะขาม

บ้านมะขามตั้งอยู่ที่ บางน้ำผึ้ง พระประแดง สมุทรปราการ 10130 ตั้งอยู่ในคွ้งน้ำบางกระเจ้าซึ่งถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักอย่างมากของคนในกรุงเทพ หรือเรียกได้ว่าเป็นปอดของกรุงเทพ โดยบ้านมะขามถือว่าเป็นโฮมสเตย์ที่มีขนาดใหญ่มาก มีอาคารแยกออกเป็นหลังๆตั้งอยู่บนพื้นที่ของสวนผลไม้ที่ชาวบ้านได้ปลูกไว้เพื่อจำหน่าย จึงทำให้บรรยากาศโดยรอบผ่อนคลาย และเย็นสบาย ให้ความรู้สึกเหมือนนอกจากกรุงเทพไปเที่ยวที่ต่างจังหวัด

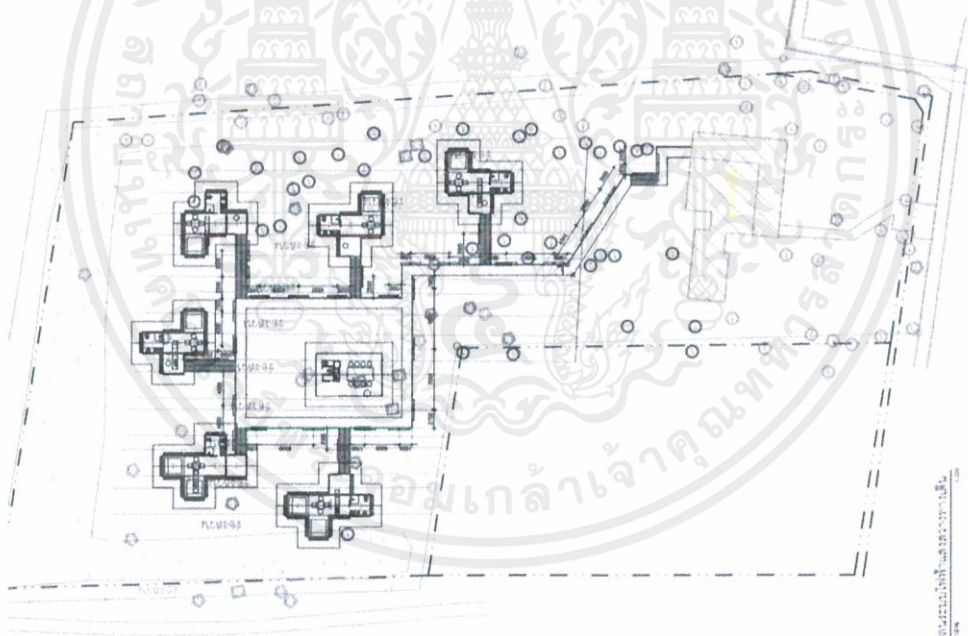
รูปภาพที่ 1.44 แสดงทัศนียภาพโครงการบ้านมะขาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.45 แสดงทัศนียภาพโครงการบ้านมะขาม

ลักษณะทางกายภาพของโครงการ

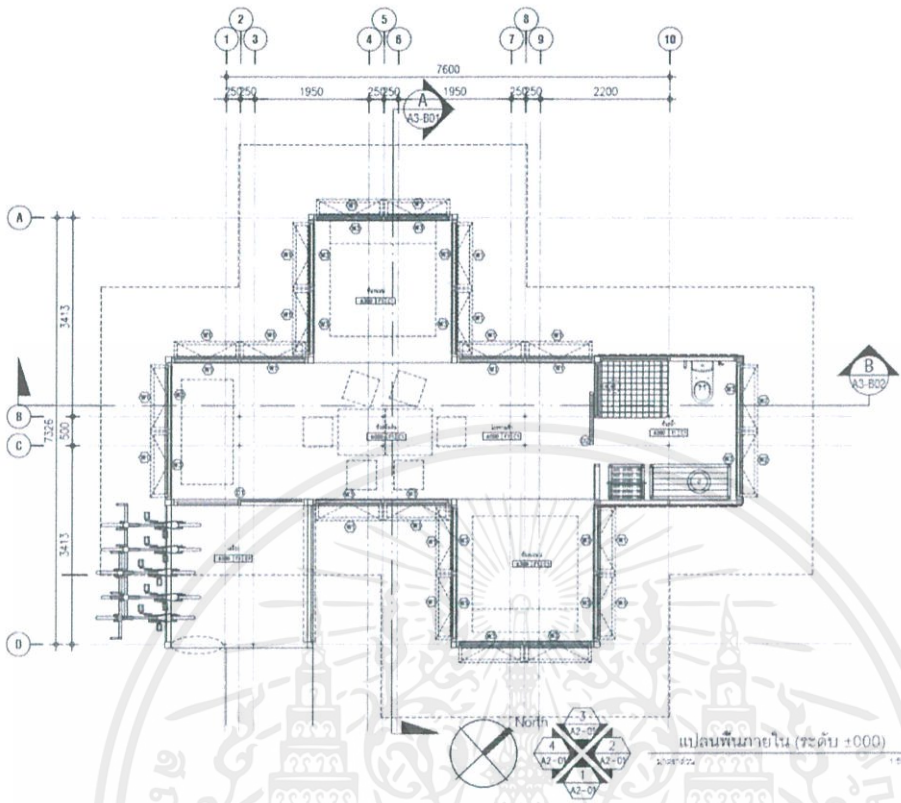

รูปภาพที่ 1.46 แสดงแปลนโครงการบ้านมะขาม

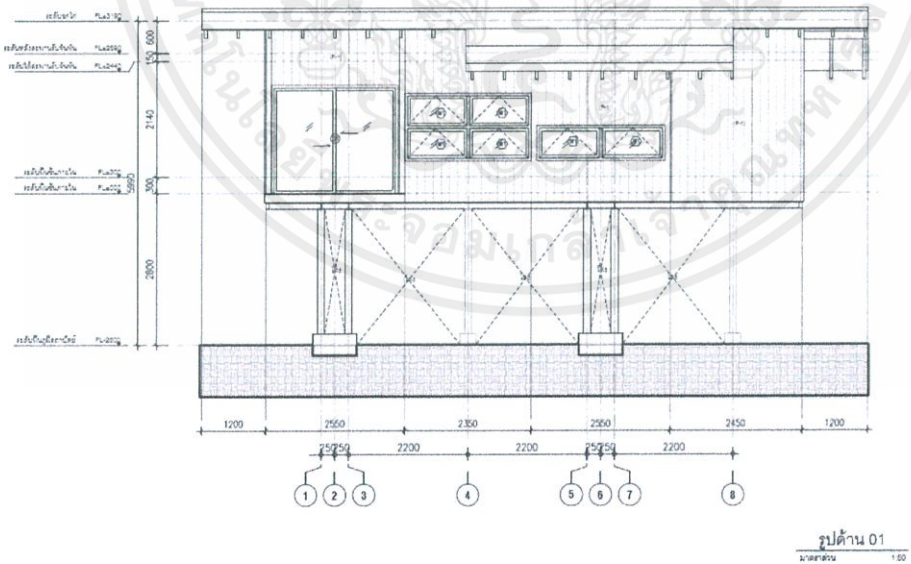
รูปถ่าย
แสดงทัศนียภาพโครงการบ้านมะขาม
หน้าบ้าน
หน้าบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.47 แสดงแปลนโครงการบ้านมะขาม

รูปภาพที่ 1.48 แสดงรูปด้านอาคารโครงการบ้านมะขาม

NOTE:

บริษัท สถาปัตย์ ชวน
 & วิศวกร
 บริษัท สถาปัตย์ ชวน
 & วิศวกร

Architects
 บริษัท สถาปัตย์ ชวน
 & วิศวกร

Interior Architects

Landscape Architects

Structural Engineer

Mechanical Engineers

Electrical Engineers

Sanitary Engineers

Revision based

No.	Date	Description

Project no.

Project name:
 บ้านฟ้าชายสูง 1
 115 E

Location
 หมู่ 4 ตำบล
 อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

Owner
 คุณภาพดี

Drawing title
 แปลนพื้นที่ภายใน
 (ระดับ +0.00)

Scale 1:50 Drawing no.
 A1-501

Drawn by
 A1-501

Checked by

บริษัท สถาปัตย์ ชวน
 & วิศวกร
 บริษัท สถาปัตย์ ชวน
 & วิศวกร

Architects
 บริษัท สถาปัตย์ ชวน
 & วิศวกร

Interior Architects

Landscape Architects

Structural Engineer

Mechanical Engineers

Electrical Engineers

Sanitary Engineers

Revision based

No.	Date	Description

Project no.

Project name:
 บ้านฟ้าชายสูง 1
 115 E

Location
 หมู่ 4 ตำบล
 อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

Owner
 คุณภาพดี

Drawing title
 แปลนพื้นที่

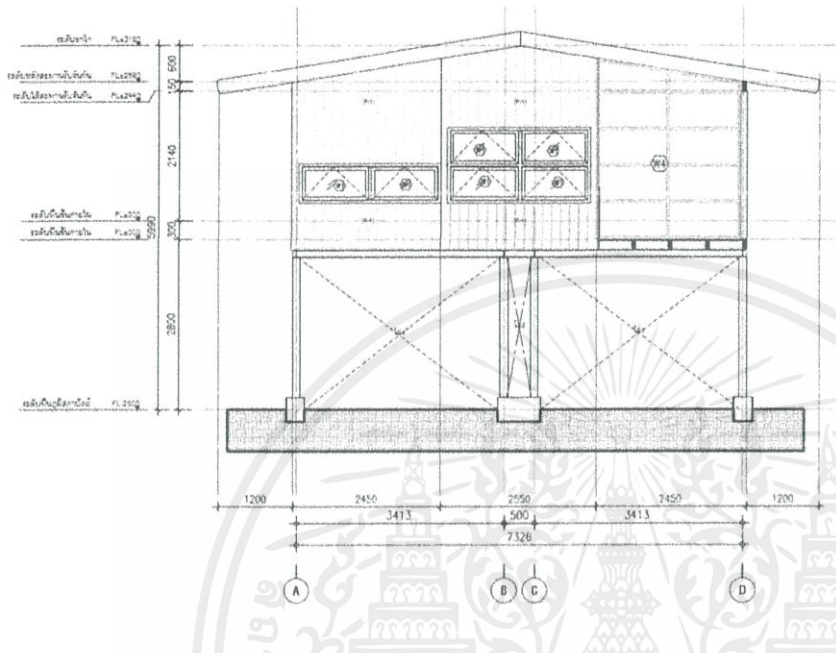
Scale 1:50 Drawing no.
 A2-501

Drawn by
 A2-501

Checked by

Date

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 1.49 แสดงรูปด้านอาคารโครงการบ้านมะขาม

การวิเคราะห์อาคาร

ตารางที่ 1.12 แสดงการวิเคราะห์อาคารที่เลือกมาเพื่อใช้ในโครงการ

บริษัท ภูมิสถาปัตย์ จำกัด 10/10 หมู่ 10 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โทร. 077-311111	
Architect: ภูมิสถาปัตย์ 10/10 หมู่ 10 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โทร. 077-311111	
Interior Architects:	
Landscape Architects:	
Structural Engineer:	
Mechanical Engineers:	
Electrical Engineers:	
Sanitary Engineers:	
Revision / Record	
No.	Date / Description
Project no.:	
Project name: บ้านนิเวศเมือง 1 ชั้น 7708 B	
Location: หมู่ 10 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี	
Owner: คุณสุภาวดี ภูมิสถาปัตย์	
Drawing title: รูปด้าน 02	
Scale 1:50	Drawing no.
Drawn by: A2-S102	
Checked by:	
Date: 10/10/23	

ข้อควรพิจารณา	คำอธิบาย
1. รูปแบบอาคาร	เป็นอาคารลักษณะบ้านเป็นหลัง ใช้ความเป็นพื้นถิ่นมาตีไซน์ให้ได้บรรยากาศ
2. โครงสร้าง	โครงสร้างแบบเสาและคาน
3. ความสูงอาคารและความกว้างของช่วงเสา	ความสูงอาคารรวม 5.290 เมตร ชั้นล่างเป็นใต้ถุนสูง 2.10 เมตร ชั้นสองมีความสูง 2.40 เมตร
4. พื้นใช้สอยภายในอาคาร	ขนาด 35 ตารางเมตร และ 45 ตารางเมตร มีทั้งหมด 6 หลัง
5. การเข้าถึงอาคาร	จากด้านหน้าโครงการจะมีสะพานเชื่อมเพื่อให้เดินเข้าถึงบ้านพักแต่ละหลังได้อย่างสะดวก
6. ช่องเปิดในอาคาร	อาคารมีช่องเปิดในลักษณะบ้านทั่วไป คือมีช่องเปิดที่เป็นประตู และหน้าต่าง ไม่ได้มีช่องเปิดขนาดใหญ่เป็นพิเศษ
7. ฟังก์ชันภายในอาคาร	1. Reception

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	2. ห้องพัก 3. ห้องอาหารส่วนกลาง
4. แนวความคิดในการออกแบบ	ผู้ออกแบบมีความต้องการให้โครงการนี้ใช้พื้นที่ตั้งได้คุ้มค่าที่สุด และได้ดีไซน์ตัวอาคารในแนวความคิดแบบแซสซีรลบรรทุก คือมีการนำเอาโครงสร้างเหล็กมาผสมกับความเป็นกล่อง และจัดสรรพื้นที่ออกมาให้เหมาะสม และได้ทำทางเชื่อมบ้านแต่ละหลังเอาไว้เพื่อให้ผู้เข้าพักสามารถเดินชมสวนผลไม้ระหว่างเดินไปที่ห้องพักของตนได้ และยังได้บรรยากาศที่ดีท่ามกลางธรรมชาติ
5. วัสดุ	1. เหล็ก 2. ไม้ 3. กระฉก

พิจารณาอาคารทั้ง 3 ที่

ตารางแสดงการเปรียบเทียบการพิจารณาและสรุปผลอาคารที่เหมาะสมที่สุด

ตารางที่ 1.13 แสดงการเปรียบเทียบการพิจารณาและสรุปผลอาคารที่เหมาะสมที่สุด

ข้อพิจารณาสถานที่	อาคาร ที่1	อาคาร ที่2	อาคาร ที่3
1. เป็นอาคาร 2 ชั้น	4	4	4
2. มีScale ใกล้เคียงกับบ้าน ไม้ใหญ่โตจนเกินไป	4	4	4
3. เป็นอาคารรูปแบบเรียบง่าย สามารถเข้าได้กับทุกภูมิทัศน์	3	2	3
4. เป็นอาคารที่มีช่องเปิดเพียงพอเพื่อการถ่ายเทอากาศที่สะดวก	4	4	3
5. มีลักษณะของความเป็นพื้นถิ่นอีสาน	4	1	1
รวม	19	15	15

หมายเหตุ 4 = มากที่สุด

3 = มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2 = ปานกลาง

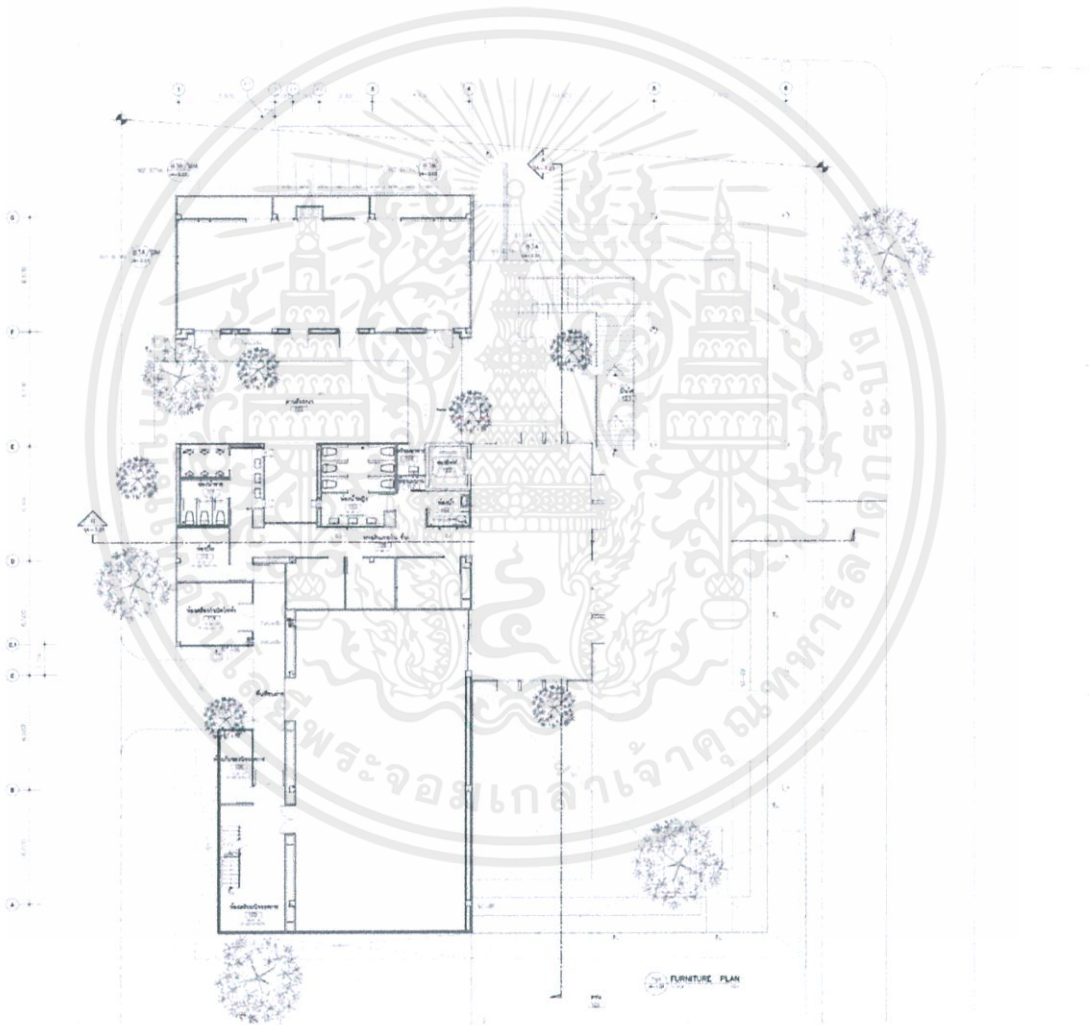
1 = น้อย

สรุป การพิจารณาการเลือกอาคารที่ 1 อาคาร TCDC ขอนแก่น

การวิเคราะห์อาคาร

TCDC จังหวัดขอนแก่น

เจ้าของโครงการ : Thailand Creative & Design Center – TCDC

รูปภาพที่ 1.50 แสดงแปลนอาคารชั้น 1 TCDC ขอนแก่น

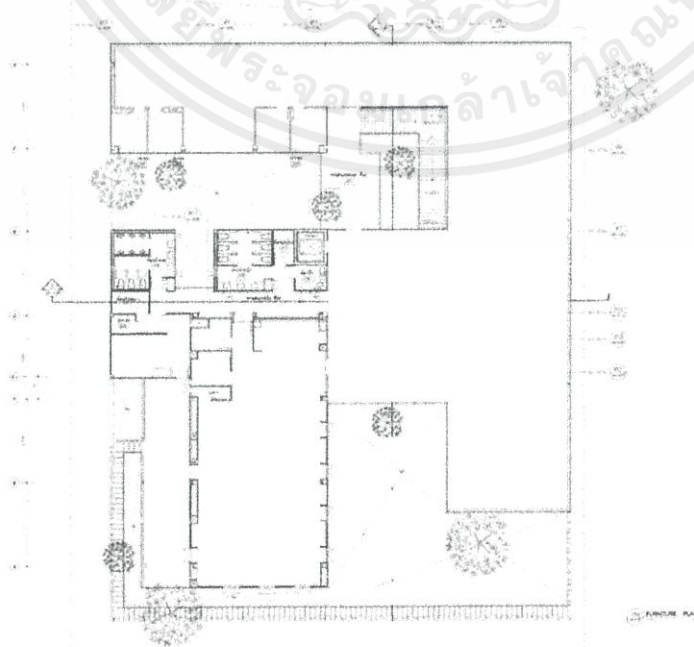
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1.14 แสดงรายละเอียดข้อมูลอาคาร TCDC ขอนแก่น

หัวข้อวิเคราะห์อาคาร	คำอธิบาย
1. ทางเข้าหลัก,ทางเข้ารอง	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอาคารสามารถเข้าออกได้สองทาง คือทางด้านหน้าที่ติดกับถนนใหญ่(ลูกศรA)และด้านหลังที่ติดกับทางฝั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น(ลูกศรB) - ทางเข้ารองสามารถเข้าได้จากทางด้านหลังอาคารตามลูกศร C
2. ฟังก์ชันในชั้น1	<ul style="list-style-type: none"> - ทางเข้าหลัก - ส่วนพักคอย - รีเซปชั่น - ห้องจัดนิทรรศการ - ห้องเก็บของนิทรรศการ - ห้องเตรียมนิทรรศการ - ห้องประชุมขนาดเล็ก - ห้องสัมมนาขนาด 70 ที่นั่ง สามารถแบ่งกันห้องเป็นสองห้องได้ - ห้องโสต - ห้องเก็บของ - ห้องแม่บ้าน - ห้องครัว(Pantry) - ห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้า - ห้องไฟฟ้าและสื่อสาร - ห้องปั๊ม - ห้องน้ำชาย,หญิง - ลิฟท์ - พื้นที่ขนถ่าย
3. ขนาดพื้นที่ชั้น1	<ul style="list-style-type: none"> - 1,435.6 ตารางเมตร
4. โครงสร้าง	<ul style="list-style-type: none"> - ความกว้างเสา 6,500 มิลลิเมตร - ความสูงจากพื้นถึงเพดาน 5,100 มิลลิเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างอาคารเสาและคาน ใช้โครงสร้างเหล็กและคอนกรีต - พื้นเป็นแบบ โปสเทนชั่น - ผนังคอนกรีตบล็อก
5. ลักษณะอาคารภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอาคารร่วมสมัยระหว่างงานพื้นถิ่นอีสานและงานสมัยใหม่ - เป็นอาคารสองชั้น ชั้นล่างเป็นส่วนประชุม สัมมนา ติดต่อกับงานต่างๆ ชั้นสองเป็นส่วนของห้องสมุดและโคเวิร์คกิ้งสำหรับทำงาน - ตัวอาคารใช้สีดำเป็นหลัก และตัดกับสีส้มอิฐซึ่งเป็นสีประจำมหาวิทยาลัยขอนแก่นตามชื่อมอดินแดง - มีการเปิดลานโล่งด้านล่างเพื่อใช้ในงานสาธารณะหรือเพื่อรับรองคนในจำนวนมาก - ตัวอาคารมีความโปร่ง - มีการทำฟาซาดจากกระจกปิดเปิดหลากหลายองศาเพื่อรับลมและสร้างความสวยงาม และมีนัยสำคัญในเรื่องของการต้องการให้เกิดการสะท้อนงานศิลปะออกไปสู่ผู้คนภายนอกด้วย

ด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลเท่านั้นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 รูปภาพที่ 1.51 แสดงแปลนอาคารชั้น 1 TCDC ขอนแก่น
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

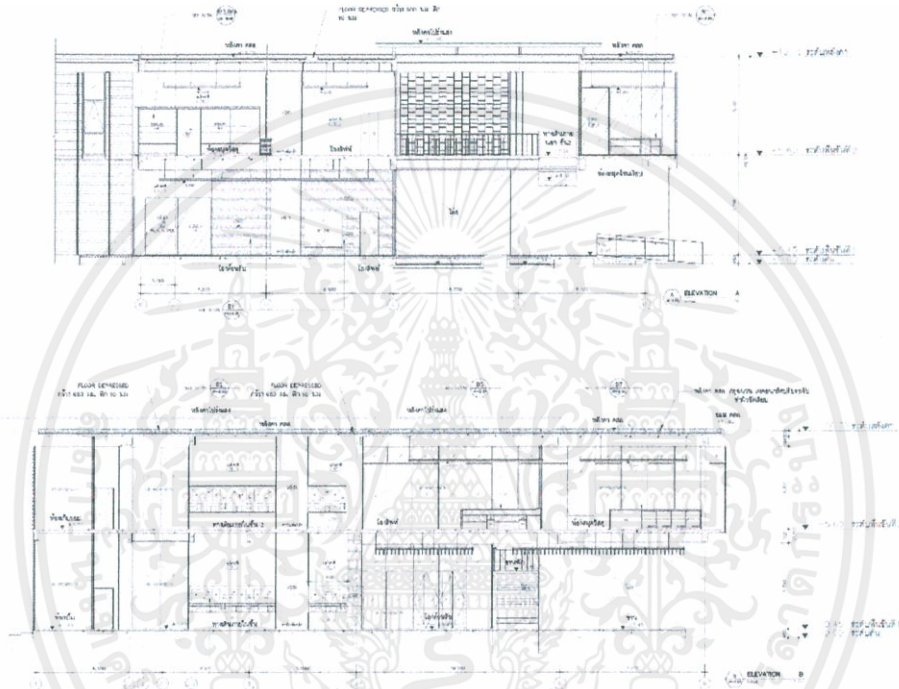
ตารางที่ 1.15 แสดงรายละเอียดข้อมูลอาคาร TCDC ขอนแก่น

หัวข้อวิเคราะห์อาคาร	คำอธิบาย
1. ฟังก์ชันภายในชั้น 2	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องสมุด - โควเวิร์คกิ้ง - ห้องกิจกรรม - ห้องมีเดีย - ห้องวัสดุ - ส่วนสำนักงาน - ห้องเครื่องไฟฟ้าหลักและควบคุมอาคาร - ห้องเก็บของ - ห้องครัว - ห้องน้ำชาย,หญิง
2. ขนาดพื้นที่ชั้น 2	<ul style="list-style-type: none"> - 1,125 ตารางเมตร
3. โครงสร้าง	<ul style="list-style-type: none"> - ความกว้างเสา 6,500 มิลลิเมตร - ความสูงจากพื้นถึงเพดาน 5,100 มิลลิเมตร - โครงสร้างอาคารเสาและคาน ใช้โครงสร้างเหล็กและคอนกรีต - พื้นเป็นแบบ โปสเทนชั่น - ผนังคอนกรีตบล็อก
4. ลักษณะอาคารภายใน	<ul style="list-style-type: none"> - ภายในอาคารจะซีสต์ดำที่กำแพงและผนังรวมถึงเสาต่างๆตัดกับพื้นไม้ - มีช่องเปิดประจกโดยรอบเพื่อให้สามารถมองเป็นวิวด้านนอกได้ และมีการติดตั้งม่านเพื่อกันแสงแดดในช่วงบ่ายหรือเมื่อเกิดความร้อนจนเกินไป - การตกแต่งภายในเป็นไปในแบบที่เรียบง่ายและซับซ้อนเกือบทุกพื้นที่สามารถมองเห็นถึงกันได้
5. ระบบแอร์และไฟฟ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ภายในอาคารมีการใช้แอร์แบบBuilt-in type - ภายในอาคารเน้นใช้ไฟแบบดาวนไลท์และแสงธรรมชาติเพื่อช่วยในการประหยัดไฟฟ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. แลนด์สเคป

- แลนด์สเคปไม่มีความซับซ้อนเข้าใจง่าย บริเวณโดยรอบจะใช้ต้นไม้เดิมซึ่งเป็นต้นไม้พื้นถิ่นของภาคอีสาน และมีการจัดสวนบริเวณคอร์ทตรงกลางของอาคารเพื่อให้เกิดเป็นพื้นที่สีเขียว โดยพันธุ์ไม้ที่ใช้จะเป็นไม้พุ่มหรือพุ่มพืชมลุ่มดิน

รูปภาพที่ 1.52 แสดงรูปด้านอาคารชั้น1 TCDC ขอนแก่น

1.9 การวิเคราะห์ที่ตั้ง

ที่นาของคุณตาสนอง ไททองศรี ชาวจังหวัดบึงกาฬ ตั้งอยู่ที่ บ้านท่าไคร้ หมู่ 5 ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ จ.บึงกาฬ 38000 ห่างจากตัวจังหวัดบึงกาฬ 5 กิโลเมตร อยู่ติดกับแม่น้ำโขง ใกล้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญคือ วัดโพธาราม เป็นวัดที่ประดิษฐานพระคู่บ้านเมืองบึงกาฬ

จังหวัดบึงกาฬเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย

1). การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ซึ่งทางจังหวัดบึงกาฬนั้นมีน้ำตกที่สวยงามอย่างเช่น น้ำตกถ้ำพระ ตั้งอยู่ในตำบลโสกก้าม น้ำตกตาดขามในอำเภอบ้านแพง น้ำตกกินรี อำเภอบึงโขงหลง หรือจะเป็นการท่องเที่ยวทางแม่น้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โขง ท่องเที่ยวภูเขา อาทิเช่น ภูสิงห์ ภูทอก ภูลังกา ซึ่งจังหวัดบึงกาฬนั้นเป็นจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ครบครัน

2). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่นการท่องเที่ยวงานประจำปี เช่นงานแข่งเรือยาว เทียวบั้งไฟพญานาค หรือจะเที่ยวตามวัดสำคัญๆ เช่นวันโพธาราม วัดอาฮงศิลาวาส หรือวัดภูทอก

3). การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งทางจังหวัดบึงกาฬนั้นได้ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้นโดยจะเป็นการท่องเที่ยวที่พบเห็นได้ง่ายเพียงขับรถผ่าน มีการสาธิตการทำนา การปลูกพืชผักสวนครัว หรือเที่ยวชมการทำเกษตรตามริมขอบตลิ่งแม่น้ำโขงซึ่งมีการปลูก มะเขือเทศ ผักกาดขาว กะหล่ำ ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจของคนในชุมชนบึงกาฬอยู่แล้ว

4). การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต โดยสามารถเข้าชมได้ที่พิพิธภัณฑ์ชุมชนมีชีวิต ที่โซพิสัย เป็นลักษณะของการนำเอาหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านมาทำเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต และยังเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน ความเป็นมา การใช้ชีวิต และภายในพิพิธภัณฑ์เองยังได้ร่วมมือกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่หลากหลายมาช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจนเกิดเป็นหมู่บ้านสตรีทอาร์ตไปด้วยในตัว

รูปภาพที่ 1.53 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ

ลักษณะที่ตั้งโครงการ เป็นที่นาของชาวบ้านในหมู่บ้านท่าไคร้ ขนาดพื้นที่ 200 ไร่ หรือ 320,000 ตารางเมตร ด้วยทางหลวงหมายเลข212 เลี้ยวเข้าหมู่บ้านท่าไคร้ หากมาจากเส้นทางหนองคายบึงกาฬ ให้เลี้ยวซ้าย ขับตรงเข้าไป 250 เมตร ที่ตั้งโครงการอยู่ซ้ายมือ ตรงข้ามวัดโพธาราม

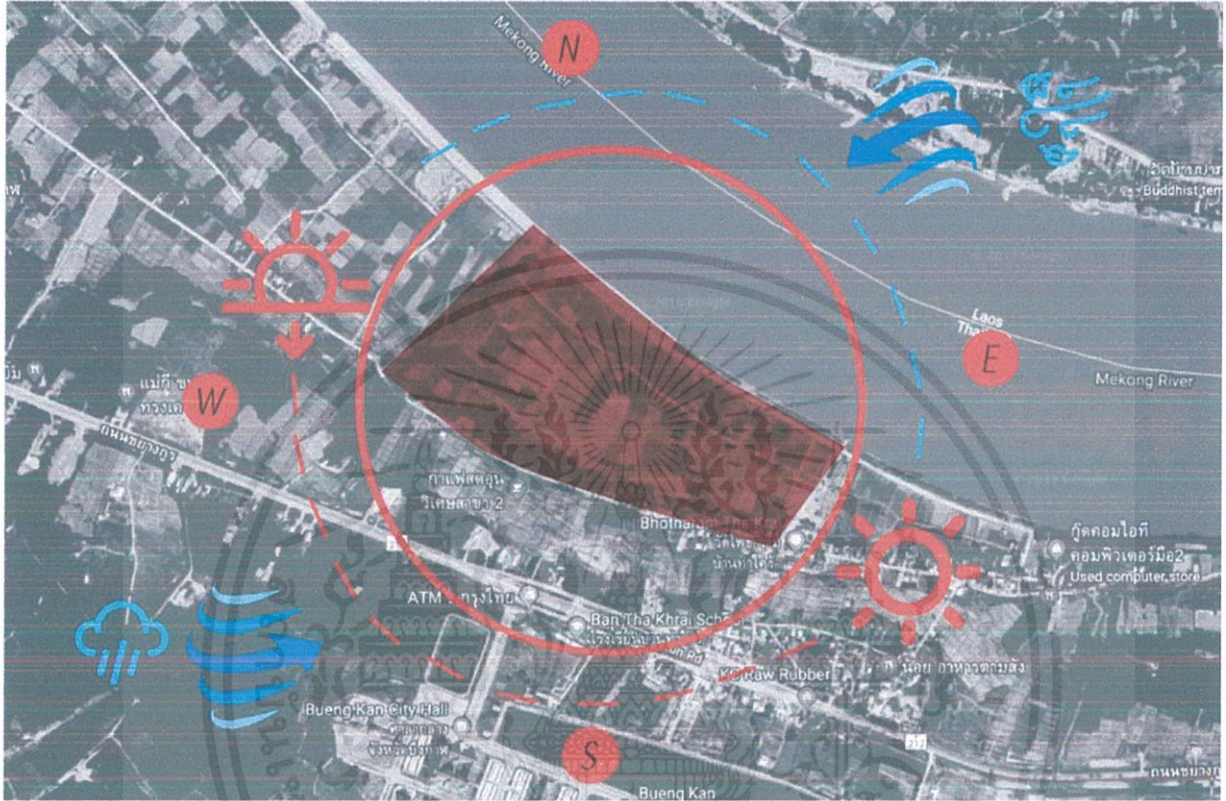
1.9.1 สภาพแวดล้อมที่ตั้งโครงการ

ทิศเหนือ : ขอบเขตที่ดินติดกับแม่น้ำโขง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทิศใต้และตะวันออก : ขอบเขตที่ดินติดชุมชนบ้านท่าไคร้

ทิศตะวันตก : ขอบเขตที่ดินเป็นที่นาว่างเปล่าเข้าถึงง่าย

รูปภาพที่ 1.54 แสดงทิศทางแดดลม

ตารางที่ 1.16 แสดงข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ตั้งโครงการ

ทิศทางแสงแดด	ทิศทางลม	มลภาวะทางเสียง/ฝุ่น ควัน	มุมมอง
ด้านหน้าที่ตั้งโครงการเป็นทิศใต้ ทิศทางแดดจะอ้อมได้ เวลาบ่ายแดดจะร้อนเป็นพิเศษ และทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นชุมชน แต่เนื่องจากไม่มีตึกสูงจึงไม่	ทิศทางลมเข้าอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ไร้สิ่งบดบังทิศทางลม	ได้รับมลภาวะทางเสียงจากถนนภายในชุมชน และเสียงจากชุมชนรอบข้าง	มุมมองที่ดีที่สุดมองเห็นมาจากทางด้านหน้าโครงการ เพราะไร้สิ่งบดบังสายตาทำให้สามารถมองเห็นทะลุไปถึงด้านหลังที่เป็นแม่น้ำโขงได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถบังแดดให้กับ โครงการได้			
ด้านหลังที่ตั้ง โครงการเป็นทิศเหนือ ติด กับแม่น้ำโขง มีต้นไม้ขึ้น ตามริมขอบ	ได้รับลมหนาวจากทิศ เหนือด้านหลังโครงการ และได้รับไอเย็นจากแม่น้ำ โขง	-	มุมมองที่ดีที่สุดที่มอง ออกจากโครงการไปทาง ด้านหลัง ซึ่งเป็นวิวแม่น้ำโขงที่ มีความกว้างและมองเห็นวิว ฝั่งของฝั่งสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออกติด กับหมู่บ้านของคนใน ชุมชนไม่มีตึกสูงที่จะบด บังแสงแดดได้	-	-	-
ทิศตะวันตกติดกับ พื้นที่ไร่นาจของชาวบ้าน เป็นพื้นที่โล่งไร้สิ่งป้องกัน แดด	-	-	มุมมองที่ดีที่สุดที่มองออก จากที่ตั้งโครงการไปยังทุ่งนา ของชาวบ้าน

1.9.2 การเข้าถึงโครงการ

ทางหลวงหมายเลข 212 ถนนชยางกูร บ้านท่าไคร้ หมู่ 5 ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ จ.บึงกาฬ 38000 ห่างจาก
ตัวจังหวัดบึงกาฬ 5 กิโลเมตร สามารถเข้าถึงโครงการได้ 2 วิธี

1. เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ตามทางหลวงหมายเลข 212 เลี้ยวเข้าหมู่บ้านท่าไคร้ หากมาจากเส้นทาง
หนองคายบึงกาฬ ให้เลี้ยวซ้าย ขับตรงเข้าไป 250 เมตร ที่ตั้งโครงการอยู่ซ้ายมือ ตรงข้ามวัดโพธาราม
2. เดินทางด้วยรถโดยสารประจำทาง สาย บึงกาฬ – บ้านแพง โดยสามารถขึ้นรถได้ที่สถานีขนส่งจังหวัด
บึงกาฬ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสนับสนุนโครงการ

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

ลักษณะโครงการ

2.1.1 ความหมายของศูนย์การเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดพื้นที่การเรียนรู้ทางกายภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลหรือผู้เรียนในกลุ่มเล็ก ตามงานที่โปรแกรมกำหนดให้ โดยจัดเป็นคูหาหรือโต๊ะ และมีสื่อการเรียนในรูปแบบสื่อประสม ช่วยในการเรียนรู้โดยมีครูผู้สอนคอยแนะนำ

ลักษณะของศูนย์การเรียนรู้มีพื้นฐานจากแนวคิดการศึกษาระบบเปิดในช่วงทศวรรษ 1960s ถึง 1970s โดยการจัดพื้นฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสควบคุมการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมด้วยตนเองหรือโดยกลุ่ม จะจัดโดยแบ่งกลุ่ม ตามที่ได้รับมอบหมาย การจัดพื้นที่ที่สามารถจัดภายในห้องเรียนในห้องปฏิบัติการ จะจัดโดยแบ่งออกเป็น 4-6 ศูนย์ ภายในห้องหรือศูนย์เดี่ยวกลางห้องหรือมุมใดมุมหนึ่งของห้องหรือแม้แต่ระเบียบทางเดินก็ทำได้แต่ต้องสามารถกำจัดเสียงรบกวนต่าง ๆ ได้ หรือจัดไว้ในห้องสมุด แต่ละศูนย์จะจัดในลักษณะเป็นโต๊ะ 1 ตัว และมีเก้าอี้โดยรอบเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียน อภิปราย วิจัย แก้ปัญหา หรือทดลองร่วมกัน หรืออาจจัดโต๊ะคอมพิวเตอร์ที่ต่อเป็น เครือข่ายหรือในลักษณะที่สามารถทำกิจกรรมคนเดียวหรือเป็นกลุ่มเล็กได้ นอกจากนี้ยังจัดในลักษณะเป็นคูหาเพื่อกำจัดเสียงรบกวนในขณะที่เรียนหรือทำกิจกรรมจากศูนย์ใกล้เคียง หรือเสียงรบกวนอื่น ที่จะทำให้เสียสมาธิในการเรียน คูหาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คูหาแห้ง (Dry Carrel) และ คูหาเปียก (Wet Carrel) คูหาแห้งจะประกอบด้วยสื่อการเรียนที่ไม่มีวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ส่วนคูหาเปียกจะประกอบด้วยสื่อการเรียนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เทปเสียง ที่วีเอ็มเตอร์ เครื่องเล่นแถบวีดิทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อการเรียนที่ประจำในแต่ละศูนย์จะอยู่ในรูปแบบสื่อประสมที่แยกตามกิจกรรมหรือเป็นชุดการเรียนก็ได้

ในการเรียนที่แต่ละศูนย์แยกตามกิจกรรมการเรียนออกจากกัน ผู้เรียนที่แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มต้องเรียนให้ครบทุกศูนย์ ส่วนศูนย์การเรียนรู้ที่จัดทุกกิจกรรมไว้ในศูนย์เดียว แต่ละกลุ่มต้องเปลี่ยนกันเข้าไปเรียน

ข้อดีของศูนย์การเรียนรู้

1. เรียนตามอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนหรือภายในกลุ่ม (Self-Pacing) ศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามความต้องการความสามารถของแต่ละคนหรือผู้เรียนภายในกลุ่ม
2. เรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง(Active Learning) ศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสบการณ์การเรียนรู้การตอบสนองและให้ผลย้อนกลับทันที

3. บทบาทของผู้สอน(TeacherRole) ศูนย์การเรียนรู้จะเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนมาเป็นผู้แนะนำและคอยช่วยเหลือการเรียนรู้มากขึ้น

4. กระบวนการกลุ่ม(GroupProcess) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มภาวะเป็นผู้นำยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ประเภทโครงการ

ประเภทโครงการโดยทั่วไป

1. ศูนย์การเรียนรู้สามารถนำไปใช้กับทุกระดับการศึกษาทุกระดับวิชา
2. ศูนย์ฝึกทักษะ(SkillCenters) ศูนย์นี้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะเพิ่มขึ้นโดยได้รับการสอนจากบทเรียนผ่านสื่อหรือวิธีการอื่นมาก่อนทักษะพื้นฐานจะทำให้ฝึกและปฏิบัติในศูนย์จนทำให้มีความชำนาญด้วยตัวผู้เรียนเอง
3. ศูนย์ความสนใจ(InterestCenters) เป็นศูนย์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจใหม่ๆและให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. ศูนย์สอนเสริม (RemedialCenters) เป็นศูนย์ที่จะช่วยผู้เรียนที่ต้องการช่วยเสริมความรู้หรือทักษะที่ยังไม่เพียงพอจากการเรียนปกติหรือแยกผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
5. ศูนย์เพิ่มพูนความรู้(EnrichmentCenters) ศูนย์นี้จะกระตุ้นประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนหรือทำกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้วเช่นผู้เรียนที่มีความสามารถสูงเรียนบทเรียนคณิตศาสตร์จบแล้วแต่ยังมีเวลาให้ไปเรียนในศูนย์นั้นที่มีบทเรียนยากเพิ่มขึ้นหรือมีกิจกรรมอื่นให้ทำเพิ่มความชำนาญหรืออาจจะเป็นศูนย์ที่มีคอมพิวเตอร์ที่มีเกมทางคณิตศาสตร์
6. ศูนย์สำรอง (ReservedCenters) อาจจะมีศูนย์สำรองไว้ในกรณีที่มีศูนย์แยกกิจกรรมเมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมในศูนย์ใดเสร็จแล้วจะเข้าไปทำกิจกรรมในศูนย์อื่นแต่ศูนย์นั้นยังไม่ว่างเนื่องจากผู้เรียนในศูนย์นั้นยังทำกิจกรรมไม่เสร็จก็ให้มารอในศูนย์สำรองนี้โดยมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาเตรียมไว้อาจเป็นกิจกรรมในลักษณะผ่อนคลายซึ่งจะทำให้ไม่ว่างในขณะที่รอหรือรบกวนผู้ที่กำลังทำกิจกรรมในศูนย์อื่น

ลักษณะเฉพาะโครงการ

กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ในช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 หรือกว่า 4 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรม และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นการพัฒนาที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อทรัพยากรโลกเป็นอย่างมาก เห็นได้ชัดเจนในทุกวันนี้ได้แก่การมี สภาวะที่ไม่แน่นอนของภูมิอากาศ เหตุการณ์เอลนีโญ ต่าง ๆ ล้วนเป็นผลจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ในอดีตที่มีการใช้ทรัพยากรทุก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทจำนวนมากมายมหาศาล เพื่อการอุตสาหกรรม และเพื่อการ คิดค้นประดิษฐ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง บั่นทอนชีวิตมนุษย์สัตว์และพืช นอกเหนือจากนี้การพัฒนาอุตสาหกรรมซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนา เศรษฐกิจของหลายประเทศ ที่เน้นมุ่งไปที่อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้สร้างปัญหา ให้กับระบบคุณธรรมและจริยธรรมของประชากรในประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชากร และทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมอย่างมาก

ศูนย์การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม และความผูกพันกับชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็น ไทยและความเป็นสากล ดังนั้น ศูนย์การเรียนรู้ช่วยในการเรียนรู้คู่ขนานระหว่างความรู้สากลกับ ความรู้ท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นหรือชุมชนเป็นที่ที่มีระบบความรู้ที่ถูกพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยผ่าน การสั่งสมและถ่ายทอดผ่านรุ่นสู่รุ่น ความรู้ท้องถิ่นนี้มีทั้งที่เป็นความรู้ที่เป็นรูปธรรมเช่น ช่างงาน เครื่องดนตรีเครื่องใช้ผ้าไหม ผ้าฝ้าย การละเล่น ของเล่น และความรู้ที่อยู่ในตัวของบุคคล เช่น ข้อควรปฏิบัติบทสวด ภาษาเขียน นิทาน คำกลอน บทเพลง ตำรายาของปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งความรู้ท้องถิ่นนี้มีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติและเทคโนโลยีพื้นบ้าน สอดคล้องกับสังคัมการดำรงชีวิต ซึ่งมี ประโยชน์ต่อผู้เรียน ได้มีการเรียนรู้แบบคู่ขนานระหว่างความรู้ท้องถิ่นจนเกิดความคิดในการพัฒนาให้ ดีขึ้นสู่สากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่า รูปแบบของการเรียนรู้คู่ขนาน ระหว่างความรู้สากลและความรู้ ท้องถิ่นหรือแหล่งการเรียนรู้ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีความจำระยะยาวของผู้เรียน ทำให้สนใจ ใฝ่รู้รักการเรียนรู้แสวงหาความรู้และสามารถนำความรู้ท้องถิ่นไปปรับประยุกต์สู่สากล (Jedede, 1995) โดยกระบวนการของการผสมผสานความรู้ท้องถิ่นเข้ากับความรู้สากลในการจัดการ เรียนการสอน โดยยึดแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นแกนหลักเสริมการเรียนรู้ทำให้เกิดการยอมรับ พุดคุยและรับฟังความเหมือนความต่างระหว่างวัฒนธรรม โครงสร้าง รูปแบบการคิด โดยที่วัฒนธรรม เดิมไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนโครงสร้างตัวเองทั้งหมด ก่อนที่จะรับวัฒนธรรมใหม่เข้าไป แนวคิดดังกล่าว สนับสนุน ให้เชื่อได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน สามารถช่วยในการเรียน การสอน ทำให้เกิดความ เจริญงอกงามทางสติปัญญา ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในท้องถิ่นอย่างปกติสุข บนพื้นฐานของ

กระบวนการเรียนรู้ตามสภาพภูมิศาสตร์นิเวศวิทยา ความเชื่อ ปรัชญาวิถีท้องถิ่น และวิถีแห่งการดำรงชีวิต โดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้ Sirinan Manui (อ้างถึงในเรนทร์คำมา, 2548) ได้กล่าว ถึงความสำคัญของแหล่งการ เรียนรู้ไว้ดังนี้

1. แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งที่รวบรวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกัน ทำให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลาน
3. แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิด ความสนุกสนานและมีความสนใจที่จะเรียนรู้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. แหล่งการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

5. แหล่งการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็น คุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในท้องถิ่น พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่นทั้งปัจจุบันและอนาคต จากการศึกษาที่มีแหล่งการเรียนรู้ และผู้รู้ด้านต่าง ๆ มากมาย ถ้าการเรียนรู้ในระบบ การศึกษาของอุดมศึกษามีการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูในชุมชน จะมีครูมากมายหลากหลายเป็นครูที่ รู้จริงทำจริง ย่อมทำให้การเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงและได้ความรู้ท้องถิ่น อย่างจริงจัง ที่สำคัญเป็น การปรับระบบการศึกษาที่มีคุณค่า จากที่ระบบการศึกษามองแหล่งการเรียนรู้เป็นของ การศึกษาชั้น พื้นฐานเท่านั้น ขณะเดียวกันเมื่อผู้รู้ในชุมชนเป็นครูได้ในสถาบันอุดมศึกษา จะเป็นการยกระดับ คุณค่า ศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจของชุมชนอย่างมาก เป็นการเชื่อมโยงทางสังคมที่สำคัญ ก่อให้เกิดความ เท่าเทียมกันระหว่างผู้เรียนและชุมชน สอดคล้องตามการพัฒนาโลกเพื่อความยั่งยืน แหล่งการเรียนรู้มีบทบาทในการ ให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ทั้งในระบบ และนอกระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ดังนี้

1. แหล่งการเรียนรู้สามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ทั้งจากท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ตนเองมี อยู่แล้ว
2. แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงาน และแหล่ง ประกอบอาชีพของผู้เรียน
3. แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยตรง
4. แหล่งการเรียนรู้เป็นห้องเรียนธรรมชาติเป็นแหล่งค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรม
5. แหล่งการเรียนรู้เป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง
6. แหล่งการเรียนรู้สามารถเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้เรียนในเชิงรุก เข้าสู่กลุ่มเป้าหมายอย่าง ทั่วถึง ประหยัด และสะดวก
7. แหล่งการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน
8. แหล่งการเรียนรู้สามารถใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสริม กิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาอาชีพ สรุปความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ช่วย เชื่อมโยงเรื่องราวในท้องถิ่น หรือความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากล พัฒนาคุณลักษณะและความคิด ความเข้าใจใน คุณค่าของชุมชน และทัศนคติค่านิยม ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้มีทักษะการแสวงหาความรู้สามารถจัดการความรู้ ซึ่งมีความสำคัญและมีความหมายอย่างมากสำหรับผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากแหล่ง การเรียนรู้ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว ท้องถิ่น
2. ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่มีคุณค่า มีความหมายต่อชีวิต ทำให้เห็นคุณค่า เห็นความสำคัญ ของสิ่งที่เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นสู่ความรู้สากล สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกล ตัวได้อย่างเป็นรูปธรรม
4. ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง
5. ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในองค์กร ท้องถิ่น บุคคล และครอบครัวในการพัฒนาท้องถิ่น
6. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้เกิด ทักษะการแสวงหาความรู้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้น มีประเด็นสำคัญคือ สถาบันอุดมศึกษาควร เห็นความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนที่ใกล้ชิดกับสถาบันอุดมศึกษา ยอมรับว่าแหล่ง การเรียนรู้ในชุมชนเป็นที่มาของความรู้ท้องถิ่นซึ่งจำเป็นต้องให้บัณฑิตมีความรู้ท้องถิ่นคู่ขนานกับ ความรู้สากล ดังนั้นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนสังคมสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืนที่เป็นรูปธรรม โดยผ่านบัณฑิตที่สถาบันอุดมศึกษาส่งเข้าสู่สังคม ดังนั้นหาก สถาบันอุดมศึกษา สามารถรวบรวมแหล่ง การเรียนรู้ในชุมชน แล้วนำมาศึกษาและพัฒนาอย่างเป็น ระบบให้เข้ากับหลักสูตรการศึกษา ย่อมจะเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถาบันอุดมศึกษาและของชุมชน ไปพร้อมกัน

ลักษณะของโครงการ(ข้อมูลสวนนิทรรศการ)

“พิพิธภัณฑ์” ในความรับรู้ของคนทั่วไปอาจจะหมายถึง สถานที่หนึ่ง ๆ ซึ่งจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้ ความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้เข้าชม แต่อย่างไรก็ตาม ในทางพิพิธภัณฑ์วิทยาที่ยอมรับกันในปัจจุบันแล้ว “พิพิธภัณฑ์” มีความหมายกว้างขวางมากกว่าสถานที่และการจัดแสดง แต่เทียบเท่าได้กับคำว่า “แหล่งเรียนรู้” เลยทีเดียว กล่าวคือ สภาการพิพิธภัณฑ์สหประชาชาติ[1] (International Council of Museum) หรือ ICOM ได้ให้ คำจำกัดของคำว่า “พิพิธภัณฑ์” [2] ไว้ดังนี้

“พิพิธภัณฑ์ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เปิดเป็นสถานที่สาธารณะ และเป็นสถาบันถาวรที่ให้บริการ แก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม มีหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้ และจัดแสดง วัตถุ อันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อจุดประสงค์ทางการค้นคว้า การศึกษา และ ความเพลิดเพลินใจ” คำจำกัดความข้างต้น ได้แจกหน้าที่หลัก ๆ ของพิพิธภัณฑ์ไว้ 5 ประการ คือ 1. รวบรวม 2. สงวนรักษา 3. ค้นคว้าวิจัย 4. เผยแพร่ความรู้ และ 5. จัดแสดงวัตถุ แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อความชัดเจนทางด้าน สถานภาพว่าองค์กร หรือสถาบันใด มีคุณสมบัติของ “พิพิธภัณฑ์” หรือไม่ ดังนั้น ICOM จึงได้อธิบายเงื่อนไข และ จำแนก “สถาบัน” ต่าง ๆ ที่มีคุณสมบัติของ “พิพิธภัณฑ์” ไว้อีก 8 ข้อ ดังนี้คือ

คำจำกัดความข้างต้นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้โดยปราศจากข้อจำกัดใด ๆ ที่เกิดจากรูปแบบของคณะกรรมการ ลักษณะของพื้นที่ โครงสร้างหน้าที่ หรือวิธีการศึกษาสิ่งของสะสมของสถาบันนั้นๆที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกี่ยวข้อง

นอกจากสถาบันที่ถูกระบุว่าเป็น “พิพิธภัณฑ์” แล้ว สิ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้ จัดได้ว่ามีคุณสมบัติเป็นพิพิธภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ของคำนิยามนี้

ซึ่งได้แก่

- I. แหล่งและอนุสรณ์สถานทางธรรมชาติ โบราณคดี และชาติพันธุ์วรรณา แหล่งและอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเก็บรวบรวม สงวนรักษา และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์
- II. สถาบันที่รวบรวมและจัดแสดงตัวอย่างของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ เช่น สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตวศาสตร์ สถานที่แสดงสัตว์น้ำและศูนย์ศึกษาพันธุ์พืชและสัตว์
- III. ศูนย์วิทยาศาสตร์และห้องฟ้าจำลอง
- IV. หอศิลป์ที่จัดแสดงงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร
- V. สถานที่ตามธรรมชาติซึ่งเป็นที่สงวน
- VI. องค์กรพิพิธภัณฑ์ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น กระทรวง หรือกรม หรือหน่วยงานเอกชนใดก็ตามทั้งที่มีส่วนในการรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ หรือมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดนี้
- VII. สถาบัน หรือองค์กร ซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร ที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ การค้นคว้าวิจัย การศึกษา การฝึกอบรม การจัดทำเอกสารวิชาการ และกิจกรรมอื่น ๆ อันเกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์ และวิชาพิพิธภัณฑ์วิทยา
- VIII. ศูนย์วัฒนธรรม และนิติบุคคลอื่น ๆ ที่ดำเนินการด้านการอนุรักษ์ การสืบสาน และการบริหารจัดการทรัพยากรอันเป็นมรดกที่จับต้องได้ และมรดกที่จับต้องไม่ได้ (มรดกที่มีชีวิต และกิจกรรมที่สร้างสรรค์โดยเทคโนโลยีดิจิทัล)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

IX. สถาบันใด ๆ อย่างเช่น สภามหาวิทยาลัย ซึ่งหลังจากการร้องขอคำวินิจฉัยจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้ว ได้รับการพิจารณาว่ามีคุณสมบัติบางส่วนหรือทั้งหมดของพิพิธภัณฑ์ หรือมีส่วนในการสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ และบุคลากรที่ทำงานด้านพิพิธภัณฑ์เป็นอาชีพ ตลอดจนการสนับสนุนงานวิจัย การศึกษา หรือการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์

นิทรรศการ หมายถึง การให้การศึกษาอย่างหนึ่งด้วยการแสดงงานให้ชม เป็นการจัดแสดงและนำเสนอทัศนวัตถุรวมถึงวัสดุต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร ที่ผู้ชมสามารถสัมผัส เรียนรู้ ทดลองใช้ หรือมีกิจกรรมเสริมประกอบ นิทรรศการเป็นสื่อในการให้การศึกษา ความรู้ความเข้าใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจ ตอบสนองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ชมให้บรรลุสู่เป้าหมายในเรื่องนั้น ๆ

ประเภทของนิทรรศการ

การแบ่งประเภทของนิทรรศการ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. แบ่งตามการจำแนกประเภทของนิทรรศการ
2. แบ่งตามขนาดของนิทรรศการ
3. แบ่งตามจุดมุ่งหมาย

แบ่งตามการจำแนกประเภทของนิทรรศการ

ประเสริฐ ศีลรัตน์ (2549.: 18) ได้จำแนกประเภทของการจัดนิทรรศการเป็น 2 วิธี คือ จำแนกจากกำหนดระยะเวลา และจำแนกจากกำหนดสถานที่ ไว้ดังนี้

1. จำแนกจากกำหนดระยะเวลา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition) คือ นิทรรศการที่จัดอยู่ในที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน ๆ หรือตลอดไป เป็นการรวบรวมและการจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะวัตถุสิ่งของที่แสดงเรื่องราวที่เกิดขึ้นแน่นอน เช่น สิ่งที่แสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โบราณคดีและศิลปะ เป็นต้น ได้แก่ นิทรรศการในหอศิลป์แห่งชาติ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง เมืองโบราณ เมืองจำลอง ห้องแสดงประวัติศาสตร์สถาบัน เป็นต้น เป็นการจัดนิทรรศการที่จัดแสดงไว้ตลอดเวลา สามารถดูได้ตลอดเวลาโดยไม่ลำสมัย เป็นนิทรรศการที่จัดอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ หรือในสถาบันต่าง ๆ นิทรรศการถาวรอาจจัดได้ทั้งในที่ร่ม (Indoor Exhibition) และกลางแจ้ง (Outdoor Exhibition)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 นิทรรศการชั่วคราว (Temporary Exhibition) คือ นิทรรศการที่จัดอยู่ในที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลาสั้น ๆ สามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการจัดได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 นิทรรศการชั่วคราวที่จัดแสดงเป็นเอกเทศ

1.2.2 นิทรรศการชั่วคราวที่จัดแสดงเพื่อเสริมนิทรรศการถาวร

การจัดแสดงเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่งในโอกาสต่าง ๆ หรือโอกาสพิเศษ เช่น การจัดนิทรรศการในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ การจัดนิทรรศการในงานสัปดาห์ห้องสมุด เช่น นิทรรศการสารนิเทศระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต นิทรรศการในห้องสมุด เช่น วันปีใหม่ วันตรุษจีน วันเข้าพรรษา นำเสนอหนังสือใหม่ ฯลฯ

2. การจำแนกจากกำหนดสถานที่ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 นิทรรศการในร่ม (Indoor Exhibition) เป็นนิทรรศการที่จัดแสดงขึ้นภายในอาคาร โดยอาจใช้สถานที่บริเวณส่วนต่าง ๆ เช่น ภายในห้อง เถลิง ห้องโถง หอประชุม เป็นต้น

2.2 นิทรรศการกลางแจ้ง (Outdoor Exhibition) เป็นการจัดนิทรรศการขนาดใหญ่ มีผู้ร่วมงานจากหน่วยงาน องค์กรธุรกิจหลายสาขา มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนจำนวนมากได้มีโอกาสเข้าชม โดยจัดในบริเวณที่มีพื้นที่กว้าง เช่น สนามหลวง ว่างสราญรมย์ สวนลุมพินี หรือที่สนามในสถาบันการศึกษา

2.3 นิทรรศการหมุนเวียน (Traveling Exhibition) เป็นนิทรรศการหมุนเวียน เปลี่ยนสถานที่จัดแสดง เช่น ผลงานศิลปะที่นักศึกษาในกรุงเทพฯ นำไปจัดแสดงที่เชียงใหม่ สงขลา หรือภาคอีสานหมุนเวียนสลับกันไป เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะและเผยแพร่ให้ผู้ชมในท้องถิ่นได้รู้เห็นเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ บางครั้งนิทรรศการชั่วคราวบางอย่างก็ใช้เป็นนิทรรศการหมุนเวียนด้วย ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542.: 278-279) ได้กล่าวถึงนิทรรศการเคลื่อนที่หรือนิทรรศการสัญจร คือนิทรรศการที่จัดแสดงในที่ต่าง ๆ เคลื่อนที่ไปเรื่อย ๆ หมุนเวียนกันตามที่ตั้งต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนกลุ่มเป้าหมาย นิทรรศการชั่วคราวบางเรื่อง ก็อาจใช้เป็น นิทรรศการเคลื่อนที่ได้ เช่น นิทรรศการส่งเสริมประชาธิปไตย นิทรรศการพิพิธภัณฑสถานเคลื่อนที่ของศูนย์บริการเพื่อการศึกษา เป็นต้น นิทรรศการเคลื่อนที่หรือนิทรรศการสัญจรนี้ มักจะจัดในรถหรือเรือเคลื่อนที่ไปในที่ต่าง ๆ เช่น นิทรรศการดวงตราไปรษณีย์ จะมีรถนิทรรศการ นอกจากรูปภาพต่างๆ และคำอธิบายแล้ว ยังมีบุคลากรให้คำแนะนำ ชักชวน สาธิตการใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น การทำกระทง ทำพวงหรีดด้วยใบตอง ฟางข้าว กระจาดและดอกไม้ ตลอดจนฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง และวีดิทัศน์ประกอบ เป็นต้น นิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เคลื่อนที่อาจจัดได้ทั้งในร่มและกลางแจ้ง จัดในที่ร่ม เช่น จัดในห้องประชุม ในศูนย์การค้า จัดในรถ ในเรือ ฯลฯ และจัดกลางแจ้ง เช่น จัดในสนามของโรงเรียนและในชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

2. แบ่งตามขนาดของนิทรรศการ

วัตนะ จุฑะวิภาต (2542.: 1) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับลักษณะหรือขอบวนการของการสื่อความหมายของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่านิทรรศการอีกคำหนึ่ง คือคำว่า ดิสเพลย์ (Display) ซึ่งบางคนเข้าใจว่ามีความหมายเดียวกันกับนิทรรศการ แต่แท้จริงแล้ว ดิสเพลย์ หมายถึง การจัดแสดงภาพและวัตถุเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีขนาดย่อมกว่านิทรรศการ และมุ่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายในวงจำกัด เช่น ดิสเพลย์หนังสือใหม่ของห้องสมุด ดิสเพลย์วันเข้าพรรษา เป็นต้น

นิทรรศการมีลักษณะเป็นการสื่อความหมายสองทาง (Two-way communication) ระหว่างสถาบันผู้จัดนิทรรศการ กับประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่มาชม กล่าวคือผู้ชมสามารถสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้จัดถึงเรื่องราวความเป็นไปของการจัดแสดงได้

ส่วนดิสเพลย์นั้น เป็นการสื่อความหมายแบบเอกวิถี หรือแบบทางเดียว (One-way communication) มีความหมายเพียงเพื่อชี้แจงแถลงข่าว รายงานเรื่องราวเหตุการณ์หรือชักชวนให้ผู้ชมเกิดความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ในวงการธุรกิจการค้าก็มีการจัดกิจกรรมบางอย่างที่คล้ายกับการจัดนิทรรศการ เช่น การจัดงานมหกรรมสินค้า (Exposition) การแสดงสินค้า (Trade fair หรือ Trade show) และการจัดมุมแนะนำสินค้า (Window show) ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่างานมหกรรมสินค้าก็ดี หรืองานแสดงสินค้าก็ดี ผู้จัดมุ่งแนะนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่หรือขายสินค้าของตนเท่านั้น มิได้มุ่งผลในแง่การประชาสัมพันธ์มากนัก จึงไม่จัดเป็นนิทรรศการ

จากทัศนะดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่านิทรรศการ แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

1. นิทรรศการขนาดเล็ก (Display) ได้แก่ การจัดนิทรรศการต่าง ๆ ที่มีเนื้อเรื่องไม่ยาวนานและใช้เนื้อที่ในการจัดไม่มากนัก อาจจัดเพียง 1-2 ป้าย หรือจัดวางบนชั้น บนโต๊ะเล็ก ๆ บนโต๊ะรับจ่ายหนังสือ เช่น การจัดนิทรรศการหนังสือใหม่ การจัดนิทรรศการวันสำคัญต่าง ๆ ฯลฯ ในห้องสมุดหรือในชั้นเรียน ตามร้านค้า เช่น นิทรรศการในตู้กระจก (Window display) เป็นต้น (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542.: 278-279) อาจจัดทำเกี่ยวกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเพียงหัวข้อเดียว หรือจุดมุ่งหมายอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ เช่นการจัดตู้โชว์สินค้าหน้าร้าน การจัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงสินค้าในบล็อก (Block) พื้นที่แต่ละส่วนในห้างสรรพสินค้า การแสดงผลงานดีเด่นของใครคนใดคนหนึ่ง เป็นต้น (ประเสริฐ ศีลรัตน์. 2549.: 9)

2. นิทรรศการขนาดกลาง (Exhibition) คือ การจัดแสดงที่มีจุดมุ่งหมายหลากหลายอยู่ในพื้นที่กว้างขวาง โดยอาจมีการจัดแสดงขนาดย่อยรวมอยู่ในบริเวณเดียวกัน เช่น การจัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ งานแสดงอัญมณีและเครื่องประดับ นิทรรศการทางศิลปะ ตลอดจนการแสดงสินค้าตกแต่งบ้าน และการแสดงสิ่งต่าง ๆ ในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ (ประเสริฐ ศีลรัตน์. 2549.: 10) การจัดป้ายนิทรรศการหลาย ๆ ป้าย หรือหลายตู้หลายชั้น เป็นป้ายนิทรรศการขนาดใหญ่ อาจมีกิจกรรมอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น จัดนิทรรศการงานสัปดาห์ห้องสมุด ในโรงเรียน หรือห้องสมุดมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการแสดงบนเวที ตอบปัญหา เล่าเรื่องหนังสือ เชิญนักเขียนมาบรรยาย นิทรรศการพระราชประวัติของพระเจ้าตากสินมหาราช นิทรรศการตราไปรษณียากร ฯลฯ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542.: 279)

3. นิทรรศการขนาดใหญ่ (Exposition) ได้แก่ การจัดนิทรรศการระดับชาติ หรือระดับโลก ที่เรียกว่า มหกรรม ซึ่งรวมทั้งงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ด้วย เช่น งานแสดงสินค้าโลก งาน EXPO งานกล้วยไม้โลก นิทรรศการงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลก

3. แบ่งตามจุดมุ่งหมาย

วัฒนะ จุฑะวิภาต (2542.: 4-5) แบ่งนิทรรศการตามจุดมุ่งหมาย ได้ดังนี้

1. นิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ คือ ขบวนการสื่อความหมายจากผู้จัดหรือสถาบันไปสู่กลุ่มประชาชนเป้าหมายผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสม สนับสนุนซึ่งกันและกันตั้งเป้าหมายแน่นอนว่าต้องการให้ผู้ชมหรือกลุ่มประชาชนเป้าหมายได้รับอะไรจากการมาชมนิทรรศการบ้างซึ่งโดยมากจะแฝงความรู้ไว้ไม่มากนัก
2. นิทรรศการเพื่อการศึกษา การจัดนิทรรศการเพื่อการศึกษาให้ความรู้กับนักเรียนสามารถจัดได้ในห้องเรียน ภายนอกอาคาร ในอาคารหรือในมหาวิทยาลัยก็ได้
3. นิทรรศการเพื่อส่งเสริมการขาย การจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการขายของบริษัทหรือร้านค้า มักนิยมจัดในโรงแรม เพราะสะดวก มีสถานที่กว้างขวาง และเป็นที่ยุติของคนทั่วไป

กล่าวโดยสรุป สามารถแบ่งวัตถุประสงค์ของการจัดออกเป็น 2 แบบ คือ

1. นิทรรศการเพื่อการศึกษา เป็นการกระตุ้น หรือจูงใจให้ผู้ชมได้ทราบถึงความรู้ ความก้าวหน้าในวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนเสริมสร้างทัศนคติ วิสัยทัศน์ ให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจสามารถนำวิทยากรนั้นไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาและในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างนิทรรศการเพื่อการศึกษา เช่น การจัดแสดงนิทรรศการในสถานศึกษา นิทรรศการพืชสวนโลก เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. นิทรรศการเพื่อการค้า เป็นการจัดแสดงให้ผู้ชมได้ศึกษาหาความรู้ ในขณะที่เดียวกันก็มีการแนะนำผลิตภัณฑ์สิ่งของต่าง ๆ เพื่อต้องการโฆษณาส่งเสริมการขายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เป็นการหวังผลทางการค้า

วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการ

สามารถกำหนดวัตถุประสงค์เป็นเป้าหมายไว้กว้าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้ชม โดยพยายามให้ใกล้เคียงกับประสบการณ์ตรงมากที่สุด
2. เพื่อให้ผู้ดูสามารถรับรู้รูปแบบและเรื่องราวหลาย ๆ สิ่งพร้อมกันในเวลาเดียวกัน
3. เพื่อส่งเสริมการแสดงออกที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้จัดและผู้ชม ซึ่งนับเป็นการถ่ายทอดและการเรียนรู้วิธีหนึ่ง
4. เพื่อให้ผู้ชมมองเห็นภาพและเกิดความเข้าใจในความคิดที่เป็นนามธรรมไปสู่ความคิดที่เป็นรูปธรรม
5. เพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ชม ทั้งด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย ให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ของผู้จัด

ประโยชน์ของการจัดนิทรรศการ

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสนใจให้แก่ผู้ชมได้อย่างมีสมาธิ การจัดนิทรรศการจะช่วยให้ผู้ชมเกิดสมาธิ นิทรรศการสามารถดึงความสนใจเฉพาะเรื่องได้เป็นอย่างดี และรวบรวมความคิดที่เป็นนามธรรมนำไปสู่ความคิดที่เป็นรูปธรรม (พยุงค์ศักดิ์ ประจุกุศลปะ. 2531.: 2)
2. เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่จัดนิทรรศการ ช่วยให้เห็นภาพและเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น (พยุงค์ศักดิ์ ประจุกุศลปะ. 2531.: 2)
3. ช่วยกระตุ้นหรือเร้าความสนใจ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องที่ได้ดูจากนิทรรศการ ส่วนในด้านการขาย การโฆษณา ประชาสัมพันธ์สินค้า การชักจูงประชาชนให้สนใจและเข้าใจในเรื่องของการเมือง การปกครอง ตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพชีวิต นิทรรศการมีส่วนช่วยได้มาก (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542.: 276)
4. ในการศึกษาเล่าเรียน ถ้าให้นักเรียน นักศึกษา เป็นผู้จัดนิทรรศการด้วยตนเอง จะช่วยส่งเสริมการแสดงผลงาน และก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และทำให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542.: 276)
5. สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การจัดแสดงนิทรรศการในการให้การศึกษา ผู้จัดยังคาดหวังให้ผู้รับรู้อำนาจนำความรู้ที่นั่น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม โดยช่วยพัฒนาผู้อื่นและสังคมให้เจริญก้าวหน้าไปตามครรลองอันดีงามของสังคมแต่ละยุคสมัยได้ (ประเสริฐ ศีลรัตน์. 2549.: 32)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อสร้างประสบการณ์และพัฒนาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับรู้ให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้คิดและแก้ปัญหา ช่วยให้เกิดทักษะและความสามารถทางสติปัญญาอันจะทำให้แนวความคิดเปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านทักษะและความชำนาญ คือ การเปลี่ยนแปลงในการเคลื่อนไหวและการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย เพราะเมื่อมีความชำนาญมากขึ้น สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและเหมาะสมกว่าผู้อื่น และด้านเจตคติ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีค่านิยมสูงขึ้น มีจิตใจ มีทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น (ประเสริฐ ศีลรัตน์. 2549.: 33-35)

7. เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่จัดนิทรรศการ เช่น จัดนิทรรศการเรื่องการพับผ้าเช็ดหน้า จัดนิทรรศการเรื่องชีวประวัติของสุนทรภู่ นักกวีผู้มีชื่อเสียง จะทำให้มีความรู้เรื่องการพับผ้าเช็ดหน้าแบบต่าง ๆ และชีวประวัติของสุนทรภู่เป็นอย่างดี นอกเหนือจากที่เคยพบเห็นหรือเคยอ่านมาแล้ว หรือยังไม่เคยอ่านมาก่อน เพราะการจัดนิทรรศการช่วยมองเห็นภาพและเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และสามารถดึงดูดความสนใจเฉพาะเรื่องได้เป็นอย่างดี กล่าวได้ว่านิทรรศการมีบทบาทสำคัญในการศึกษา มิใช่เพียงหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้นที่จะตอบสนองเกี่ยวกับการให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ความก้าวหน้าในวิทยาการต่าง ๆ ที่ต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ทันต่อสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนในการใช้ประโยชน์ของนิทรรศการจะช่วยส่งเสริมและจูงใจให้สนใจ ทั้งในการอ่าน การศึกษาเล่าเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง

ขั้นตอนการจัดนิทรรศการ (วัฒนะ จุฑะวิภาต. 2542.: 6)

1. ขึ้นวางแผน
  - ตั้งหัวเรื่อง
  - วัตถุประสงค์
2. การเตรียม
  - รวบรวมแนวความคิด
  - กำหนดสถานที่
  - กำหนดกิจกรรมสำหรับผู้เข้าชม
  - ออกแบบ
  - ทำแผนผังที่ติดตั้ง
  - ทำตัวอักษรชื่อนิทรรศการและสัญลักษณ์ที่ต้องการ
3. การจัดทำ
  - แสวงหาบุคลากร
  - จัดหาวัสดุอุปกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ก่อสร้างและปฏิบัติงาน
- 4. การประชาสัมพันธ์
  - วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
  - โปสเตอร์ สติกเกอร์
  - เอกสารและแผ่นพับ
- 5. การนำเสนอ
  - พิธีเปิด
  - สาธิตและกิจกรรมประกอบ
- 6. การประเมินผล
  - สังเกตพฤติกรรมผู้เข้าชม
  - แจกแบบสอบถาม
- 7. การติดตาม
  - รายงานผลทางสื่อมวลชน
  - ทำเอกสารรายงาน

ข้อกำหนดของโครงการ

1. ต้นทุนมาก(Cost) การวางแผนการจัดสร้างศูนย์การรวบรวมและการจัดวัสดุต้องใช้เวลามากรวมทั้งการซื้อวัสดุอุปกรณ์การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในศูนย์ก็ต้องใช้เงินจำนวนมาก
2. การจัดการ(Management) ผู้สอนที่จัดการศูนย์การเรียนรู้ต้องมีการจัดระบบและการจัดการห้องเรียนที่ดี

องค์ประกอบพื้นฐานโครงการ

องค์ประกอบทั่วไปของโครงการศูนย์การเรียนรู้

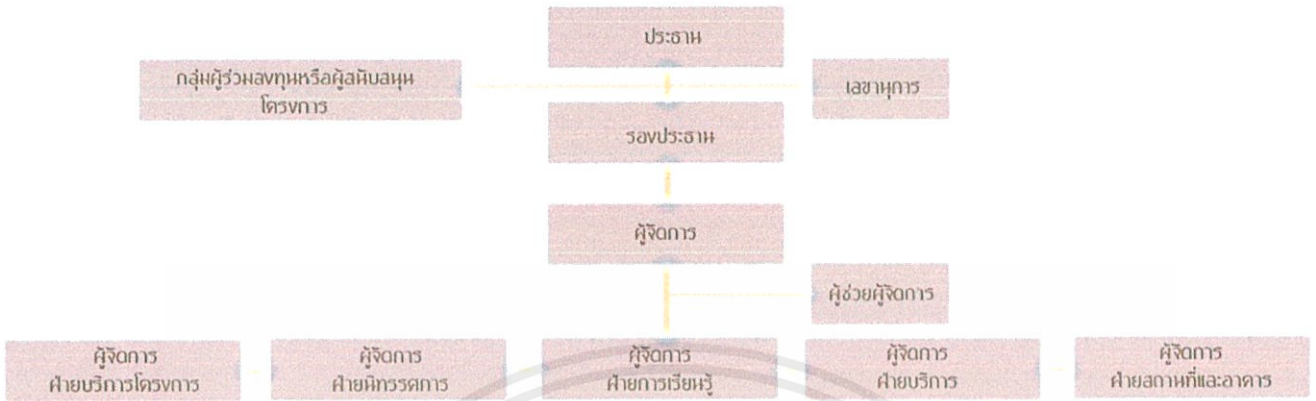
- 1) ทางเข้าหลักและทางเข้ารอง ทางเข้าหลักมีไว้เพื่อรองรับคนที่จะเข้าชมศูนย์ของเรา ส่วนทางเข้ารองจะเป็นทางเข้าสำหรับการขนย้ายของหรือการส่งของเข้าภายในอาคารเพื่อกันไม่ให้รถกวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมศูนย์จึงต้องทำทางเข้ารองไว้
- 2) โถงต้อนรับ มีไว้เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้าชมศูนย์ ซึ่งภายในโถงสามารถมีการประดับตกแต่งเพื่อสร้างความประทับใจหรือสร้างบรรยากาศให้กับคนที่เข้าชมศูนย์ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3) พื้นที่พักคอย เป็นพื้นที่ที่ทำไว้รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวหรือคนที่เข้าชมศูนย์ใช้นั่งรอ หรือพักผ่อนระหว่างรอเข้าชมนิทรรศการหรือนั่งพักผ่อนตามอัธยาศัย มักจะอยู่ติดกับทางเข้าหลัก โถงต้อนรับและรีเซปชั่น
- 4) รีเซปชั่น เพื่อบริการข้อมูลแก่ผู้เข้าชมศูนย์ รีเซปชั่นมีหน้าที่บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่เข้าชมศูนย์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์ครอบคลุมถึงการเดินชมภายในศูนย์ เล่าเรื่องราว หรืออธิบายขั้นตอนการเข้าใช้งานให้กับนักท่องเที่ยว
- 5) ห้องประชุม/สัมมนา มีไว้เพื่อรองรับเนื่องในโอกาสที่มีการประชุมเกี่ยวกับงานสำคัญและต้องการใช้พื้นที่ภายในศูนย์เป็นพื้นที่สำหรับจัดประชุม หรือสามารถใช้เป็นห้องให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวได้ เช่น การบริพเนื้อหาเกี่ยวกับงานที่จัดนิทรรศการก่อนที่จะให้เดินชมของจริง
- 6) ห้องจัดนิทรรศการ ห้องที่มีไว้เพื่อจัดนิทรรศการเป็นการแสดงออกทั้งด้านสื่ออักษรและภาพ เสียง เพื่อให้ผู้เข้าชมเข้าใจได้ง่าย จะเป็นการจัดนิทรรศการถาวร
- 7) พื้นที่จัดนิทรรศการชั่วคราว / มีลานกิจกรรม เป็นพื้นที่สำหรับเช่าเพื่อจัดนิทรรศการชั่วคราวที่มีอายุการจัดแสดงไม่มาก เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับสร้างรายได้ให้กับศูนย์
- 8) ส่วนของห้องเรียนหรือห้องเวิร์คช็อปเพื่อบริการแก่ผู้คนที่เข้าชมศูนย์ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้นั้นมีส่วนที่ให้ผู้เข้าชมได้ลงมือทำจริงเพื่อให้เกิดการจำและเรียนรู้ผ่านการทำจริง ทางเราจึงจำเป็นต้องมีห้องเรียนเพื่อเปิดเวิร์คตามแต่กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในศูนย์
- 9) ห้องน้ำ เพื่อบริการความสะดวกกับนักท่องเที่ยวในการทำธุระส่วนตัว
- 10) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อบริการนักท่องเที่ยวเนื่องจากศูนย์การเรียนรู้เป็นพื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ หากไม่มีส่วนของร้านอาหารและเครื่องดื่มบริการจะเป็นการไม่สะดวกกับนักท่องเที่ยวเวลาหิวหรือต้องการเครื่องดื่มดับกระหาย
- 11) จุดจำหน่ายของที่ระลึก เป็นพื้นที่สำหรับขายของที่ระลึกให้กับคนที่เข้าชมศูนย์เพื่อซื้อเป็นของฝากให้กับเพื่อน พี่ ญาติพี่น้องต่างๆ โดยร้านขายของที่ระลึกนั้นถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่สร้างรายได้ให้กับศูนย์ได้
- 12) ลานจอดรถ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่นำรถมาเองหรือรถที่มาจากทัวร์ที่มารถโดยสารคันใหญ่ จำเป็นต้องมีที่จอดรถบริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สายการบริหารพื้นฐานโครงการ

ข้อมูลสนับสนุนโครงการ

ประวัติโครงการ

เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาดูบทบาทค่อนข้างมากกับคนในปัจจุบัน จึงทำให้ชีวิตหรือวิถีดั้งเดิมนั้นค่อยๆเลือนหายไป ดังเช่นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนอีสาน ที่ปัจจุบันถือว่าเปลี่ยนไปเยอะมากภายในระยะ 20 ปี ย้อนกลับไปจะเห็นได้ชัดว่าภาคอีสานเปลี่ยนไปเยอะมากขนาดไหน และเมื่อของเดิมที่เคยมีกำลังหายไป ทั้งที่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสวยงาม และถ้าเราศึกษาจนเข้าใจถึงกระบวนการต่างๆ เราสามารถนำความเป็นวิถีหรือภูมิปัญหาดั้งเดิมของบรรพบุรุษที่เคยสร้างไว้กลับมาใช้โดยปรับให้เข้ากับยุคปัจจุบันได้

ทั้งนี้เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าว จึงได้เกิดศูนย์การเรียนรู้ชาติพันธุ์โทฮีมโขงขึ้น โดยเนื้อหาภายในศูนย์จะบอกเล่าถึงกลุ่มบรรพบุรุษของคนโฮมโขง ว่าเป็นใครมาจากไหน แล้วกลุ่มคนเหล่านี้ได้คิดค้น หรือทิ้งมรดกทางปัญญา วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามอะไรไว้ให้คนรุ่นหลังบ้าง โดยเราจะนำเสนอออกมาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบนิทรรศการถาวรและชั่วคราว มีการเปิดให้คนชุมชนเข้ามาใช้พื้นที่ภายในศูนย์เพื่อทำกิจกรรมของชุมชนได้ และยังจัดตั้งให้ศูนย์การเรียนรู้โทฮีมโขงนี้เป็นเหมือนแลนด์มาร์คใหม่ของจังหวัดเพื่อรองรับกิจกรรมประเพณีประจำปีของทางจังหวัดได้จัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวไปในตัวด้วย

เอกลักษณ์โครงการ

ศูนย์การเรียนรู้ชาติพันธุ์โทฮีมโขงเป็นโครงการที่ตั้งขึ้นมาเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัดบึงกาฬ โดยจะมีเนื้อหาภายในโครงการที่ครอบคลุมเรื่องราวทั้งประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มคนแต่ละชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ติดกับลุ่มแม่น้ำโขง เล่าถึงประเพณีอันดีงามที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นสู่รุ่นและวิถีชีวิตของคนแต่ละชาติพันธุ์เราจะนำเสนอออกมาทั้งในรูปแบบข้อมูล การบอกเล่าและการเปิดให้ผู้เข้าชมศูนย์ได้มีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทดลองทำในบางอย่างที่ทางศูนย์เราได้จัดทำเอาไว้ให้ เช่นการฝึกพูดภาษาถิ่นของแต่ละชาติพันธุ์ การเรียนรู้เรื่องการทอผ้า หรือการเรียนรู้ในเรื่องการเล่นเครื่องดนตรีอีสาน

โดยตัวศูนย์นั้นจะเปิดให้คนในชุมชนเข้ามาใช้พื้นที่ได้อย่างอิสระเป็นลักษณะของการเปิดเป็นพื้นที่สาธารณะให้กับคนในชุมชนเพื่อมาใช้ประโยชน์ต่างๆเช่นการรวมตัวกันทำกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้ภายในศูนย์เป็นศูนย์ที่มีชีวิต ไม่ต้องบังคับหรือจ้วงวานให้คนในชุมชนเข้ามาใช้งานในศูนย์และยังเป็นการดีที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมศูนย์นั้นได้เห็นถึงวิถีชีวิตจริงๆของคนในชุมชนว่าเป็นอย่างไร

องค์ประกอบโครงการ

ตารางที่ 2.1 แสดงข้อมูลองค์ประกอบของโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ	กิจกรรม	องค์ประกอบ
1. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ติดแม่น้ำโขง	<ul style="list-style-type: none"> - นิทรรศการประวัติความเป็นมาของแม่น้ำโขงและชาติพันธุ์ทั้ง17ชาติพันธุ์ - นิทรรศการฮีต12คอง14 - นิทรรศการการประกอบพิธีกรรมและความเชื่อชาวอีสาน - นิทรรศการเครื่องแต่งกายเครื่องประดับ ของชาวอีสานแต่ละชาติพันธุ์ - ส่วนเรียนรู้ด้านงานสถาปัตยกรรมและศิลปะของคนอีสาน 	<ul style="list-style-type: none"> - Information - Waiting area - Ticket booth - Exhibition ถาวร - Exhibition ชั่วคราว - W.C. - Souvenir Shop - Restaurant

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>2. พื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนอีสานที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ติดแม่น้ำโขง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Workshop การพูดภาษาพื้นถิ่นอีสาน(ของแต่ละชาติพันธุ์) - Workshopการทำเครื่องมือเครื่องใช้ - Workshopการเล่นเครื่องดนตรีอีสาน - Workshopการแข่งอีสาน - Workshopทำงานหัตถกรรมเพื่อประกอบพิธีกรรมตามประเพณีและความเชื่อ 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องเรียนภาษาพื้นถิ่น - ห้องเรียนดนตรีพื้นถิ่น - ห้องเรียนนาฏศิลป์พื้นถิ่นอีสาน - ลานกิจกรรม - อเนกประสงค์ - ห้องเก็บอุปกรณ์เครื่องมือ - W.C - Cafe
<p>3. ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดทางภาคอีสานที่มีอาณาเขตติดแม่น้ำโขงให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนบริการด้านการท่องเที่ยว - การแสดงศิลปะ วัฒนธรรมภาคอีสาน - การจัดประเพณีตามฮีตสิบสอง - การทำพิธีกรรมทางความเชื่อของคนอีสาน 	<ul style="list-style-type: none"> - Tourist Information - Waiting area - เวทีจัดแสดง - ลานกิจกรรมขนาดใหญ่ - W.C. - Cafe - ร้านอาหาร

ขอบข่ายของโครงการและขอบเขตของวิทยานิพนธ์

ตารางที่ 2.2 แสดงข้อมูลขอบข่ายของโครงการและขอบเขตของวิทยานิพนธ์

พื้นที่	ขอบข่าย	ขอบเขต	พื้นที่(ตร.ม.)	หมายเหตุ
1. โถงต้อนรับ				
Information	✓	✓	64	
Tourist Information	✓	✓	108	
Waiting Area	✓	✓	107.5	
Ticket Booth	✓	✓	2	
W.C.	✓		10.88	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Restaurant	✓	✓	1,114	
Souvenir Shop	✓	✓	218.30	
รวมทั้งหมด+ทางสัญจร 30%	2,111.68			
2. ส่วนนิทรรศการ				
นิทรรศการถาวร	✓	✓	2,165	
นิทรรศการชั่วคราว	✓	✓	325	
รวมทั้งหมด+ทางสัญจร 30%	3,247			
3. ส่วนเรียนรู้และกิจกรรม				
ห้องเรียนงานหัตถกรรม	✓	✓	15	
ห้องเรียนดนตรีพื้นบ้าน	✓	✓	20	
ห้องเรียนทำอาหารพื้นถิ่น	✓	✓	18	
ห้องเก็บอุปกรณ์	✓		30	
W.C.	✓		8	
Waiting Area	✓	✓	16	
รวมทั้งหมด+ทางสัญจร 30%	139			
4. ลานกิจกรรม				
ลานกิจกรรมกลางแจ้ง อนุสาวรีย์	✓	✓	160	
เวทีจัดแสดง	✓	✓	1,260	
รวมทั้งหมด+ทางสัญจร 30%	1,816			

การจัดแสดง กิจกรรม ละการใช้สอยพื้นที่ของนิทรรศการชาติพันธุ์ไทอิมโขง

หัวข้อและสาระหลักของการจัดนิทรรศการฯ และกิจกรรม ส่วนการจัดแสดง : นิทรรศการถาวรและนิทรรศการหมุนเวียน

องค์ประกอบหลักของเนื้อหา นิทรรศการถาวร ประกอบด้วย

- 1) Introduction
สาระสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความหมายของชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์คืออะไร?

คำว่า "ชาติพันธุ์" และ "ชาติพันธุ์วิทยา" เป็นคำใหม่ในภาษาไทย การทำความเข้าใจเรื่องชาติพันธุ์จำเป็นจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับเรื่องเชื้อชาติและสัญชาติ อาจเปรียบเทียบเชื้อชาติ สัญชาติ และชาติพันธุ์ได้ดังนี้

เชื้อชาติ (race) คือ ลักษณะทางชีวภาพของคน ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากลักษณะรูพรรณ สีมิว เส้นผม และตา การแบ่งกลุ่ม เชื้อชาติ (racial group) มักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ นิกรอยด์ (Negroid) มงโกลอยด์ (Mongoloid) และคอเคซอยด์ (Caucasoid) ในตอนหลังได้เพิ่มออสเตรเลีย (Australoid) โพลินีเซียน (Polynesian) ฯลฯ อีกด้วย

การแบ่งแยกกลุ่มคนตามลักษณะทางชีวภาพนี้ มีความสำคัญในสังคมที่สมาชิกในสังคมมาจากบรรพบุรุษที่ต่างกัน และมีสีผิวและรูพรรณสัณฐานที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความแตกต่างระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวดำ ในสังคมที่มีกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชีวภาพต่างกันและประวัติความเป็นมาตลอดจนบทบาทในสังคมต่างกัน ความแตกต่างทางชีวภาพอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันได้ แต่ในบางสังคม เช่น สังคมไทย ความแตกต่างทางชีวภาพไม่มีความหมายเท่าใดนัก

สัญชาติ (nationality) คือ การเป็นสมาชิกของประเทศใดประเทศหนึ่งตามกฎหมาย โดยที่ลักษณะทางชีวภาพและวัฒนธรรมอาจแตกต่างกันได้ การเป็นสมาชิกของประเทศย่อมหมายถึงการเป็นประชาชนของประเทศนั้น ผู้ที่อพยพมาจากที่อื่นเพื่อมาตั้งถิ่นฐานสามารถโอนสัญชาติมาได้ ผู้ที่เปลี่ยนสัญชาติ คือ ผู้ที่เปลี่ยนฐานะจากการเป็นประชาชนของประเทศหนึ่งมาเป็นประชาชนของอีกประเทศหนึ่ง

ชาติพันธุ์ (ethnicity หรือ ethnos) คือ การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น ไทย พม่า กะเหรี่ยง จีนลาว เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มวัฒนธรรม มีลักษณะเด่นคือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูพรรณ (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์

และในขณะเดียวกันก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกันความรู้สึกผูกพันนี้อาจเรียกว่า "สำนึก" ทางชาติพันธุ์ หรือชาติลักษณะ (ethnic identity)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติความเป็นมาของแม่น้ำโขง

แม่น้ำโขงไหลผ่านหรือเป็นเส้นกั้นพรมแดนประเทศน้อยใหญ่มากถึง 6 ประเทศ ตั้งแต่ จีน พม่า ลาว ไทย กัมพูชา ก่อนไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ที่ประเทศเวียดนาม บริเวณปากแม่น้ำโขงตรงนั้นมีสามเหลี่ยมดินดอนยักซ์อัน ได้รับการยกย่องจากนานาชาติว่ามีความหลากหลายทางชีววิทยาและธรณีวิทยาอย่างยิ่ง อีกทั้งตลอดเส้นทางของแม่น้ำโขงยังมีพันธุ์ปลานับพันชนิด โดยเฉพาะปลาบึกซึ่งพบได้เพียงเฉพาะแม่น้ำสายนี้เท่านั้น จึงเป็นแม่น้ำที่สำคัญอย่างยิ่งในระดับโลก

ความยาวของแม่น้ำโขงวัดแล้วยาวตั้งราว 4,900 กิโลเมตร ติดอันดับ 10 ของแม่น้ำที่ยาวที่สุดในโลกพอดิบพอดี อยู่ในเขตประเทศจีนประมาณ 2,000 กิโลเมตร สำหรับประเทศไทยแม่น้ำโขงไหลมาหาเราจุดแรกที่สามเหลี่ยมทองคำอันลือลั่นในจังหวัดเชียงราย บริเวณดังกล่าวแม่น้ำโขงเป็นจุดแบ่งแยกประเทศถึง 3 ประเทศ คือ ไทย จีน และลาว

แม่น้ำโขงกลายเป็นพรมแดนกั้นระหว่างไทยกับลาวยาวต่อเนื่องมากกว่า 800 กิโลเมตร แม่น้ำแห่งพญานาค ไหลผ่านทั้งเขตป่าเขียวขจี ภูเขาหินทรายสูงตระหง่านผ่านแหล่งชุมชนซึ่งยังคงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นไว้เหนียวแน่น ผ่านเมืองใหญ่ซึ่งได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค ไหลมาตั้งแต่จังหวัดเลย หนองคาย กับ บึงกาฬ ที่แม่น้ำไหลจากทิศตะวันตกไปตะวันออก เข้าสู่ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ที่ไหลจากทิศเหนือลงทิศใต้ โดยจุดสุดท้ายซึ่งแม่น้ำโขงอำลาประเทศไทยคือบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอริมขอบแดนไทย-ลาว

ความเกี่ยวพันของคนและแม่น้ำโขง

แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญมากสายหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยได้ติดต่อค้าขายหรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับอีกหลายๆ ประเทศ เพราะแม่น้ำโขงนั้นไหลผ่านหลายประเทศ เริ่มตั้งแต่ประเทศจีน พม่า ลาว มายังประเทศไทย ต่อเนื่องไปยังกัมพูชาและเวียดนาม ทั้งหมด 6 ประเทศด้วยกัน

อารยธรรมของมนุษย์เกิดขึ้นมานั้นอิงกับแม่น้ำเลย มนุษย์ในยุคที่ยังเร่ร่อนอยู่นั้นก็อพยพเร่ร่อนไปเรื่อยๆ ไม่ต้องเพาะปลูกอะไร หาของป่ากินไปเรื่อยๆ ก็รู้สึกว่าได้ดีต่อร้อนอะไร เพราะไม่ต้องเสียแรงปลูกและดูแลรักษา แต่ความจริงการดำเนินชีวิตแบบนั้นต้องอาศัยความโชคดียิ่งจะได้ แต่จะได้ผลผลิตเป็นกอบเป็นกำเมื่อมนุษย์รู้จักการทำเกษตรกรรม และการทำการเกษตรหัวใจสำคัญคือต้องมีน้ำ มนุษย์จึงต้องสร้างชุมชนอยู่ตามริมน้ำ ถ้าไม่มีแหล่งน้ำก็มักจะสร้างเมืองไม่ได้ เพราะน้ำคือชีวิต ที่ไหนมีน้ำชีวิตเป็นไปได้นี้คือความสำคัญของน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ไทฮิมโง

สาระสำคัญ

จะบอกเล่าความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 17 ชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับแม่น้ำโขง โดยจะเล่าจากจังหวัดที่อยู่เหนือสุด เริ่มที่จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี อ้างอิงการไหลของแม่น้ำโขงที่จะผ่านจังหวัดเลยมาก่อน (เนื้อหาภายในนิทรรศการ ไทฮิมโง สามารถอ่านรายละเอียดได้ที่ หัวข้อ รายละเอียดประกอบโครงการ) โดยจะแบ่งออกเป็นห้องนิทรรศการย่อยๆทั้งหมด 7 ห้อง ได้แก่

1. เขาแมนคนเลย
2. ช่อยคนหนองคาย
3. ไทเฮาบึงกาฬ
4. หมูช่อยคนนคร
5. เขาคนมุกดา
6. ช่อยคนอำนาจ
7. เขาแมนคนอุบล

3) ฮีตคองของหมู่เฮา

สาระสำคัญ

เนื่องจากกลุ่มคนทางภาคอีสานนั้นมีการรวมตัวของคนที่หลากหลายทางเชื้อชาติ เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของคนกลุ่มมากได้ จึงมีการจัดตั้งกฎเกณฑ์เพื่อใช้ในการบังคับใช้กับผู้คนในชุมชน จึงเกิดเป็นคำว่า ฮีต12 คอง14

ฮีต12 นั้นจะว่าด้วยเรื่องของประเพณีทั้ง12 เดือนของภาคอีสาน ซึ่งได้มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยบางประเพณีนั้นจะเกี่ยวเนื่องถึงเรื่องของความเชื่อต่างๆด้วย

คอง 14 มีจากคำว่าครรลองคลองธรรม เป็นบทบัญญัติทั้ง 14 ข้อที่ทุกคนในชุมชนนั้นต้องพึงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดไม่เช่นนั้นจะถูกทำโทษจากคนในชุมชนเอง

(เนื้อหาข้อมูลโดยละเอียดของ ฮีต12คอง14สามารถอ่านได้ในหัวข้อ รายละเอียดประกอบโครงการ)

โดยทางเรานั้นได้นำเอา ฮีต 12 นั้นออกมานำเสนอในรูปแบบที่จับต้องได้ โดยการนำประเพณีทั้ง12เดือนของภาคอีสานมาจัดแสดงจริงตามช่วงเวลาของแต่ละประเพณี เช่นเดือนหก บุญบั้งไฟ โดยเราจะใช้ศูนย์การเรียนรู้ของเรานั้นเป็นเหมือนจุดศูนย์กลางที่ทำให้เกิดกิจกรรม ตั้งแต่ขั้นตอนการทำบั้งไฟจนถึงวันแห่ มีขบวนประกวดผาแดงนางไอ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเราจะแสดงให้เห็นตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมงาน จนถึงวันจุด โดยนักท่องเที่ยวที่เข้าชมสามารถชื่นชมกับ ประเพณีนี้ได้ตลอดทั้งปีและในหนึ่งปีที่ผ่านมาจะมีประเพณีให้ดูไม่ซ้ำกันถึง 12 ประเพณี และทางเราจะทำการลง ตารางกิจกรรมของงานประเพณีแต่ละประเพณีอัพเดทลงในเว็บไซต์หรือสื่อมีเดียต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมสามารถเช็คได้ว่า ช่วงไหนจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง จะมีกิจกรรมอะไรที่น่าสนใจ

รายละเอียดข้อกำหนด

- 1). พัฒนาการจัดแสดงและกิจกรรมตามกรอบเนื้อหาและสาระสำคัญ ที่กำหนดให้สามารถใช้สื่อสารกับ ผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ของงาน
- 2). จัดนิทรรศการถาวร เป็นพิพิธภัณฑ์ 4.0 ที่ประกอบไปด้วยสื่อปฏิสัมพันธ์ สื่อวีดิทัศน์ โมเดล โฮโลแกรม พร้อมทั้งมีชิ้นงานที่ผู้เข้าชมสามารถมีส่วนร่วม โดยจัดทำให้มีรูปแบบที่มีความสวยงาม ทันสมัย เน้นการเรียนรู้ที่มี ส่วนร่วมของผู้ชม ให้ความรู้สารประโยชน์ให้เป็นที่เข้าใจได้ง่าย
- 3). นิทรรศการที่จัดแสดงในอาคาร ให้สามารถเข้าถึงต่อเนื่องได้ ไม่บังคับทางเดินทางเดียว ผู้ชมสามารถ เข้าชมในแต่ละโซนได้อย่างอิสระ
- 4). นิทรรศการมีโครงสร้างที่แข็งแรง ทนทาน สามารถรองรับผู้ชมจำนวนมากได้และมีอายุการใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพอย่างน้อย 5 ปี
- 5). โครงสร้างนิทรรศการมีรูปแบบสวยงามโดดเด่นให้บรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้สัมพันธ์ กับเนื้อหาวิชาการและต้องคำนึงถึงการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เข้าชม เลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีความแข็งแรง ทนทาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน ทำความสะอาดดูแล ง่าย มีขั้นตอนการดูแลที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก ผู้รับจ้างต้องมีวิศวกรโยธาตามพรบ.ควบคุมอาคาร ควบคุมการติดตั้ง ชิ้นงานนิทรรศการ ที่อาจกระทบต่อความแข็งแรงของโครงสร้างอาคารเดิม
- 6). ภายในอาคารมีการแบ่งพื้นที่ใช้สอย พื้นที่สำหรับจัดแสดง พื้นที่พักคอยของผู้ชมและพื้นที่สำหรับ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการตามความจำเป็นและเหมาะสม และหลีกเลี่ยงการสร้างมุมอับที่ก่อให้เกิดความไม่ ปลอดภัย
- 7). ป้ายคำอธิบายในอาคารส่วนใหญ่สามารถปรับเปลี่ยนข้อมูลให้มีความน่าสนใจและป้ายภายนอกอาคาร นั้นต้องทำด้วยวัสดุที่คุณภาพไม่ต่ำกว่าสแตนเลส
- 8). เนื้อหาในการจัดแสดงต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 9). ระบบไฟฟ้าและแสงสว่างภายในอาคาร ส่วนจัดนิทรรศการ และส่วนจัดกิจกรรมเป็นไปตามนี้
  - ใช้แสงสว่างตามธรรมชาติในการจัดแสดงนิทรรศการตามความเหมาะสม
  - จัดทำตู้ควบคุมระบบไฟฟ้าที่มีความเหมาะสมกับการใช้งาน พร้อมตารางโหลดในแต่ละชั้น แลและเหมาะสมกับตู้ควบคุมไฟฟ้าทั้งอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- แยกระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ระบบไฟฟ้าสำหรับนิทรรศการ ปลั๊กไฟสำหรับใช้ในงานทั่วไป,งานปรับอากาศ.งานระบบอื่นๆ ตามความเหมาะสมให้ออกจากกันเพื่อความปลอดภัย
- มีการจัดระบบไฟฟ้าแสงสว่างเพื่อการเรียนรู้
- ระบบไฟแสงสว่างทั้งในส่วนการนำเสนอและการส่องสว่างให้พิจารณาใช้หลอด LED หรืออื่นๆที่ดีกว่าเป็นลำดับแรกในการจัดทำ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์พลังงาน
- การจัดทำนิทรรศการควรเลือกใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน เหมาะสมกับชิ้นงานที่แสดงไม่ทำให้ชิ้นงานเสียหายในระยะยาว

10). การจัดทำระบบเสียงสำหรับนิทรรศการภายในอาคารไม่ควรรบกวนพื้นที่อื่น ควรควบคุมให้อยู่เฉพาะ

จุด

11). เทคนิคและอุปกรณ์ต่างๆ สามารถดูแลบำรุงรักษาและซ่อมแซมได้ง่าย

12). ระบบความปลอดภัยสำหรับนิทรรศการทั้งภายในและภายนอกอาคาร

- ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของชิ้นงาน สิ่งแสดง และครุภัณฑ์นิทรรศการ

- มีระบบความปลอดภัยอัคคีภัย ประกอบด้วยป้ายบอกทางหนีไฟ ไฟฉุกเฉิน เตือนภัยและอุปกรณ์ดับเพลิง

เบื้องต้น

- มีระบบกล้องวงจรปิด และติดตั้งใจจำนวนที่เพียงพอต่อการรักษาความปลอดภัย

13). จัดระบบอินเตอร์เน็ตและเครือข่ายไร้สายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในโครงการ

14). จัดให้มีระบบเสียงประกาศที่ครอบคลุมทั่วทั้งโครงการ

15). ลานกิจกรรมภายนอกควรมีเส้นทางสำหรับเดิน ได้อย่างเป็นกิจลักษณะเพื่อป้องกันการเดินสเปสะ

ปะของคนที่เข้าชมศูนย์

16). ส่วนของห้องเรียน(workshop room) ต้องมีสื่อการเรียนที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะทำ

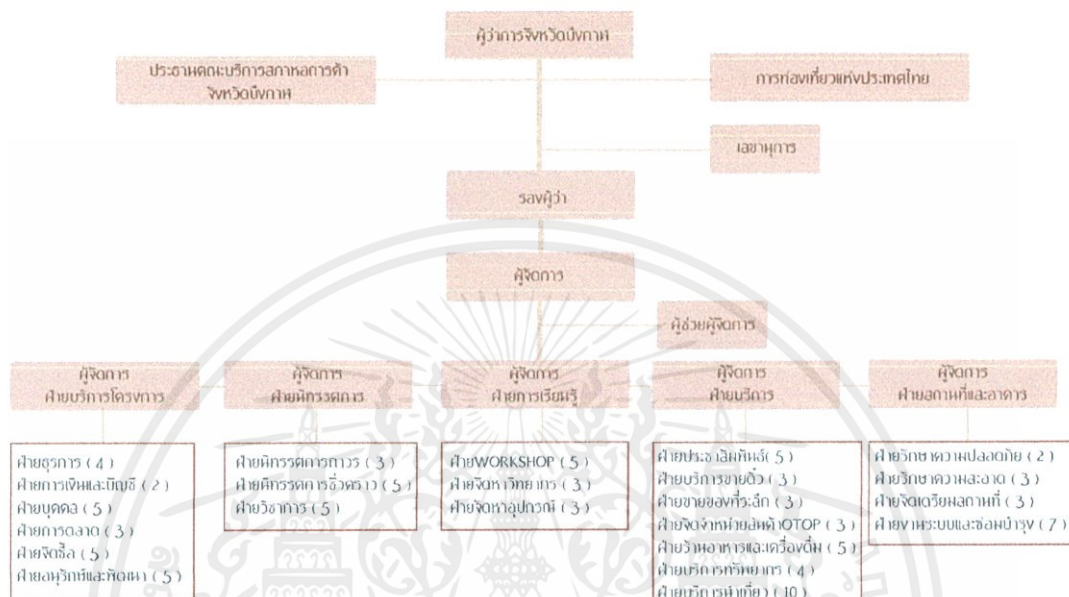
17). ลานกิจกรรมที่ไม่ได้รองรับกิจกรรมประจำปีไม่ควรอยู่ห่างจากอาคารหลักมากนักเพื่อความสะดวกต่อการเข้าใช้ในส่วนในพื้นที่สาธารณะอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายงานบริหารและอัตรากำลัง

THAI-HIM-KHONG ETHNIC LEARNING CENTER BEUNGKAN INTERIOR ARCHITECTURAL DESIGN PROPOSAL PROJECT PRESENTED BY JENNITA KARUNRAK 58020120

ORGANIZATION CHAT

รวมอัตรากำลังทั้งหมด : 98 คน

รายละเอียดองค์ประกอบโครงการ

ศูนย์การเรียนรู้โทฮิมโขง จัดเป็นประเภทศูนย์การเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และทางศูนย์การเรียนรู้โทฮิมโขง นั้นยังมีการสนับสนุนเรื่องการท่องเที่ยวเข้ามาด้วย โดยในเชิงประวัติศาสตร์นั้นจะเล่าถึงความเป็นมาของกลุ่มคนทั้ง 17 ชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับแม่น้ำโขงได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ ไทเลย ไทลาว ไทพวน ลาวพวน ผู้ไท ฉวนฉะ โส้ บรู๋ ข่า ไทญ้อ ไทกะเลิง ไทแสก ขอม จามละว้า ส่วยกวย จีน ซิกซ์ และเราายจะนำเสนอข้อกำหนดกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันของชาวอีสาน ซึ่งมีชื่อเรียกว่า ฮีต12คอง14 โดยเราจะใช้คำในการอธิบายงานนี้เป็นคีย์สั้นว่า

ใคร (กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง17 ชาติพันธุ์)

ทำอะไร (พุทธถึงพฤติกรรม หรือกิจกรรมของกลุ่มคนทั้ง17 ชาติพันธุ์ การแต่งกาย ภาษาพูด การประกอบอาชีพ การดำเนินวิถีชีวิตฯ)

ที่ไหน (อธิบายในเรื่องของลานกิจกรรมว่ากลุ่มคนเหล่านั้นใช้พื้นที่ตรงไหนในการตอบสนองพฤติกรรมและกิจกรรมของตน)

อย่างไร (จำนำเสนอออกมาในรูปแบบของการสาธิตหรือเปิดเวิร์คช็อปเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปศึกษาและลองทำด้วยตนเอง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งนั้นมีรายละเอียดดังนี้

ไทยเลย

เป็นชื่อเรียกคนเมืองเลย ในประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า คนเมืองเลยคือกลุ่มชนที่อพยพจากชายแดนตอนเหนืออาณาจักรสุโขทัย ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากไทหลวงพระบาง เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเซไล (บ้านทรายขาว อำเภอวังสะพุง ปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2396 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านแห่ (บ้านแฮ่ปัจจุบัน) ได้ตั้งบ้านเรือนเรียกว่าเมืองเลย นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เมืองเลยก็รวมตัวกันเป็นเมืองใหญ่ โดยการรวมตัวของอำเภอภูผาแดง อำเภอท่าลี่ ซึ่งขึ้นกับมณฑลอุดร อำเภอด่านซ้าย ซึ่งขึ้นกับมณฑลพิษณุโลก เมืองเชียงคาน ซึ่งขึ้นกับเมืองพิชัย อำเภอต่าง ๆ เหล่านี้จึงโอนขึ้นกับเมืองเลยทั้งหมดตั้งแต่ พ.ศ. 2450 เป็นต้นมา

บ้านชาวไทยเลยเป็นเรือนหลังใหญ่ ยกพื้นสูงมีระเบียงหรือชานยื่นออกมาหน้าเรือน มีเรือนครัวซึ่งส่วนใหญ่จะสร้างแยกต่างหากโดยมีชานต่อเชื่อมติดกัน สำหรับหลังคาของเรือนนอนมุงด้วยหญ้าคาหรือไม้แป้นเกิด ฝาเรือนพื้นเรือนนิยมทำด้วยไม้แผ่นเรียกว่า ไม้แป้น ส่วนเสาจะใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นต้นๆ หรืออิฐก่อเป็นเสาใหญ่ มีบันไดไม้พาดไว้สำหรับขึ้นลง ส่วนเรือนครัวมุงด้วยหญ้าคา ฝาและพื้น จะนิยมทำด้วยฟากไม้ไผ่สับแผ่ออกเป็นแผ่น และเสาจะทำด้วยไม้เนื้อแข็งเช่นกัน

จังหวัดเลย มีคนพื้นเมืองที่มีเชื้อชาติไทย ซึ่งเรียกตัวเองว่า ไทยเลย เป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่สุด นอกจากนี้ก็มีคนเชื้อชาติจีน ชาวเขา ไทดำ ไทพวน

ชาวไทดำ

จังหวัดเลย นับเป็นเมืองเก่าที่มีความเป็นมาสืบสานวัฒนธรรมรักษา ภูมิปัญญา และมีกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากชาวไทยเลย แล้วยังมีชนชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่ ที่สำคัญคือ กลุ่มชนเชื้อสายไทดำ เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนพื้นเมืองเลย โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ปะปนกัน อยู่ในเขตอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยนานมาแล้ว สำหรับความเป็นมาของหมู่บ้านไทดำ นับตั้งแต่สมัยที่มีการแย่งชิงดินแดนแคว้นต่างๆ ทางตอนเหนือของประเทศลาว ซึ่งเรียกว่าแคว้น 12 จุไทย ชาวไทดำ อพยพมาจากแคว้นพวน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบัน เข้ามาในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2417

ไทดำมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูด และภาษาเขียน อาชีพ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมอยู่เป็นอันมาก ลักษณะทางสังคมของไทดำยังคงรักษาขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและพิธีกรรม ไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในความเป็นปึกแผ่น และการดำรงเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแต่งกาย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เสื้อผ้าสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน กับอีกชนิดหนึ่งคือ สำหรับใส่ในงานประเพณี หรืองานบุญต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงมักนิยมใช้ผ้าฝ้ายทอมือย้อนคราม สำหรับเสื้อผ้าที่ใส่ในพิธีกรรมจะจัด ทำขึ้นเป็นพิเศษ มีสีดำตกแต่งด้วยผ้าไหมชิ้นเล็กๆ ส่วนใหญ่ มีเครื่องประดับเป็นเงิน ผู้หญิงมี "ผ้าเปียว" คล้องคอ ส่วนเด็ก ๆ จะมีหมวกคล้ายถุงผ้าปักไหม หรือด้ายสวยงามเรียกว่า "มู"

การใช้ผ้าชิ้นเป็นเอกลักษณ์ของหญิงเผ่าพันธุ์ไทดำ ส่วนใหญ่จะนุ่งผ้าที่ทอกันขึ้นมาใช้เองตั้งแต่อดีตถึงยุคปัจจุบัน ชาวลาวโซ่งก็เช่นกัน ทุกครัวเรือนผู้หญิงจะเป็นผู้ทอผ้าขึ้นมาใช้เอง เป็นผ้าฝ้ายทอมือ ประกอบไปด้วยเชิงบนชิ้นเป็น "หัวชิ้น" "ตัวชิ้น" เชิงล่างซึ่งเป็น "ตีนชิ้น" ย้อมคราม จนเป็นสีครามเข้มเกือบดำ นำมาทอสลับลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของลาวโซ่งผู้หญิงในชีวิตประจำวันจะนุ่งชิ้น "ลายแดงโม" หรือ "ลายชะโด"

ความเชื่อ

ชาวไทยดำ มีความเชื่อเรื่อง "ผีฟ้า" หรือ "แถน" คือ เชื่อว่าแถนเป็นผู้สร้างโลก และบันดาลให้มีทุกสิ่งทุกอย่าง นอกจากนี้ยังนับถือผีบรรพบุรุษ หรือที่เรียกว่า "ผีเฮือน" ซึ่งเมื่อตายแล้วจะไม่ไปไหน ยังคงวนเวียนคอยช่วยเหลือลูกหลานอยู่ ด้วยเหตุนี้เมื่อชาวไทยดำตายลง ลูกหลานจะนำศพไปฝัง และไปเชิญผีจากหลุมหลังจากที่ตายแล้ว 3 วัน เรียกว่า "พิธีเอาผีขึ้นเรือน" ในบ้านจะจัดที่มุมใดมุมหนึ่งของห้องเป็น "กะล่อห้อง" หรือ "กะล่อฮ้อง" มีพาข้าว (ถาดใส่ข้าว) เป็นที่บูชาผีบรรพบุรุษ ปกติไม่อนุญาตให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติเข้าไป

วิถีชีวิตของชาวไทดำในปัจจุบัน

เป็นวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย บ้านเรือนมีการเปลี่ยนรูป ลักษณะ เหมือนชุมชนทั่วไปในชนบท การใช้ชีวิตของชาวไทยดำ ก็เปลี่ยนไปตามวิถีกระแสสังคมและเทคโนโลยี ชาวไทดำส่วนหนึ่งใช้ชีวิตในสังคมของการพัฒนา ลูกหลานต้องไปโรงเรียนในอำเภอ วัยรุ่นแต่งกายตามสมัยนิยมทั่วไป แต่อีกส่วนหนึ่งชาวไทดำ ก็ยังคงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในวิถีชีวิตของชาวไทดำ จะมีระเบียบแบบแผนเป็นของตนเอง ซึ่งอยู่บนบรรทัดฐานของความเชื่อ

ไทพวน

พวน (Phuen, Puen) เป็นคำที่เรียกกลุ่มชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแคว้นเชียงขวางหรือบริเวณที่ราบสูง ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอาณาเขตติดต่อกับญวน ได้ชื่อว่าพวน เพราะเชียงขวางมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านพื้นที่ ชื่อแม่น้ำพวน ชาวพวนนิยมตั้งถิ่นฐานสร้างที่ทำกิน บริเวณลุ่มแม่น้ำ ด้วยมีอาชีพเกษตรกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำไร่ไถนา เมื่ออพยพมาอยู่ในประเทศไทย จึงเลือกสถานที่สร้างบ้านเรือนอยู่ตามแม่น้ำลำคลอง สังเกตได้จากชาวไทยพวนอำเภอปากพลี จะสร้างบ้านอยู่ตามลำคลองตลอดแนว ตั้งแต่ตำบลหนองแสง ตำบลเกาะหวาย ตำบลเกาะโพธิ์ จนถึงตำบลท่าเรือ เป็นต้น ที่อำเภอเมืองนครนายก จะมีชาวไทยพวนอาศัยอยู่ที่ตำบลสาริกาและตำบลเขาพระชาวไทยพวนในจังหวัดนครนายก เชื่อกันว่า อพยพเข้ามาในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ประมาณ ปี พ.ศ. 2322 เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงโปรดเกล้าให้ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์และหัวเมืองต่างๆ ซึ่งมีชื่อเรียกรวมกันว่า หัวพันทั้งห้าทั้งหก ประกอบด้วย เมืองคำม่วน เมืองคำเกิด เมืองเวียงไชย เมืองไพศาลลี เมืองชำเหนือ และเมืองเชียงขวาง ได้กวาดต้อนเอาลาวเวียง(ลาวเวียงจันทน์)

ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม วิธีการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกาย อาหารที่บริโภค และฝีมือในการทอผ้า และการละเล่นที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่การละเล่นบางอย่างจัดให้ขึ้นในงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น เล่นในประเพณีกำฟ้า ในประเพณีใส่กระจาด การละเล่นบางอย่างเป็นการละเล่นที่เด็ก ๆ ในปัจจุบัน ไม่ทราบหรือไม่มีการนำมาเล่นแล้ว ดังนั้นการละเล่นในประเพณีต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการฟื้นฟูและเผยแพร่ในช่วงชั้น ๆ ตามเทศกาล

ลาวพวน

ความเป็นมา ก่อนที่พวกลาว - พวน จะถูกกวาดต้อนเข้ามาประเทศไทยนั้น ชาวพวนเป็นชนกลุ่มหนึ่งตั้งถิ่นฐาน อยู่ในเมือง เชียงขวางหรือนครเชียงขวาง ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของนครเวียงจันทน์ ประมาณ ๗๐ - ๘๐ กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันนี้เรียกว่า ที่ราบสูงเชียงขวางนั่นเอง การอพยพของลาว - พวน มีการอพยพเข้ามาหลายครั้งด้วยกัน ตามหลักฐาน ที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระตำราจรรยาภาพ ได้อธิบายไว้ว่าปลายสมัย กรุงธนบุรีพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เมื่อดำรงศพระยศเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ได้ยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ และหัวเมืองทั้งหลาย กวาดต้อนชาวเวียงจันทน์ หลวงพระบาง ซึ่งอาจเลยไปถึงเมืองเชียงขวางด้วย ฉะนั้น ได้กวาดต้อนผู้คนเข้ามาสู่ประเทศไทยก็นำลาวพวนลงมาด้วย นอกจากนี้ชาวพวนที่อาศัยอยู่ใกล้ ๆ กับบริเวณเวียงจันทน์ ก็มีการกวาดต้อน ในครั้งนี้ได้ให้ผู้อพยพทั้งหมดตั้งภูมิลำเนาในบริเวณหัวเมืองชั้นใน คือ ลพบุรี สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทราส่วน ลาว - พวน จังหวัดนครนายกมีอยู่ในอำเภอปากพลีแบ่งออกเป็น ๗ ตำบล คือ ต.เกาะหวาย ต. ท่าเรือ ต. หนองแสง ต.เกาะโพธิ์ ต.โคกกรวด และต.นาหินลาดชีวิตความเป็นอยู่พวกลาว - พวน ส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อุนิสัยมีความสามัคคี เป็นคนรักสงบ ซื่อสัตย์ ยึดมั่นในศาสนา ปฏิบัติในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัด รวมตัวกันอยู่ตั้งเป็นสมาคมไทยพวนด้วย

การประกอบอาชีพ คือ การทำนาเป็นอาชีพหลัก ทำไร่ ทำสวนเป็นส่วนน้อย ปัจจุบันรู้จักค้าขาย และประกอบอาชีพอื่น ๆ ความเชื่อในเรื่องผีเรือน ผีประจำหมู่บ้านเรียกว่า ศาลเจ้าปู่บ้าน หรือบางที่เรียกว่า "ศาลปู่ตา" ความเชื่อว่าปู่บ้านจะเป็นผู้ดูแลรักษา ลูกบ้าน ให้อยู่เย็นเป็นสุขปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เวลาเดินทางมักจะไปขอให้ปู่บ้านช่วยคุ้มครอง และทุก ๆ ปี จะมีการเลี้ยง มีผู้ทำพิธี ซึ่งเรียกว่า "เจ้าจ้ำ" ส่วนผู้ประกอบพิธีชายคือหมอมพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเพณีชาว ลาว - พวน มีประเพณีต่าง ๆ มากมาย เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว (เฮ่า) บุญข้าวจี ทานข้าวเม่า บุญข้าวหลาม เช็งนางแมว ประเพณีบั้งไฟ สงกรานต์มีการลำพวน บายศรีพระ ความประปรนในสังคมปัจจุบัน ชาว ลาวพวน (ไทยพวน) ในจังหวัดนครนายกสามารถปรับปรนชีวิตดั้งเดิมและวิถีชีวิต ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ชนเผ่าภูไท หรือ ผู้ไท

(Phutai) ถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวภูไทเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย และแคว้นสิบสองปันนา (ดินแดนส่วนเหนือของลาวและเวียตนาม ซึ่งติดต่อกับส่วนใต้ของประเทศจีน) ราชอาณาจักรไทยได้สูญเสียดินแดนแคว้นสิบสองจุไทยให้ฝรั่งเศส เมื่อ ร.ศ. 107 (พ.ศ. 2431) ภูไท มีถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดนครพนม กาฬสินธุ์ มุกดาหาร สกลนคร และบางส่วนของนครราชสีมาในเขตจังหวัดหนองคาย อำนาจเจริญ อุบลราชธานี อุตรธานี ร้อยเอ็ด และยโสธร เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่รักษาวัฒนธรรมของตนไว้ได้อย่างดี

การแต่งกาย

ผู้ชายนิยมนุ่งกางเกงขาก๊วย สีดำหรือนุ่งโสร่งตาหมากรุก เสื้อใช้ผ้าสีครามหรือดำชนิดเดียวกับกางเกง สวมเสื้อคอกลมแคบชิดคอหรือคอจีน ตัวเสื้อผ่าอกตลอด ชายเสื้อผ่าข้าง จะเป็นแขนยาวหรือแขนสั้นก็ได้ มีผ้าคาดเอว และโพกศีรษะ ผู้ชายโบราณมักนิยมสักแขนขา ลายด้วย หมึกสีดำแดง ถือเป็นเครื่องรางและแสดงออกถึงความเป็นชายชาตรี

ผู้หญิง นิยมนุ่งผ้าซิ่นที่ทำจากผ้า ซึ่งลักษณะเด่นของซิ่นภูไท คือ การทอและลวดลายเช่น ทอเป็นลายนาคเล็กๆ นอกจากนี้มีลายอื่นๆ เช่น หมี่ปลา หมี่กระจิง หมี่ข้อ หมี่ขอ ทำเป็นหมี่คั่นหรือหมี่ลวด ต่อด้วยหัวซิ่นและตีนซิ่นทั้งซิดและจก นอกจากนี้ยังพบผ้ามัดหมี่ฝ้ายสีขาวสลัดำย้อมใบครามหรือมะเกลือสีดำ เย็บต่อด้วยหัวซิ่นตีนซิ่น

สตรีชาวภูไทมักสวมเสื้อแขนกระบอก คอตั้งแบบเสื้อคอจีน ติดกระดุมกะลา กระดุมเงิน หรือเหรียญสตางค์ เช่น เหรียญสตางค์ห้า สตางค์สิบ มาติดเรียงเป็นแถว ตัวเสื้อนิยมใช้ฝ้ายย้อมครามเข้มหรือสีดำ บางท้องที่นิยมตกแต่งสาบเสื้อด้วยผ้าลวดลายต่างๆ ตกแต่งไว้อย่างสวยงาม นิยมสวมเครื่องประดับที่ทำด้วยเงินหรือทอง หญิงภูไททุกคนไม่ว่าสาวหรือแก่ไว้ผมยาวเกล้ามวยสูง มีปิ่นหรือลูกประคำประดับที่มวยผม สำหรับชาวภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ อุตรธานี ร้อยเอ็ด และมุกดาหาร นิยมใช้ผ้า मनหรือแพรมน (แพรฟอย) ทำเป็นผ้าสี่เหลี่ยมเล็กๆ ม้วนผูกมวยผม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องประดับของชาวภูไท สวมสร้อยคอ สร้อยข้อมือ ข้อเท้า (ก่องแขน-ก่องขา) ด้วยโลหะเงิน ทองหรือ นาก

เครื่องนุ่งห่ม ชาวภูไทเป็นเผ่าที่ทำเครื่องนุ่งห่ม โดยเฉพาะผ้าห่มจนเหลือใช้ (แม้กระทั่งในปัจจุบัน ชาวภูไท ก็ยังทำผ้าห่มไว้มาก แยกมาเย็บมาพอกมีให้ห่มอย่างพอเพียง) ส่วนเสื้อผ้าก็พอมีใช้ไม่ฟุ่มเฟือย แต่ไม่ขัดสน ด้วยฝีมือ ความสามารถของตนเอง ซึ่งบางอย่างสวยงามมีศิลปะ ในอดีตนั้นวัสดุในการผลิตผ้าหามาเองโดยการปลูกบ้าง เา จากที่มีอยู่ตามธรรมชาติบ้าง โดยผ่านกระบวนการต่างๆ จนเป็นเครื่องนุ่งห่มล้วนหามาเอง ทำขึ้นเองทั้งสิ้น เช่น ผ้าฝ้าย เริ่มตั้งแต่การปลูก จนถึงขั้นทอเป็นผ้า ล้วนแต่ทำเอง ในปัจจุบันนี้มีโรงงานที่ทันสมัยที่ผลิตวัสดุที่จะทำ เครื่องนุ่งห่มแล้ว ราคาไม่แพง สี ลวดลาย แบบ มีให้เลือกมากมาย

รูปภาพที่ 2.1 แสดงลวดลายผ้าชิ้นของชาวภูไท

วิถีชีวิตของชาวภูไท

ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวภูไท ก็เหมือนกับครอบครัวไทยทุกๆ ไป คือ ในครอบครัวก็จะมีพ่อเป็นใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ แม่ พี่คนโต และรองลงไปตามลำดับ ในอดีตเมื่อ 40 ปีก่อน สังคมภูไทได้ให้ความสำคัญต่อผู้ เป็นสามีมาก ในปัจจุบันก็ยังให้ความสำคัญอยู่ เพียงแต่ลดพฤติกรรมบางอย่างลงไป เช่น การสมรสสามีในวันพระ บางคนไม่ได้ทำเลยโดยเฉพาะภรรยารุ่นใหม่ แต่จะสมรสสามีตอน "ออกคำ" (ออกจากการอยู่ไฟใหม่ๆ) เหมือนในอดีตเพราะสามีเป็นผู้ล่าหากทุกขัยยาก อดตาหลับขับตานอน ตักน้ำหาพินดูแลภรรยาที่อยู่คำ (การอยู่คำภาษาลาวจึง เรียกว่า "อยู่กรรม")

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 2.2 แสดงการแต่งกายของชาวภูไท

ที่อยู่อาศัย สภาพบ้านเรือนของชาวผู้ไทยในอดีตสมัย 40 ปี มาแล้วเป็นเรือนทรงมนิลา คือ มีหลังคาทรงเหลี่ยมยอดแหลมตั้งสูง ใต้ชานสูงประมาณ 2 เมตร มีฝาล้อมรอบ มีประตูหน้าบ้านเข้า 2 ประตู มีหน้าต่างแห้งเดี่ยวเล็กๆ พอเอาศีรษะลอดเข้าออกได้ ภาษาผู้ไทยเรียกว่า "ประตูบอง" ถ้าเป็นบ้านของผู้มีฐานะหน่อยหน้าต่างจะสูงเท่าประตู ตรงหน้าต่างจะมี "เสาปากข้าง" หรือ "เสาคาข้าง" ค้ำทอดบ้านตรงหน้าต่าง ภาษาภูไทเรียก "หอนทอด" จะตีติดเคร่า เสาคางข้าง หรือ ปากข้างจะปาดเป็นบ่าค้ำทอดไว้ จะเป็นเสาใหญ่กว่าเสาบ้านทุกต้น เป็นเสาโชว์พิเศษสลักเสาลวดลาย ปลายเสาจะปาดเป็นรูปกลีบบัว หรือ กาบพรหมศร

ประโยชน์ใช้สอยบ้าน บ้านชาวภูไทเมื่อสมัย 40 ปีมาแล้วแบ่งประโยชน์ใช้สอย ดังนี้

ห้องใน เรียกว่า "โก่ง" ภายใน "โก่ง" จะกั้นเป็นห้องนอนอีก มี 1 ประตู ภูไทเรียกว่า "โก่ง โส้ม" สำหรับเป็นที่นอนของลูกสาว บางบ้านภายใน "โก่งโส้ม" อาจกั้นห้องหรือเอาตู้ กั้นให้เป็นที่นอนของพ่อแม่ด้วย ข้างโก่งโส้มอาจจะทางซ้ายหรือขวาเรียกว่า "ฮอง" เป็นที่นอนของพ่อแม่หรือลูกชาย

ห้องนอกหรือเกย ภาษาผู้ไทยว่า "เกย" ไม่มีฝา มีแต่หลังคาเป็นที่นั่งเล่น เป็นที่รับแขก เป็นที่รับประทานอาหาร หรือกั้นเป็นห้องให้ลูกเขยอยู่

"เฮินไฟ" (เรือนครัว) จะตั้งต่อจากเกยออกไป บางหลังคาเรือนอาจจะตั้งแยกออกไป มีเพียงกระดาน 1-2 แผ่นพาดเชื่อมกับเกย เนื้อที่ภายใน "เฮินไฟ" นั้นมีเตาไฟ มีลักษณะเป็นกระบะยกพื้นสูง สูงขึ้นจากพื้นเรือนครัวประมาณ 5-10 ซม. กว้าง 1x1 เมตร ขอบกระบะสูงประมาณ 1 คืบ ใส่น้ำให้เต็มเพื่อป้องกันไฟไหม้พื้น ที่ก่อไฟนั้นอยู่กลางล้อมด้วยก้อนเส้า 3 ก้อน เป็นที่วางหม้อหรือบางที่ใช้ "เคง" (เคียง) คือ ที่วางหม้อเวลาต้มแกง เป็นที่วางที่เป็นเหล็กมี 3 ขา ด้านบนขาจะเชื่อมติดกับแผ่นเหล็กบาง งอเป็นรูปวงกลมเป็นที่สำหรับรับก้นหม้อ รอบตามฝาเรือนครัวจะวางสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น กระจิบข้าว ตะกร้า ไหมปลาร้า ไทเกลือ เป็นต้น เหนือเตาไฟจะมีห้างสูงระดับหน้าผาก มีไว้สำหรับห้อยเนื้อที่จะทำเนื้อแห้ง ห้อยข้อง ตะกร้าที่เพิ่งสานใหม่ๆ เพื่อป้องกันแมลงกินไม้ เช่น มอด มีให้มากินข้อง ตะกร้า ฯลฯ เหล่านี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาน (ชาน) เป็นพื้นที่ต่อกับเกยหรือเรือนคร้ว สำหรับวางตุ่มน้ำดื่ม น้ำอาบ น้ำใช้ ริมชานมัก จะวางรางผัก ไม่มีหลังคาไม่มีฝา พื้นชานจะต่ำกว่าเกยหรือเรือนคร้ว มีบันไดเรียกว่า "ชั้นบันไดชาน"

การใช้บริเวณบ้าน อดีตเมื่อ 40 ปีมาแล้วการใช้บริเวณบ้านของชาวภูเก็ต พอกล่าวได้ดังนี้

1. ใต้ถุนบ้านจะเป็นที่ผูกควาย คือ ทำเป็นคอกควาย โดยตีไม้ล้อมรอบ มีประตูชุด เอาเสาบ้านเป็นเสาคอก และมีเสาเสริมอีกเพื่อให้แข็งแรง บางคนที่ไม่ชอบผูกวัวควายไว้ใต้ถุนบ้าน ก็ออกผูกนอกใต้ถุนข้างๆ บ้าน เรียกว่า "แลงควาย" (แหล่งควาย) หรือ "แลงโง" (แหล่งวัว)
2. ด้านหลังบ้าน หรือด้านข้างจะสร้าง "เล้าข้าว" (ยุ้งข้าว) ใต้ยุ้งข้าวจะทำเล้าไก่หรือเล้าหมู
3. หน้าบ้าน ปล่อยโลงไวนั่งผิงแดดเรียกว่า "ลานหน้าบ้าน" มีปลูกไม้ยืนต้นบ้างพอเป็นร่ม

ความเชื่อเกี่ยวกับบ้าน ในอดีตชาวผู้ไทยยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับบ้าน ดังนี้

1. เกี่ยวกับไม้ที่จะนำมาสร้างบ้านนั้น จะห้ามเอาไม้ดังต่อไปนี้มาสร้างบ้าน เช่น ไม้ฟ้าผ่า ผู้ไทยเชื่อว่าไม้ที่ถูกฟ้าผ่านั้นเพราะ "มันเข็ด มันขวง" (มัน อับรึย จัญไร) ไม้แยงเงา (ไม้ส่องเงา) คือ ต้นไม้ ที่อยู่ริมห้วย ลำต้นเอนเข้าหาลำห้วย (อาจจะเป็นเพราะโคนยาก ปล้ำยาก อันตราย) ไม้ที่ชื่อไม่เป็นมงคล เช่น ไม้กระบก คำว่า "บก" คือ บกพร่องหรือขาด นำมาสร้างบ้านจะทำให้สร้างไม่ขึ้น ชาติเงินอยู่เป็นประจำ
2. เกี่ยวกับการใช้บ้าน ห้ามวางพาข้าวหรือนอนใต้ชื่อ (ยังหาคำอธิบายไม่ได้) ศพจะวางไว้ใต้ชื่อ อันนี้คิดว่าตรงใต้ชื่อมันจะตรงกับคานของบ้านพอดี ซึ่งจะรับน้ำหนักของหีบศพได้ดีกว่าบริเวณอื่น ส่วนประกอบ เช่น บันได จำนวนชั้นบันไดจะเป็นจำนวนคี่ เช่น 5 ชั้น 7 ชั้น 9 ชั้น เป็นต้น

รูปภาพที่ 2.3 แสดงบ้านเรือนของชาวภูเก็ต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำมาหากิน ชาวภูไท ขยันทำงานหลายอาชีพ เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน คำวู้-ควายนำกองเกวียนไปขายต่างถิ่นที่เรียกว่า นายฮ้อย ชาวภูไทวาริชภูมิมีความรู้ในการปลูกหนวยไ้รับประทาน

ด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต นอกจากเอกลักษณ์ทางการแต่งกายแล้ว ชาวภูไทมีการสร้างทำนองดนตรีที่เรียกกันว่า ลาย มีแบบบ้านภูไท แต่ปัจจุบันมักปลูกบ้านอาศัยแบบไทย และในการแสดงฟ้อนภูไท ผู้ฟ้อนจะสวมเล็บยาว ปลายมีฟู่สีแดง ฟ้อนเพื่อถวายองค์พระธาตุ และฟ้อนในพิธีต้อนรับแขกบ้านเมือง งานประเพณีของชาวผู้ไทยส่วนใหญ่แล้วจะคล้ายๆ กัน ในส่วนของชาวผู้ไทยวาริชภูมิ คือ พิธีบวงสรวงเจ้าปู่มเหล็กข์ ในวันที่ 6 เมษายน ทุกปี

รูปภาพที่ 2.4 รูปภาพการรำถวายพระธาตุพระนม

ญวน

ญวน หรือ เวียดนาม เป็นชื่อประเทศหนึ่ง ซึ่งเป็นเพื่อน บ้านของไทย มีความสัมพันธ์ในด้านประวัติศาสตร์ การ เมือง เศรษฐกิจการค้าขายติดต่อไปมาหาสู่ เป็นเวลาช้านานแล้ว คราวใดที่ชนชาวญวน ได้รับความเดือดร้อนจากภัยสงครามทั้งในประเทศ และนอกประเทศมักจะมาขอความช่วยเหลือจาก ไทยอยู่เสมอ บางครั้งก็พากันอพยพเข้ามา ขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารแห่งพระเจ้าแผ่นดินไทย ซึ่งก็ทรงพระกรุณาฯ ราชทานเมตตา จัดที่ให้อยู่อาศัยเสมอมา ด้วยเหตุนี้ใน ประเทศไทยจึงมีเชื้อสถานที่เกี่ยวกับชาว ญวนอยู่หลายแห่งตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา กรุง ธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์

ประเพณีการจับข้าศึกเป็นเชลยกลับบ้านเมือง แท้จริงแล้วเป็นจุดมุ่งหมายอันสำคัญ ยิ่งของการทำสงครามของประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง เพราะไม่เป็นแต่เพียงการทอนกำลังของฝ่ายข้าศึกในการทำสงครามครั้งต่อไป แต่ยังเป็นการทดแทนพลเมืองที่สูญเสียไปในระหว่างการรบด้วย และเพื่อเป็นรางวัลแก่แม่ทัพนายกองให้รับเอาเชลยนั้นไปเป็นทาส นอกจากนั้นถือว่ากำลังคนเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตาม ชาวเวียดนามที่เกลี้ยกล่อมมานั้นล้วนเป็นชาวเวียดนามที่หนีความอดอยากมาทั้งสิ้น เนื่องจากเกิดภัยแล้งในเวียดนามเป็นเวลานานการเกลี้ยกล่อมดำเนินมาจนถึง ปี พ.ศ. 2405 ปรากฏว่า ได้คนเวียดนามเป็นจำนวน 133 คน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำมาหากินอยู่ในเขตเมือง นครพนม และสกลนคร

ชาวเวียดนามอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่ประเทศลาว แล้วข้ามแม่น้ำโขงอพยพสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (สุรจิตต์ จันทรสาขา, 2545) และตั้งถิ่นฐานอาศัยกระจายอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย คืออำเภอเมือง อำเภอสังคัม อำเภอศรีเชียงใหม่อำเภอน้ำโสม อำเภอโพนพิสัย อำเภอบึงกาฬ อำเภอปากคาด อำเภอเซกา อำเภอบึงคานและอำเภอสระใคร ต่อมาชาวเวียดนามดังกล่าวได้รับโอนสัญชาติ เรียกว่าคนไทยเชื้อสายเวียดนาม อำเภอเมือง อำเภอท่าบ่อและอำเภอศรีเชียงใหม่เป็นบริเวณที่ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่มากที่สุด

ภาษาที่ใช้พูด

หากพิจารณาเรื่องของภาษาพูดของคนไทยเชื้อสายเวียดนามอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย คงต้องย้อนไปยังเหตุการณ์เมื่อครั้งเวียดนามเมื่อตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีน ความใกล้ชิดติดต่อกับจีนส่งผลทำให้เวียดนามรับเอาวัฒนธรรมจีนมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต แม้ว่าจะพยายามต่อสู้กับอิทธิพลทางการเมืองของจีน แต่ชาวเวียดนามได้แยกแยะเพียงบางแง่มุมของวัฒนธรรมจีนมาใช้ ภาษาเวียดนามเป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์ มีการยืมคำศัพท์จากภาษาจีนและเดิมใช้อักษรจีนเขียน

กลุ่มชาวไทลื้อ

บางท้องถิ่นที่เรียกว่า พวก "โซ" แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เขียนว่า "กะโซ" ซึ่งยังมีผู้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นพวกเดียวกับลาวโซ่งในจังหวัดเพชรบุรี นครปฐม และสุพรรณบุรี สำหรับลาวโซ่งคือพวกไทดำ ที่อพยพมาจากแคว้นสิบสองจุ ไทยในสมัยกรุงธนบุรี ส่วน "ชาโซ" ซึ่งถือว่าเป็นชาพวกหนึ่ง อยู่ในตระกูลมอญเขมรกะโซ่ ตาม ลักษณะและชาติพันธุ์ถือว่าอยู่ในกลุ่ม มองโกลอยด์ กะโซ่มีภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณี แตกต่างไปจากพวกชาทั่วไป แต่ภาษาของกะโซ่ก็ยังถือว่าอยู่ในตระกูล "ออสโตรเอเชียติก" สาขามอญเขมร หรือกะตุ [Katuiic] ซึ่งสถาบันวิจัยภาษาฯ ของมหาวิทยาลัยมหิดลได้รวบรวมไว้ในภาษาตระกูลไทย

รูปภาพที่ 2.5 รูปภาพคนไทลื้อและการแต่งกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกกะโซ่เดิมอยู่ที่เมืองมหาชัย ในแขวงคำม่วนและแขวงสุวรรณเขต ดินแดนลาว ปัจจุบัน สำหรับเมืองมหาชัย เดิมชาวบ้านเรียกว่า "เมืองภูวา-นากะแดง" คือเมืองภูดลา และบ้านนากะแดง เพราะว่าในสมัยที่ยังขึ้นกับราชอาณาจักรไทย (ก่อน พ.ศ.2436) เรียกว่า เมืองภูดลสอวงค์ เคยขึ้นกับเมืองสกลนคร แล้วโอนมาขึ้นกับเมืองนครพนมในตอนปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ชาวกะโซ่อพยพ มาอยู่ในเขตเมืองสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ในสมัยรัชกาลที่ 3 ส่วนชาวกะโซ่ซึ่งอพยพมาจากแขวงอัตปือไปอยู่ในท้องที่จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดสุรินทร์ เรียกว่าพวก "ส่วย" หรือ "กุย" พูดภาษาเดียวกับพวกกะโซ่

นอกจากนี้ยังมีชาวไทยกะโซ่อยู่ในท้องที่อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนมซึ่งมีเขต ติดต่อกับอำเภอ กุสุมาลย์อีกหลายหมู่บ้านเช่นที่ตำบลโคกสูงและ ที่บ้านวังตามัวในท้องที่อำเภอเมืองนครพนม ในจังหวัด มุกดาหารมีชาวไทยกะโซ่อยู่ในท้อง ที่อำเภอดงหลวงเป็นส่วนมากซึ่งอพยพเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2359 หัวหน้า ชาวไทยกะโซ่ดงหลวง ต่อมาได้เป็นกำนันคนแรกของตำบลดงหลวงมีนามบรรดาศักดิ์ว่า "หลวง วาโนไพรพฤกษ์" ชาวกะโซ่ในอำเภอดงหลวงส่วนมากใช้นามสกุลเดียวกันหมดคือนามสกุล "วงศ์กะโซ่"

ศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยกะโซ่ซึ่งยังรักษาไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำเชื้อชาติเด่นชัดก็คือ "โซ่ถั่งบั้ง" หรือ ภาษากะโซ่เรียกว่า "สะลา" เป็นพิธีกรรมในการบวงสรวงวิญญาณของบรรพบุรุษประจำปีหรือเรียกขวัญ และรักษา คนเจ็บป่วย กับพิธีกรรม "ซางกระมุด" ในงานศพ

รูปภาพที่ 2.6 การประกอบพิธีซางกระมุดของคนไทโด้

ชาวข่า (บรู)

เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในจังหวัดมุกดาหาร ชาวข่ามีถิ่นกำเนิดอยู่ในแขวงสุวรรณเขต แขวงสาละวันและ แขวงอัตปือของลาว ซึ่งเมื่อร้อยปีก่อน (ก่อน พ.ศ. 2436 ชาวข่าอพยพมาอยู่ในท้องที่จังหวัดมุกดาหาร ในสมัย รัชกาลที่ 3 เป็นส่วนมาก นักมานุษยวิทยาถือว่าชาวข่าเป็นชนเผ่าดั้งเดิมเผ่าหนึ่งในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งอาจจะสืบ เชื้อสายมาจากขอมโบราณซึ่งเคยอยู่ในดินแดนของอาณาจักรเจนละ ซึ่งต่อมาเป็นอาณาจักร ขอมและอาณาจักรศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โคตรบูรณ ซึ่งขอมเคยมีอิทธิพลครอบคลุมขึ้นมาถึง แล้วเสื่อมอำนาจลง ซึ่งพวกข่าอยู่ในตระกูลเดียวกับขอมและมอญเขมร ภาษาข่าเป็นภาษาในตระกูลเดียวกับขอมและมอญเขมร ภาษาข่าเป็นภาษาในตระกูล ออสโตรเอเชียติก สาขามอญ เขมร ข่ายังแบ่งแยกกันอีกเป็นหลายเผ่าพันธุ์ เช่น ข่ายาเหิน ข่าบริเวณ ข่าสุ ข่าตะโอด ข่าสอก ข่าสปวน ฯลฯ เป็นต้น

รูปภาพที่ 2.7 แสดงลักษณะของคนข่าหรือบูร

ในจังหวัดมุกดาหาร เขตอำเภอเมืองมุกดาหาร ยังมีชาวไทยเชื้อสายข่าอยู่ที่บ้านพังคองและบ้านนาเสือหลาย ในท้องที่อำเภอดอนตาล มีชาวไทยเชื้อสายข่า อยู่ที่บ้านบาก ในท้องที่อำเภอดงหลวง มีชาวไทยเชื้อสายข่าอยู่ที่ตำบลกกตูม บ้านสำนแวง บ้านคำผักกูด บ้านโดกกุง บ้านปากช่อง บ้านหินกอง ซึ่งอยู่ในเขตภูพาน ต่อเขตกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดสกลนคร จนมีคำกล่าวในอดีตว่า บ้านคำผักแพว แปวป้องฟ้า พาเซโต โซไม้แก่น แทนหินลับ ซับห้วยแซ่ แจงหอยมะบาน ด่านสามหัวขัว น้ำบ่อขุ่น ยางสามต้น อันสามขุย

ซึ่งปัจจุบันทางนิคมสร้างตนเองของกรมประชาสงเคราะห์ ที่อำเภอนิคมนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ได้อพยพพวกไทยข่า (บูร) จากภูพานซึ่งเป็นเขตรอยต่อ 4 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ สกลนครนครพนมและมุกดาหาร จำนวน ๑๗๑ ครอบครัวไป อยู่ที่ หมู่บ้านร่มเกล้า ของนิคมสร้างตนเองคำสร้อย โดยได้จัดสรรที่ดินให้ทำกินและปลูกบ้านเรือนให้เป็นหมู่บ้านชาวไทยข่า ตลอดทั่วได้ช่วยเหลือให้ราษฎรเหล่านี้สามารถเลี้ยงตัวเองได้และพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านที่เท่าเทียมกับหมู่บ้านอื่นๆ

ย้อ ไทย้อ ญ้อ

เป็นประชากรกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งในจังหวัดสกลนคร และนครพนม มีภาษาพูดเหมือนภาษาไทยลาว ต่างสำเนียงเล็กน้อย คือ น้ำเสียงสูงอ่อน หวาน ไม่ห้วนสั้นเหมือนไทยลาว ผิขาว บ้านเรือนสะอาดตาเช่นเดียวกับชาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ไทย ชาวฮ้อถือว่ากลุ่มตนเป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมแข็งแกร่งกว่าไทยลาว ถิ่นฐานเดิมของไทยฮ้อ อยู่ที่เมืองหงสา แขวงไชยบุรี ของประเทศลาว หรือจังหวัดล้านช้างของไทยสมัยหนึ่ง

แล้วให้ไปตั้งเมืองอยู่ ณ เมืองปุงลิ่ง ผังซ้ายแม่น้ำโขง (อยู่ในเขตแขวงคำม่วนประเทศลาว) อยู่ระยะหนึ่งต่อมาได้กลับมาตั้งเมืองขึ้นใหม่ทางฝั่งขวาแม่น้ำโขง ตั้งเป็นเมืองท่าอุเทนเมื่อ พ.ศ. 2373 คือ บริเวณท่าอุเทน จังหวัดนครพนมในปัจจุบัน

ชาวไทยฮ้อชอบตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้แม่น้ำ ซึ่งชื่อเมืองชาวไทยฮ้อมักมีคำว่า “ท่า” ขึ้นก่อน เช่น เมืองท่าซอนยาง เมืองท่าอุเทน ลักษณะบ้านเรือนของชาว ไทยฮ้อ คล้ายกับบ้านเรือนของชาวไทยลาวทั่วไป คือตัวเรือนเป็นเรือนใต้ถุนสูง มีชายคาที่เรียกว่า เขียว มีชานติดกับครัว มีเล้าข้าวอยู่ทางด้านหลังบ้าน ถ้าเป็นบ้านของชาวไร่ชาวนาทั่วไป ก็จะมุงด้วยหญ้าแฝก ฝาผนังเป็นฟากสับสานลานสอง บ้านที่มีฐานะดีก็จะ มุง ด้วยกระเบื้องเกร็ดหรือสังกะสี และเปลี่ยนฝาผนังเป็นไม้กระดาน ซึ่งมีให้เห็นในปัจจุบัน ชาวฮ้อ นิยมสร้างบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่มสังคมย่อยในวงศ์ญาติพี่น้องของตน และเมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็กลายเป็นหมู่บ้าน หรือที่เรียกว่า “คุ้ม” และมีวัดประจำคุ้มของพวกเขา

รูปภาพที่ 2.8 แสดงลักษณะกลุ่มคนไทยฮ้อ

วิถีชีวิตของชาวไทยฮ้อ ลักษณะนิสัยใจคอของไทยฮ้อส่วนมากที่สุดคือ ซื่อสัตย์ สุจริต รักสงบ มีความสามัคคีมัน ไม่ว่าจะมื่ออะไร เช่น การทำบุญ การปลูกบ้าน ทำนาจะว่านหรือวานกัน (นาว่านคือ การลงแขก ทำนาทำงาน) ชาวไทยฮ้อมืออาชีพด้านเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะการปลูกพืชเศรษฐกิจซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ ข้าว กล้วย อ้อย สับปะรด ยาสูบ และพืชผักตามฤดูกาล รองลงมาได้แก่ อาชีพเลี้ยงสัตว์ และจับสัตว์น้ำในลำน้ำ เนื่องจากว่ามีการตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถิ่นฐานอยู่ใกล้แม่น้ำ เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำสงครามและแม่น้ำชี ภูมิปัญญาของชาวผู้ที่เป็นเอกลักษณ์คือ การทำปลาร้า ทำส้มปลาชะโด อร่อย

ภาษา

ภาษาชาวข้อยจัดอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาไท-กระได ชาวข้อยมีภาษาพูดโดยพื้นฐานเสียงแตกต่างไปจากภาษาไทยลาว (ภาษาไทยอีสาน) ตรงที่ฐานเสียงอักษรสูง และเสียงจัตวา จะเน้นหนักในลำคอ น้ำเสียงสูง อ่อนหวาน ฐานเสียงสระ เอื้อ ไอ ในภาษาไทยลาวจะตรงกับฐานเสียงสระ เอีย และ เออ ตามลำดับ เช่น เอื้อ เป็น เอีย ให้ เป็น เห้อ ประโยคว่า อยู่ทาง ได เป็น อยู่ทางเลอ เจ้าสีไปใส เป็น เจ้าณะไปกะเลอ เป็นต้น

ตัวอย่างภาษาพูดของชาวข้อย หัวเจอ - หัวใจ, หมากเผ็ด - พริก, กินข้างาย - กินข้าวเช้า, หัวสิเคอ - ตะไค้, ไปกะเลอ, ไปเตอ - ไปไหน ชาวไทย้อไม่มีภาษาเขียนไม่มีตัวอักษรของตนเอง ในอดีตเคยใช้อักษรธรรม หรืออักษรไทยน้อย เช่นเดียวกับชาวอีสาน ปัจจุบันใช้อักษรไทยทั้งสิ้น

การแต่งกายชุดราไทยญ้อ

ชาย สวมเสื้อคอพวงมาลัยสีเขียวสด ใช้สไปไหมสีน้ำเงินพับครึ่งกลาง พาดไหล่ ซ้ายและขวา ปล่อยชาย สองข้างไปด้านหลังให้ชายเท่ากัน นุ่งผ้าโจงกระเบนสีน้ำเงินเข้ม ใช้สไปไหมสีแดงคาดเอว ปล่อยชายข้างซ้าย ด้านหน้า เครื่องประดับสร้อยเงิน ห้อยพระ ใบหูทัดดอก ดาวเรื่องด้านซ้าย

หญิง สวมเสื้อแขนกระบอกสีชมพู (สีบานเย็น) คอกกลมขลิบดำ หรือน้ำเงินเข้ม นุ่งผ้าถุงไหมสีน้ำเงินมีเชิง (ตีนจก) เข็มขัดลายขีดคาดเอว ใช้สไปไหมสีน้ำเงินพาดไหล่ด้านซ้ายแบบเฉียง ปล่อยชายยาวทั้งด้านหน้าและด้านหลังให้ชายเท่ากัน เครื่องประดับสร้อยคอ ดุ่มหู สร้อยข้อมือเครื่องเงิน ผมเกล้ามวยประดับดอกไม้สด หรือดอกไม้ประดิษฐ์

ชนเผ่ากะเลิง

เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในหลาย ๆ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสกลนคร มีประวัติความเป็นมา การเลือกหลักแหล่งทำมาหากิน วัฒนธรรม ความเชื่อ ตลอดจนภาษาพูดที่มีสำเนียงหรือถ้อยคำที่นิยมใช้กันเฉพาะในกลุ่มของตน ชนเผ่ากะเลิง เป็นกลุ่มที่ขอบอาศัยอยู่ในพื้นที่ราบสูง ตามไหล่เขาและเมื่อกลุ่มกะเลิงลงมาอยู่พื้นที่ราบปะปนกับโย้ย ญ้อ ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมภาษาพูดในกลุ่มไทย-ลาวชนเผ่ากะเลิง ก่อนจะอพยพมาอยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง จากการสันนิษฐานของนักวิชาการ กล่าวไว้ว่า ชาวจีนเขียนไว้ว่า คุณลุงหรือลุง จนเพี้ยนเป็น กะลุง ในภาษาจาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 2.9 แสดงลักษณะคนชนเผ่ากะเลิงหรือไทกะเลิง

ชนเผ่ากะเลิงในเขตจังหวัดสกลนคร เป็นที่ยอมรับกันว่าได้อพยพมาจากดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง อพยพข้ามมาหลายครั้ง นับตั้งแต่การปราบปรามเจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ในสมัยรัชกาลที่ 3 และอพยพครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อครั้งเกิดกบฏจีนฮ่อ ที่ยกกำลังเข้ามาตี เมืองเชียงขวาง ชุมชุมพลอยู่ที่ทุ่งเชียงคำ เตรียมยกเข้าตีหัวเมืองริมฝั่งแม่น้ำโขง เมืองที่อยู่ในการปกครองของไทย คือเมืองหลวงพระบาง ก็ถูกคุกคามจากพวกฮ่อเช่นกัน ทำให้ไทยต้องยกกำลังไปปราบฮ่อ หลายครั้ง พร้อมทั้งส่งแม่ทัพนายกองเกณฑ์ทหารจากหัวเมืองต่างๆ ในภาคอีสาน ไปช่วยปราบฮ่อด้วย

ประเพณีการแต่งกายของชาวกะเลิง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าธรรมดาทอมือ เย็บด้วยมือ ชาวกะเลิง มี วัฒนธรรมการแต่งกาย ดังนี้

- ผ้าซิ่น ใช้ด้าย 2 เส้นมาทำเกลียวควบกัน ใช้ทั้งผ้าฝ้ายธรรมดาและผ้าไหม เป็นผ้าตีนเต้า แต่มีเชิงแถบเล็ก ๆ แคบ 2 นิ้ว นิยมสีเปลือกอ้อย เข็นด้วยด้ายสีแดง เหลืองเป็นสายเล็ก ๆ นอกจากนี้ยังนิยมใช้ผ้าฝ้ายเข็น 2 เส้นควบกัน เช่น แดงควบเหลือง น้ำเงินควบขาว เขียวควบเหลือง ถ้าไม่ใช่เป็นผ้าตีนเต้ามักนุ่งสั้น
- เสื้อ กะเลิงนิยมแต่งตัวกะทัดรัด เช่น ถ่านุ่งซิ่นผ้าฝ้ายสั้น มักใช้ผ้าทอพื้นบ้าน เป็นตาสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ คาดอก โปกผ้าบนศีรษะ สะพายกะหยัง ขึ้นภูเก็บผักเก็บหญ้าส่วนกะเลิง ที่นุ่งซิ่นยาวคลุมเข่ามักสวมเครื่องประดับ เช่น สร้อยข้อมือทำด้วยรัตนชาติ หรือดินเผา ใส่ต่างหูเป็นห่วงกลม เสื้อแขนยาวสีขาวเหลืองเก็บชายเสื้อ คาดเข็มขัดเงิน เป็นชุดที่ใช้ในงานมงคลต่างๆ นับเป็นเครื่องแต่งกายที่งดงามที่สุดของชาวเผ่ากะเลิงวัยหนุ่มสาว ส่วนกะเลิงสูงอายุ มักนุ่งซิ่นลายดำ ขาว แดง สวมเสื้อแขนกระบอกธรรมดา ที่สาบเสื้อมีเหรียญ สตางค์แดงติดเป็นแนวกระดุม เก้าผมสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิถีการดำเนินชีวิตของชาวกะเลิง เหมือนกับชาวอีสานทั่วไป คือ ยึดถือฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ เป็นหลักในการดำเนินชีวิต และมีคติความเชื่อถือในเรื่องผี นับถือผีมเหสักข์หลักบ้าน วิญญาณบรรพบุรุษ ผีตาแหก ผีป่า ผีเขา ประเพณีที่ชาวกะเลิง จัดทำเป็นงานบุญยิ่งใหญ่ คือ บุญเวส (เทศน์มหาชาติ) ซึ่ง 3 ปี จะจัดให้มีขึ้นครั้งหนึ่ง เพราะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้ก็มีประเพณีเลี้ยงผีซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี

ແສກ

หมายความว่า แจ้ง สว่าง เป็นชนชาติหนึ่งในตระกูลมอญ - เขมร ชาวไทแสก เป็นชนกลุ่มน้อยตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในท้องที่จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหาร ชาวไทแสกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เป็นชาติพันธุ์เดิมมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในตอนกลางของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อาศัยอยู่ในแถบเมืองรอง เมืองเว้ ต่อมาชาวเวียดนาม พยายามเข้าครอบครองและรุกรานชาวไทแสกตลอดมา จนทำให้ชาวไทแสก ตกอยู่ภายใต้การปกครองของเวียดนาม มีชาวไทแสกบางกลุ่มไม่พอใจอยู่ภายใต้การปกครองของเวียดนาม ได้อพยพมาทางตอนใต้ มาทางตอนกลางของประเทศ มาตั้งภูมิลำเนาอยู่ใกล้เมืองท่าแขก (อยู่ตรงข้ามกับจังหวัดนครพนม ประเทศไทย) มาอยู่ที่บ้านหม้อเตลิง บ้านทอก ท่าแค บ้านโพธิ์ค้ำ

ชาวไทแสกที่อพยพจากเมืองแสก อพยพมาตั้งอยู่ที่บ้านโคกยาว (ปัจจุบันคือบ้านไผ่ล้อม ตำบลอาจสามารถ อำเภอมืองนครพนม จังหวัดนครพนม) สมัยก่อนมีอาณาเขตอยู่ใกล้เคียงกับบ้านนาลาดควาย (ปัจจุบันบ้านนาราชควาย) จำนวนชาวไทแสกที่ย้ายมาในขณะนั้นมีจำนวน 1,170 คน ต่อมาชาวไทแสกได้ย้ายถิ่นฐานจากบ้านโคกยาวมาอยู่ที่บ้าน "ป่าหายโศก" (ปัจจุบันคือบ้านอาจสามารถ) พระสุนทร ราชวงษา (ฝ่าย) ได้พิจารณาเห็นว่า ชาวไทแสก มีความสามารถ มีความสามัคคี มีความเข้มแข็ง สามารถปกครองตนเองได้ จึงยกฐานะชาวไทแสกที่อยู่ที่ "ป่าหายโศก" ให้เป็นกองอาทมาตคอยลาดตระเวนชายแดน

ปัจจุบันชาวไทแสกส่วนมากจะอยู่ที่หมู่บ้านอาจสามารถ ตำบลอาจสามารถ อำเภอมือง จังหวัดนครพนมอยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดนครพนม 4 กิโลเมตร และยังมีชนไทแสกบางกลุ่ม ที่ได้พากันอพยพ โยกย้ายที่อยู่ไปทำมาหากินถิ่นต่างๆ ในจังหวัดนครพนม และรวมทั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีชนชาวไทแสกตามถิ่นต่าง ดังนี้

1. บ้านอาจสามารถ ตำบลอาจสามารถ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม
2. บ้านไผ่ล้อม ตำบลอาจสามารถ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม
3. บ้านบะหว้า ตำบลบะหว้า อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม
4. บ้านดอนเสมอ ตำบลอาจสามารถ อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม
5. บ้านโพธิ์ค้ำ แขวงคำม่วน เมืองท่าแขก ประเทศลาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชนชาวขอม

เขมรถิ่นไทย เป็นชื่อทางวิชาการได้กำหนดขึ้น เพื่อเรียกผู้ที่พูดภาษาเขมรซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยทั่วไปชาวเขมรถิ่นไทยเรียกตัวเองว่า "คแมร์" หรือ "คแมร์-ลือ" แปลว่า เขมรสูง เรียกภาษาเขมรและชาวเขมรในกัมพูชาว่า "คแมร์-กรอม" แปลว่า เขมรต่ำ และเรียกคนไทยว่า "ซิม" ซึ่งตรงกับคำว่า "สยาม" ในภาษาไทย เมื่อพิจารณาเขตการปกครอง นักภาษาศาสตร์ได้แบ่งภาษาเขมรเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ภาษาเขมรเหนือ หรือ เขมรสูง (เขมรถิ่นไทย)
2. ภาษาเขมรกลางเป็นภาษาของผู้ที่อยู่ใน กัมพูชา
3. ภาษาเขมรใต้ เป็นภาษาของคนเวียดนามเชื้อสายเขมร

ปัจจุบันพบชาวเขมรถิ่นไทยอาศัยอยู่ใน จ.สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ปราจีนบุรี ตราด จันทบุรี ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว

รูปภาพที่ 2.10 แสดงลักษณะรูปภาพของคนเขมร หรือมอญ

การแต่งกาย ของชาวเขมรถิ่นไทย

ผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุง ซึ่งเป็นผ้าไหมพื้นเมืองที่มีชื่อเสียง คือ ผ้าโฮล ผ้าอำปรม ผ้าอัลลวยซิม ผ้าซาคุ ส่วนผู้ชาย นุ่งโสร่ง สำหรับเสื้อ ผู้หญิงใส่เสื้อแขนกระบอก ผู้ชายใส่เสื้อคอกลม เครื่องประดับจะเป็นเครื่องเงิน เรียกว่า ประเก้อม (ประคำ) นามาร้อยเป็นสร้อย ต่างหู เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวกูย (Kui)

ชาวกูย กวย โถย เยอ อพยพเข้าประเทศไทย ครั้งใหญ่ในสมัยปลายอยุธยา (พ.ศ. 2245-2326) ชาวกูยมีถิ่นเดิมอยู่บริเวณตอนเหนือของเมืองกำแพงเพชร ประเทศกัมพูชา ชาวกูย เคยเป็นรัฐอิสระ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 เคยส่งทูตมาค้าขายกับอยุธยา และเคยช่วยกษัตริย์เขมรปราบขบถ ต่อมาเขมรได้ใช้อำนาจทางทหารปราบชาวกูย และผนวกอาณาจักรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเขมร ชาวกูยชอบการอพยพ เพื่อแสวงหาที่ดินอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูก ชาวกูยอพยพขึ้นเหนือเข้าสู่เมืองอัตตะปือ-แสนแป จำปาศักดิ์ และสาละวัน ทางตอนใต้ของลาวและอพยพข้ามลำน้ำโขงเข้าสู่ภาคอีสาน ทางด้าน แก่งสะพือ อ.โขงเจียม หลังจากนั้นลูกหลานชาวกูยแยกย้ายกันไปตั้งบ้านเรือน

ชาวกูยที่อพยพมา มีหัวหน้าของตัวเอง คนไทยเรียกชาวกูยว่า "เขมรป่าดง" แต่ "ชาวกูย" เรียกเรียกตัวเองว่า กูย หรือ โถย ซึ่งแปลว่า "คน" ส่วนคำว่า "สวย" นั้น ชาวกูยเองไม่ค่อยยอมรับชื่อนี้

ปัจจุบันพบชาวกูยในจังหวัดบุรีรัมย์ อุบลราชธานี นครราชสีมา มหาสารคาม ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ สุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ชาวกูยในประเทศไทย ตั้งถิ่นฐานปนอยู่กับชาวเขมรสูง และชาวลาวทำให้ชาวกูยถูกกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เขมรสูงและลาว บ้านของชาวกูยมีลักษณะใต้ถุนสูง ด้านหน้าเอาไผ่เลี้ยงช้าง ไถ่ถุนใช้เป็นที่วางหูกทอผ้า วางกระดิ่งหม และวัสดุเครื่องใช้สานด้วยหวายหรือไม้ไผ่ ชาวกูยบางบ้านจะแบ่งส่วนหนึ่งที่ติดตัวบ้านเป็นยุ้งข้าว บางบ้านสร้างแยกต่างหาก

ชาวกูยนิยมเลี้ยงช้าง ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ชาวกูยจะออกไปจับช้างในป่าด้วยการคล้องช้าง เรียกว่า "โพนช้าง" เป็นการจับช้างโดยหมอช้าง ใช้บ่วงมาที่เรียกว่า "เชือกปะกำ" ทำจากหนังควายถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สิ่งสสิตของดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ครูบาอาจารย์คล้องเท้าช้างแล้วผูกกับต้นไม้ และนำมาฝึกใช้งาน

รูปภาพที่ 2.11 แสดงการโพนช้างและการแต่งกายของผู้ชายชาวกูย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการคล้องช้างกระทำปีละครั้ง ราวเดือน 11-12 ช้างที่ตายลงจะมีการฝังอย่างดี และจะขุดกระดูกขึ้นมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ และในชาวกูยจับช้าง (กูด้าเหฺรย) มีระบบระเบียบพิธีกรรมก่อนออกไปจับช้างอย่างเคร่งครัด โดยมีการตกลงมอบหมายอำนาจให้แก่คนกระทำเหนือกลุ่มหรือคณะดังนี้

- **มะหรือจา** มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยควาญ เป็นผู้ถือท้ายหรือผู้ที่ช้างต่อ
- **หมอสะเดียง** เป็นผู้ชำนาญในการควบคุมช้าง มีประสบการณ์ในการจับช้างป่า จะขี่ช้างอยู่ตรงคอ
- **หมอสะด้า** ทำหน้าที่ควาญ เรียกว่า ควาญเบื่องขวา มีฐานะสูงกว่าสะเดียง สะด้าต้องมีประสบการณ์เคยออกจับช้างป่า มาแล้วอย่างน้อย 11 เชือกขึ้นไป บางที่เรียกว่าหมอใหญ่
- **ครุบา** เป็นหมอช้างใหญ่ เป็นหัวหน้าในกลุ่มย่อยหรือหมู่ช้างต่อจะออกจับช้างป่าได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากครุบาใหญ่ บางครั้งครุบาออกจับช้างได้ตามลำพัง
- **ครุบาใหญ่** เป็นหมอช้างใหญ่ หรือประก่าหลวง หรือ หมอเฒ่า เป็นผู้อำนวยการออกจับช้างแต่ละครั้ง เป็นประธานในพิธีเช่นผีประก่า และประกอบพิธีกรรมทั้งหลายทั้งปวง ในขณะที่เดินป่าก็จะเป็นผู้ชี้ขาด และตัดสินใจ ขณะกระทำการจับช้างป่ามีกฏาคมสูง สามารถป้องกันภัยทั้งจากกฏตผี และสัตว์ป่าด้วยเวทมนต์ ในการออกจับช้างป่าแต่ละครั้ง ครุบาใหญ่จะต้องแสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่

การแต่งกายของชาวกูย หญิงสูงอายุจะนุ่งผ้าที่มีลายใส่เสื้อคอกระเช้า ใส่สร้อยคอลูกปัดเงิน นิยมใส่ดอกไม้หอมไว้ที่ตี่งหู ชาวกูยนิยมทอผ้า เช่น ผ้าจิกกะน้อย เป็นผ้าที่มีลักษณะคล้ายผ้าทางกระรอกมีสีเดียวเป็นผ้าสำหรับผู้ชายนุ่งในพิธีสำคัญๆ ลักษณะการนุ่งจะนุ่งพับจีบด้านหน้า เหมือนการนุ่งโสร่ง ผ้านุ่งสตรีนิยมทอหมี่คั่นเป็นทางแนวตั้งย่นพื้นสีน้ำตาล มีหัวขึ้นพื้นสีแดงลายขีด ดินขึ้นสีดำมีริ้วขาวเหลืองแดงผ้าจะกวีเป็นผ้าคล้ายอันลูซิม ของเขมรมีลายทางยาวเป็น ผ้าที่สตรีใช้นุ่งในงานสำคัญๆ

ปัจจุบัน กูย มีถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ บางอำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ บ้านสะเดาหวาน อ. พยัคฆ์ภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม อ.เกษตรวิสัย อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด และบางอำเภอในเขต จ.อุบลราชธานี

ไทยลาว (ไทยอีสาน) ไท-ลาว

ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าไทยอีสาน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวหรือชาวอีสาน ที่มีการตั้งหลักปักฐานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากตีความแล้ว หมายถึงคนเชื้อชาติไทยที่อยู่ในภาคอีสานของประเทศไทย (อีสานเป็นภาษาบาลี แปลว่า ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ) เป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย แต่ในภาคอีสานมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายเชื้อชาติ เช่น เชื้อชาติลาว เขมร ไทย จีน เวียดนาม อินเดีย หรือเชื้อชาติอื่นๆ ที่อพยพเข้ามาอยู่แต่โบราณกาลหรืออพยพเข้ามาอยู่ใหม่หลังสงคราม กลุ่มชาติพันธุ์ลาว เป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุด และถือว่าเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในอีสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นมา

เรื่องถิ่นเดิมของชาติพันธุ์ลาวมีแนวคิด 2 อย่าง ซึ่งก็มีเหตุผลสนับสนุนพอๆ กัน

1. ถิ่นเดิมของลาวอยู่ที่อีสานนี้เอง ไม่ได้อพยพมาจากไหน ถ้าเหมาว่าคนบ้านเชียง คือ ลาว ก็แสดงว่า ลาว มาตั้งหลักแหล่งที่บ้านเชียงมากกว่า 5,600 ปีมาแล้ว เพราะอายุหม้อบ้านเชียงที่พิสูจน์โดยวิธีคาร์บอน 14 บอกว่าหม้อบ้านเชียงอายุเก่าแก่ถึง 5,600 ปี กว่าคนบ้านเชียงจะเริ่มตีหม้อใช้ในครัวเรือน ก็ต้องสร้าง บ้านเรือนอยู่อาศัยก่อนหน้านั้นแล้ว
2. ถิ่นเดิมของลาวอยู่ที่อีสาน และมีมาจากที่อื่นด้วย แนวคิดนี้เชื่อว่าคนอีสานน่าจะมียุ่แล้วในดินแดนที่ เรียกว่า "อีสาน" โดยประมาณ 1,000 – 7,000 ปีที่ผ่านมา นักมานุษยวิทยาและนักประวัติศาสตร์ได้ สันนิษฐานว่า ได้มีการอพยพของพวกละว้า หรือข่า ลงมาอยู่ในแดนสุวรรณภูมิเป็นพวกแรก พอเข้ามาอยู่ สุวรรณภูมิ ก็แบ่งเป็นอาณาจักรใหญ่ๆ 3 อาณาจักร คือ
  - อาณาจักรทวารวดี ซึ่งมีนครปฐมเป็นราชธานี มีอาณาเขตถึงเมืองละโว้ (ลพบุรี)
  - อาณาจักรโยนก เมืองหลวงได้แก่ เมืองเงินยาง หรือเชียงแสน มีเขตแดนขึ้นไปถึงเมืองชะเลียงและเมือง เขิน
  - อาณาจักรศรีโคตรบูรณ ได้แก่บรรดาชาวข่าที่มาสร้างอาณาจักรในลุ่มน้ำโขง มีเมืองหลวงอยู่ที่เมือง

รูปภาพที่ 2.12 แสดงลักษณะการแต่งกายของกลุ่มไทลาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

มีลาวกลุ่มหนึ่งได้ขยายมาทางลุ่มแม่น้ำโขง ทางด้านตะวันตกและด้านใต้ ได้แสดงทัศนคติว่าในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) ตรงกับรัชกาลของพระยาสามแสนไทย เป็นช่วงเวลาที่คนลาวเริ่มเข้ามาตั้งหลักแหล่งบ้านเมืองในอีสาน การเข้ามาอยู่ในดินแดนไทยของคนลาว มีการเข้ามาอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. การอพยพเข้ามาลี้ภัย ตั้งเป็นบ้านเป็นเมือง ส่วนใหญ่จะกระจัดกระจายกันอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. การถูกกวาดต้อนเข้ามา ส่วนใหญ่จะถูกนำมาอยู่ในเขตจังหวัดในภาคกลาง

การตั้งถิ่นฐาน

การตั้งภูมิลำเนาของกลุ่มไทยลาวจะกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะตอนบนของภาคนี้ตั้งแต่หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ขอนแก่น ชัยภูมิ ร้อยเอ็ด ยโสธร อุบลราชธานี เลย มุกดาหาร อำนาจเจริญ และบางอำเภอ ของ จ.ศรีสะเกษ สุรินทร์ (อ.รัตนบุรี) นครราชสีมา (อ.บัวใหญ่ อ.สูงเนิน อ.ปักธงชัย) บุรีรัมย์ (อ.พุทไธสง) นิยมตั้งหมู่บ้านเป็นกลุ่ม บนที่ดอนเรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า "โนน" โดยยึดทำเลการทำนาเป็นสำคัญ นั่นคือ บริเวณรอบหมู่บ้าน จะมีที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ มีหนองน้ำหรือลำน้ำเล็กๆที่มีน้ำสำหรับบริโภคในฤดูแล้งไม่ห่างไกลหมู่บ้านจะมีป่าละเมาะสาธารณประโยชน์ ซึ่งใช้พื้นที่ปล่อยวัว ควาย ในฤดูทำนา และเป็นแหล่งเก็บพืชผักป่าอีกด้วย

หากมีวัดจะตั้งอยู่ตอนท้ายหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่เพราะความเชื่อที่ว่าวัดควรแยกจากหมู่บ้าน คือ วิสุคามสีมา (แปลว่า เขตนอกชุมชน) แต่โดยปฏิบัติแล้วพระภิกษุกับชาวบ้าน จะมีกิจกรรมร่วมกันอย่างใกล้ชิดทั้ง 12 เดือน นอกจากวัดแล้ว ยังมีสถานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ศาลปู่ตา หรือ เรียกตามภาษาว่า "ตูปู่ตา" ซึ่งมักจะตั้งอยู่ทางเข้าหมู่บ้านซึ่งเป็นดอนที่ยื่นออกมา บางแห่งมีพื้นที่กว้างใหญ่เรียกว่า "ดอนปู่ตา"

การสร้างบ้านเรือน

หมู่บ้านชาวไทยลาว จะตั้งอยู่ติดแม่น้ำ แวดล้อมด้วยสวนมะพร้าว และนาข้าว ตัวบ้านสร้างจากไม้ไผ่ ยกพื้นสูง มีบันไดอยู่ด้านหน้า บนเรือนจะกันเป็นห้องนอน และพื้นที่ทำงาน ใต้ถุนบ้านใช้เป็นที่เก็บเครื่องมือทำนาทำไร่ และใช้เลี้ยงสัตว์ ส่วนยุ้งข้าวจะปลูกอยู่ห่างจาก ตัวเรือนออกไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 2.13 แสดงลักษณะบ้านเรือนของคนไทลาว

ชาวอีสานสร้างเรือนเพื่ออยู่อาศัย จึงไม่ประณีตบรรจงมากนัก นั่นคือผู้มีฐานะปานกลางจะสร้างบ้านเรือนที่มีขนาด 2 ห้องนอน คือ ห้องส้วม (ห้องลูกสาว และห้องหอ) และห้องเปิง (ห้องหัวหน้าครอบครัวและไว้หิ้งผี ที่เรียกว่า "ห้องฮักษา") มีส่วนที่เชื่อมต่อห้องนอนของลูกสาวกับเครื่องญาติ เป็นชานโล่ง (ไม่มีหลังคา) ติดต่อกับครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็ก ลักษณะเป็นบ้านใต้ถุนสูงเพื่อทำกิจกรรม เช่น ทอผ้า เก็บเครื่องมือทำนา และให้วัวควายนอนส่วนหนึ่ง

รูปภาพที่ 2.14 แสดงลักษณะบ้านเรือนของคนไทลาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแต่งกายของชนชาติไท-ลาว

ผู้ชาย เมื่ออยู่กับบ้านจะนุ่งกางเกงขาก๊วยสั้น สวมเสื้อม่อฮ่อม แขนสั้น คาดผ้าขาวม้าตาตาราง เมื่อออกไปนอกบ้านเพื่อร่วมงานบุญ จะนุ่งโสร่ง สวมเสื้อคอกลมแขนสั้น มีผ้าขาวม้าคล้องคอ

ส่วนผู้หญิงจะนุ่งซิ่น นิยมนุ่งซิ่นผ้าฝ้ายมาแต่เดิม และพัฒนาผ้าฝ้ายเป็นการทอผ้ามัดหมี่ลวดลายต่างๆ ผ้าซิ่น ไม่มีเชิงทั้งที่เป็นผ้าซิ่น(ทอ) และผ้ามัดหมี่ฝ้าย หรือไหม เสื้อแบบเสื้อของชนเผ่าไทยลาว แม้จะเป็นเสื้อย้อมสีน้ำเงินแก่ แบบเสื้อคล้ายกับชนเผ่าอื่นๆ แต่เนื่องจากเป็นชนเผ่าที่กระจายอยู่ในที่ต่างๆ และรับเอาวัฒนธรรมจากภาคกลางได้รวดเร็ว จึงทำให้เผ่าไทยลาว มีแบบเสื้อแตกต่างไปจากชนเผ่าอื่นๆ เช่น เสื้อแขนกระบอก คือ ทอจากผ้าแพรตกแต่งให้มีจีบมีระบาย แขนกระบอกผ้าฝ้ายย้อมคราม หรือมัดหมี่ กลุ่มที่แต่งกายแบบดั้งเดิมจริงๆ นิยมแต่งด้วยผ้าย้อมครามทั้งเสื้อและผ้าซิ่น

การพัฒนาการของการทอผ้ามัดหมี่ ทำให้ไทยลาว ในปัจจุบันสามารถทอผ้าลายหมี่คั่นหลายสี เช่น สีเหลือง สีแดง และนิยมสีฉูดฉาด นอกจากนี้ชาวเผ่าไทยลาวยังนิยมทอผ้าห่ม ผ้าจ่องลวดลายสวยงาม ซึ่งสามารถปรับแต่งมาเป็นผ้าสไบโจ้วลวดลายของผ้าประกอบเสื้อผ้าได้เป็นอย่างดี

ฮีด 12 คอง 14

ฮีดสิบสอง คองสิบสี่ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติพันธุ์ลาว ซึ่งรวมถึงชาวลาวอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นชาติเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมานาน เป็นเอกลักษณ์ของชาติ และท้องถิ่น และมีส่วนช่วยให้ชาติดำรงความเป็นชาติของตนอยู่ตลอดไป

ฮีดสิบสอง มาจากคำสองคำได้แก่ “ฮีด” คือคำว่า “จารีต” ซึ่งหมายถึง ความประพฤติ ธรรมเนียม ประเพณี ความประพฤติที่ดี และ สิบสอง หมายถึง สิบสองเดือน ดังนั้น ฮีดสิบสอง จึงหมายถึง ประเพณีที่ชาวลาวในภาคอีสาน และประเทศลาว ปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตร เข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา

นักปราชญ์โบราณได้วางฮีดสิบสองไว้ดังนี้

- 1.เดือนอ้าย-บุญเข้ากรรม
- 2.เดือนยี่-บุญคุณลาน
- 3.เดือนสาม-บุญข้าวจี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4.เดือนสี่-บุญผะเหวด(งานประเพณีบุญผะเหวดจังหวัดร้อยเอ็ด)
- 5.เดือนห้า-บุญสงกรานต์
- 6.เดือนหก-บุญบั้งไฟ(งานประเพณีบุญบั้งไฟจังหวัดยโสธร)
- 7.เดือนเจ็ด-บุญข้าฮะ
- 8.เดือนแปด-บุญเข้าพรรษา(งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี)
- 9.เดือนเก้า-บุญข้าวประดับดิน
- 10.เดือนสิบ-บุญข้าวสาก
- 11.เดือนสิบเอ็ด - บุญออกพรรษา (งานประเพณีออกพรรษาไหลเรือไฟ จังหวัดนครพนม - งานประเพณีแห่ปราสาทผึ้งจังหวัดสกลนคร)
- 12.เดือนสิบสอง - บุญจุน

เดือนอ้าย:บุญเข้ากรรม

งานบุญเดือนอ้ายหรือเดือนเจียง พระสงฆ์จะทำพิธีเข้ากรรมหรือที่เรียกว่า “เข้าปริวาสกรรม” เพื่อทำการชำระมลทินที่ได้ล่วงละเมิดพระวินัยคือ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส การอยู่กรรมนั้นจะใช้เวลา 6-9 วันในระหว่างนี้เองชาวบ้านจะเตรียมอาหาร หวานหวานนำไปถวายพระภิกษุทั้งเช้าและเพล เพราะการอยู่กรรมจะต้องอยู่ในบริเวณสงบ เช่น ชายป่าหรือที่ห่างไกลชุมชน(หรืออาจเป็นที่สงบในบริเวณวัดก็ได้) ชาวบ้านที่นำอาหารไปถวายพระภิกษุในระหว่างอยู่กรรมนี้เชื่อว่าจะทำให้ได้บุญกุศลมาก

มูลเหตุของพิธีกรรม

เพื่อลงโทษภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ต้องเข้าปริวาสกรรม จึงจะพ้นอาบัติหรือพ้นโทษกลับเป็นภิกษุ ผู้มีศีลบริสุทธิ์อยู่ในพุทธศาสนาต่อไป คำ “เข้าปริวาสกรรม” นี้ภาษาลาวและไทอีสานตัดคำ “ปริวาส” ออกเหลือเป็น “เข้ากรรม” ดังนั้นบุญเข้ากรรมก็คือ “บุญเข้าปริวาสกรรม” นั่นเอง

พิธีกรรม

ภิกษุผู้ต้องอาบัติหมวดสังฆาทิเสสที่จะเข้าอยู่ปริวาสกรรม เพื่อชำระล้างความมัวหมองของศีลให้แก่ตนเองต้องไปขอปริวาสจากสงฆ์ เมื่อสงฆ์อนุญาตแล้วจึงมาจัดสถานที่ที่จะเข้าอยู่ปริวาสกรรม เมื่อจัดเตรียมสถานที่เรียบร้อยแล้ว ภิกษุต้องอาบัติสังฆาทิเสสข้อใดข้อหนึ่งจะต้องอยู่ปริวาส (การอยู่ค้างคืน) และต้องประพฤติวัตร (การปฏิบัติภารกิจ) ต่าง ๆ เช่น งดใช้สิทธิบางอย่างลดฐานะและประจานตนเอง เพื่อเป็นการลงโทษตนเอง โดยต้องประพฤติวัตรให้ครบจำนวนวันที่ปกปิดอาบัตินั้น ๆ เพื่อปลดเปลื้องตนจากอาบัติสังฆาทิเสส และต้องไปหา “สงฆ์จตุรวรรค” (คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภิกษุสี่รูปขึ้นไป) เพื่อจะขอ “มานัต” และมีภิกษุอีกรูปหนึ่งจะสวดประกาศให้มานัตแล้ว ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ต้องประพฤติมานัตอีก 6 คิน แล้วสงฆ์ผู้บริสุทธิจึงจะเรียกเข้าหมู่กลายเป็นผู้บริสุทธิต่อไป

เดือนยี่ บุญคุณลานหรือบุญคุณข้าว

บุญคุณลานหรือบุญคุณข้าวเป็นพิธีกรรมฉลองภายหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยว ชาวบ้านรู้สึกยินดีที่ได้ผลผลิตมาก จึงต้องการทำบุญโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์ในลานข้าวและในบางแห่งจะมีการสวดวิญข้าวเพื่อฉลองความอุดมสมบูรณ์ กล่าวขอบคุณแม่โพสพและขอโทษที่ได้เหยียบย่ำ พื้นแผ่นดินในระหว่างการทำนา เพื่อความเป็นสิริมงคลและให้ผลผลิตเป็นทวีคูณในปีต่อไป

มูลเหตุของพิธีกรรม

มูลเหตุของพิธีทำบุญคุณข้าวหรือบุญคุณลาน เนื่องมาจากเมื่อชาวนาเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จจะหาบฟ่อนข้าวมารวมกันเป็น “ลอนข้าว” ไว้ที่นาของตน ถ้าลมข้าวของใครสูงใหญ่ก็แสดงให้เห็นผู้คนที่ผ่านไปมารู้ว่านาทุ่งนั้นเป็นนาดี ผู้เป็นเจ้าของก็ดีใจ หายเหน็ดเหนื่อยจิตใจเบิกบานอยากทำบุญทำทาน เพื่อเป็นกุศลส่งให้ในปีต่อไปจะได้ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นอีก เรียกว่า “คุณให้ใหญ่ให้สูงขึ้น” เพราะคำว่า “คุณ” นี้มาจาก “ค้ำคุณ” หมายถึงอุดหนุนให้ดีขึ้น ช่วยให้เจริญขึ้น

พิธีกรรม

ผู้ประสงค์จะทำบุญคุณข้าวหรือบุญคุณลาน ต้องจัดสถานที่ทำบุญที่ “ลานนวดข้าว” ของตนโดยนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาเจริญพุทธมนต์มีการวางด้าย สายสิญจน์และปักเจดอรอบกองข้าว เมื่อพระสงฆ์เจริญพุทธมนต์เสร็จแล้วก็จะถวายภัตตาหารเลี้ยงเพลแก่พระภิกษุสงฆ์ จากนั้นนำข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงญาติพี่น้องผู้มาร่วมทำบุญ เมื่อพระภิกษุสงฆ์ฉันเสร็จก็จะประพรมน้ำพุทธมนต์ให้กองข้าว ให้เจ้าภาพและทุกคนที่มาร่วมทำบุญ จากนั้นท่านก็จะให้พรเจ้าภาพก็จะนำน้ำพระพุทธมนต์ที่เหลือไปประพรมให้แก่วัว ควาย ตลอดจนไร่นาเพื่อความ เป็นสิริมงคล และเชื่อว่าผลของการทำบุญจะช่วยอุดหนุนเพิ่มพูนให้ได้ข้าวมากขึ้นทุก ๆ ปี

เดือนสาม บุญข้าวจี

บุญข้าวจีเป็นประเพณีที่เกิดจากความสมัครสมานของชุมชนชาวบ้านจะนัดหมายกันมาทำบุญร่วมกันโดยช่วยกันปลูกผามหรือปะรำเตรียมไว้ในตอนบ่าย ครั้นเมื่อถึงรุ่งเช้าในวันต่อมาชาวบ้านจะช่วยกันจีข้าว หรือปิ้งข้าว และตักบาตรข้าวจีร่วมกัน หลังจากนั้นจะให้มีการเทศน์นิทานชาดกเรื่องนางปุณณาสีเป็นเสร็จพิธี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มูลเหตุของพิธีกรรม

มูลเหตุจากความเชื่อทางพุทธศาสนา เนื่องมาจากสมัยพุทธกาล มีนางทาสชื่อปุณณทาสี ได้นำแบ่งข้าวจี (แบ่งทำขนมจีน) ไปถวายพระพุทธเจ้า แต่จิตใจของนางคิดว่า ขนมแบ่งข้าวจีเป็นขนมของผู้ต่ำต้อย พระพุทธเจ้าคงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าหยั่งรู้จิตใจนาง จึงทรงฉนแบ่งข้าวจี ทำให้นางปิติดีใจ ชาวอีสานจึงเอาแบบอย่างและพากันทำแบ่งข้าวจีถวายพระมาตลอด อีกทั้งเนื่องจากในเดือนสามอากาศของภูมิภาคอีสานกำลังอยู่ในฤดูหนาว ในตอนเช้าผู้คนจะใช้ฟืนก่อไฟ ผิงแก้หนาว ชาวบ้านจะเขี่ยเอาถ่านออกมาไว้ด้านหนึ่งของกองไฟแล้วนำข้าวเหนียวมาปั้นเป็นก้อนกลมโรยเกลือวางลงบนถ่านไฟแดง ๆ นั้นเรียกว่า ข้าวจี ซึ่งมีกลิ่นหอม ผิวเกรียมกรอบมารับประทานทำให้นึกถึงพระภิกษุสงฆ์ ผู้บวชอยู่วัดอยากให้ได้รับประทานบ้าง จึงเกิดการทำบุญข้าวจีขึ้น ดังมีคำกล่าวที่ว่า “เดือนสามค้อยเจ้าหัวคอยปั้นข้าวจี ข้าวจีปมน้ำอ้อย จัวน้อยเข็ดน้ำตา” (พอถึงปลายเดือนสาม ภิกษุก็คอยปั้นข้าวจี ถ้าข้าวจีไม่มีน้ำอ้อยยัดใส่ เณรน้อยเข็ดน้ำตา)

พิธีกรรม

พอถึงวัดนัดหมายทำบุญข้าวจีทุกครัวเรือนในหมู่บ้านจะจัดเตรียมข้าวจีตั้งแต่ตอนย่ำรุ่งของวันนั้นเพื่อให้ข้าวจีสุกทันใส่บาตรจังหัน นอกจากข้าวจีแล้วก็นำ “ข้าวเขียบ” (ข้าวเกรียบ) ทั้งที่ยังไม่ย่างเพื่อให้พระเณรย่างกินเองและที่ย่างไฟจนโป่งพองใส่ถาดไปด้วยพร้อมจัดอาหารคาวไปถวายพระที่วัด ข้าวจีบางก้อนผู้เป็นเจ้าของได้ยัดใส่ด้วยน้ำอ้อย แล้วทาด้วยไข่ เพื่อให้เกิดรสหวานหอมชวนรับประทาน ครั้นถึงหอแจกหรือศาลาโรงธรรมพระภิกษุสามเณรทั้งหมดในวัดจะลงศาลาที่ญาติโยมที่มาพร้อมกันอยู่บนศาลาก่อนแล้วประธานในพิธีเป็นผู้อาราธนาศีล พระภิกษุให้ศีล ญาติโยมรับศีล แล้วกล่าวคำถวายข้าวจี จากนั้นก็นำข้าวจีใส่บาตรพระ ซึ่งตั้งเรียงไว้เป็นแถวเท่าจำนวนพระเณร พร้อมกับถวายปิ่นโต สำหรับกับข้าวคาวหวาน เมื่อพระฉันจังหันเทศน์เสร็จแล้วก็ให้พร ญาติโยมรับพรเป็นเสร็จพิธี

เดือนสี่ บุญผะเหวด

“บุญผะเหวด” เป็นสำเนียงชาวอีสานที่มาจากคำว่า “บุญพระเวส” หรือพระเวสสันดร เป็นประเพณีตามคติความเชื่อของชาวอีสานที่ว่า หากผู้ใดได้ฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรทั้ง 13 กัณฑ์จบภายในวันเดียว จะได้เกิดร่วมชาติภพกับพระศรีอริยเมตไตรย บุญผะเหวดนี้จะทำติดต่อกันสามวัน วันแรกจัดเตรียมสถานที่ ตกแต่งศาลาการเปรียญวันที่สองเป็นวันเฉลิมฉลองพระเวสสันดร ชาวบ้านร่วมทั้งพระภิกษุสงฆ์จากหมู่บ้านใกล้เคียงจะมาร่วมพิธีมีทั้งการจัดขบวนแห่เครื่องไทยทานฟังเทศน์และแห่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระเวส โดยการแห่ผ้าผะเหวด(ผ้าผืนยาวเขียนภาพเล่าเรื่องพระเวสสันดร) ซึ่งสมมติเป็นการแห่พระเวสสันดรเข้าสู่เมือง เมื่อถึงเวลาค่ำจะมีเทศน์เรื่องพระมาลัย ส่วนวันที่สามเป็นงานบุญพิธี ชาวบ้านจะร่วมกันตักบาตรข้าวพันก้อน พิธีจะมีไปจนค่ำ ชาวบ้านจะแห่แห่น ฟ้อนรำตั้งขบวนเรียงรายตั้งกัณฑ์มาถวาย พระสงฆ์จะเทศน์เรื่องเวสสันดร ชาดกจนจบและเทศน์อานิสงส์อีกกัณฑ์หนึ่ง จึงเสร็จพิธี

มูลเหตุของพิธีกรรม

จากเรื่องในหนังสือมาลัยหมื่นมาลัยแสนกล่าวว่าครั้งหนึ่งพระมาลัยเถระได้ขึ้นไปไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และได้พบปะสนทนากับพระศรีอริยเมตไตรย ผู้ที่จะมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตและพระศรีอริยเมตไตรยได้สั่งความมากับพระมาลัยว่า “ถ้ามนุษย์อยากจะทำและร่วมเกิดในศาสนาของพระองค์แล้วจะต้องปฏิบัติตนดังต่อไปนี้คือ”

1. จงอย่าฆ่าพ่อตีแม่สมณพราหมณ์
2. จงอย่าทำร้ายพระพุทธเจ้าและยุยงให้สงฆ์แตกแยกกัน
3. ให้ตั้งใจฟังเทศน์เรื่อง พระเวสสันดรให้จบในวันเดียวด้วยเหตุที่ ชาวอีสานต้องการจะได้พบพระศรีอริยเมตไตรย และเกิดร่วมศาสนาของพระองค์ จึงมีการทำบุญผะเหวด ซึ่งเป็นประจำทุกปี

พิธีกรรม

ขณะฟังเทศน์ ในการฟังเทศน์ “บุญผะเหวด” นั้นต้องมีทายกหรือทายิกา คอยปฏิบัติพิธีกรรม ขณะฟังเทศน์แต่ละกัณฑ์ โดยจุดรูปเทียน เพื่อบูชากัณฑ์นั้น ๆ ตามจำนวนคาถาในแต่ละกัณฑ์ นอกจากนั้นต้องหว่านข้าวตอก ดอกไม้ ข้าวสาร และลั่นฆ้องชัย เมื่อเทศน์จบในแต่ละกัณฑ์ โดยผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ต้องนั่งอยู่ประจำที่ตลอดเวลาที่เทศน์

ส่วนเครื่องฮ้อยเครื่องพัน หรือเครื่องครุพั้นนั้นต้องตั้งบูชาไว้ตลอดงาน เมื่อเทศน์จบแล้วบางวัดก็นำเครื่องฮ้อย เครื่องพัน ใส่ไว้ในภาชนะที่สานด้วยดอกไม้ไผ่ มีลักษณะเหมือนกะออม ปากเป็นกรวยแหลมใช้ผ้าขาวหุ้ม แล้วใช้ด้ายถักหุ้มไว้อีกชั้นหนึ่งเพื่อจะได้นำมาใช้เป็นเครื่องสักการะบูชาเวลาที่มีบุญผะเหวดในปีต่อ ๆ ไป

เดือนห้า บุญสงกราน้ำ หรือ บุญฮอดสรง

บุญฮอดสรง หรือ บุญสงกรานต์ จัดให้มีในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนห้า ซึ่งถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาตั้งแต่โบราณ ในวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาแต่โบราณในวันนี้พระสงฆ์นำพระพุทธรูปออกจากโบสถ์มาไว้ที่หอสรงตอนบ่าย ชาวบ้านจะนำน้ำอบ น้ำหอม มาร่วมกันสงกราน้ำพระพุทธรูปที่หอสรงนี้ จากนั้นก็ออกไปเก็บดอกไม้มาจัดประกวด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชาชนในการบูชาพระ ระหว่างนี้ชาวบ้านจะพากันเล่นแคน ฉิ่งฉาบ เพื่อความสนุกสนานรดน้ำดำหัวญาติผู้ใหญ่ และเล่นสาดน้ำกัน โดยชาวบ้านอาจเล่นสนุกสนานถึง 15 วัน

มูลเหตุของพิธีกรรม

เนื่องจากเดือนนี้ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่มาแต่โบราณ โดยจะถือเอาวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 เป็นวันเริ่มต้นการทำบุญ

พิธีกรรม

เมื่อถึงวันเพ็ญเดือนห้าเวลาบ่ายสามโมง ถือว่า “เป็นมือเอาพระลง” หมายถึงการนำเอา พระพุทธรูป ทั้งหมดในวัดมาทำความสะอาดแล้วนำมาตั้งรวมไว้ที่กลางศาลาโรงเรือน หรือ “หอ แจก” พิธีเริ่มจากผู้เป็นประธานนำดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะพระพุทธรูป แล้วนำกล่าวบูชาพระรัตนตรัย อาราธนาศีล พระสงฆ์ให้ศีลญาติโยมรับศีลแล้วผู้เป็นประธานอาราธนาพระปริตร พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้วญาติโยมก็ เอาน้ำอบน้ำหอมสรงพระพุทธรูป จากนั้นหนุ่มสาวก็จะพากันหอบน้ำจากบ่อหรือหนอง บึง ไปเทไว้ในโอ่งของวัดให้ พระภิกษุ สามเณรได้ใช้อาบ ขณะเดียวกันก็จะเริ่มเล่นสาดน้ำกันและกันเป็นที่สนุกสนาน ตอนค่ำนิมนต์พระสงฆ์มาสวดไชยมงคล (มงคลสูตร) ที่ผามไชย์กลางหมู่บ้าน รุ่งเช้า (วันแรมหนึ่งค่ำ) เป็น “มือเนา” ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ มีการทำบุญให้ทาน โดยนำข้าวปลาอาหารมาถวายพระที่ผามไชย์ การสวดไชยมงคล (มงคลสูตร) นี้ต้องสวดให้ครบ 7 ค่ำ โดยมีบาติใส่น้ำมันต์ไว้ 7 ใบ พร้อมทั้งมีธงใส่กรวดทรายไว้ จำนวนหนึ่ง เมื่อครบ 7 ค่ำแล้ว พระสงฆ์จะเดินสวด ไชยมงคลไปรอบหมู่บ้าน พร้อมกับสาดน้ำมันต์ ส่วนญาติโยม จะหว่านกรวดทรายไปพร้อม ๆ กัน ถือว่าเป็นการขับไล่สิ่งอัปมงคล และเสนียดจัญไรออกไปจากหมู่บ้าน ทำให้คน ทั้งหมู่บ้านประสบแต่ความสุขความเจริญในปีใหม่ที่จะมาถึง คนอีสานเรียกวันสงกรานต์ดังนี้ คือ วันที่ 13 เมษายน เรียกว่า วันสังขารล่อง วันที่ 14 วันเนา และ วันที่ 15 เรียกว่า วันสังขารขึ้น

เดือนหก บุญบั้งไฟ

บุญบั้งไฟ เป็นประเพณีที่เกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับแถน เมื่อถึงเดือนหกเริ่มต้นการทำนา ชาวบ้านจะจุดบั้งไฟเป็นการบูชาขอให้พญาแถนบันดาลฝนให้ตกลงมา ประเพณีบุญบั้งไฟเป็นกิจกรรมร่วมกันของชุมชนอีสานหลาย ๆ หมู่บ้าน หมู่บ้านเจ้าภาพจะปลุกโรงเรือน เรียกว่า ผามบุญ ไว้ต้อนรับชาวบ้านจากหมู่บ้านอื่น และดูแลจัดหาอาหารสำหรับทุก ๆ คน เช้าของวันงานชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญ ประกวดประชัน แห่ และจุดบั้งไฟที่ตกแต่งอย่างงดงาม บั้งไฟของหมู่บ้านใดจุดไม่ขึ้นชาวบ้านหมู่บ้านนั้นจะถูกโยนลงโคลนเป็นการทำโทษ และจะมีการแข่ง ฟ้อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กันอย่างสนุกสนาน และจะมีการแข่งปลัดขิกร่วมอยู่ในขบวนด้วยเสมอ โดยมีความเชื่อว่าเป็นการไล่ผีให้พ้นออกไปจากหมู่บ้านและเร่งให้ฝนส่งฝนลงมาเร็ว ๆ

มูลเหตุของพิธีกรรม

ตามตำนานพื้นบ้านอีสานเชื่อว่าเป็นการจุดบั้งไฟเป็นสัญญาณเตือนให้พญาแถนรู้ว่าถึงฤดูทำนาแล้วให้พญาแถนบันดาลให้ฝนตกและมีปริมาณเพียงพอแก่การปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร

พิธีกรรม

เมื่อได้ประชุมกำหนดวันจะทำบุญบั้งไฟแล้ว พวกช่างปั้นไฟก็จะตระหนักทำบั้งไฟ ทาง บั้งไฟกองข้าว ไว้ตามจำนวนและขนาดที่ชาวบ้านศรัทธาร่วมกันบริจาคเงินซื้อศรัทธา ชื่อ “ขี้เกียจ หรือ ขี้เจี้ยย” (ดินประสิว) มาทำ “หมื่อ” ปัจจุบันมักจะมีการแข่งขันบั้งไฟระหว่างคุ้มบอกกล่าวไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ ให้ทำบั้งไฟมาแข่งขันกันตามขนาดที่กำหนดอาจเป็น “บั้งไฟหมื่น” (มีน้ำหนักไม่เกิน 120 กิโลกรัม) “บั้งไฟแสน” (มีน้ำหนักมากกว่า 120 กิโลกรัม) ก็ได้ พอถึง “มื่อโฮมบุญ” หรือวันรวม ชาวบ้านจะจัดทำบุญเลี้ยงพระเพล แล้วจะมี “พิธีฮอดสง” พระภิกษุผู้มีศีลศึกษาธรรมวินัยมาตลอดพรรษาให้ได้เลื่อนเป็นตำแหน่งสูงขึ้น คือ “ฮอด” จาก พระภิกษุธรรมดาให้เป็นภิกษุชั้น “อาจารย์” แต่เรียกสั้น ๆ ว่า “จารย์” ผู้มีอายุครบบวชถ้าวายากบวช พ่อแม่ มักจะจัดให้บวชในเดือนนี้ไปพร้อม ๆ กับพิธีนี้ ประมาณเวลา 15.00 น. ของมื่อโฮม นำ “กองฮอด” และ “กองบวช” มาตั้งไว้กลางศาลาโรงธรรมทางวัดจะตีกลองเป็นสัญญาณ บอกให้ทุกคุ้มนำบั้งไฟมารวมกันที่วัด แต่ละคุ้มจะเอ้อบั้งไฟ (ตกแต่งบั้งไฟ) ของตนให้สวยงามเป็นการประกวดประชันกันเบื้องต้น มีการจัดขบวนแห่บั้งไฟ และในขณะที่แห่บั้งไฟจะแข่งบั้งไฟไปพร้อม ๆ กันด้วย การแข่งบั้งไฟนี้จะมีหัวหน้ากล่าวนำคำแข่งเป็นวรรค ๆ ไปแล้วให้ผู้เข้าร่วมขบวนแห่ทุกคนกล่าวตาม ขณะที่กล่าวก็ทำให้เข้ากับจังหวะแข่งนั้นด้วย

เดือนเจ็ด บุญซำฮะ

บุญซำฮะหรือซำระ เกิดตามความเชื่อที่ว่าเมื่อถึงเดือนเจ็ดต้องทำบุญซำระจิตใจให้สะอาด และเพื่อปิดเป่ารังควาญสิ่งไม่เป็นมงคลออกจากหมู่บ้านบางท้องถิ่นเรียกประเพณีนี้ว่าบุญเบิกบ้าน ซึ่งมีพิธีกรรมทั้งทางศาสนาพุทธและไสยศาสตร์ ในวันงานชาวบ้านจะพากันนำภัตตาหารมาถวายแต่พระภิกษุสงฆ์และร่วมกันฟังเทศน์ฟังธรรมรวมทั้งมีการเซ่นไหว้ศาลหลักบ้าน เพื่อขอความคุ้มครองให้พ้นจากภัยพิบัติและช่วยขับไล่สิ่งไม่ดีไม่งามออกไปจากหมู่บ้าน ให้บ้านเกิดความเป็นสิริมงคล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มูลเหตุของพิธีกรรม

มีเรื่องเล่าไว้ในคัมภีร์ธรรมบทว่าครั้งหนึ่งเมืองไพสาลีเกิด “ทุพภิกขภัย” ข้าวยาก หมดแพง ประชาชนขาดแคลนอาหารเพราะฝนแล้ง สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ล้มตายเพราะความหิว ข้ารัยอหิวาตกโรคหรือ “โรคห่า” ก็ระบาดทำให้ผู้คนล้มตายกันมากมาย ชาวเมืองกลุ่มหนึ่งจึงพากันเดินทางไปนิมนต์พระพุทธเจ้าให้มาปิดเป่าภัยพิบัติครั้งนี้ ครั้นพระพุทธเจ้าเสด็จถึงเมืองไพสาลีก็เกิดฝน “ห่าแก้ว” ตกลงมาอย่างหนักจนน้ำฝนท่วมแผ่นดินสูงถึงหัวเข่าและน้ำฝนก็ได้พัดพาเอาซากศพของผู้คนและสัตว์ต่าง ๆ ไหลล่องลอยลงแม่น้ำไปจนหมดสิ้น พระพุทธเจ้าทรงทำน้ำพระพุทธมนต์ใส่บาติแล้วมอบให้พระอานนท์นำไปประพรมทั่วเมือง โรคภัยไข้เจ็บก็สูญสิ้นไปด้วยเดชะพระพุทธานุภาพ ดังนั้นคนลาวโบราณรวมทั้งไทยอีสานจึงทำบุญช้ำชะขึ้นในเดือน 7 ของทุก ๆ ปี

พิธีกรรม

พอถึงวันทำบุญชาวบ้านทุกครัวเรือนจะนำดอกไม้ธูปเทียน ชันน้ำมัน ชันใส่กรวด ทรายและเฝ้ายูกแขนมารวมกันที่ศาลากลางบ้าน ถ้าหมู่บ้านใดไม่มีศาลากลางบ้าน ถ้าหมู่บ้านใดไม่มีศาลากลางบ้าน ชาวบ้านจะช่วยกันปลูกปะรำพิธีขึ้นกลางหมู่บ้าน ตกตอนเย็นจะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดชัยมงคลคาถา (ชาวอีสานเรียกว่า ตั้งมุงคุณ) เข้าวันรุ่งขึ้นจะพากันทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระถวายจันทน์เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จแล้วจะให้พรและประพรมน้ำพุทธมนต์ให้แก่ทุกคนที่มาร่วมทำบุญ จากนั้นชาวบ้านจะนำชันน้ำมันด้ายผูกแขน ชันกรวดทรายกลับไปที่บ้านเรือนของตนเองแล้วนำน้ำมันไป ประพรมให้แก่ทุกคนในครอบครัว ตลอดจนบ้านเรือนและวัวควาย เอาด้ายผูกแขนลูกหลานทุกคนเพราะเชื่อว่าจะนำความสุขและสิริมงคลมาสู่สมาชิกทุกคน ส่วนกรวดทรายก็จะเอามาหว่านรอบ ๆ บริเวณบ้านและที่สวนที่นา เพื่อขับไล่เสนียดจัญไร และสิ่งอัปมงคลทั้งหลายให้หมดสิ้นไป ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านจะทำความสะอาดบ้านชำระล้างสิ่งสกปรก ขุดท้องร่องชำระหยากไย่มูลฝอย เพื่อล้างเสนียดจัญไรด้วย

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา

บุญเข้าพรรษาของภาคอีสานเป็นประเพณีทางพุทธศาสนาคล้ายคลึงกับทางภาคกลางคือจะมีการทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝน สงบ จีวรและเทียนพรรษา หากแต่ในภาคอีสานจะจัดขบวนแห่เทียนอย่างยิ่งใหญ่ และมักมีการประกวดความสวยงามของเทียนจากแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งตกแต่งสลักเสลาเทียนเป็นลวดลาย เรื่องราวทางพุทธศาสนาอย่างสวยงาม เมื่อแห่เทียนมาถึงวัด ชาวบ้านจะรับศีล รับพรฟังธรรม ตอนค่ำจะเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มูลเหตุของพิธีกรรม

เนื่องจากในสมัยพุทธกาล พระภิกษุเที่ยวจาริกสอนธรรมไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นฤดูฝน ฤดูหนาว หรือฤดูร้อน แต่ในฤดูฝนนั้นภิกษุได้เหยียบย่ำข้าวกล้าในนาของชาวบ้านเสียหาย สัตว์ตัวน้อยต่าง ๆ พลอยถูกเหยียบตายไปด้วย พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติให้ภิกษุต้องจำพรรษา 3 เดือนในฤดูฝนโดยมิให้ไปค้างแรมที่อื่นใดนอกจากในวัดของตน ถ้าภิกษุฝ่าฝืนถือว่า “ศีลขาดและต้องอาบัติทุกกฏ” เว้นแต่กรณีจำเป็นที่เรียกว่า “สัตตาหกรณียะ” เช่น บิดามารดาป่วย เป็นต้น แต่ต้องกลับมาภายใน 7 วันพรรษาจึงจะไม่ขาด

พิธีกรรม

เมื่อถึงวันเพ็ญเดือนแปดตอนเช้าญาติโยมก็จะนำดอกไม้ธูปเทียน ข้าวปลา อาหารมาทำบุญตักบาตรที่วัด ตอนบ่ายจะนำสบงจีวร ผ้าอาบน้ำ เทียนพรรษา และดอกไม้ธูปเทียนมาถวายพระภิกษุที่วัดแล้วรับศีลฟังธรรมเทศนาพอถึงเวลาประมาณ 19.00-20.00 น. ชาวบ้านจะนำดอกไม้ธูปเทียนมารวมกันที่ศาลาโรงธรรมเพื่อรับศีลและเวียนเทียนจนครบสามรอบ แล้วจึงเข้าไปในศาลาโรงธรรมเพื่อฟังพระธรรมเทศนาจนจบจากนั้นจะแยกกันกลับบ้านเรือนของตน ส่วนผู้มีศรัทธาแก่กล้าก็จะพากันรักษาศีลแปดจนถึงเช้าวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันแรมหนึ่งค่ำเดือนแปด อันเป็นวันเข้าพรรษา ซึ่งพระภิกษุจะต้องจำพรรษาในวัดของตนเป็นเวลาสามเดือน

เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน

บุญข้าวประดับดิน จัดขึ้นในช่วงปลายเดือนเก้าเป็นการทำบุญให้ญาติผู้ล่วงลับ โดยการนำข้าวปลาอาหาร คาวหวาน หมากพลู บุหรี่อย่างละเล็กละน้อย ห่อด้วยใบตองเป็นสองห่อกลัดติดกันเตรียมไว้ตั้งแต่หัวค่ำ ครั้นถึงเวลาตีสาม ตีสี่ของวันรุ่งขึ้นจะนำห่ออาหารและหมากพลูไปวางไว้ตามโคนต้นไม้รอบ ๆ วัด เพื่อให้ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับ รวมทั้งผีไร้ญาติอื่น ๆ ซึ่งเชื่อว่าจะมาเยี่ยมญาติพี่น้องในเวลานี้มารับไปเพื่อจะได้ไม่อดอยากหิวโหย นอกจากจะเป็นการทำบุญและทำทานแล้วยังแสดงถึงความกตัญญูอีกส่วนด้วย

มูลเหตุของพิธีกรรม

คนลาวและไทยอีสานมีความเชื่อสืบต่อกันมาแต่โบราณกาลว่ากลางคืนของเดือนเก้าดับ (วันแรมสิบสี่ค่ำ เดือนเก้า) เป็นวันที่ประตูนรกเปิดในรอบปี ยมบาลจะปล่อยให้ผีนรกออกมาเยี่ยมญาติในโลกมนุษย์ ในคืนนี้คืนเดียวเท่านั้น ดังนั้นจึงพากันจัดห่อข้าวไว้ให้ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว ถือว่าเป็นงานบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับไปแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิธีกรรม

ตอนเย็นของวันแรม 13 ค่ำเดือนเก้า แม่บ้านแม่เรือนทุกครัวเรือนจะ “ห่อข้าวน้อย” ซึ่งมีวิธีห่อดังนี้ ฉีกใบตองออกให้มีขนาดกว้างเท่ากับหนึ่งฝ่ามือ ส่วนความยาวนั้นให้ยาวสุดซี่ของใบกล้วย นำเอาข้าวเหนียวหนึ่งสุกแล้วปั้นเป็นก้อนเล็ก ๆ ขนาดเท่าหัวแม่มือ วางบนใบตองที่จะห่อ จากนั้นแกว่นื้อปลา ไข่ หมู ใส่ลงไปอย่างละเล็กละน้อย (ถือว่าเป็นอาหารคาว) แล้วใส่น้ำอ้อย กล้วยสุก มะละกอสุกหรือขนมหวานอื่น ๆ ลงไปอีกนิด (ถือว่าเป็นของหวาน) จากนั้นใส่หมากหนึ่งคำ บุหรี่หนึ่งมวน เมียงหนึ่งคำ แล้วจึงห่อใบตองเข้าหากัน โดยใช้ไม้กลัดหัวท้ายและตรงกลาง ก็จะได้ห่อข้าวน้อยที่มีลักษณะยาว ๆ (คล้ายห่อข้าวเหนียวปิ้ง) สำหรับจำนวนของห่อข้าวน้อยนี้ก็ควรจะมีมากกว่าจำนวนญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ทั้งนี้เพราะจะต้องมีจำนวนหนึ่งเพื่อผีไม่มีญาติด้วย

ครั้นถึงเวลาประมาณ 03.00-04.00 น. ของวันแรม 14 ค่ำ เดือนเก้าพวกผู้ใหญ่ในแต่ละครัวเรือนจะนำเอาห่อข้าวน้อยไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในวัด ตามดินริมกำแพงวัดบ้าง ริมโบสถ์ริมเจดีย์ในวัดบ้าง การนำเอาห่อข้าวน้อยไปวางไว้ตามที่ต่าง ๆ ในวัดนี้เรียกว่า “การยายห่อข้าวน้อย” ซึ่งจะพากันทำเงียบ ๆ ไม่มีฆ้องกลองแต่อย่างใด หลังจากยายห่อข้าวน้อยเสร็จแล้ว จะกลับบ้านเตรียมหุงหาอาหารในตอนรุ่งเช้าของวันแรม 14 ค่ำ เดือนเก้า ซึ่งญาติโยมทุกครัวเรือนจะนำข้าวปลาอาหารไปทำบุญตักบาตรเลี้ยงพระ จากนั้นพระสงฆ์จะแสดงพระธรรมเทศนาเกี่ยวกับอานิสงส์ของบุญข้าวประดับดินให้ฟัง ญาติโยมถวายจตุปัจจัยไทยทาน พระสงฆ์ให้พรญาติโยมกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้ญาติผู้ล่วงลับ

เดือนสิบ บุญข้าวสาก

บุญข้าวสากเป็นประเพณีในวันขึ้น 15 ค่ำ ซึ่งชาวบ้านจะจัดเตรียมสำหรับอาหาร ซึ่งบรรจุข้าวเหนียวอาหารแห้ง เช่น ปลาอย่าง เนื้ออย่าง แจ่วบองหรือน้ำพริกปลาร้า และห่อข้าวเล็ก ๆ อีกห่อหนึ่งสำหรับอุทิศให้ญาติผู้ล่วงลับและนำไปทำบุญที่วัด โดยจะเขียนชื่อเจ้าของ สำหรับอาหารและเครื่องไทยทานใส่ไว้ในบาตร เพื่อให้พระในวัดจับสลาก หากภิกษุรูปใดจับสลากได้ชื่อผู้ใด ก็จะได้สำหรับอาหารพร้อมเครื่องไทยทานของเจ้าภาพนั้น ๆ

มูลเหตุพิธีกรรม

เพื่อจะทำให้ข้าวกล้าในนาที่ปักดำไปนั้นงอกงามและได้ผลบริบูรณ์และเป็นการอุทิศส่วนกุศลถึงญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิธีกรรม

เช้าวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนสิบ ญาติโยมจะพากันทำบุญใส่บาตร ครั้นถึงเวลาพระฉันเพล ญาติโยมชาวบ้านเกือบทุกครั้งคาเรือนจะจัด “พาข้าว” (คือสารกับข้าว) พร้อมทั้งปัจจัยไทยทาน 1 ชุด แล้วเขียนชื่อของตนลงบนแผ่นกระดาษม้วนลงใส่ในบาตรเดียวกัน เมื่อทุกคนพร้อมแล้ว ผู้เป็นหัวหน้ากล่าวนำคำถวายสลากภัต ญาติโยมว่าตามจบแล้วนำไปให้พระเณรจับสลากที่อยู่ในบาตร พระเณรรูปใดจับได้สลากของใครผู้เป็นเจ้าของพาข้าวและเครื่องปัจจัยไทยทานก็นำไปประเคนให้พระเณรรูปนั้น ๆ จากนั้นพระเณรจะฉันท์เพลแล้วให้พรญาติโยมจะพากันรับพร แล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่ญาติพี่น้องผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา

บุญออกพรรษาในเดือนสิบเอ็ดนอกจากจะเป็นโอกาสที่พระภิกษุสงฆ์จะแสดงอาบัติและว่ากล่าวตักเตือนกันแล้ว ชาวบ้านในภาคอีสานยังมีกิจกรรมกันอีกหลายอย่าง ทั้งประเพณีตักบาตรเทโว การจุดประทีปโคมไฟประดับประดาตามต้นไม้ บางแห่งนำต้นอ้อย หรือไม้ไผ่มามัดเป็นเรือจุดโคมแล้วนำไปลอยในแม่น้ำที่เรียกว่า การไหลเรือไฟ เพื่อเป็นพุทธบูชาสำหรับหมู่บ้านที่อยู่ไกลแหล่งน้ำจะนิยมทำปราสาทผึ้งหรือผาสาทผึ้งทำจากกาบกล้วยประดับประดาด้วยขี้ผึ้ง ซึ่งทำเป็นดอกไม้ แต่ปัจจุบันมักใช้ขี้ผึ้งมาตกแต่งปราสาททั้งหลาย แล้วจัดขบวนแห่มาถวายที่วัดอย่างสนุกสนาน

มูลเหตุพิธีกรรม

เพื่อเปิดโอกาสให้ภิกษุสงฆ์ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ และเพื่อพระภิกษุสงฆ์จะได้จาริกไปในที่ต่าง ๆ เพื่อเที่ยวสั่งสอนศีลธรรมและธรรมะแก่ประชาชน หรือเพื่อแสวงหาความสงบวิเวกในการปฏิบัติธรรม โดยไม่ต้องกลับมาค้างแรมที่วัดและให้ภิกษุหาผ้านุ่มห่มใหม่มาผลัดเปลี่ยน

พิธีกรรม

ในเช้ามีวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 1 พระสงฆ์จะไปรวมกันที่อุโบสถเพื่อแสดงอาบัติต่อกัน จากนั้นจะทำวัตรและทำปวารณาแทนการสวดปาฏิโมกข์ (ปวารณา คือ พิธีกรรมทางศาสนาที่สงฆ์ยอมให้ว่ากล่าวตักเตือนกับการปวารณาจะทำในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ซึ่งเป็นวันออกพรรษา จึงเรียกวันออกพรรษาว่าวันปวารณาหรือวันมหาปวารณา (จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ฉบับพิมพ์ พ.ศ.2538) ส่วนชาวบ้านก็จะเตรียมข้าวปลาอาหารเพื่อให้ทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนรุ่งเช้าและถวายผ้าจ่านำพรรษาแต่ภิกษุสามเณร ตอนค่ำมีการเวียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทียนรอบอุโบสถและถ้าหมู่บ้านใดตั้งอยู่ริมแม่น้ำหรือหนอง บึง ก็จะมี “การไหลเรือไฟ” เพื่อเป็นการบูชารอยพระพุทธรูปที่ริมฝั่งแม่น้ำนันทานที่อีกด้วย

เดือนสิบสอง บุญกฐิน

บุญกฐินคือ บุญที่เรียกว่า “กาลทาน” นี้มีกำหนดให้ทำได้เฉพาะในช่วงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “บุญเดือน 12” ชาวอีสานเชื่อว่าผู้ใดได้ทำบุญกฐินจะไม่ตกรอกและจะได้รับผลบุญที่ทำในชาตินี้ไว้เก็บกินในชาติหน้า งานบุญกฐินจึงจัดเป็นงานสำคัญ ในส่วนพิธีกรรมนั้นคล้ายคลึงกับภาคกลางแต่ที่ชาวอีสานและเครื่องบริวารกฐินซึ่งส่วนมากจะเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนมาตั้งวางไว้ในที่เปิดเผย เพื่อให้ญาติพี่น้องหรือชาวบ้านใกล้เคียงนำสิ่งของ เช่น เสื้อ หมอน อาสนสงฆ์ ฯลฯ มาร่วมสมทบ ตอนเย็นของวันรวมก็จะนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ตอนกลางคืนอาจจัดให้มีมหรสพต่าง ๆ และที่ขาดไม่ได้ในงานบุญกฐินก็คือ ต้องจุด “บั้งไฟพลุ” อย่างน้อยจำนวน 4 บั้ง เอาไว้จุดเมื่อตอนหัวค่ำหนึ่งลูก ตอนดึกหนึ่งลูก ตอนใกล้สว่างหนึ่งลูก และตอนถวายกฐินอีกหนึ่งลูก นอกจากจุดบั้งไฟพลุแล้วก็จะจุดบั้งไฟทะเลเป็นระยะ ๆ ในขณะที่แห่กฐิน

มูลเหตุพิธีกรรม

เพื่อให้ภิกษุสงฆ์มีโอกาสได้ผลัดเปลี่ยนไตรจีวรใหม่ เนื่องจากของเก่าใช้นุ่งห่มมาตลอดระยะเวลาสามเดือนที่เข้าพรรษา ย่อมเก่าคร่ำคร่ามีเรื่องเล่าว่า ในสมัยพระพุทธองค์ยังทรงมีพระชนม์ชีพอยู่ ภิกษุชาวเมืองปาฐา จำนวน 30 รูปพากันเดินทางไปเฝ้าพระพุทธองค์ที่พระเชตุวันมหาวิหารไม่ทันวันเข้าพรรษา จึงต้องพากันพักจำพรรษาอยู่ที่เมืองสาเกตพอดออกพรรษาแล้วก็รีบพากันเดินทางกรำแดดกรำฝนไปเฝ้าพระพุทธองค์ จีวรที่นุ่มห่มก็เปียกปอน เมื่อพระพุทธองค์ทรงเห็นความยากลำบากของพระภิกษุเหล่านี้ก็ทรงอนุญาตให้รับผ้ากฐินได้ เพื่อจะได้มีจีวรเปลี่ยนใหม่ เมื่อนางวิสาขาผู้เป็นมหาอุบาสิกาได้ทราบข่าวจึงนำผ้ากฐินไปถวายพระพุทธองค์เป็นคนแรก การทำบุญกฐินจึงเกิดเป็นประเพณีมาตราบเท่าทุกวันนี้

พิธีกรรม

ผู้มีศรัทธาประสงค์จะนำกฐินไปทอดต้องไปขออนุญาตโดยปกติมักจะติดต่อตั้งแต่ตอนเช้าเข้าพรรษาใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นเดือนเก้า เดือนสิบ เมื่อเจ้าอาวาสแจ้งว่าวัดนั้นยังไม่มีผู้ใดจองกฐิน ผู้มีจิตศรัทธาที่จะทำบุญจะปักสลากเพื่อประกาศให้คนทั้งหลายรู้ว่าตนเป็นผู้จองและจะนำกฐินมาทอดที่วัดดังกล่าวสลากต้องปักไว้ในที่เปิดเผย เช่น ศาลาโรงธรรม หรือฝาผนัง ด้านนอกของโบสถ์ รายละเอียดในสลากก็จะบอกถึงชื่อที่อยู่ของผู้ที่จะนำกฐินมาทอด รวมทั้งบอกวันเวลาที่จะทอดด้วย เพื่อไม่ให้เจ้าศรัทธาอื่นนำกฐินมาทอด รวมทั้งบอกวันเวลาที่จะทอดด้วย เพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่ให้เจ้าศรัทธาอื่นนำภูมิตอดซ้ำซ้อนกัน เพราะวัดหนึ่ง ๆ จะรับภูมิตอดได้ปีละหนึ่งกองเท่านั้น คนอีสานมีความเชื่อว่าถ้าผู้ใดได้ทำบุญภูมิตอดแล้วตายไปจะไม่ตกนรก มีแต่จะได้รับผลบุญที่ตนเองกระทำเอาไว้เก็บกินในชาติหน้า การทำบุญภูมิตอดจึงจัดเป็นงานสำคัญ ผู้ที่จะทำบุญภูมิตอดจึงบอกกล่าวลูกหลาน ญาติมิตรของตนให้โดยพร้อมหน้า ครั้นถึงวันรวมก็จะตั้งองค์ภูมิตอดที่บ้านของตน

คองสิบลี

เป็นบทบัญญัติทางสังคมของชาวอีสานให้เป็นหลักปฏิบัติต่อกันสำหรับคนในสถานภาพต่าง ๆ มาแต่โบราณ โดยใช้เป็นคำบอกเล่าขาน สืบต่อกันครั้งยังไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

“คองสิบลี” มักเป็นคำกล่าวควบคู่กับคำว่า ฮีตสิบลีสอง สันนิษฐานไว้ 2 ความหมายว่ามาจากคำว่า คลอง หรือ ครรลองเป็นคำนามหมายถึง ทางหรือแนวทางเช่น คลองธรรมหรือมาจากครองซึ่งเป็นคำกริยามีความหมายถึงการ รักษาไว้ เช่น คำว่า ครองเมือง ครองรักครองชีพโดยที่ชาวอีสานไม่นิยมออก เสียงคำกล้ำ

ดังนั้น คองสิบลีน่าจะมีความหมายถึง แนวทางที่ประชาชนทำไป ชาวบ้านหรือสงฆ์พึงปฏิบัติ 14 ข้อเพื่อบำรุงรักษาไว้ซึ่งประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นบ้านเมือง

คองสิบลีโดยนัยที่ 1

กล่าวถึงผู้เกี่ยวข้องในครอบครัว สังคมตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ เมื่อพูดถึงคองมักจะมีความฮึดควบคู่กันอยู่เสมอแบ่งออกเป็น 14 ข้อ

คือ

1. ฮีตเจ้าคองขุนสำหรับกษัตริย์หรือผู้ครองเมืองปกครองอำมาตย์ขุนนางข้าราชการบริวาร
2. ฮีตเจ้าคองเพียงสำหรับเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ในการปกครองข้าทาสบริวาร
3. ฮีตไพร่คองนายสำหรับประชาชนในการปฏิบัติตนตามกบิลบ้านเมืองและหน้าที่พึงปฏิบัติต่อกัน
4. ฮีตบ้านคองเมืองวัตรอันพึงปฏิบัติตามธรรมเนียมทั่วไปของพลเมืองต่อบ้านเมืองและส่วนรวม
5. ฮีตผัวคองเมียหลักปฏิบัติต่อกันของสามีภรรยา
6. ฮีตพ่อคองแม่หลักปฏิบัติของผู้ครองเรือนต่อลูกหลาน
7. ฮีตลูกคองหลานหลักปฏิบัติของลูกหลานต่อบุพการี
8. ฮีตไก่คองเขยหลักปฏิบัติของสะใภ้ต่อญาติผู้ใหญ่และพ่อแม่สามี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ฮีตป่าคองลุงหลักปฏิบัติของลุงป้าน้าอาต่อลูกหลาน
10. ฮีตคองปู่ย่า, ตาคองยายหลักปฏิบัติของปู่ย่าตายายให้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรต่อลูกหลาน
11. ฮีตเผ่าคองแก่หลักปฏิบัติของผู้เฒ่าในวัยชราให้เป็นที่เคารพเลื่อมใสในเหมาะสม
12. ฮีตคองเตือนการปฏิบัติตามจารีตประเพณีต่างๆในฮีตสิบสอง
13. ฮีตไฮ่คองนาการปฏิบัติตามประเพณีเกี่ยวกับการทำไร่ทำนา
14. ฮีตวัดคองสงฆ์หลักปฏิบัติของภิกษุสามเณรให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยทั้งการช่วยทำนุบำรุงวัดวาอาราม

คองสิบสี่โดยนัยที่ 2

กล่าวถึงหลักการสำหรับพระมหากษัตริย์ในการปกครองทั้งอำมาตย์ราชมนตรีและประชาชนเพื่อความสงบสุขร่มเย็นโดยทั่วกัน

1. แต่งตั้งผู้ซื่อสัตย์สุจริตรู้จักราชการบ้านเมืองไม่ข่มเหงไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน
2. หมั่นประชุมเสนามนตรีให้เข้าศึกเกรงกลัวบ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองประชาชนเป็นสุข
3. ตั้งมั่นในทศพิธราชธรรม
4. ถึงปีใหม่นิมนต์ภิกษุมาเจริญพุทธมนต์สวดมงคลสูตรและสงฆ์น้ำพระภิกษุ
5. ถึงวันปีใหม่ให้เสนาอำมาตย์นำเครื่องบรรณาการ น้ำอบ น้ำหอม มุรธาภิเษก พระเจ้าแผ่นดิน
6. ถึงเดือนหกนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ถือน้ำพิพัฒน์สัตยาต่อพระเจ้าแผ่นดิน
7. ถึงเดือนเจ็ดเลี้ยงทำวามเหล้าหลักเมืองบูชาท้าวจตุโลกบาลเทวดาทั้งสี่
8. ถึงเดือนแปด นิมนต์พระภิกษุสงฆ์ทำพิธีชำระ และเบิกบ้านเมือง สวดมงคลสูตร 7 คัน ไปรยกรวดทรายรอบเมือง ตอกหลักบ้านเมืองให้แน่น
9. ถึงเดือนเก้าประกาศให้ประชาชนทำบุญข้าวประดับดินอุทิศส่วนกุศลแก่ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับ
10. วันเพ็ญเดือนสิบ ประกาศให้ประชาชนทำบุญข้าวสาก จัดสลากภัตต์ ถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ แก่ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับ
11. วันเพ็ญเดือนสิบเอ็ด ทำบุญออกพรรษา ให้สงฆ์ปวารณามนัสการและมุรธาภิเษก พระธาตุหลวง พระธาตุภูจอมศรีและประกาศให้ประชาชนไหลเรือไฟเพื่อบูชาพญานาค
12. เดือนสิบสองให้ไพร่ฟ้าแผ่นดินรวมกันที่พระลานหลวงแห่เจ้าชีวิตไปแข่งเรือถึงวันเพ็ญพร้อมด้วยเสนาอำมาตย์นิมนต์และภิกษุ5รูปนมัสการพระธาตุหลวงพร้อมเครื่องสักการะ
13. ถึงเดือนสิบสองทำบุญกฐินถวายผ้ากฐินตามวัดต่างๆ
14. ให้มีสมบัติอันประเสริฐ คุณเมืองทั้ง 14 อย่างอันได้แก่ อำมาตย์ ข้าราชการบริวาร ประชาชน พลเมือง ตลอดจนเทวดาอารักษ์เพื่อค้ำจุนบ้านเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คองสิบสี่โดยนัยที่ 3

เป็นจารีตประเพณีของประชาชนและธรรมที่พระเจ้าแผ่นดินพึงยึดถือ

1. เดือนหกชนทวายเข้าวัดก่อพระเจดีย์ทรายทุกปี
2. เดือนหกหน้าใหม่เกณฑ์คนสาบานตนทำความซื่อสัตย์ต่อกันทุกคน
3. ถึงฤดูทำนาคราด, วาน, ปัก, ดำให้เลี้ยงตาแฮกตามกาลประเพณี
4. สิ้นเดือนเก่าทำบุญข้าวประดับดินเพ็ญเดือนสิบทำบุญข้าวสากอุทิศส่วนกุศลให้ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับ
5. เดือนสิบสองให้พิจารณาทำบุญอุทิศทุกปี
6. พากันทำบุญพระเวฬุวันเทศน์พระเวฬุวันทุกปี
7. พากันเลี้ยงพ่อแม่ที่แก่เฒ่าเลี้ยงตอบแทนคุณที่เลี้ยงเราเป็นวัตรปฏิบัติไม่ขาด
8. ปฏิบัติเรือนชานบ้านช่อง เลี้ยงดูสั่งสอน บุตรธิดา ตลอดจนมอบ มรดกและหาคุ้มครองเมื่อถึงเวลาอันควร
9. เป็นเขยตาถูกลูกเมียเสียดสีพ่อตาแม่ยาย
10. รู้จักทำบุญให้ทานรักษาศีลไม่พูดผิดหลอกลวง
11. เป็นพ่อบ้านให้มีพรหมวิหารสี่คือเมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา
12. พระมหากษัตริย์ต้องรักษาศพีธราชธรรม
13. พ่อตา, แม่ยาย, ได้ลูกเขยมาสมสู่ให้สำรวมวาจาอย่าด่าโกรธาเชื้อวงศ์พันธุ์อันไม่ดี
14. ถ้าเอามัดข้าวมารวมกองในลานทำเป็นลอมแล้ว ให้พากันปลงข้าวหมกไข่ ทำตาเหลวแล้วจึงพากันเคาะฟาดตี

คองสิบสี่โดยนัยที่4

1. ให้พระภิกษุสงฆ์ศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าและรักษาศีล227ข้อเป็นประจำทุกวัน
2. ให้รักษาความสะอาดกุฏิวิหารโดยปัดกวาดเช็ดถูทุกวัน
3. ให้ปฏิบัติกิจนิมนต์ของชาวบ้านเกี่ยวกับการทำบุญ
4. ถึงเดือนแปด ตั้งแต่แรมหนึ่งค่ำเป็นต้นไปต้องจำพรรษา ณ วัดใดวัดหนึ่งไปจนถึงวันแรมหนึ่งค่ำเดือนสิบเอ็ด
5. เมื่อออกพรรษาแล้วพอถึงฤดูหนาว (เดือนอ้าย) ภิกษุผู้มีศีลหย่อนยานให้หมวดสังฆาติเสสต้องอยู่ปริวาสกรรม
6. ต้องออกเที่ยวบิณฑบาตทุกเช้าอย่าได้ขาด
7. ต้องสวดมนต์และภาวนาทุกคืนอย่าได้ละเว้น
8. ถึงวันพระขึ้นสิบห้าค่ำหรือแรมสิบสี่ค่ำ(สำหรับเดือนคี่)ต้องเข้าประชุมทำอุโบสถสังฆกรรม
9. ถึงปีใหม่(เดือนห้าวันสงกรานต์)นำทวยกทวยิกาเอาน้ำสรงพระพุทธรูปและมหาธาตุเจดีย์
10. ถึงศักราชใหม่พระเจ้าแผ่นดินไหว้พระให้สรงน้ำในพระราชวัง
11. เมื่อมีชาวบ้านเกิดศรัทธานิมนต์ไปกระทำการใดๆที่ไม่ผิดหวังพระวินัยก็ให้รับนิมนต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. เป็นสมณะให้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างวัดวาอารามพระมหาธาตุเจดีย์
13. ให้รับสิ่งของที่ทายกทายิกานำมาถวายทานเช่นสังฆทานหรือสลากภัตต์
14. เมื่อพระเจ้าแผ่นดินหรือเสนาข้าราชการมีศรัทธา นิมนต์ไปประชุมกันในพระอุโบสถแห่งใด ๆ ในวันเพ็ญเดือนสิบเอ็ดต้องไปอย่าขาดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

กรณีศึกษา

3.1 กรณีศึกษา

1) พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาเวียดนาม เมืองฮานอย

รูปภาพที่ 3.1 อาคารพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เวียดนาม

พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาของชาวเวียดนาม ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.1997 ในเมืองฮานอย เป็นองค์กรสำคัญในการอนุรักษ์และทำการวิจัยเกี่ยวกับชาติพันธุ์ต่างๆของเวียดนาม จัดแสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจนถึงการนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเวียดนามทั้ง 54 ชาติพันธุ์ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีความโดดเด่นมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากเน้นการจัดแสดงเรื่องราวของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศ สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อทุกกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐบาล หากพิจารณาย้อนกลับไปปี ค.ศ. 1954 ชาวเวียดนามนำโดยกลุ่มเวียดมินท์ ต้องต่อสู้กับเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช การต่อสู้ครั้งนั้นได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาติพันธุ์ต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มทางตอนเหนือมีกลุ่มชาติพันธุ์หลักที่ร่วมสืบทอดคือชาว ไทยดำ ดังนั้นเอกราชของเวียดนาม มิใช่ได้มาโดยการต่อสู้ของกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามเพียงกลุ่มเดียว

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ยังเปิดให้ผู้คนทั่วไปได้เข้าชมโดยมีผลงานที่จัดแสดงกว่า 1,500 ชิ้น โดยแบ่งการจัดแสดงออกเป็นสองส่วนคือส่วนที่จัดแสดงภายในอาคาร และส่วนที่จัดแสดงภายนอกอาคาร(การจัดแสดงกลางแจ้ง)

การจัดแสดงนิทรรศการภายในอาคารนั้น ประกอบไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เครื่องแต่งกาย ภาพจำลองประเพณีพิธีกรรมและคลอดจนวนรูปภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยจำแนกตามกลุ่มภาษาที่มีในเวียดนามทั้งสิ้น 5 กลุ่ม

1. ออสโตเอเชียติก
2. ไท-กะได
3. ออสโตนีเซียน
4. ม้ง-เย้า
5. Sino

ส่วนการจัดแสดงกลางแจ้งนั้นแสดงแบบจำลองบ้านขนาดจริงของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆราว 4 กลุ่ม คือกลุ่ม Tay Yao Viet และกลุ่ม Cham แสดงถึงความหลากหลายทางสถาปัตยกรรม เช่นบ้านและศาลากลางบ้าน ของกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนาม เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและสังคมของชาวพื้นเมือง ยุคก่อนประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ตอนต้น

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จึงเป็นได้ทั้งแหล่งเรียนรู้และสถานที่ท่องเที่ยวของประชาชนภายในประเทศหรือชาวต่างชาติที่มีความสนใจทางความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในประเทศเวียดนาม ในขณะเดียวกันนั้นพิพิธภัณฑ์นี้ ยังได้เป็นตัวแทนของประเทศและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในการนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ของตน

รูปภาพที่ 3.2 อาคารภายในพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เวียดนาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

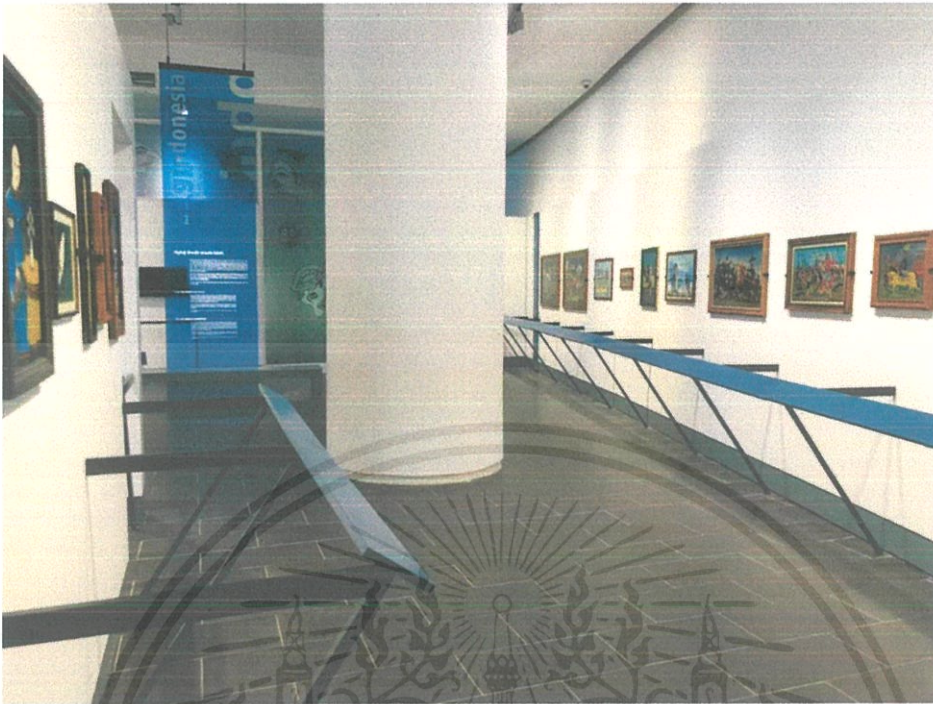

รูปถ่ายที่ 3.3 อาคารภายในพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เวียดนาม

รูปถ่ายที่ 3.4 อาคารภายในพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เวียดนาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.5 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.6 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

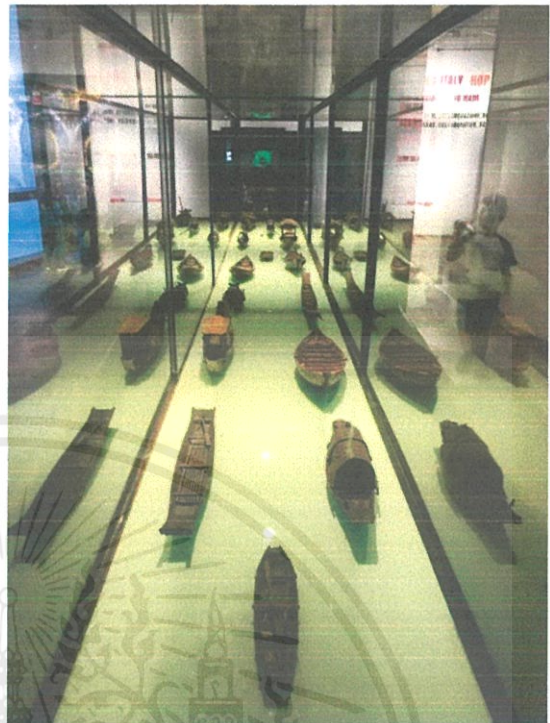

รูปภาพที่ 3.7 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.8 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.9 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.10 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.11 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.12 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 แสดงการวิเคราะห์พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาเวียดนาม เมืองฮานอย

CONTENT	EXHIBITION	LIGHTING	CIRCULATION	PROS & CONS	ADAPTATION
<p>-มีการเล่าเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนแต่ละชาติพันธุ์ในเวียดนามทั้ง 54 ชาติพันธุ์</p> <p>-บอกเล่าเรื่องวิถีชีวิตของแต่ละชาติพันธุ์</p> <p>-เรื่องการแต่งกาย</p> <p>-ประเพณีวัฒนธรรม</p>	<p>-จัดนิทรรศการสองแบบ คือกลางแจ้งและภายในอาคาร</p> <p>-นิทรรศการภายในอาคารจัดแสดงพวกวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย</p> <p>-โดยวัตถุที่จัดแสดงบางส่วนจัดแสดงในตู้กระจกที่สามารถเดินดูได้รอบ บางอย่างไม่สามารถเดินดูโดยรอบได้</p> <p>-มีการจำลองโมเดลบ้านของแต่ละชาติพันธุ์ ในลักษณะโมเดลขนาดเล็กเพื่อให้คนเดินดูได้โดยรอบ</p> <p>-นิทรรศการกลางแจ้ง จัดแสดงเป็นบ้านที่พักอาศัยของแต่ละชนเผ่า</p>	<p>-ในส่วนของโถงที่มีการจัดแสดงวัตถุจะใช้ไฟสปอทไลท์ส่องเพื่อให้ได้ความสว่างที่มาก</p> <p>-เมื่อวัตถุมีขนาดใหญ่จะใช้ไฟที่ให้ความสว่างมาเพื่อให้สามารถมองเห็นวัตถุได้ชัดเจน</p> <p>-ลักษณะไฟที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็น ดาวนไลท์และสปอทไลท์</p>	<p>-ทางสัญจรหลักที่นำเราเข้าสู่แต่ละชั้นจะเป็นแบบเดินวนเป็นกันหอย และมีโถงตรงกลางสามารถมองเห็นฝั่งตรงข้ามหรือด้านล่างได้</p> <p>สะดวกทุกพื้นที่เชื่อมถึงกันได้</p> <p>-ในแต่ละห้องจัดนิทรรศการจะเป็นลักษณะเดินต่อเนื่องเรื่อยๆ จากอีกห้องไปสู่อีกห้อง แต่ในแต่ละห้องไม่ได้บังคับทางเดินการเดินชมวัตถุจัดแสดง ผู้เข้าชมมีความอิสระในการเดินชมผลงานให้แต่ละห้องจัดแสดง</p>	<p>ข้อดี</p> <p>-การจัดแสดงมีความเข้าใจง่าย</p> <p>-การเดินดูนิทรรศการไม่มีความซับซ้อน</p> <p>-ทางสัญจรหลักที่เป็นกันหอยทำให้สะดวกต่อการเดินดูนิทรรศการแต่ละชั้น และยังเชื่อมต่อกันได้อย่างไหลลื่นของการเดินดูนิทรรศการ</p> <p>-การจำลองโมเดลขนาดเล็กและมีความขยาย 1:1 ที่บริเวณกลางแจ้งทำให้เราได้รับรู้</p>	<p>-การวางเรื่องราวภายในนิทรรศการ</p> <p>-การจัดแสดงผลงานขนาดจริง ภายนอกอาคารเพื่อให้ผู้เข้าชมได้รับรู้ถึงสเปซภายในจริงๆและได้เห็นของจริง</p> <p>-จำลองโมเดลที่อยู่อาศัยในสเกลที่เล็กลง</p> <p>-การจัดเก็บวัตถุบางอย่างที่มีความเสี่ยงต่อการแตกหักหรือเสียหายได้ง่าย ในตู้กระจกแล้วให้คนเดินดูได้โดยรอบ</p> <p>-ลักษณะการเดินดูนิทรรศการที่เป็นอิสระไม่ควบคุมทางเดิน</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยจำลองมา 5 คน แผ่น			ทั้งความ สวยงามและ ความรู้สึกเมื่อ เข้าไปในสเปซ จริง ข้อเสีย -การใช้ ไฟประกอบ นิทรรศการไม่ ทำให้เกิด ความรู้สึกหรือ ได้รับ บรรยากาศที่ เหมาะสม -บริเวณ โถงทางเดิน ค่อนข้างมืด	
-------------------------	--	--	--	--

2) พิพิธภัณฑ์สตรีเวียดนาม เมืองฮานอย

พิพิธภัณฑ์สตรีเวียดนามตั้งอยู่ในถนนใจกลางของกรุงฮานอยบนพื้นที่ ๒,๐๐๐ ตารางเมตร โดยเก็บรักษาเอกสารและสิ่งของวัตถุกว่า ๒๕,๐๐๐ ชิ้นเกี่ยวกับส่วนร่วมของสตรีเวียดนามในอดีตและชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของสตรีเวียดนาม รวมทั้งเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างสตรีเวียดนามกับสตรีประเทศต่างๆ เพื่อเป้าหมายความยุติธรรม สันติภาพและการพัฒนา แต่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เพิ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเมื่อไม่นานมานี้เอง เนื่องจาก ทางพิพิธภัณฑ์ฯ ได้มีการปรับปรุงบรรยากาศทั้งภายในและด้านนอก โดยมีการซ่อมแซมสถานที่จัดแสดงให้ดูสวยงามขึ้น ภูมิทัศน์ก็มีความเป็นกันเองกับผู้ที่มาเยี่ยมชม นายเหงวียนแหงมิ่งเกื่อง รองอธิบดีทบวงการท่องเที่ยวเวียดนามเห็นว่า การจัดแสดงสิ่งของวัตถุที่พิพิธภัณฑ์สตรีเวียดนามได้มาตรฐานเพียงพอเพื่อให้เป็นจุดนัดพบที่เป็นกันเองสำหรับนักท่องเที่ยว นายเกื่องกล่าวว่า “ นี่เป็นพิพิธภัณฑ์สถานที่คุ้นเคยกับทุกคน แต่เป็นจุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปลกใหม่อยู่ตรงที่สไตล์การจัดแสดงที่มีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพิพิธภัณฑ์แห่งอื่นๆของประเทศ ซึ่งหลังจากที่ได้ศึกษาพิศแบบนักท่องเที่ยวแล้วก็พบว่าได้รับความชื่นชอบ ผมเห็นว่า นี่เป็นจุดนัดพบของนักท่องเที่ยว ”

รูปภาพที่ 3.13 อาคารพิพิธภัณฑ์สตรีเวียดนาม

ที่ห้องโถงชั้น ๑ ของอาคารพิพิธภัณฑ์ได้ประดิษฐานรูปปั้นที่มีชื่อว่า คุณแม่เวียดนาม ที่ได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดรูปปั้นเมื่อปีค.ศ.๑๙๙๕ ที่จัดโดยพิพิธภัณฑ์สตรีเวียดนามและสมาคมศิลปินโครโฮจิมินห์ คุณเจิ่นถิ่เหวี่ยน เจ้าหน้าที่ผู้บรรยายของพิพิธภัณฑ์ฯเปิดเผยว่า “ นี่เป็นรูปปั้นนี้เกี่ยวกับคุณแม่ที่กำลังอุ้มลูกที่ไหล่ มีอข้างขวากำลังผลึกความลำบากและคลื่นลมต่างๆลงบนฝ่าเท้าของตนเองเพื่อปกป้องลูก นี่คือรูปปั้นของจิตรกรเหงวียนฟู่เกื่อง มันประดิษฐานที่นี่เพราะสะท้อนความความงามและความแข็งแกร่งของสตรีเวียดนาม ”

รูปภาพที่ 3.14 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตั้งแต่ชั้นสองขึ้นไปจะจัดแสดงตามหัวข้อต่างๆเช่น สตรีกับครอบครัว บุคคลสตรีที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ และแฟชั่นสตรีเช่น ชุดแต่งกายที่มีลวดลายสวยงามและหลากหลาย เครื่องประดับและเครื่องสำอาง คุณเหวียนเผยต่อไปว่า “ ชั้นสองเกี่ยวกับสตรีกับครอบครัว สิ่งของวัตถุที่จัดแสดงเป็นการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีเวียดนามเมื่อโตขึ้น การสมรส การทำหน้าที่ผู้เป็นภรรยาและแม่ โดยมีหัวข้อหลักๆคือ การแต่งงาน การมีลูกและชีวิตครอบครัว ”

ส่วนไฮไลท์ของชั้นสามนั้นคือ รูปและบันทึกต่างๆเกี่ยวกับสตรีผู้มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ของประเทศ นอกจากนี้ยังจัดแสดงวัตถุสิ่งของในชีวิตประจำวันของสตรีในยามสงคราม รูปเกี่ยวกับสตรีที่ถูกคุมขังในเรือนจำ และถูกทารุณกรรมจากฝ่ายศัตรู ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความทรหดอดทนของพวกเขา และยังมีวัตถุสิ่งของอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นเครื่องคิดเลขและสิ่งไม้เก่าตลอดจนหมวกผ้าใบและรองเท้ายางพารา คุณเหวียนเผยต่อไปว่า ห้องนี้ มีคนมาเที่ยวชมมากที่สุดโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพราะสิ่งของวัตถุที่นำมาจัดแสดงนั้นมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ผ่านกาลเวลา พวกเขาสนใจชมเอกสารบันทึกและวัตถุสิ่งของในตลอด ๘๑ ปีทำการเคลื่อนไหวของสหพันธ์สตรีเวียดนามและของที่ระลึกจากสตรีทั่วโลกที่ส่งมาให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของสหพันธ์สตรีเวียดนาม

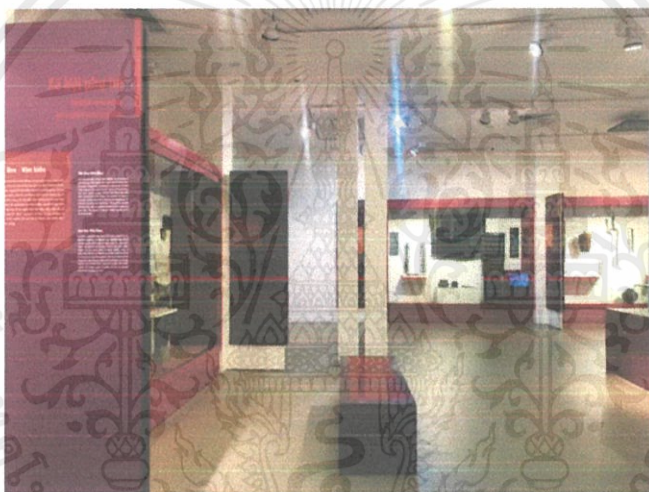
ส่วนชั้น ๔ ซึ่งเป็นชั้นบนสุดได้จัดแสดงแฟชั่นชุดแต่งกายตามประเพณีของสตรีเวียดนามผ่านยุคต่างๆไม่ว่าจะเป็นชุดแต่งกายประจำชาติหรือประจำชนเผ่าตลอดจนชุดธรรมดาๆ ทั้งนี้ทำให้เราได้สัมผัสกับความสวยงามของสตรีเวียดนามในชุดเหล่านี้ นายต่อมวาทต์ส นักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียคุยกับพวกเราด้วยน้ำเสียงแสดงความประทับใจว่า ชุดแต่งกายสมัยก่อนแตกต่างกับปัจจุบันไปมาก ผมไม่คาดคิดเลยว่า เวียดนามมีชุดอ่าวหย่ายหรือเสื้อยาวหลากหลายสไตล์

เพื่อบริการผู้เข้าชมให้เข้าใจภาพรวมประเทศเวียดนามผ่านภาคต่างๆจากเหนือจรดใต้ แต่ละมุมของห้องจัดแสดงจะมีจอฉายวิดีโอเกี่ยวกับประเทศ เวียดนามด้วยซับไตเติ้ล ๓ ภาษา อีกทั้งยังมีหูฟังบริการเพื่อให้ผู้มาเที่ยวชมสามารถศึกษาเจาะลึกในหัวข้อที่ไม่สามารถบรรยายผ่านภาพหรือสิ่งของวัตถุได้หมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.17 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.18 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

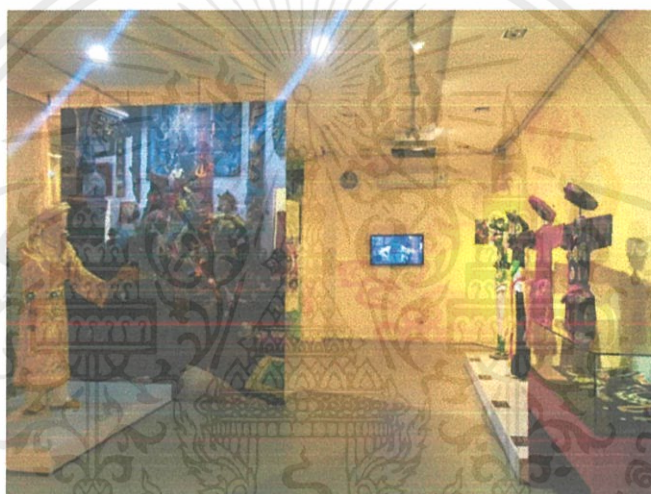

รูปภาพที่ 3.18 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

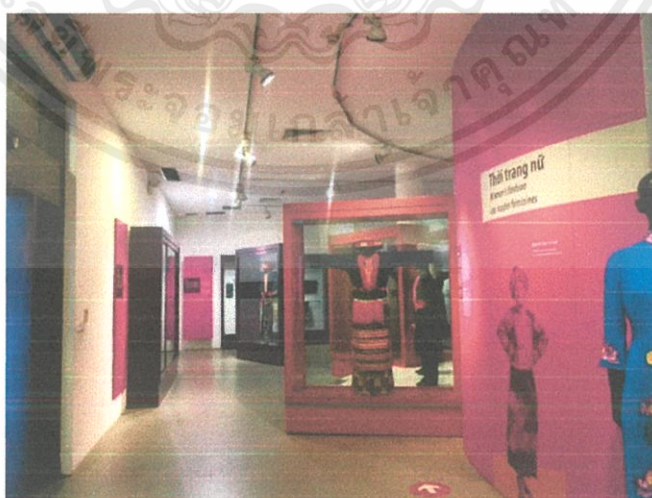
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.20 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.21 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

รูปภาพที่ 3.22 อาคารภายในห้องจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 แสดงการวิเคราะห์พิพิธภัณฑ์สตรีเวียดนาม เมืองฮานอย

CONTENT	EXHIBITION	CIRCULATION	PROS & CONS	ADAPTATION
<p>-เล่าความเป็นทรหดในอดีตของผู้หญิงเวียดนาม</p> <p>-ฐานะทางสังคมและบทบาทภายในครอบครัว</p> <p>-เล่าถึงวิถีชีวิต และอาชีพของผู้หญิงเวียดนามในอดีตที่ผ่านมา</p> <p>-สามารถเป็นแหล่งพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดของผู้หญิงในปัจจุบัน</p>	<p>-มีการจัดแสดงวัตถุ ทั้งแบบแขวน วางกับพื้น หรือวางบนโต๊ะบนชั้น</p> <p>-วัตถุที่มีความเสี่ยงต่อความเสียหายจะถูกจัดแสดงในตู้กระจกและสามารถเดินดูได้โดยรอบ</p> <p>-แต่ละชั้นจะใช้สีภายในห้องจัดแสดงที่แตกต่างกันไป เพื่อสื่อความหมายที่แตกต่างของแต่ละเนื้อหาที่นำเสนอ</p>	<p>-ในแต่ละห้องจัดนิทรรศการจะเป็นลักษณะเดินต่อเนื่องเรื่อยๆ จากอีกห้องไปสู่อีกห้อง แต่ในแต่ละห้องไม่ได้บังคับทางเดินการเดินชมวัตถุจัดแสดง ผู้เข้าชมมีความอิสระในการเดินชมผลงานในแต่ละห้องจัดแสดง</p>	<p>ข้อดี</p> <p>-การจัดแสดงมีความเข้าใจง่าย</p> <p>-การเดินดูนิทรรศการไม่มีความซับซ้อน</p> <p>-การใช้สีแบ่งในแต่ละห้องจัดแสดงในแต่ละชั้นทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกันไปและสร้างบรรยากาศได้ดี</p> <p>ข้อเสีย</p> <p>-การใช้ไฟประกอบนิทรรศการไม่ทำให้เกิดความรู้สึกหรือได้รับบรรยากาศที่เหมาะสม</p> <p>-เพดานที่เตี้ยทำให้ห้องดูอึดอัด</p> <p>-การจัดวางวัตถุบางอย่างดูเกะกะ</p> <p>-ตู้กระจกที่จัดแสดงเครื่องนุ่งห่มผู้หญิงมีความ</p>	<p>-การจัดเก็บวัตถุบางอย่างที่มีความเสี่ยงต่อการแตกหักหรือเสียหายได้ง่าย ในตู้กระจกแล้วให้คนเดินดูได้โดยรอบ</p> <p>-ลักษณะการเดินดูนิทรรศการที่เป็นอิสระไม่ควบคุมทางเดิน</p> <p>-การใช้สีแบ่งพื้นที่การจัดนิทรรศการ ทั้งเพื่อสร้างบรรยากาศ</p> <p>-การทำข้อมูลหลากหลายภาษาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้าชมนิทรรศการ</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

			เทอะทะทำให้ภายใน ห้องมีความอึดอัด	
--	--	--	--------------------------------------	--

3) พิพิธภัณฑสถานชุมชนมีชีวิต จังหวัดบึงกาฬ

พิพิธภัณฑสถานชุมชนมีชีวิต ค่าเข้าชมท่านละ 50 บาท เปิดให้บริการทุกวัน จันทร์-อาทิตย์ เวลา 09.00-17.00 น.

สำหรับใครที่สนใจมาชมภาพเขียนพญานาคในหมู่บ้านสามารถเดินชมได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ผู้เข้าใช้ : กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งชาวไทยและต่างชาติ นักเรียนนักศึกษา

ประเภทโครงการ : ไม่แสดงผลกำไร ขึ้นกับกรมมหาดไทย

เจ้าของโครงการชื่อ : สุทธิพงษ์ สุริยะ

พิพิธภัณฑสถานชุมชนมีชีวิต ตั้งอยู่ในหมู่บ้านขี้เหล็กใหญ่ อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ เป็นหมู่บ้านที่เงียบสงบ โอบล้อมด้วยธรรมชาติ ยังคงมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ทั้งการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ด้วยการนุ่งซิ่น สะพายกระติ๊บ ตักบาตรข้าวเหนียว สำหรับการสร้างหมู่บ้านสตรีทอาร์ต คือการเปิดใจร่วมกันทั้งหมู่บ้าน โดยผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับงานศิลปะสมัยใหม่ ผู้ริเริ่ม คือ คุณขาบ พุดสไตลลิสต์ชื่อดัง เจ้าของรางวัลเวทีระดับโลก และยังเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิโครงการหลวงมากกว่า 14 ปี ที่ตั้งใจกลับบ้านเกิดเพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้ทุนส่วนตัว และได้รับความร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน สร้างหมู่บ้านสตรีทอาร์ตภาพวาดเขียนสีพญานาค และพิพิธภัณฑสถานชุมชนมีชีวิต เพื่อเปิดพื้นที่แสดงวัฒนธรรม ถ่ายทอดวิถีท้องถิ่นให้คนรุ่นใหม่ได้เข้ามาเยี่ยมชมในแบบที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้น

รูปภาพที่ 3.23 อาคารพิพิธภัณฑสถานชุมชนมีชีวิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับการเดินทางมาหมู่บ้านเพื่อความสะดวกแนะนำตั้งการเดินทางจาก google maps มาได้เลย ไร้ร่องไม่มีหลง เมื่อเข้าสู่ตัวหมู่บ้านจะเริ่มเห็นภาพวาดพญานาคบนผนังบ้านตลอดสองข้างทาง และเมื่อเข้าไปจนสุดทางจะเจอกับ พิพิธภัณฑ์ชุมชนมีชีวิต เป็นบ้านเรือนไม้ทรงไทยอีสานอายุกว่า 60 ปี แต่งแต้มสีเขียวลงไปประตูหน้าต่าง บันได และต่อเติมพื้นที่ข้างบ้านเพื่อเพิ่มลูกเล่นให้ดูมีชีวิตชีวาทันสมัยขึ้นโดยยังคงรูปแบบเดิมไว้ บ้านหลังนี้เป็นบ้านของครอบครัวคุณขาบที่อยู่อาศัยกันมาหลายรุ่น หลังจากลูกหลานแยกย้ายกันไปจึงนำบ้านมาปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนมีชีวิต เพื่ออนุรักษ์บ้านเรือนไทยอีสานดั้งเดิม ไว้ให้คนรุ่นหลังได้เยี่ยมชม

พื้นที่บริเวณชั้น 2 แบ่งเป็นห้องโถงกลางใหญ่ และเป็นห้องต่างๆแต่ละห้องตกแต่งด้วยข้าวของเครื่องใช้แบบอีสาน และผ้าชิ้นใหม่ ซึ่งคนอีสานสมัยก่อนมักจะนุ่งผ้าชิ้นใหม่ นุ่งโสร่ง สวมใส่เสื้อสีขาวเข้าวัด ความน่าตื่นตาคือ ผนังบ้านทุกห้องประดับด้วยพระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9

รูปภาพที่ 3.24 นิทรรศการภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.25 นิทรรศการภายในโครงการ

พื้นที่ด้านนอก ซึ่งเป็นลานวัฒนธรรมกลางต้นไม้ใหญ่ร่มรื่น มีแคร่ไม้ไผ่สำหรับนั่งพักผ่อน เพิ่มความน่ารักด้วยภาพวาดกำแพงสีสดใส ตกแต่งด้วยพรอพประกอบฉากจริง ทั้งสุ่มไก่ ภาพสาวน้อยหาปลาที่มีการเอาสุ่มปลาจริงมาแขวนไว้ที่ตัว ภาพควายน้อยที่มีเชือกจริง ภาพเด็กน้อยปิ้งข้าวจี๊พร้อมเตาถ่าน ให้ได้หยิบอุปกรณ์ต่างๆมาโพสต์ท่าอย่างสนุกสนาน

รูปภาพที่ 3.26 ตลาดชุมชน

ชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนมีชีวิตแล้ว เดินออกมาชมภาพเขียนสีพญานาคบนกำแพงบ้านข้าง โดยภาพจะกระจายไปตามบ้านแต่ละหลัง จำนวน 22 รูป ภาพวาดดังกล่าวได้ร่วมกับนักศึกษาและคณาจารย์ ในหลักสูตรจิตรกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อสังคม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อวาดภาพให้กลายเป็นหมู่บ้านอีสานต้นแบบภาพวาดศิลปะ สามารถเดินชมได้รอบหมู่บ้านโดยใช้เวลาไม่นาน โดยปกติจะคุ้นเคยกับภาพพญานาคที่ดูจริงจัง น่าเกรงขาม แต่ภาพวาดบนกำแพงบ้านเป็นภาพพญานาคตามความศรัทธาและความเชื่อ ที่ถูกปรับให้ทันสมัยเข้ากับความเป็นชุมชน ภาพพญานาคจึงมีความน่ารัก สีสันสดใส ชวนให้ยิ้มและอยากเดินเข้าไปถ่ายภาพ โดยภาพพญานาคส่วนใหญ่วาดตามอาชีพและความชอบของเจ้าของบ้าน เช่น บ้านที่ขายไอศกรีมมีพญานาคที่ชอบไอศกรีมชั้นเดีย บ้านที่ขายลอตช่อง มีพญานาคที่อยู่ในถ้วยลอตช่อง บ้านที่เลี้ยงเป็ดมีภาพพญานาคช่วยเลี้ยงเป็ดให้ บ้านที่นึ่งสมามีภาพพญานาคกับเนรน้อยนึ่งสมามี บ้านที่เป็นร้านตัดผมก็มีภาพพญานาคกำลังตัดผม

ภายในโครงการมีการทำโฮมสเตย์โดยเป็นการร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์เองกับชุมชนเพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนไปด้วย

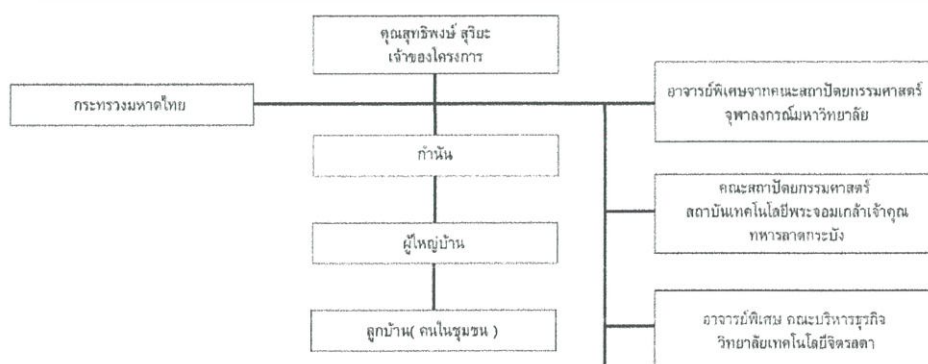
ตารางที่ 3.3 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลพิพิธภัณฑ์ ชุมชนมีชีวิต จังหวัดบึงกาฬ

CONTENT	EXHIBITION	RELATIONSHIP BETWEEN TOURIST AND PEOPLE IN THE COMMUNITY	PROS & CONS	ADAPTATION
<p>-พิพิธภัณฑ์นำเสนอเรื่องราวของวิถีชีวิตคนในชุมชน</p> <p>-จัดตั้งพื้นที่สำหรับประชุมหรือหารือกับคนในชุมชนเพื่อดำเนินงานภายในพิพิธภัณฑ์</p> <p>-มีการจัดพื้นที่สำหรับให้คนในชุมชนนำสินค้า</p>	<p>-จำลองพื้นที่ใช้สอยต่างๆตามวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนอีสาน</p> <p>-ใช้ผนังบ้าน หรือ กำแพงบ้านเรือนเป็นพื้นที่สรรสร้างงานศิลปะ เช่นภาพวาดต่างๆเพื่อให้กลายเป็นสีสันและความสวยงาม เป็นเหมือนสตรีทอาร์ตสวยๆให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชม</p>	<p>-ลักษณะการดำเนินงานภายในพิพิธภัณฑ์นั้นเน้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมและเป็นคนให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เป็นลักษณะของการเข้าไปเที่ยวในชุมชนที่เป็นกันเองและสามารถพบเห็นวิถีชีวิตจริงๆของคนในชุมชน ไม่ใช่ในแง่ของการจัดฉากเพื่อแสดง นักท่องเที่ยว</p>	<p>ข้อดี</p> <p>-นักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ที่เป็นกันเองกับคนในชุมชน และยัง</p> <p>สามารถสัมผัสได้ถึงวิถีชีวิตจริงๆของคนในชุมชน</p> <p>-การนำบ้านเรือนของชาวบ้านมาเป็นอาคารจัดแสดงทำให้ได้บรรยากาศที่เป็น</p>	<p>-การที่ให้นักในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และยังเป็นผู้ให้บริการภายในพิพิธภัณฑ์</p> <p>-การสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการรับสินค้าชุมชนมาขายในโครงการ</p> <p>-การให้นักในชุมชนเป็นคนดำเนิน</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>OTOP มาวางขายได้ในวันเสาร์</p> <p>-ร่วมมือกับกลุ่มนักเรียน นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์ป๊อปตามผนังบ้าน จนกลายเป็นหมู่บ้านสตรีทอาร์ต</p> <p>-เปิดให้ชาวบ้านที่มีความรู้ในการสอนทำผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นกับนักท่องเที่ยว</p> <p>-ภายในหมู่บ้านมีการทำโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืน</p>		<p>สามารถสัมผัสถึงวิถีชีวิต และยังสามารถพูดคุยสอบถามข้อมูลได้จากคนชุมชนเอง และยังมีการจัดกิจกรรม ตลาดชุมชนเพื่อขายสินค้า OTOPTOP ของชาวบ้าน การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานฝีมือ และเปิดสอนให้กับนักท่องเที่ยว</p>	<p>จริง และรับรู้ได้ถึงบรรยากาศจริง ๆ</p> <p>ข้อเสีย</p> <p>-ในส่วนของตลาดชุมชนอยู่เอาท์ดอร์ไม่มีหลังคาคลุม ทำให้ลำบากเวลาฝนตกอาจไม่สามารถตั้งตลาดได้</p> <p>-ตัวบ้านเรือนมีการใช้สีสันทันทีดูฉูดฉาดเกินไปทำให้ตัวงานสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนดูไม่มีคุณค่า</p> <p>-การเพ้นท์รูปงานศิลปะตามผนังบ้านทำให้ดูเลอะเทอะ</p>	<p>เรื่องการทำเวิร์คช็อปกับนักท่องเที่ยว</p> <p>-การใช้สถาปัตยกรรมดั้งเดิม เช่นบ้านเรือนมาเป็นอาคารจัดแสดงนิทรรศการ</p>
---	--	---	---	---

สายงานบริหารและอัตรากำลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) พิพิธภัณฑ์เอโดะ-โตเกียว

ที่อยู่: 1 Chome-4-1 Yokoami, Sumida City, Tokyo 130-0015, Japan

เปิดทำการ: 28 มีนาคม 2536

โทรศัพท์: +81 3-3626-9974

ฟังก์ชัน: พิพิธภัณฑ์สถาน

จำนวนผู้เข้าชม: 1,876,205 (พ.ศ. 2558)

สถาปนิก: Kiyonori Kikutake

พิพิธภัณฑ์เอโดะ-โตเกียว (江戸東京博物館, Edo Tokyo Hakubutsukan) ตั้งอยู่ภายในอาคารสิ่งก่อสร้างในย่านเรียวกอกุที่มีรูปลักษณะเป็นเอกลักษณ์ นิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑ์นำเสนอเรื่องราวในอดีตของโตเกียว (เอโดะเดิม) อย่างแจ่มชัดผ่านทางสิ่งของที่จัดแสดง และครอบคลุมหลากหลายคุณลักษณะของเมืองหลวงตั้งแต่ยุคเอโดะจวบจนถึงช่วงเวลาไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา ผู้มาเยือนสามารถสัมผัสประสบการณ์และเรียนรู้เกี่ยวกับแง่มุมที่หลากหลายของโตเกียวในอดีตด้วยวิธีการเชิงโต้ตอบ เช่น วิถีชีวิตของผู้คน สถาปัตยกรรมยุคเอโดะ มรดกทางด้านวัฒนธรรม สภาพบรรยากาศทางการเมือง สถานการณ์ทางการค้า และอื่นๆ โดยการใช้แบบจำลองของเมือง ตุ๊กตา และหุ่นขนาดเท่าตัวจริง พิพิธภัณฑ์แห่งนี้จึงมีความน่าค้นหาว่า ในอดีตนั้น มีการก่อสร้างเมืองขึ้นมาได้อย่างไร

พิพิธภัณฑ์ยังเปิดโอกาสให้เก็บภาพสวยๆ ได้มากมาย เช่น ถ่ายภาพกับรถและสิ่งของต่างๆ ที่เคยใช้งานในอดีต มีบริการไกด์อาสาที่พูดภาษาอังกฤษและภาษาอื่นๆ ได้ตั้งแต่เวลา 10:00 น. - 15:00 น. ภายในพิพิธภัณฑ์ยังมีโรงละคร ซึ่งจัดให้มีการแสดงในช่วงสุดสัปดาห์ โปรแกรมมีความหลากหลายตั้งแต่ rakugo (เรื่องเล่าตลก) ไปจนถึงการแสดงโกโตะ (เครื่องสายญี่ปุ่น 13 สาย)

อีกทั้งยังมีการจัดนิทรรศการถาวร นิทรรศการพิเศษเป็นระยะๆ ในหลากหลายธีมที่เกี่ยวข้องกับโตเกียว นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ในเครือที่อยู่บริเวณชานเมืองด้านตะวันตกของโตเกียว นั่นคือ พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง เอโดะ-โตเกียว (Edo-Tokyo Open Air Museum) ซึ่งทำหน้าที่อนุรักษ์และจัดแสดงอาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

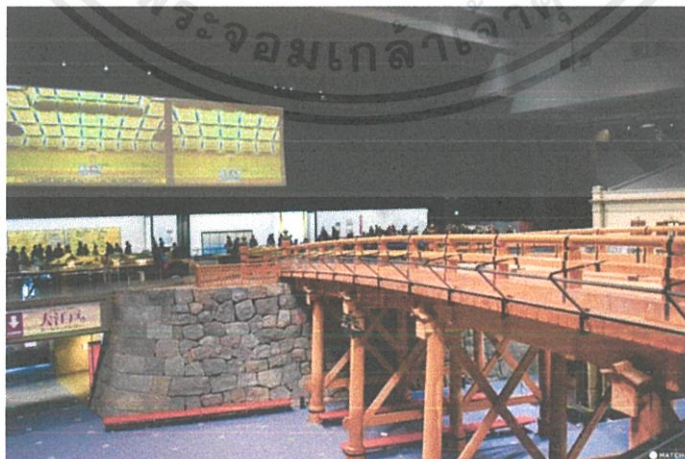
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.27 อาคารพิพิธภัณฑ์ เอโตะ

เมื่อก้าวเข้าไปในห้องจัดแสดงนิทรรศการถาวร สิ่งที่จะได้เห็นเป็นอย่างแรกก็คือสะพานไม้สุดอลังการ นี่คือแบบจำลองสภาพดั้งเดิมของ สะพานนิฮอมบาชิ (Nihombashi) ซึ่งสร้างขึ้นในยุคเอโตะนั่นเอง สะพานนิฮอมบาชิเป็นจุดเริ่มต้นของถนนที่มีชื่อว่าโกะโคโด ซึ่งเป็นเหมือนจุดเริ่มต้นของถนนที่เชื่อมทั่วทั้งญี่ปุ่นเข้าไว้ด้วยกัน สะพานนิฮอมบาชิจึงเป็นสะพานสำคัญที่เรียกได้ว่าเป็นหัวใจของการคมนาคมในยุคเอโตะเลยทีเดียว

แบบจำลองนี้สร้างขึ้นโดยอิงจากบันทึกในตอนที่มีการสร้างสะพานขึ้นใหม่ในช่วงปลายยุคเอโตะ ครั้งหนึ่งของสะพานทางทิศเหนือความยาวรวม 51 เมตรได้ถูกสร้างขึ้นใหม่ที่นี้ ส่วนที่ "นิฮอมบาชิ" ซึ่งเป็นสถานที่ขึ้นชื่อในปัจจุบันนั้นมีสะพานหินรุ่นที่ 20 ซึ่งสร้างในปี 1911 ตั้งอยู่

รูปภาพที่ 3.28 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโตะ

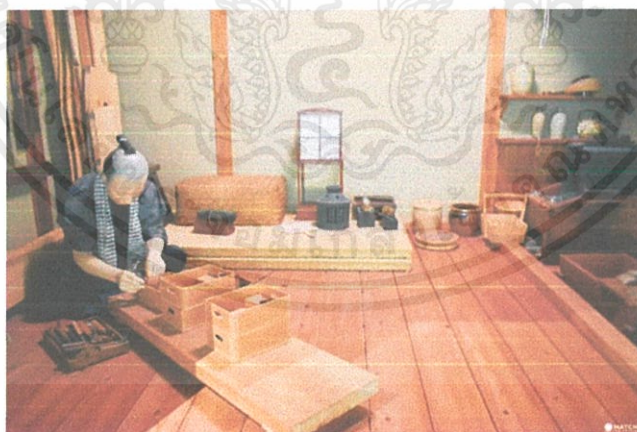
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระหว่างที่เดินไปบนสะพาน มองลงไปจะเห็นอาคารจำลองส่วนหน้าของโรงละครคาบูกิ "นาคามุระ สะ" นี่คือสถานที่ที่สร้างความสนุกสนานให้กับผู้คนในเมืองเอโดะค่ะ บางวันจะมีการแสดงย้อนยุคที่ด้านหน้า แบบจำลองนี้ด้วย

รูปภาพที่ 3.29 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ

ที่นี่มีบ้านขนาดเท่าของจริงที่จะทำให้เราเข้าใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในยุคเอโดะ ที่เห็นในภาพนี้คือ Munewari Nagaya เป็นบ้านพักรวมในสมัยนั้น อาคารหนึ่งหลังจะถูกกันแบ่งด้วยผนังเป็นห้องเล็กๆ ให้แต่ละครอบครัวเข้าไปอาศัยอยู่ เมื่อลองมองเข้าไปด้านในก็ต้องตกใจกับความคับแคบผู้คนในสมัยนั้นอาศัยอยู่ในห้องที่มีเสื่อทาทามิเพียง 4 เสื่อครึ่งเท่านั้น (ประมาณ 7.45 ตารางเมตร)

รูปภาพที่ 3.30 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ

อาคารบ้านเรือนในสมัยนั้นสร้างขึ้นจากไม้จึงเกิดไฟไหม้อยู่บ่อยครั้ง ช่างไม้เป็นอาชีพที่มีคนต้องการตัวมากที่สุดทีเดียว ตอนสร้างบ้านก็ออกแบบล่่วงหน้าไว้ให้ทุบถล่มง่าย เพื่อหยุดไฟลามเวลาเกิดเพลิงไหม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

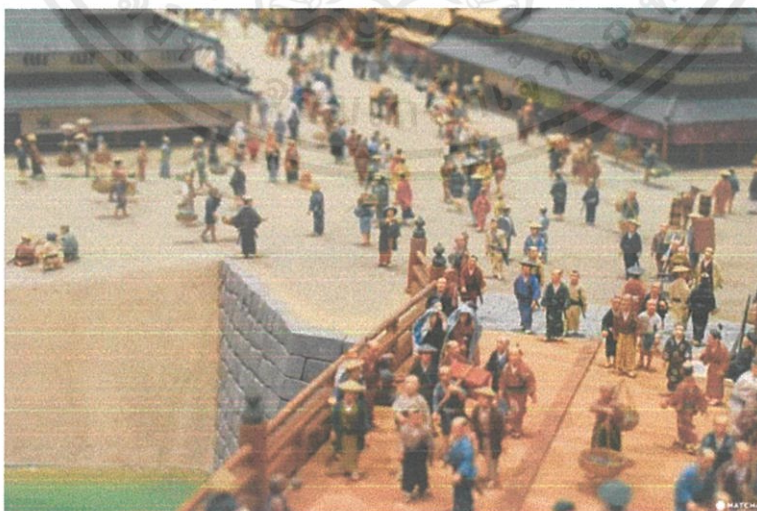
เนื่องจากยุคเอโดะยังไม่มีตู้เย็น จึงมีภูมิปัญญาในการถนอมอาหารโดยการเอาปลาดิบซาชิมิไปแช่ในโซยุ กลายเป็น ซูชิตำรับเอโดะ ซูชิสไตล์ดั้งเดิมที่ยังหาทานได้ในปัจจุบัน

รูปภาพที่ 3.31 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ เอโดะ

สิ่งที่น่าสนใจในพิพิธภัณฑ์เอโดะ-โตเกียวแห่งนี้คือแบบจำลองขนาดเล็ก ภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการ มีแบบจำลองขนาดเล็กที่ทำขึ้นอย่างประณีต โดยจำลองสภาพบ้านเมืองในยุคเอโดะให้ผู้เข้าชมสามารถมองดูสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนในยุคนั้นได้

ภาพด้านบนคือถนนหนทางย่านนิฮมบาชิในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 17 ซึ่งถูกย่อส่วนลงมาด้วยสัดส่วน 1/30 ตุ๊กตาแต่ละตัวมีสีหน้าต่างกัน แบบจำลองบ้านเรือนหรือเสื้อผ้าก็เต็มไปด้วยรายละเอียด

รูปภาพที่ 3.32 โมเดลจำลองเมืองเอโดะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 3.33 โมเดลจำลองวิถีชีวิตเมืองเอโดะ

ที่ยังมีแบบจำลองขนาดเท่าของจริงที่จำลองฉากการแสดงคาบูกิเรื่อง สীগะโรคุ อันเป็นตัวแทนของละครคาบูกิ แบบจำลองนี้สร้างขึ้นโดยมีอิจิกาวะ ดันจุนโรรันที่ 12 นักแสดงคาบูกิผู้มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นผู้ให้คำแนะนำเรื่องท่าทางของสীগะโรคุ ตัวเอกของละครเรื่องนี้

รูปภาพที่ 3.34 การแสดงละครเวทีในสมัยเอโดะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่ว่าจะเป็นฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก หรือเสื้อผ้านักแสดงที่ปรากฏในแบบจำลองนี้ ต่างก็ใช้ช่างฝีมือตัวจริงที่มีประสบการณ์ทำเวทีของละครคาบูกิ แม้แต่วิกผมที่อยู่บนศีรษะของตุ๊กตาก็ได้ช่างฝีมือที่รับผิดชอบวิกผมในการแสดงละครคาบูกิจริงๆ มาถักเปลี่ยนให้ใหม่ทุกปี

เมื่อกดปุ่มบนเครื่องด้านหน้าก็จะมีดนตรีและบทพูดจากเรื่องสี่เกโรคุให้ได้ฟังกันค่ะ ทำให้เราได้เข้าใจถึงบรรยากาศในการแสดงละครคาบูกิของจริงรวมถึงความงดงามในจังหวะจะโคนของคำพูดที่เปล่งออกมาด้วย

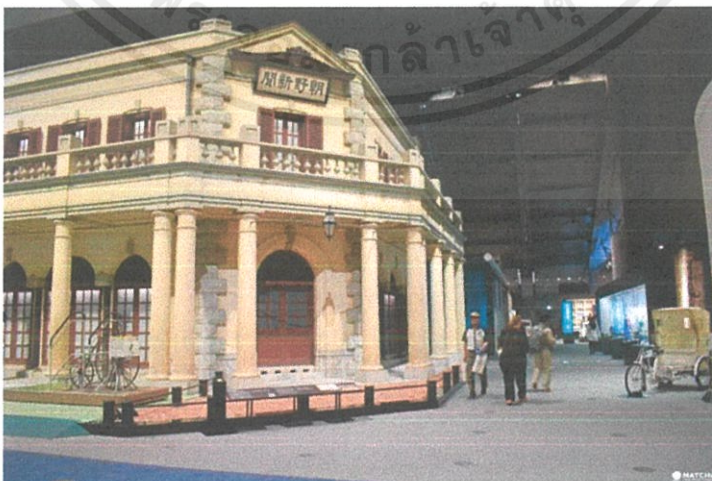
ตั้งแต่ช่วงปลายยุคเอโดะเป็นต้นมา บนเวทีคาบูกิจะมีการติดตั้งกลไกต่างๆ เอาไว้มากมาย ส่วนจัดแสดงนี้เป็นกรจำลองเวทีการแสดงเรื่อง Tokaido Yotsuya Kaidan ขึ้นมาเพื่อให้ผู้เข้าชมได้เห็นถึงกลไกและเทคนิคที่ทำให้นักแสดงสามารถหายตัวจากบนเวทีได้ภายในเสี้ยววินาที

เมื่อได้เดินดูบรรยากาศในยุคเอโดะที่ถูกสร้างขึ้นใหม่แล้ว ผู้เข้าชมอาจเริ่มสงสัยว่า "ถ้าได้เข้าไปอยู่ในนั้นจริงๆ จะรู้สึกอย่างไร?" "ของที่ว่่านั้นจะหนักแค่ไหน?" เพื่อเป็นการตอบคำถามเหล่านั้น จึงมีการจัดพื้นที่ให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสสิ่งของในยุคเอโดะด้วยตัวเองอยู่ที่พิพิธภัณฑ์

นิทรรศการที่พิพิธภัณฑ์เอโดะ-โตเกียวในคอนเซ็ปท์ "เดิน - ดู - สัมผัส" ไปเรียบร้อยแล้ว แต่อันที่จริงแล้ว สิ่งที่เราได้แนะนำไปนั้นเป็นเพียงแค่ครั้งหนึ่งของนิทรรศการเท่านั้นเอง

พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการอีกครั้งหนึ่งที่เหลือคือ โตเกียวโซน (Tokyo Zone) เป็นการจัดแสดงเรื่องราวตั้งแต่สิ้นสุดยุคเอโดะจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ที่นี่มีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย เช่นแบบจำลองอาคารในยุคเมจิที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมยุโรป ผู้เข้าชมจึงสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นได้อย่างกว้างขวาง

รูปภาพที่ 3.35 การจำลองบ้านเมืองในยุคสมัยหลังจากยุคเอโดะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับผู้ที่ต้องการทราบเนื้อหาของสิ่งที่นำมาจัดแสดงให้ละเอียดยิ่งขึ้น ก็สามารถใช้อธิบายแบบเสียงตามที่ได้เห็นในภาพเพื่อฟังคำบรรยายเกี่ยวกับแบบจำลองหรือสิ่งที่จัดแสดงในแต่ละจุดของนิทรรศการถาวรได้

ในการใช้อธิบายแบบเสียงนี้จะต้องวางเงินมัดจำ 1,000 เยน แต่เมื่อนำเครื่องไปคืนก็จะได้เงินคืน สามารถขอรับเครื่องนี้ได้ที่ทางเข้านิทรรศการถาวรชั้น 6

นอกจากนี้ หากเดินชมนิทรรศการไปพร้อมกับอาสาสมัครไกด์นำเที่ยว ก็จะสามารถสนุกไปกับสิ่งที่นำมาจัดแสดงได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น การนำเที่ยวนี้ไม่มีค่าใช้จ่าย และยังมีอาสาสมัครหลายภาษาด้วยค่ะ ที่หน้าทางเข้าห้องจัดแสดงนิทรรศการถาวรจะมีป้ายประกาศแสดงภาษาที่ให้บริการในวันนั้นๆ ลองตรวจสอบดู

การเดินชมนิทรรศการกับอาสาสมัครไกด์นำเที่ยวจะใช้เวลา 1 ชั่วโมงครึ่ง - 2 ชั่วโมง และสามารถใช้บริการได้ตั้งแต่เวลา 10:00 - 15:00

ภายในอาคารจัดแสดงมีร้านอาหารและคาเฟ่ที่เราสามารถใช้เวลาอย่างผ่อนคลายได้ด้วย นอกจากร้านอาหาร Sakura Saryo ที่ชั้น 7 แล้วยังมีร้าน Ginza Yoshoku Mikasa Kaikan และ Café Mikasa ที่เพิ่งเปิดให้บริการในเดือนเมษายนปี 2018

ภายในอาคารจัดแสดงมีร้านขายของที่ระลึกอยู่ 2 ร้าน สินค้าขายดีก็เช่นผ้าเช็ดมือหรือผ้าเช็ดหน้าลายญี่ปุ่น สินค้าที่วางขายมีราคาเริ่มต้นต่ำไม่ถึง 1,000 เยน ลองหาของที่ชอบแล้วซื้อไปเป็นของฝาก

ในการชมนิทรรศการถาวร ให้ขึ้นบันไดไปซื้อบัตรเข้าชมได้ที่เคาน์เตอร์ขายบัตร ชั้น 3 (หรือจะซื้อที่ชั้น 1 ก็ได้) สำหรับราคาบัตรและเวลาทำการลองดูที่ข้อมูลท้ายบทความ

ตารางที่ 3.4 แสดงการวิเคราะห์พิพิธภัณฑ เอโดะ โตเกียว

CONTENT	EXHIBITION	CIRCULATION	PROS & CONS	ADAPTATION
-ภายในบอกเล่าเรื่องราวของญี่ปุ่นในยุคเอโดะ วิถีชีวิตของผู้คน สถาปัตยกรรมยุค	-นิทรรศการที่จัดขึ้นภายในอาคารจะเป็นการจำลองเมืองในสมัยเอโดะเอาไว้ ในสเกล 1:1 และให้คนภายในพิพิธภัณฑ์	-การเดินชมนิทรรศการของพิพิธภัณฑนั้นยึดตามผังเมืองในยุคเอโดะ ทั้งการข้ามสะพานเพื่อไปยังเมืองเอโดะและการ	ข้อดี -การสร้างเมืองในสเกล1:1 และให้พนักงานใส่ชุดประจำชาติในยุคนั้นทำให้ได้	-การจำลองเมืองทั้งเมืองมาอยู่ในสเกลที่สามารถมองเห็นภาพรวมทั้งหมดของเมืองได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>เอโดะ มรดก ทางด้าน วัฒนธรรม สภาพ บรรยากาศทาง การเมือง สถานการณ์ ทางการค้า เล่า จนถึงในยุคปัจ จบัน</p>	<p>แต่งตัวในยุคเอโดะเพื่อ บริการลูกค้า เป็นการ สร้างบรรยากาศให้ เหมือนเราหลุดเข้าไป ในยุคนั้นจริงๆ -มีการจัดแสดง ทำโมเดลเมืองเอโดะไว้ ในสเกล1:10 เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ดูผัง เมืองและอาคาร บ้านเรือนได้อย่าง ทั่วถึง และภายใน โมเดลยังมีการทำคน ให้เดิน หรือใช้ชีวิต ภายในโมเดลได้อย่าง สวยงาม เป็นการสร้าง บรรยากาศเหมือนตัว เมืองเอโดะนั้นถูกย่อ สเกลลงแล้วยังมีคนใช้ ชีวิตอยู่จริงๆ -อาคาร บ้านเรือนนั้นภายในยัง ได้จำลองหุ่นเอาไว้เพื่อ แสดงถึงการใช้ชีวิต ของคนแต่ละอาชีพ ภายในนั้น -มีการแสดง ละครเวทีให้กับนักท่องเที่ยว เที่ยวได้ดู</p>	<p>ตั้งร้านค้าต่างๆ ผู้เข้า ชมสามารถเดินดูและ เข้าไปในอาคารจัด แสดงได้อย่างอิสระ ไม่ มีการบังคับทางเดิน</p>	<p>บรรยากาศและทำ ให้เกิดความอินใน เนื้อหาที่รับชมอยู่ ได้มากขึ้น -การทำโมเดล ขนาดเล็กช่วยให้ สามารถมอง ภาพรวมของเมืองได้ เข้าใจง่ายขึ้น -มีการแสดง สดบนเวทีทำให้เกิด สีสัน และสร้างความ สนุกสนานภายใน พิพิธภัณฑ์และยัง เป็นการเผยแพร่ ศิลปะการแสดงของ เมืองไปด้วย -การให้คนได้ ทดลองเข้าไปอยู่ใน สถานที่ตามสเกล จริงทำให้ผู้เข้าชม ได้รับประสบการณ์ ที่แปลกใหม่และเกิด การเรียนรู้ -มีการใช้ที่ แปลเสียงกับนักท่องเที่ยว ต่างชาติ ข้อเสีย -การจำลอง เมืองภายในอาคาร</p>	<p>-การให้พนักงาน สวมใส่ชุดประจำถิ่น ฐานเพื่อสร้าง บรรยากาศ -การนำ สถาปัตยกรรมมา ตกแต่งภายในเพื่อให้ เห็นถึงความสวยงาม ของสถาปัตยกรรมตั้ง เดิม -การใช้ที่ แปลภาษากับนักท่องเที่ยว ต่างชาติ -การทำป้ายเพื่อ บอกเล่าประวัติของทุก พื้นที่ภายในโครงการ</p>
--	--	---	--	---

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	<p>-มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการนำเสนอ</p> <p>นิทรรศการ เช่นจอทัชสกรีน จอฉายวิดีโอทัศน์ และมีการใช้ที่แปลภาษาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ</p>		<p>อาจทำให้รู้สึกอึดอัดเนื่องจากความจำกัดของพื้นที่</p> <p>-วัตถุที่จัดแสดงบางอย่างขาดการปกป้องที่ปลอดภัยอาจเสี่ยงต่อการเสียหาย</p>	
--	---	--	---	--

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาผู้ใช้โครงการ

4.1 พฤติกรรม

4.1.1 พฤติกรรมผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการหมายถึง เจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานภายใต้บังคับและปฏิบัติงานในโครงการเพื่อบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมายเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้าชม หรือผู้รับบริการประกอบด้วย ผู้ให้บริการและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่างๆของโครงการ เช่น ส่วนนิทรรศการ ส่วนเวิร์คช็อป ส่วนลานจัดกิจกรรม และพื้นที่ในส่วนสาธารณะอื่นๆ

- 1). พนักงานฝ่ายบริการโครงการ จะประกอบไปด้วย ฝ่ายธุรการ ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการตลาด ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายอนุรักษ์และพัฒนา ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะมีหน้าที่ในการจัดการบริหารอยู่ภายในของโครงการ
- 2). พนักงานฝ่ายนิทรรศการ จะประกอบไปด้วย ฝ่ายนิทรรศการถาวร ฝ่ายนิทรรศการชั่วคราว ฝ่ายวิชาการ กลุ่มพนักงานเหล่านี้จะมีหน้าที่ดูแลและอำนวยความสะดวกในด้านงานนิทรรศการที่เกิดขึ้นภายในโครงการ
- 3). พนักงานฝ่ายการเรียนรู้ (Workshop) จะประกอบไปด้วยพนักงานฝ่าย Workshop ฝ่ายจัดหาวิทยากร ฝ่ายจัดหาอุปกรณ์ มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้าใช้ในพื้นที่การเรียนรู้
- 4). พนักงานฝ่ายบริการ ประกอบไปด้วย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายบริการตัว ฝ่ายขายของที่ระลึก ฝ่ายจัดจำหน่ายสินค้าโอท็อป ฝ่ายร้านอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายบริการทรัพยากร ฝ่ายบริการนำเที่ยว
- 5). พนักงานฝ่ายอาคารและสถานที่ ประกอบไปด้วย ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายรักษาความสะอาด ฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ ฝ่ายงานระบบและซ่อมบำรุง

4.1.2 พฤติกรรมผู้รับบริการ

ผู้รับบริการหมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวเนื่องกับโครงการก่อให้เกิดความต้องการพื้นที่ภายในโครงการเพื่อที่จะตอบสนองพฤติกรรมนั้นๆ

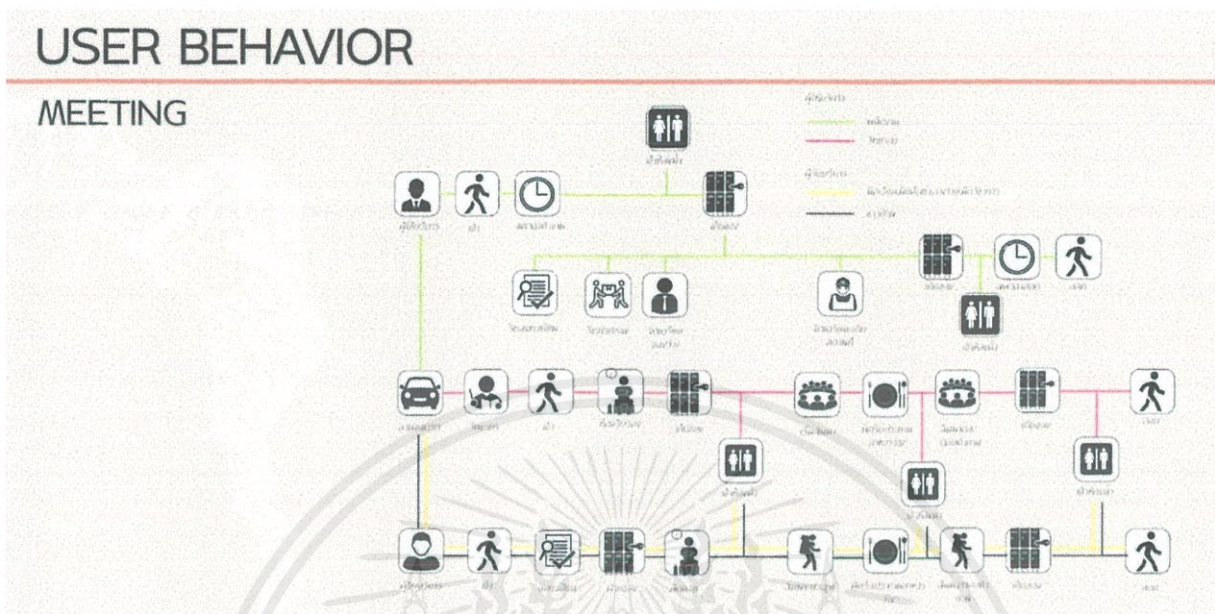
เราจำแนกประเภทของผู้เข้ารับบริการเป็นไปตามความสนใจ ซึ่งกลุ่มคนที่เข้ามานั้นจะมีความสนใจในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีและประวัติศาสตร์ สามารถจำแนกออกมาได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

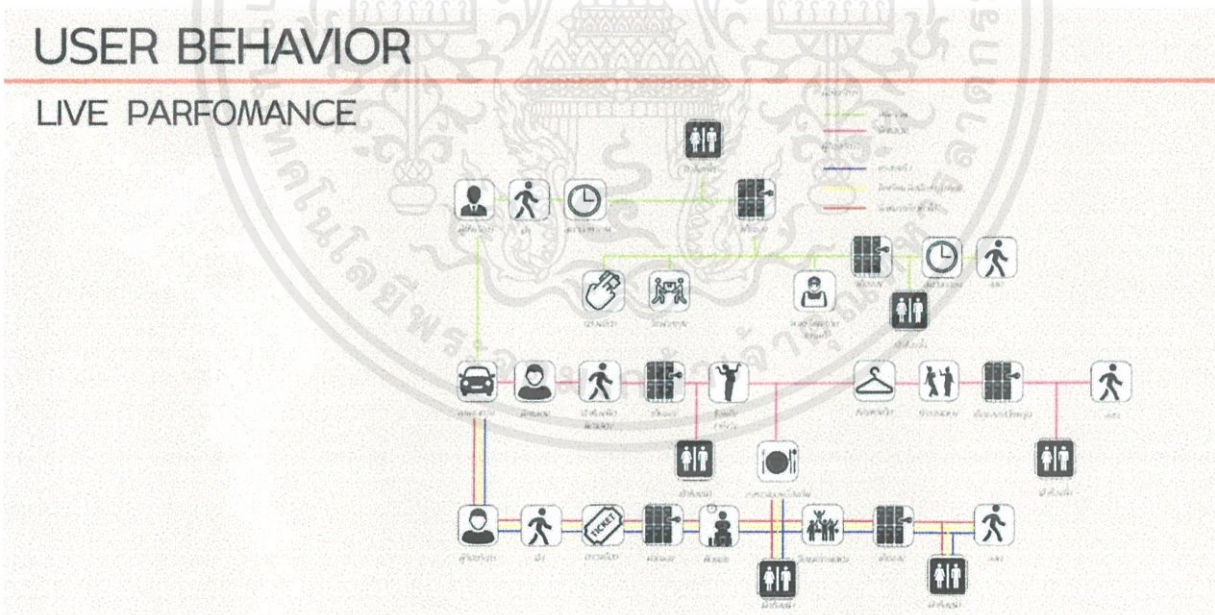

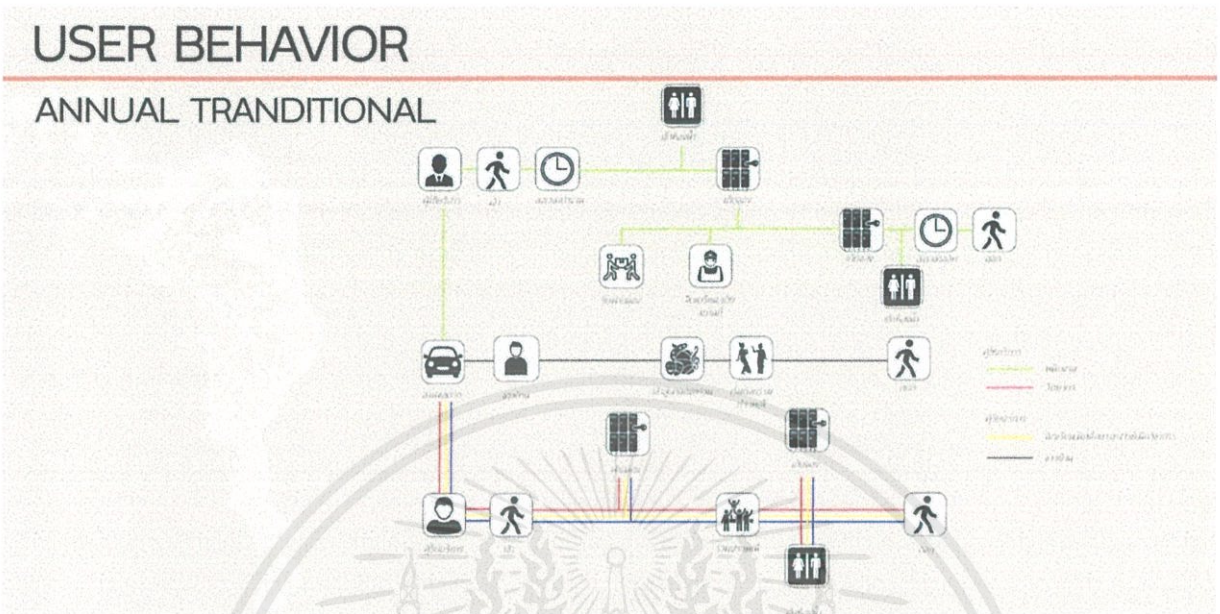

รูปภาพที่ 4.7 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้ห้องประชุม

รูปภาพที่ 4.8 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้เวทีการแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

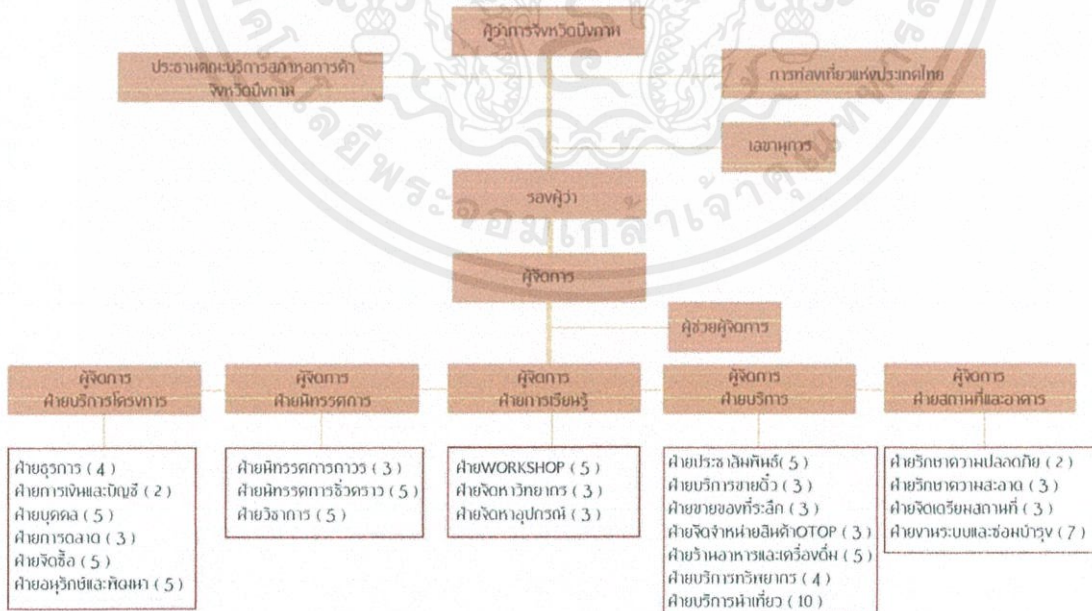

รูปภาพที่ 4.9 แสดงภาพกิจกรรมของผู้ใช้ลานกิจกรรม

สายงานบริการและอัตรากำลัง

ORGANIZATION

INTERIOR ARCHITECTURAL DESIGN PROPOSAL PROJECT FOR THAI-HIM-KHONG ETHNIC LEARNING CENTER BUENKAN JENNITA KARUNRAK 58020120

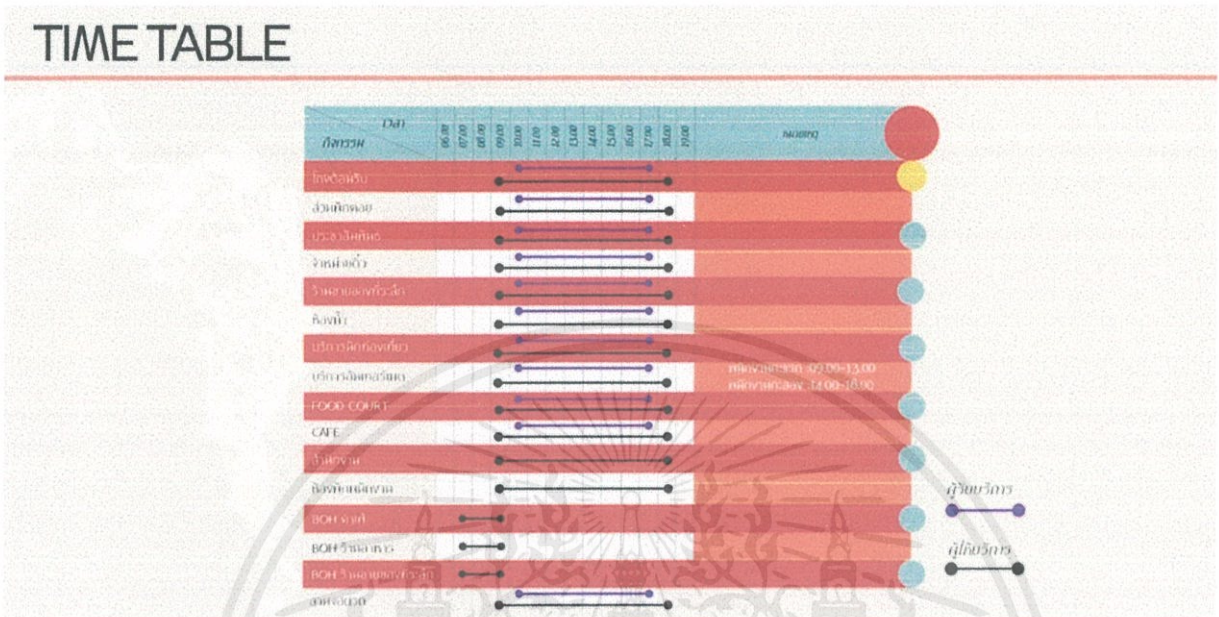

รวมอัตรากำลังทั้งหมด : 98 คน

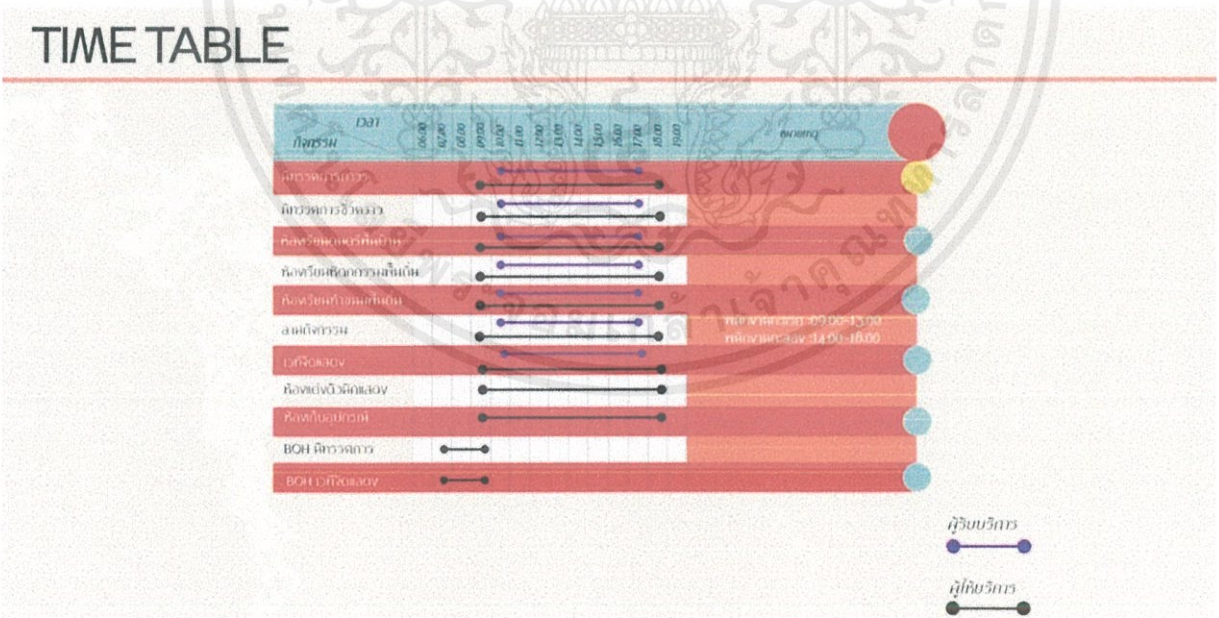
รูปภาพที่ 4.10 แสดงภาพกิจกรรมของกลุ่มสายงานบริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางเวลาที่ใช้พื้นที่

รูปภาพที่ 4.11 แสดงภาพตารางเวลาในโครงการ

รูปภาพที่ 4.12 แสดงภาพตารางเวลาในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

TIME TABLE

ตารางเวลา WORKSHOP เติบโตทางธุรกิจ

วัน/เวลา	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	หมายเหตุ
วันจันทร์							พักเที่ยง						
วันอังคาร													
วันพุธ								กิจกรรม เสาเข็มธุรกิจ					กิจกรรม เสริมสร้าง
วันพฤหัสบดี								กิจกรรม เสาเข็มธุรกิจ					กิจกรรม เสริมสร้าง
วันศุกร์													
วันเสาร์													
วันอาทิตย์													

รูปภาพที่ 4.13 แสดงภาพตารางเวลาWORK SHOP

TIME TABLE

ตารางเวลา WORKSHOP ศึกษารวมกัน

วัน/เวลา	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	หมายเหตุ
วันจันทร์							พักเที่ยง						
วันอังคาร													
วันพุธ													
วันพฤหัสบดี													
วันศุกร์													
วันเสาร์													
วันอาทิตย์													

รูปภาพที่ 4.14 แสดงภาพตารางเวลาWORK SHOP

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

TIME TABLE

ตารางเวลา WORKSHOP การกำหนดพื้นที่จัดงาน

วัน/เวลา	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	หมายเหตุ
จันทร์													
อังคาร													
พุธ													
พฤหัสบดี													
ศุกร์													
เสาร์													
อาทิตย์													

จำนวนผู้ลงทะเบียน: 400 คน

12:00-13:00: พักกลางวัน

13:00-14:00: กิจกรรมพิเศษ

14:00-15:00: กิจกรรมพิเศษ

รูปภาพที่ 4.15 แสดงภาพตารางเวลาWORK SHOP

4.2 พื้นที่ที่ต้องการ

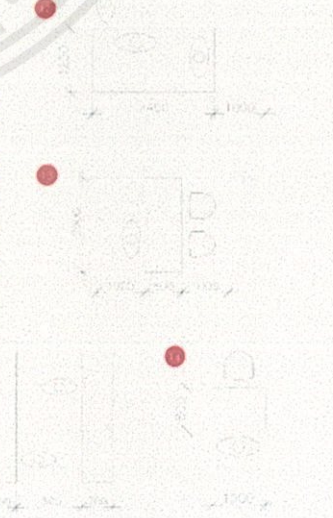
พื้นที่ที่ต้องการในแต่ละส่วนของโครงการ ซึ่งจะแสดงความสอดคล้องแต่ความต้องการทั้งกับผู้รับบริการและผู้ให้บริการ

AREA REQUIRMENT

RECEPTION

สิ่งอำนวยความสะดวก	ร	บ	ผู้ให้บริการ	ขนาด / หน่วย	จำนวน	พื้นที่ (ตร.ม.)	ลักษณะ
1.1 โต๊ะรับแขก	●	○	MAX 200	0.6x1	100	60	CAM
1.2 โต๊ะต้อนรับ	●	○	ต้อนรับ	1.5x2.4	6	32.4	CASA
1.3 โต๊ะประชาสัมพันธ์	●	○	ต้อนรับ	1.5x2	2	6	AD
1.4 โต๊ะแนะนำ	●	○	ต้อนรับ	1.5x1.4	1	2.1	CASA
1.5 โต๊ะลงทะเบียน	●	○	ต้อนรับ	1.5x2	2	6	AD
			รับ	1.5x2	1	3.6	CAM
1.6 โต๊ะเสิร์ฟ	●	○	เสิร์ฟอาหาร	0.5x0.8	40	32.4	CAM
			ต้อนรับ	1.5x2	0	0.00	AD
			ต้อนรับ	0.5x1	5	4.5	AD
รวม			TOILET	1.0x1.5	15	22.5	AD
รวมทั้งหมด 300 คน			พื้นที่ทั้งหมด			347.28	
ส่วนต่อเติมและบริการด้านอื่นๆ						347.5	

CASA: 3000x3000 มม. ขนาดพื้นที่ใช้สอย 30 ตร.ม. (10x30)
 CAM: 3000x3000 มม. ขนาดพื้นที่ใช้สอย 30 ตร.ม. (10x30)
 AD: 3000x3000 มม. ขนาดพื้นที่ใช้สอย 30 ตร.ม. (10x30)

รูปภาพที่ 4.16 แสดงความต้องการใช้พื้นที่รับแขก

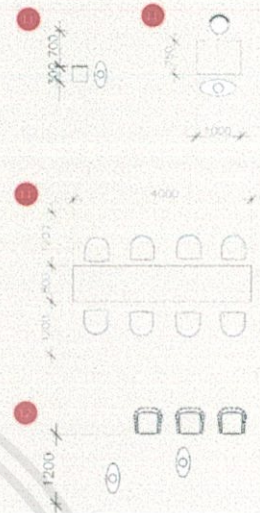
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

AREA REQUIREMENT

TOURIST INFORMATION

สิ่งอำนวยความสะดวก	ผู้ใช้งาน		ขนาด / หน่วย	จำนวน	พื้นที่ / ตร.ม.	อ้างอิง	
	S	U					
1.1 TOURIST INFORMATION	●	○	พื้นที่รอรถเมล์	0.85	1	0.85	CASE
		○	ที่เก็บกระเป๋า	4	4	4	AD
		○	ที่จัดแสดงสื่อ	1	4	4	AD
		○	โต๊ะ	28	1	28	CASE
		○	โต๊ะ WPC	1	4	4	CASE
		○	ที่นั่งนั่ง WPC	0.25	4	1	CASE
1.2 จุดจอดรถ	○	○	ที่นั่ง	73.44	2	26.88	AD
1.3 ห้องน้ำ	○	○	อ่างล้างมือ	3.36	4	5.44	AD
		○	โถชักโครก	0.86	2	1.72	AD
		○	TOILET	1.8	4	7.2	AD
รวม						63.08	
ทางสัญจร 30% ของพื้นที่ทั้งหมด						24.9	
ส่วนบริการนักท่องเที่ยว						87.98	

CASE STUDY - ASSESSMENT FOR TOURIST INFORMATION CENTER

รูปภาพที่ 4.16 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ทัวร์ลิสต์

AREA REQUIREMENT

EXHIBITION

สิ่งอำนวยความสะดวก	ผู้ใช้งาน		ขนาด / หน่วย	จำนวน	พื้นที่ / ตร.ม.	อ้างอิง	
	S	U					
1.1 ห้องนำชมทั่วไป	○	○	INTRODUCTION	511.15	1	511.15	CASE
		○	THE STORY	183.44	1	183.44	CASE
		○	THE BELIEF	191.03	1	191.03	CASE
		○	THE CULTURE	485.74	1	485.74	CASE
		○	THE ART	281.78	1	281.78	CASE
		○	THE LIFE	354.9	1	354.9	CASE
		○	THE MASTER	100.64	1	100.64	CASE
1.2 นิทรรศการเฉพาะ		○	นิทรรศการเฉพาะ	325.30	1	325.30	CASE
1.4 ห้องน้ำ	○	○	อ่างล้างมือ	1.32	4	5.44	CASE
		○	โถชักโครก	0.86	2	1.72	CASE
		○	TOILET	1.8	4	7.2	CASE
1.5 จุดจอดรถ	○	○	ที่นั่ง	1.1	1	1.1	CASE
		○	โถชักโครก	0.84	2	1.68	CASE
1.6 STORAGE		○	30% ของพื้นที่ทั้งหมด	752.01	1	752.01	CASE
รวม						3,256.71	
ทางสัญจร 30% ของพื้นที่ทั้งหมด						977.613	
ส่วนนิทรรศการ (ไม่รวมลานจอดรถ)						4,234.32	

CASE STUDY - ศึกษากรณีศึกษา นิทรรศการ
 นิทรรศการ 30% ของพื้นที่ทั้งหมด
 นิทรรศการ 30% - นิทรรศการ
 และลานจอดรถ
 ศึกษากรณีศึกษา นิทรรศการ
 MUSEUM OF THAI BROWN EARTH

รูปภาพที่ 4.17 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่นิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

AREA REQUIREMENT SPECIAL EXHIBITION

สิ่งอำนวยความสะดวก	ผู้ใช้งาน		ขนาด / หน่วย	จำนวน	พื้นที่ / ตร.ม.	อ้างอิง	
	S	U					
11 ที่จอดรถ	●	○	ที่ว่าง	13.44	12	16.128	CASE
12 ชุดตรวจวัด	●	○	โทรทัศน์	1.1	1	1.1	CASE
			เก้าอี้	0.64	2	1.28	CASE
13 วิทยุทอล์ค	●	○	ชุด 3000 ชม	2.01	1	2.01	CASE
14 วิทยุฟัง	●	○	แผงวงจร	1.35	16	21.76	CASE
			โทรทัศน์	0.86	8	6.88	CASE
			TOILET	1.8	24	43.2	CASE
15 วิทยุรับส่ง	●	○	ที่นั่ง	0.80	100	80	CASE
			ตู้คอมพิวเตอร์	0.6	20	12	CASE
รวม						507.5	
ขยายอีก 30% ของพื้นที่ทั้งหมด						152.25	
ส่วนบริการการศึกษา						755.25	

รูปภาพที่ 4.18 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่นิทรรศการพิเศษ

AREA REQUIREMENT WORKSHOP

สิ่งอำนวยความสะดวก	ผู้ใช้งาน		ขนาด / หน่วย	จำนวน	พื้นที่ / ตร.ม.	อ้างอิง	
	S	U					
11 WORKSHOP ผลิตชิ้นงาน	●	○	วิทยุทอล์ค	2.01	4	8.04	CASE
			เก้าอี้	1	4	4	CASE
			แผง	5	5	25	CASE
			วิทยุฟัง	0.86	5	4.3	CASE
			ชุด	0.234	5	1.17	CASE
			แผง	0.64	3	1.92	CASE
			วิทยุฟัง	0.86	3	2.58	CASE
			แผง	0.64	3	1.92	CASE
			วิทยุทอล์ค	2.01	1	2.01	CASE
			แผงวงจร	0.6	1	0.6	CASE
12 WORKSHOP ผลิตชิ้นงาน	●	○	เก้าอี้	0.64	1	0.64	CASE
			ที่นั่ง	0.80	6	4.8	CASE
13 WORKSHOP ผลิตชิ้นงาน	●	○	วิทยุฟัง	0.86	2	1.72	CASE
			วิทยุทอล์ค	1.0	1	1.0	CASE
14 วิทยุฟัง	●	○	ที่นั่ง	0.80	50	40	CASE
15 วิทยุทอล์ค	●	○	เก้าอี้	1	1	1	CASE
			ที่นั่ง	0.80	1	0.80	CASE
16 วิทยุฟัง	●	○	แผงวงจร	1.35	4	5.4	CASE
			โทรทัศน์	0.86	2	1.72	CASE
			TOILET	1.8	4	7.2	CASE
17 วิทยุทอล์ค	●	○	ชุดวิทยุทอล์ค	2.01	1	2.01	CASE
รวม						309.5	
ขยายอีก 30% ของพื้นที่ทั้งหมด						92.85	
ส่วนWORKSHOP						398.35	

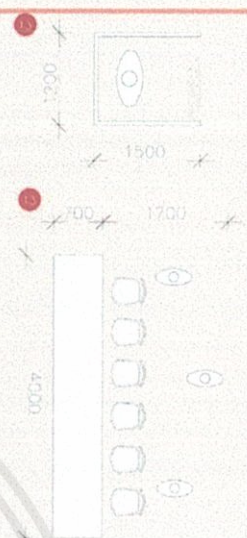
รูปภาพที่ 4.19 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่WORK SHOP

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

AREA REQUIRMENT

STAGE OUT DOOR

สิ่งอำนวยความสะดวก	ผู้ใช้งาน		อุปกรณ์ประกอบ	ขนาด / หน่วย	จำนวน	พื้นที่ / ตร.ม.	อ้างอิง	
	S	U						
1.1 ผนังเวที	●	○	MAX 200	0.80	200	160	CASE	
1.2 ผนังด้านหลัง	●	○	เวที	80	1	60	CASE	
1.3 ผนังเวทีด้านหลัง	●	○	พื้นเวที	0.80	1500	1200	CASE	
			พื้นเวทีด้านหลัง	1.8	10	18	CASE	
			ผนังเวที	10.8	1	10.8	CASE	
1.4 BACK STAGE	●	○	พื้นที่ด้านหลัง	1.36	30	40.8	CASE	
1.5 หลังเวที	●	○	50% ของเวที	30	30	30	CASE	
1.6 หลังเวที	●	○	30% ของเวที	20	1	20	CASE	
รวม	●	○	ประตู	1.36	18	244.8	CASE	
			TOILET	0.85	7	6.02	CASE	
รวม				0.15	30	5.4	CASE	
ทง.สิทธิ์ 30% ของพื้นที่ทั้งหมด							1575.5	
ส่วนงานทั้งหมด							2018.9	

CASE STUDY: HANGJIA ABSTRACT THEATRE & BARRY CASPER'S CONCEPTUAL DESIGN

รูปภาพที่ 4.20 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่เวทีการแสดง

AREA REQUIRMENT

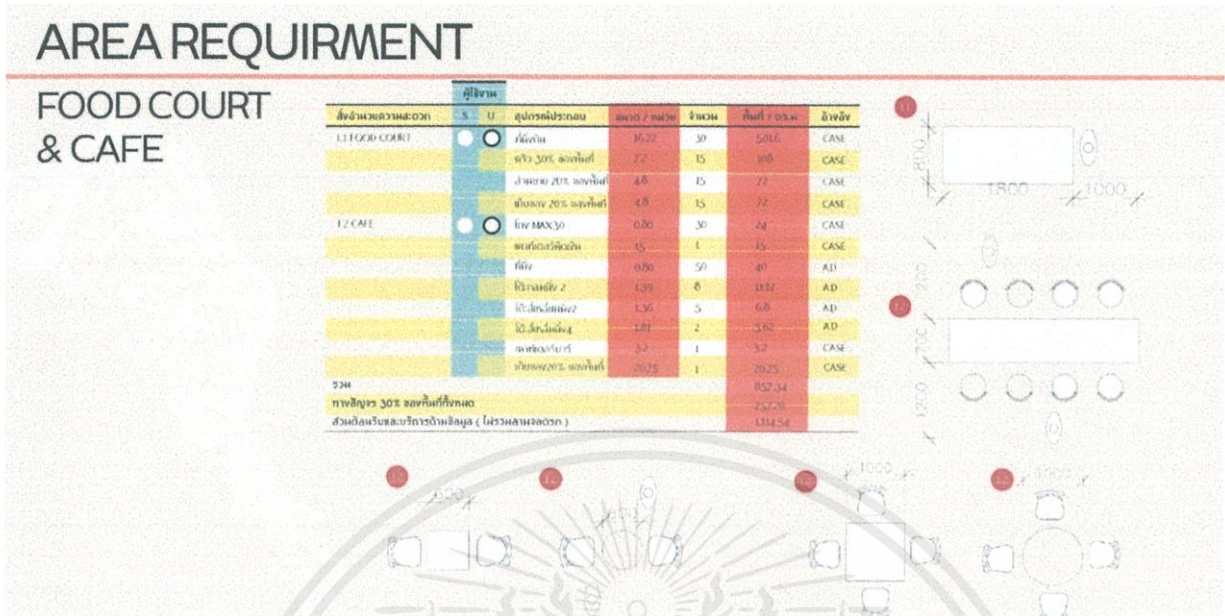
SOUVENIR SHOP

สิ่งอำนวยความสะดวก	ผู้ใช้งาน		อุปกรณ์ประกอบ	ขนาด / หน่วย	จำนวน	พื้นที่ / ตร.ม.	อ้างอิง	
	S	U						
1.1 ชั้นวางของที่ระลึก	●	○	MAX 80	0.80	80	64	CASE	
1.2 จุดขายของ	●	○	เคาน์เตอร์จัดสินค้า	11.2	1	11.2	CASE	
			ชั้นวางของ	10.08	6	60.48	CASE	
			ที่นั่งที่ปรึกษา	0.80	2	1.6	CASE	
			ที่นั่งขายของ	0.56	15	8.4	CASE	
รวม	●	○	เคาน์เตอร์ฝากของ	5.6	1	5.6	CASE	
			ที่นั่งที่ปรึกษา	0.80	1	0.80	CASE	
STORAGE ชั้นวางของที่ระลึก	●	○	50% ของชั้น	49.04	1	49.04	CASE	
รวม						147.12		
ทง.สิทธิ์ 30% ของพื้นที่ทั้งหมด							44.14	
ส่วนร้านขายของที่ระลึก							218.26	

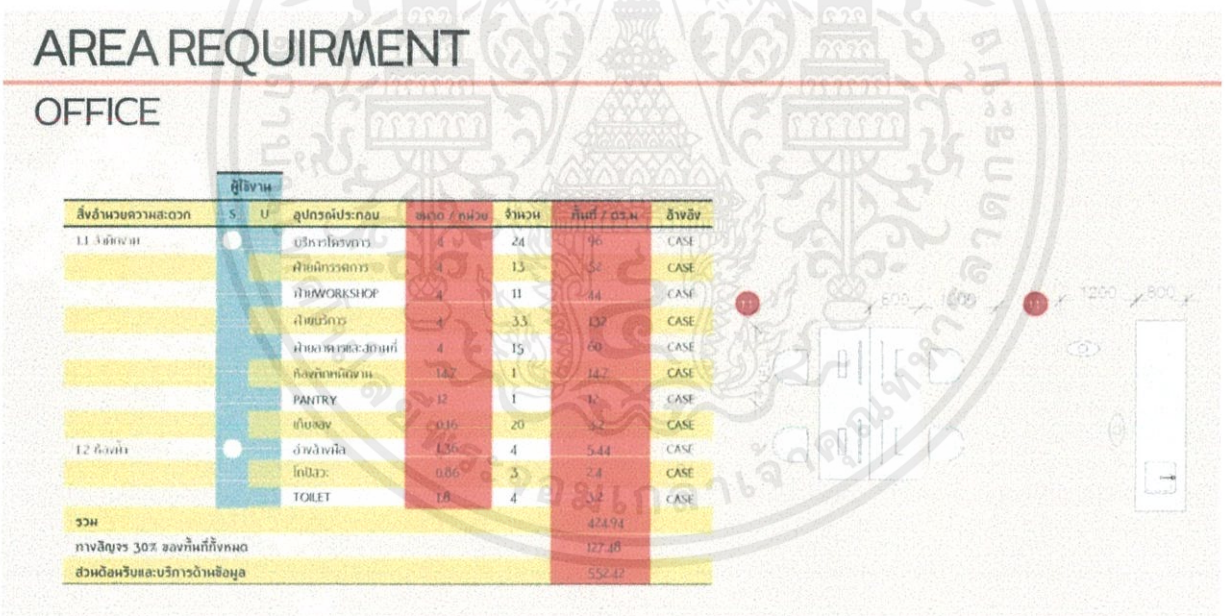

รูปภาพที่ 4.21 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ร้านขายของที่ระลึก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 4.21 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ร้านอาหารและคาเฟ่

รูปภาพที่ 4.22 แสดงความต้องการในการใช้พื้นที่ออฟฟิศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การวิเคราะห์ และแนวความคิดในการออกแบบ

5.1 สภาพแวดล้อมภายในและวัสดุ

5.1.1 สภาพแวดล้อมภายใน

ระบบโครงสร้างบนที่ราบเนิน

ระบบโครงสร้างป้องกันดินสำหรับงานฐานรากและงานโครงสร้างใต้ดิน โดยใช้โครงสร้างกันดินแบบเหล็กพืด (Steel Sheet Pile)

ระบบโครงสร้างป้องกันดิน โดยใช้โครงสร้างกันดินแบบเหล็กพืด (Steel Sheet Pile) คือระบบโครงสร้างที่สามารถป้องกันแรงดันน้ำ แรงดันดิน แรงดันอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของสิ่งก่อสร้างโดยต้องมีเสถียรภาพทั้งระบบโครงสร้างชนิดนี้มีประโยชน์สำหรับงานก่อสร้างที่ต้องป้องกันดินระหว่างการก่อสร้าง โดยส่วนประกอบของโครงสร้างดังกล่าวมี ดังนี้

1. แผ่นเหล็กพืด (Steel Sheet Pile) เป็นแผ่นเหล็กลอนรูปต่าง ๆ มีความยาวตามกำหนดใช้ตอกในแนวตั้งสำหรับป้องกันแรงดันน้ำ และแรงดันดิน ที่กระทำตามความลึกของการขุด
2. เหล็กค้ำยันรอบ (Wale) เป็นส่วนของโครงสร้างที่ต้านแรงกระทำทางด้านข้างจากแผ่นเหล็กพืด (Sheet Pile) ซึ่งจะถ่ายแรงเป็นแรงกระจาย (uniform horizontal force) เข้าสู่เหล็กค้ำยันรอบ (Wale)
3. เหล็กค้ำยัน (Strut) เป็นส่วนโครงสร้างที่รับแรงแนวแกนที่ถ่ายจากเหล็กค้ำยันรอบ (Wale) และรับแรงแนวตั้งที่ถ่ายจากแผ่นเหล็กพื้น (Platform) ซึ่งนำมาวางบนเหล็กค้ำยัน (Strut) เพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในขั้นตอนการก่อสร้างเหล็กค้ำยัน (Strut) โดยทั่วไปจะมี 2 ชนิด คือ เหล็กค้ำยันตามแนวยาว และเหล็กค้ำยันตามแนวขวาง และแบ่งเป็นชั้น ๆ ตามระดับความลึก
4. เสาเหล็กหลัก (Kingpost) เป็นส่วนที่รับแรงจากเหล็กค้ำยัน (Strut) ในแนวตั้งแล้วถ่ายลงสู่ดินทำหน้าที่เหมือนเสาในอาคารขนาดใหญ่ ยังสามารถใช้เป็นฐานรากในการรับปั้นจั่นเสาสูง (Tower Crane) ในการลำเลียงวัสดุและสิ่งต่าง ๆ ได้อีกด้วย

*หมายเหตุ แผ่นเหล็กพื้น (Platform) เป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยตงเหล็กและแผ่นเหล็กที่นำมาเชื่อมติดกันทำหน้าที่เหมือนพื้นวางอยู่บนเหล็กค้ำยัน (Strut) เพื่อใช้ประโยชน์ในการขุดดินการขนส่งวัสดุ และอื่น ๆ ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบแสงสว่าง

การให้แสงสว่างภายในโครงการ

1. การใช้แสงในการตกแต่งภายใน แสงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในงานตกแต่งภายใน แสงไฟนอกจากจะให้ความสว่างในการมองเห็นแล้วยังมีผลต่อความรู้สึก ทำให้เกิดความน่าสนใจได้ ซึ่งในการออกแบบแสงไฟในอาคารจะต้องคำนึงถึง คุณภาพ หรือความสว่างของไฟสามารถเปลี่ยนแปลงได้, คุณสมบัติในการสะท้อนของวัสดุไม่เท่ากัน, ตำแหน่งที่ตั้งของดวงไฟ, สี เงาน และบริเวณโดยรอบแสงประดิษฐ์ นับเป็นสิ่งที่มิบทบาทสำคัญในการตกแต่งภายใน เกือบจะเรียกว่าเป็นเครื่องมือกลไกในงานสถาปัตยกรรม (Tool of the Architect) แสงประดิษฐ์เป็นสิ่งที่ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยกันสร้างสรรค์ขึ้นมาจนในปัจจุบันแทบทุกมุมของโลกใช้แสงประดิษฐ์และการใช้ไฟช่วยจัดศิลปะ อันเป็นประโยชน์ต่อยอดเยี่ยม เป็นต้น

2. การใช้แสงสว่างภายในศูนย์การเรียนรู้

- 1) ต้องเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการเป็นหลัก
- 2) ต้องศึกษากิจกรรมของสถานที่แต่ละแห่ง
- 3) ทำความเข้าใจคุณลักษณะและคุณสมบัติของดวงไฟแต่ละชนิด
- 4) การใช้แสงไฟที่ดีต้องไม่ทำลาย จุดประสงค์ ความงาม โดดเด่นของส่วนที่ใช้หรือบริเวณใกล้เคียง แต่ต้องช่วยให้หุ่นส่วนต่างๆ ตรงจุดหมายที่ต้องการ
- 5) การใช้แสงไฟที่ดี ต้องไม่ใช่ดวงไฟมากๆ หรือรูปแบบที่วิจิตรพิสดารเท่านั้น
- 6) การใช้แสงไฟที่ดี ต้องไม่ใช่แต่ติดตั้งเข้าไป ยังต้องมีการออกแบบป้องกันหรือระวังสิ่งที่ไม่ดีอันเกิดจากดวงไฟ เช่น ตำแหน่ง

3. ปัจจัยในการติดตั้งเบื้องต้น

- 1) ความกว้างของห้อง ห้องที่กว้างมากด้วยการแสงสว่างมาก เพื่อขจัดความมืดและเงา ดังนั้น แสงสว่างจะต้องมีความเข้มสม่ำเสมอและเท่าๆกัน โดยต้องมีจุดกำเนิดไฟที่มากกว่า 2 ตำแหน่งขึ้นไป ถ้าจะให้เสมอกันควรแบ่งพื้นที่ทั้งหมด (เพดาน) เป็นตารางสี่เหลี่ยม เรียกว่า จินตภาพตาราง
- 2) การแบ่งพื้นที่ยอมขึ้นอยู่กับความสูงของเพดาน พื้นที่ของจินตภาพเพดานต้องมีขนาดเท่ากันหรือเกือบเท่ากับ ความสูงของเพดาน สำหรับที่ทำงานที่ไม่มีไฟเฉพาะตามโต๊ะทำงาน ความกว้างของจินตภาพตารางต้องแคบลงไปตามความสูงของเพดาน
- 3) ระยะห่างระหว่างดวงไฟ สำหรับการส่องสว่างโดยตรง การพิจารณาขึ้นอยู่กับความสูงของเพดาน ความกว้างของห้องและการส่องสว่างโดยตรงหรือทางอ้อมสำหรับทางปฏิบัติ ระยะห่างดวงไฟจะใกล้เคียงกับความสูงเพดาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับรายละเอียดของสิ่งแวดล้อมกับตัวกำเนิดไฟจะแยกออกเป็นการพิจารณาเป็นหมวดหมู่ดังนี้

3.1 ข้อพิจารณาสิ่งแวดล้อมกับการติดตั้งดวงไฟ

- 1) หลีกเลี่ยงการมองที่มาจากแสงโดยตรง
- 2) หลีกเลี่ยงการสะท้อนกลับของวัตถุผิวเงา
- 3) หลีกเลี่ยงการสะท้อนกลับของกระจกที่ไม่ได้อยู่กับที่ (เช่น หน้าต่างเมื่อปิด)
- 4) กำหนดให้มีส่วนที่ยังมีแสงสว่างและเงาพอเหมาะ เพื่อการมองเห็นได้ชัดเจน
- 5) พิจารณาปริมาณของแสงสว่างที่เป็นแสง-สี

3.2 ลักษณะวิธีการติดตั้งแหล่งกำเนิดแสง

- 1) CEILING MOUNTED FITTING คือ ชนิดติดตั้งใช้เพดาน (ฝ้าเพดาน)
- 2) CEILING RECESSED UNITS คือ ชนิดฝังในเพดาน (ฝ้าเพดาน)
- 3) SUSPENDED FITTINGS คือ ชนิดแขวนหรือห้อยจากเพดาน
- 4) WALL BRACKETS คือ ชนิดติดผนังหรือเรียกว่า ไฟกิ่ง
- 5) PORTABLE FITTINGS คือ ชนิดเคลื่อนย้ายได้

3.3 การติดตั้งไฟจากเพดาน

- 1) ติดตั้งสปอตไลท์ ให้ส่องตรงจุดที่ต้องการเน้นหรือโชว์
- 2) ให้แสงจากโคมไฟผ่านวัสดุกรองแสงเสียก่อนเพื่อจะได้ไม่เกิดเงาเข้มเพราะความถี่ของแสงไฟสูง
- 3) ซ่อนไฟใต้เพดานหลายดวง จะทำให้ไม่เกิดเงาเข้ม และให้ความสว่างทั่วถึง
- 4) ให้แสงสะท้อนเพดานกระจายลงมา ช่วยลดความจ้าของแสงและทำให้ความสว่างให้ทั่วถึง
- 5) ในกรณีที่ติดตั้งดวงไฟใต้เพดาน ควรจะมีแผงพลาสติก การออกแบบติดตั้งควรระวังแสงเข้าตา อาจทำโดยมีแผ่นไม้กัน

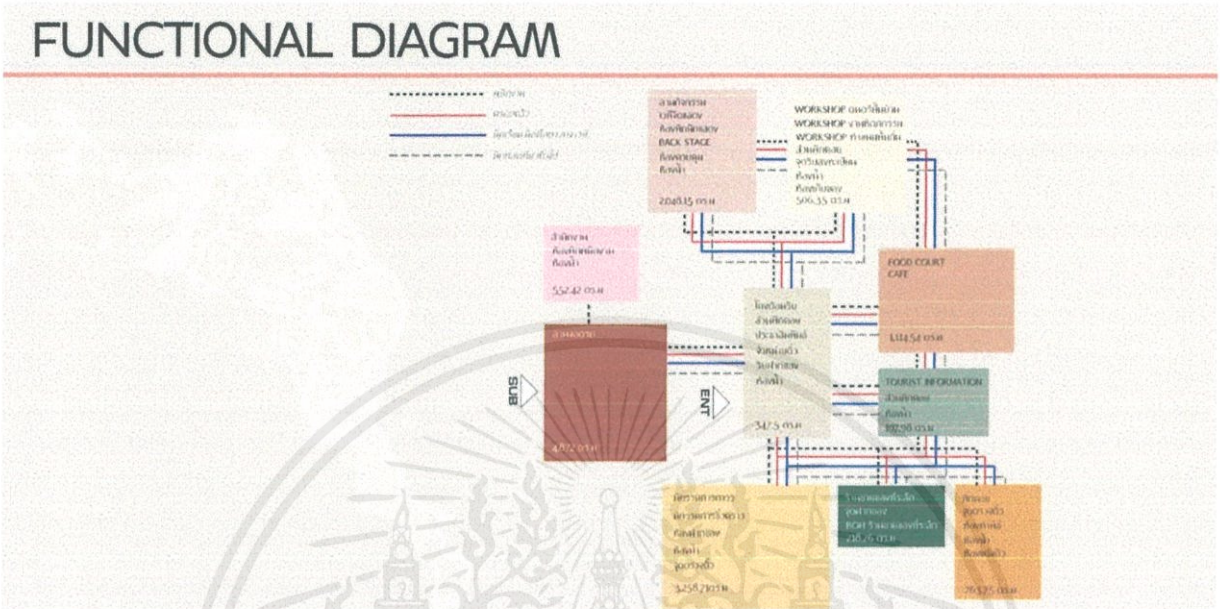
5.1.2 วัสดุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปภาพที่ 5.1 แสดงวัสดุที่ใช้ภายในโครงการให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

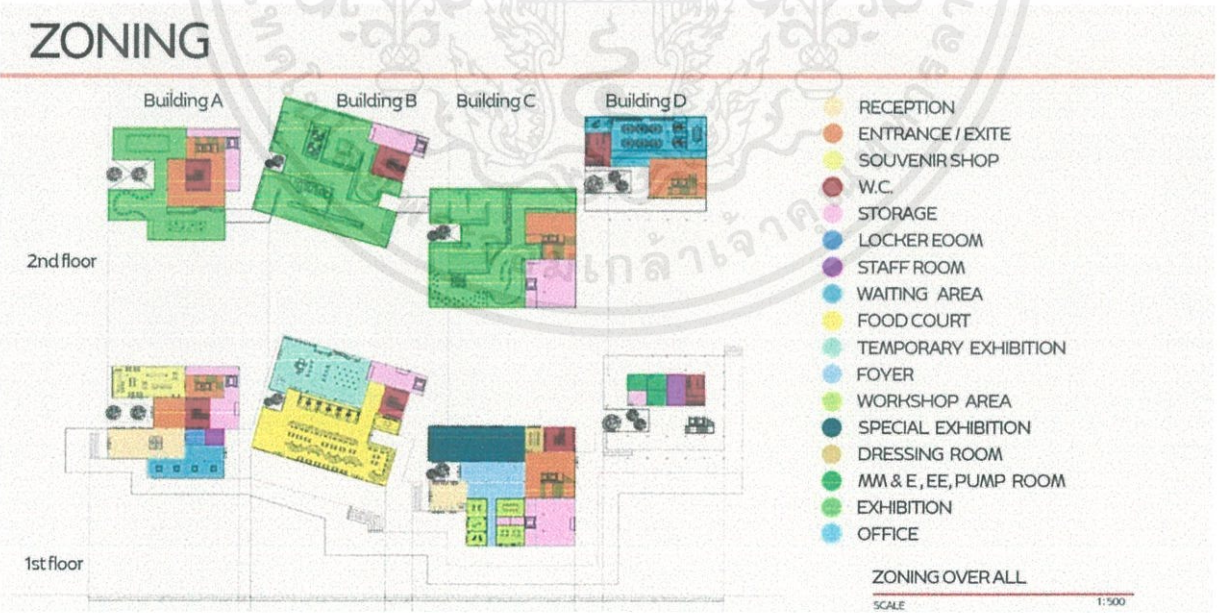

5.2.3 การวิเคราะห์ความสำคัญของขนาดพื้นที่ (Functional Diagram)

รูปภาพที่ 5.4 แสดงการวิเคราะห์ความสำคัญของขนาดพื้นที่

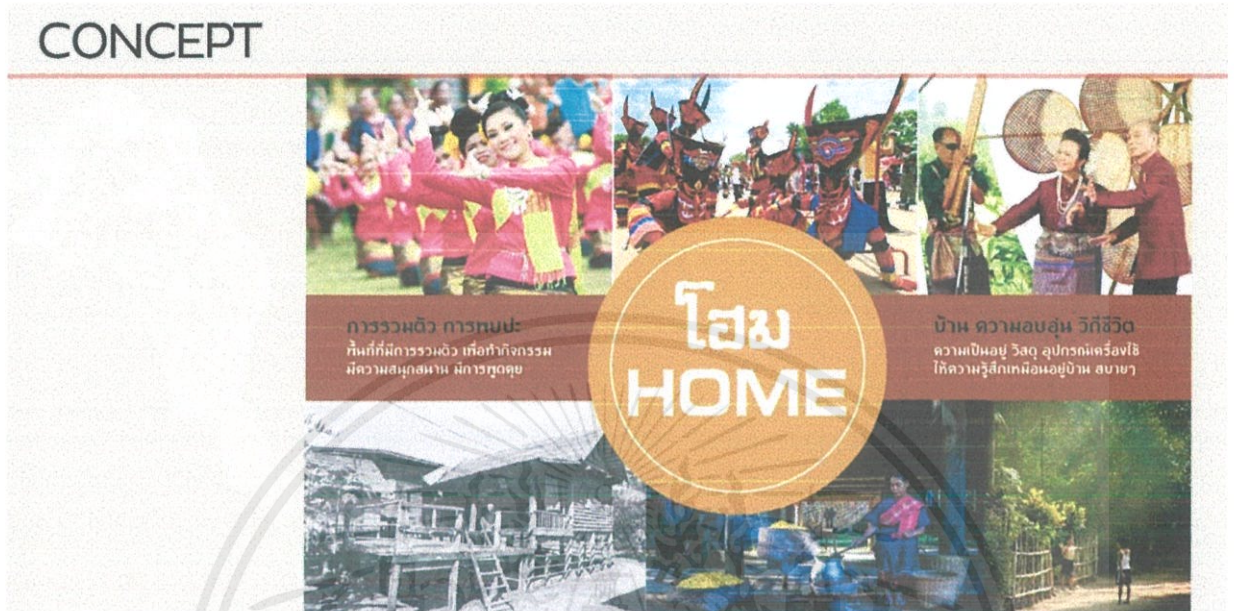
5.2.4 การแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning)

รูปภาพที่ 5.5 แสดงการแบ่งเขตพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.5 แนวความคิดในการออกแบบ

รูปภาพที่5.6 แสดงแนวความคิดในการออกแบบ

CONCEPT

โฮม

เป็นการบอกเล่าเรื่องราว สมัยการเจริญของไทยอันเป็นที่
เป็นบ้านเกิดของชนที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตั้งแต่อดีตจนถึง 17
เวลาอันมีสองคนในงานทอผ้าอยู่ด้วยกับพื้นที่โฮม

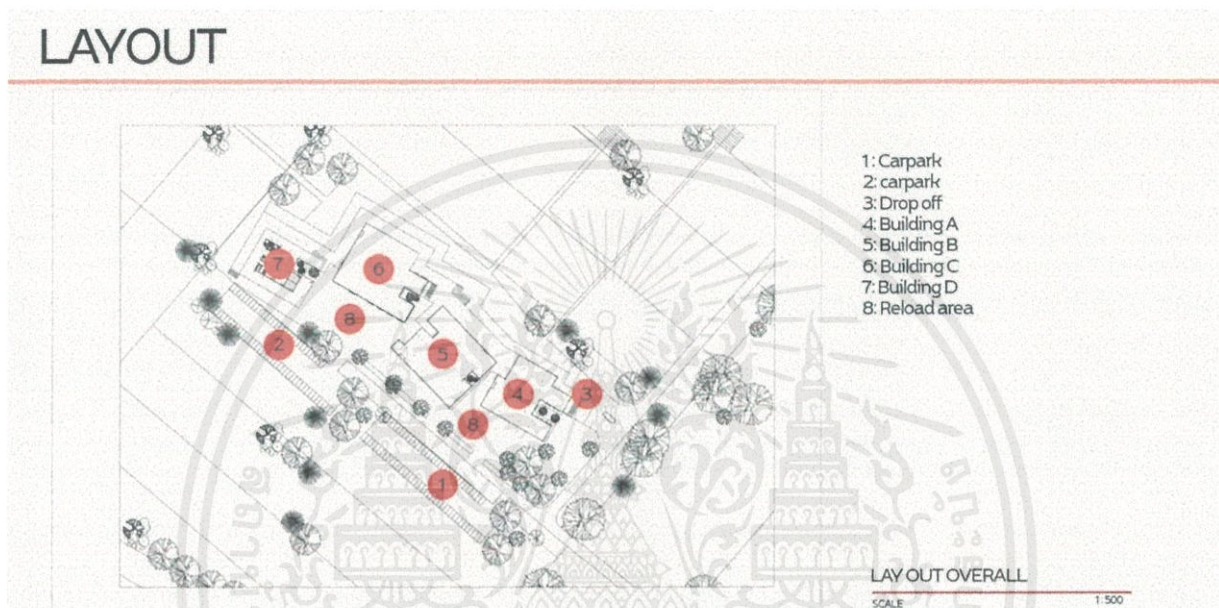
รูปภาพที่5.7 แสดงแนวความคิดในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

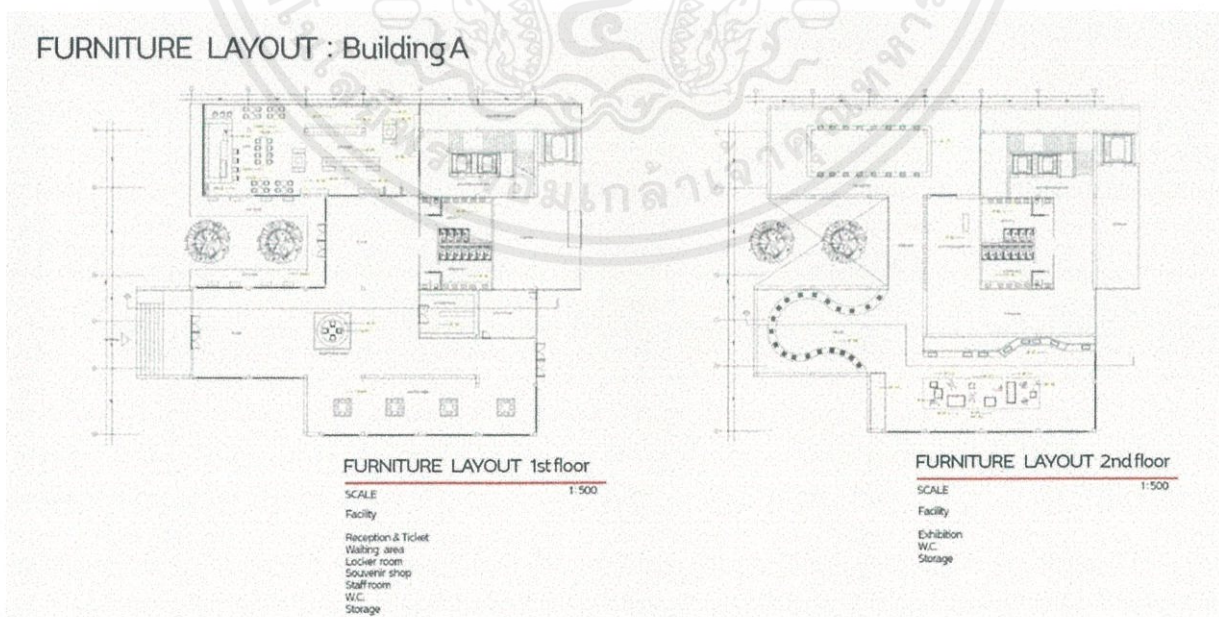
ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน

6.1 ผังบริเวณของโครงการ

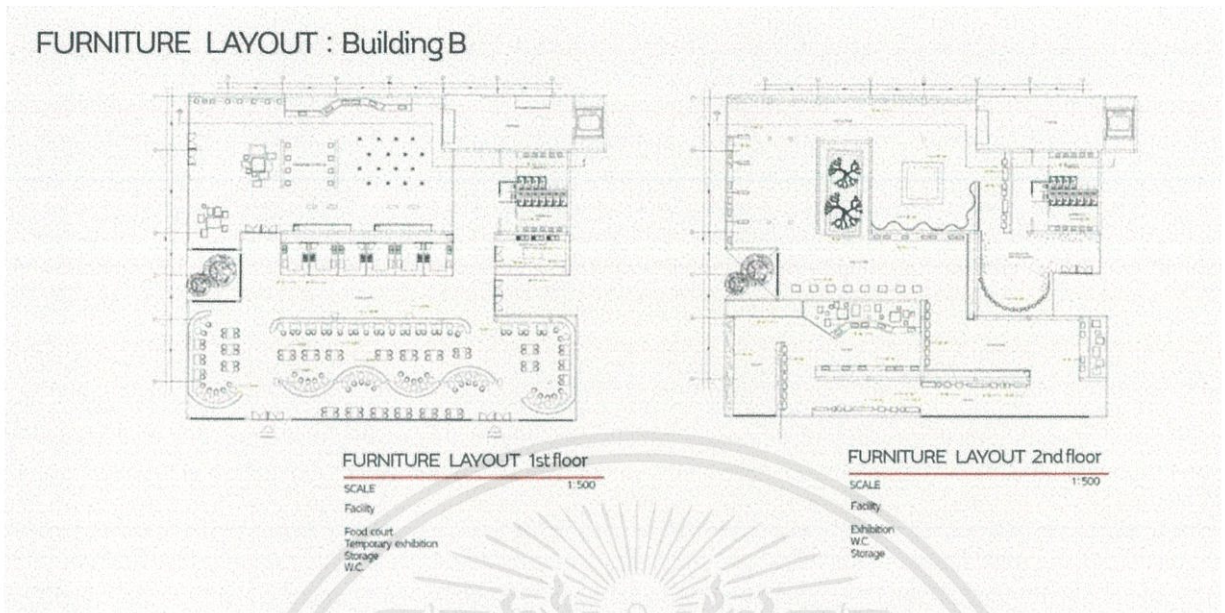
รูปภาพที่ 6.1 แสดงผังบริเวณของโครงการ

6.2 ผังเฟอร์นิเจอร์

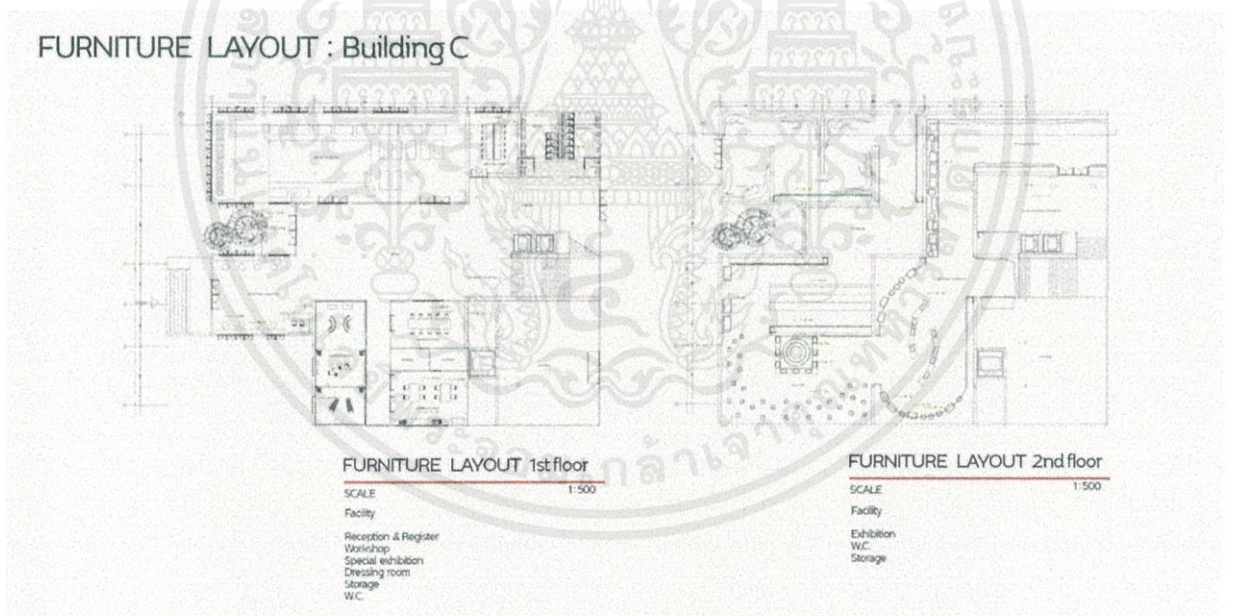

รูปภาพที่ 6.2 แสดงผังเฟอร์นิเจอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 6.3 แสดงผังเฟอร์นิเจอร์

รูปภาพที่ 6.4 แสดงผังเฟอร์นิเจอร์

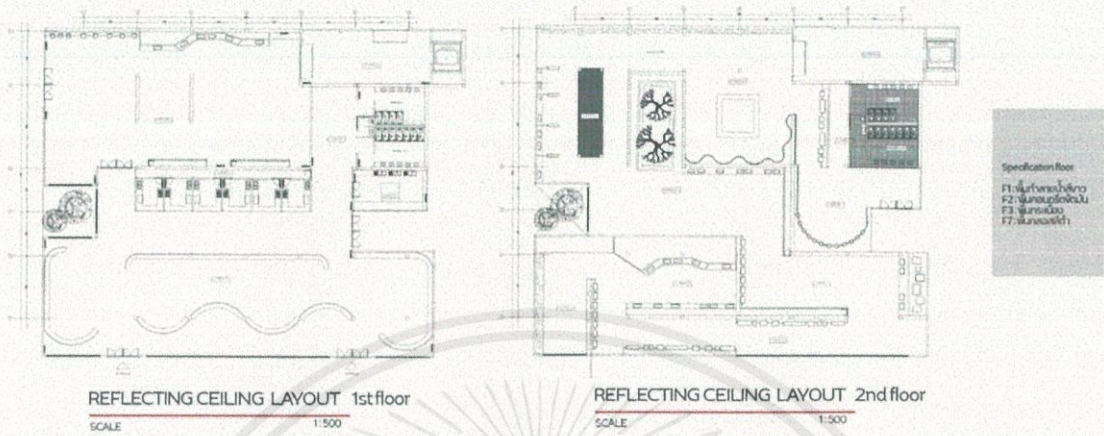
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

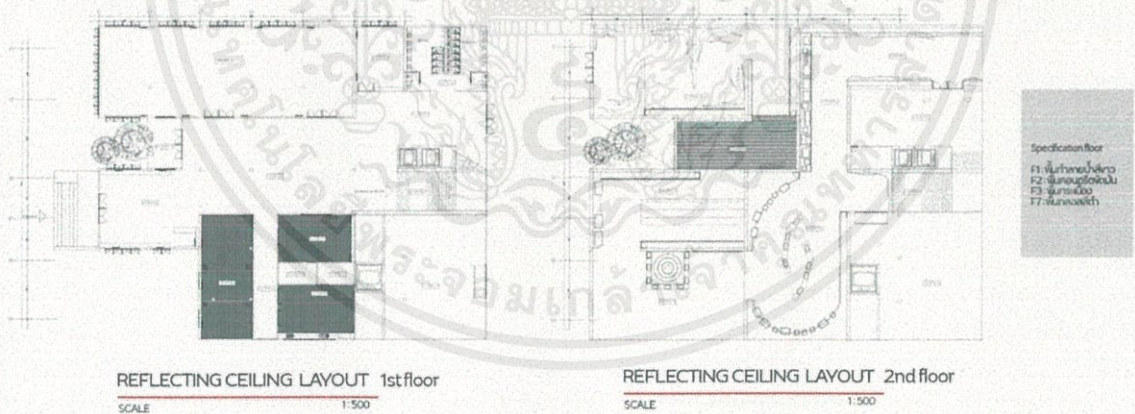

FLOOR PATTERN LAYOUT : Building B

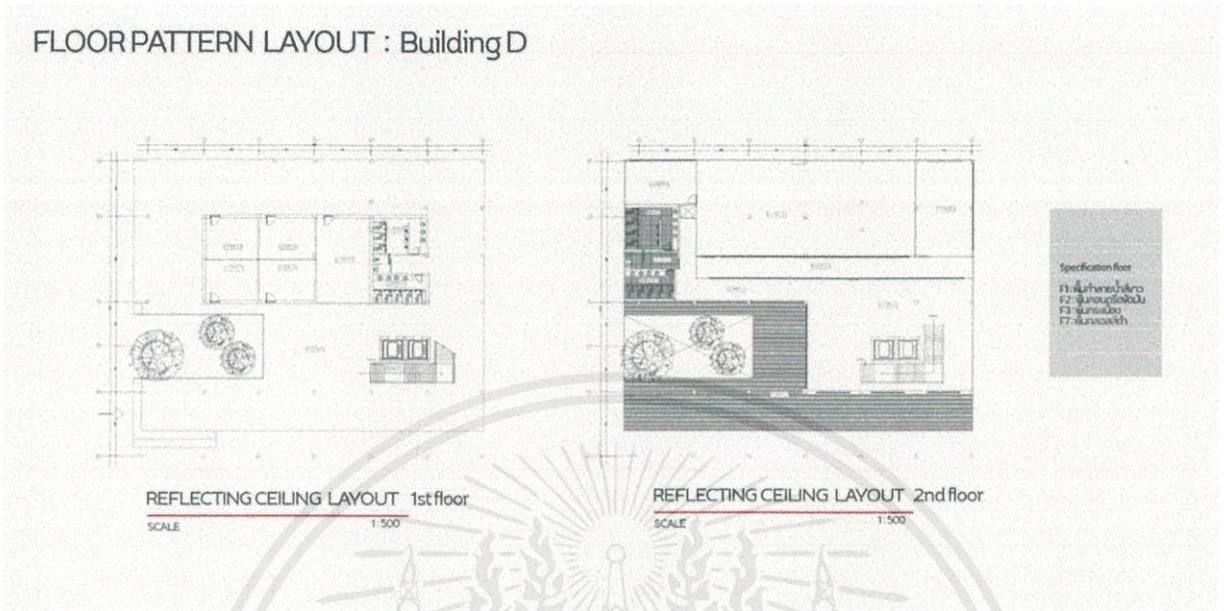
รูปภาพที่ 6.11 แสดงผังพื้น

FLOOR PATTERN LAYOUT : Building C

รูปภาพที่ 6.12 แสดงผังพื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 6.13 แสดงผังพื้น

6.5 ภาพทัศนียภาพภายในโครงการ

รูปภาพที่ 6.14 แสดงส่วนรีเซปชั่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Reception

ผู้ดีไซน์จะทำให้มีลักษณะเหมือนบ้าน
ทั้งการตกแต่งภายนอกและภายใน
นี่ห้องเปิดที่ค่อนข้างเยอะและสามารถมอง
ทะลุสู่กันได้เพื่อให้เกิดการเชื่อมกันของ
พื้นที่

รูปภาพที่6.15 แสดงส่วนรีเซปชั่น

Waiting area

ส่วนของพื้นที่นั่งพักคอยจะมีที่นั่งเป็นแบบแคร่ไม้
พื้นบ้านและมีเบาะรองนั่งให้มีการเปิดช่องเปิดผนัง
ให้ดูเพื่อให้สามารถมองวิวทิวทัศน์ของทุ่งนา
และแม่น้ำโขงได้

รูปภาพที่6.16 แสดงส่วนพักคอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 6.17 แสดงส่วนFOODCOURT

รูปภาพที่ 6.18 แสดงส่วนFOODCOURT

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่6.19 แสดงห้องส่วนWORKSHOP

รูปภาพที่6.20 แสดงห้องส่วนWORKSHOP

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

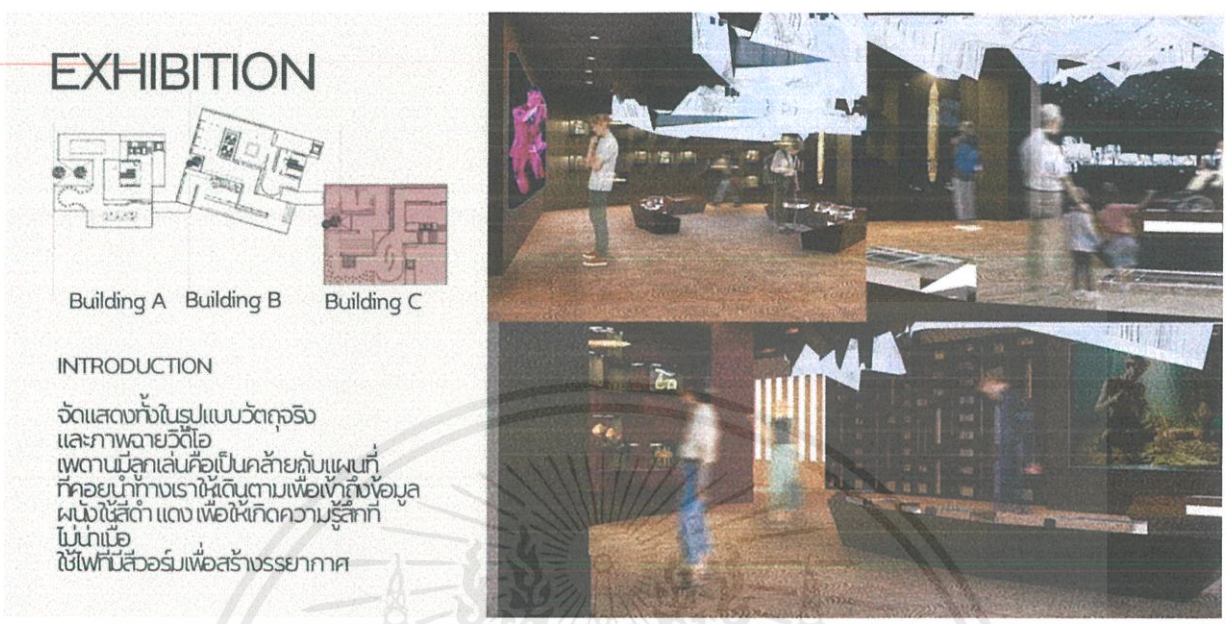

รูปภาพที่6.21 แสดงห้องส่วนWORKSHOP

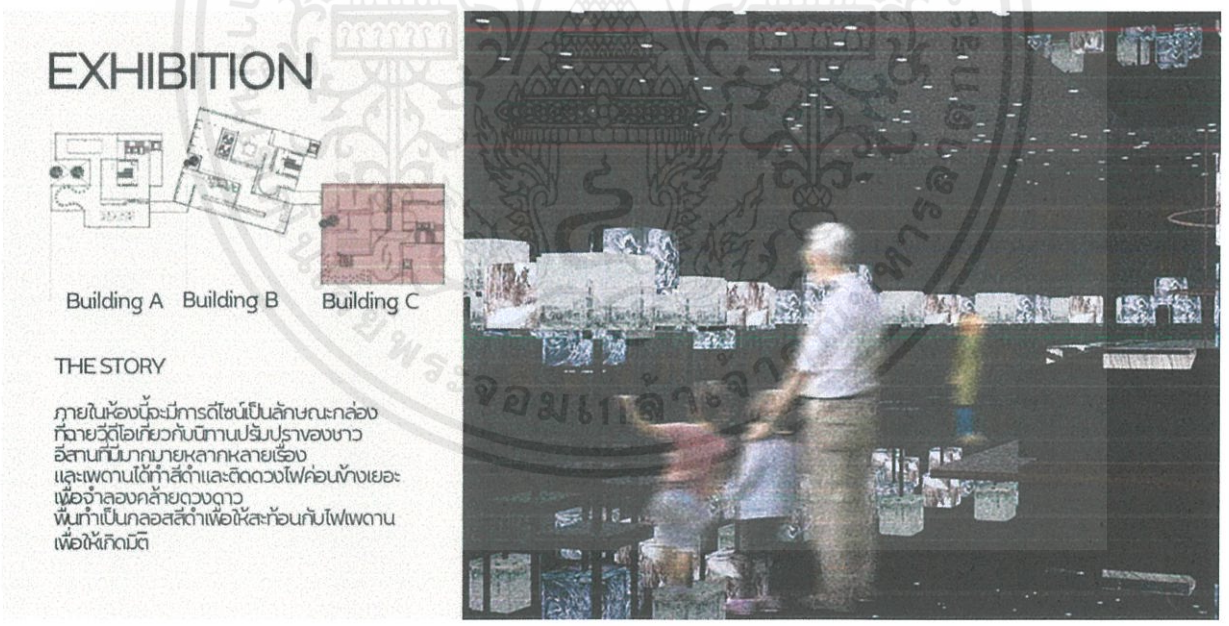

รูปภาพที่6.22 แสดงห้องนิทรรศการอินโทรดักชั่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

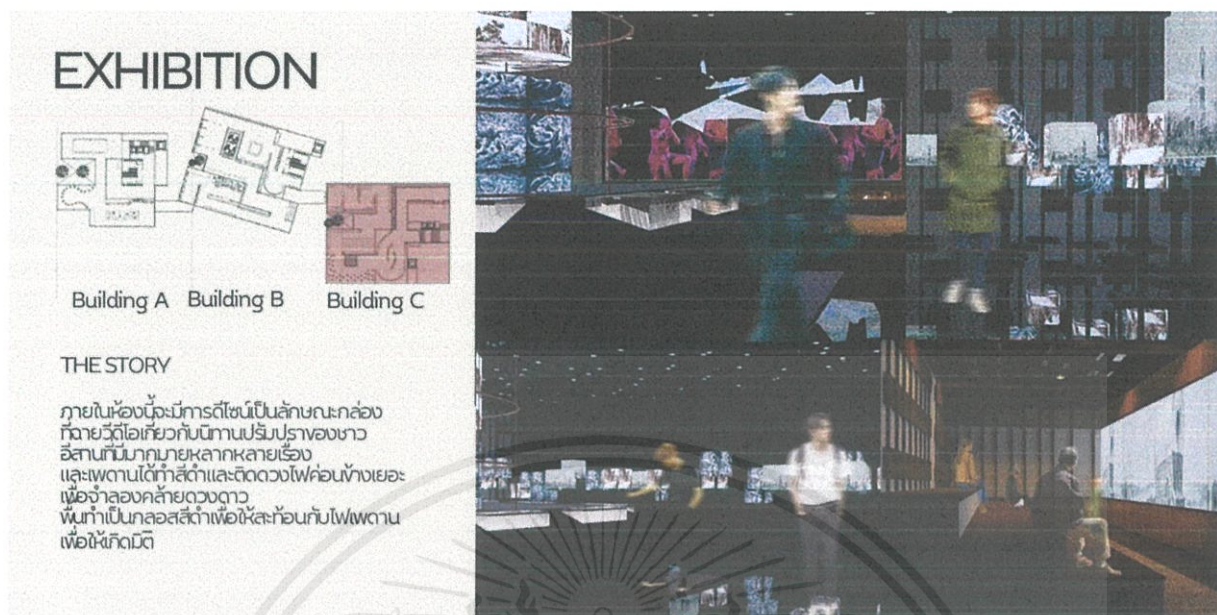

รูปภาพที่6.23 แสดงห้องนิทรรศการเรื่องเล่าเฮาฮิมโขง

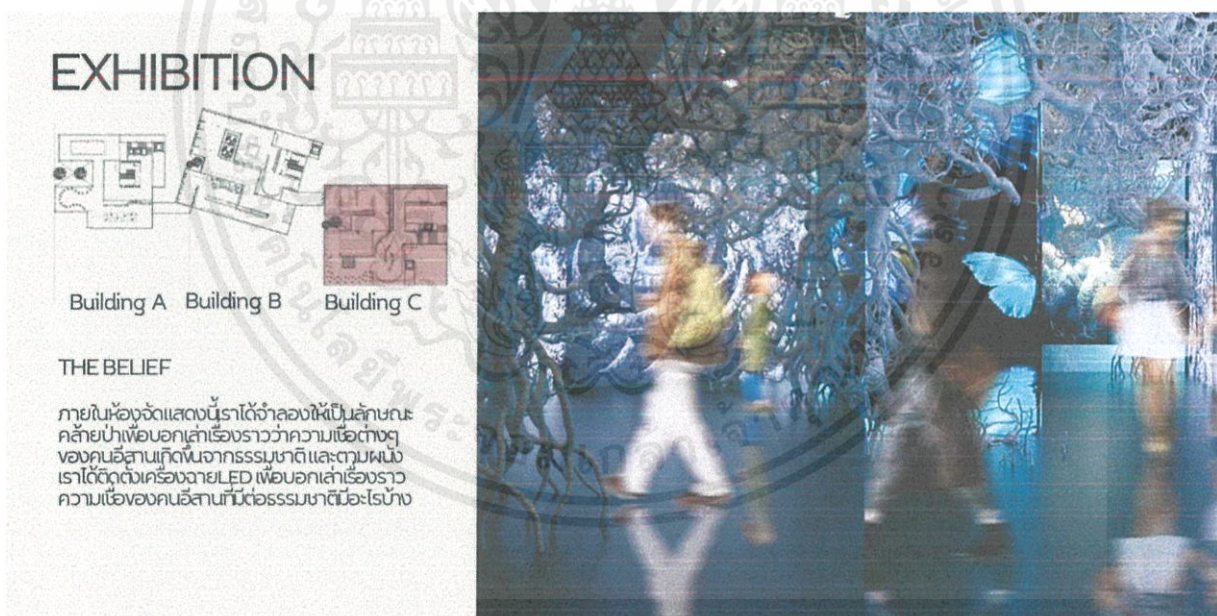

รูปภาพที่6.24 แสดงห้องนิทรรศการเรื่องเล่าเฮาฮิมโขง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่6.25 แสดงห้องนิทรรศการความเชื่อ

รูปภาพที่6.26 แสดงห้องนิทรรศการความเชื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่6.27 แสดงห้องนิทรรศการศิลปะสองคอนเมือง

EXHIBITION

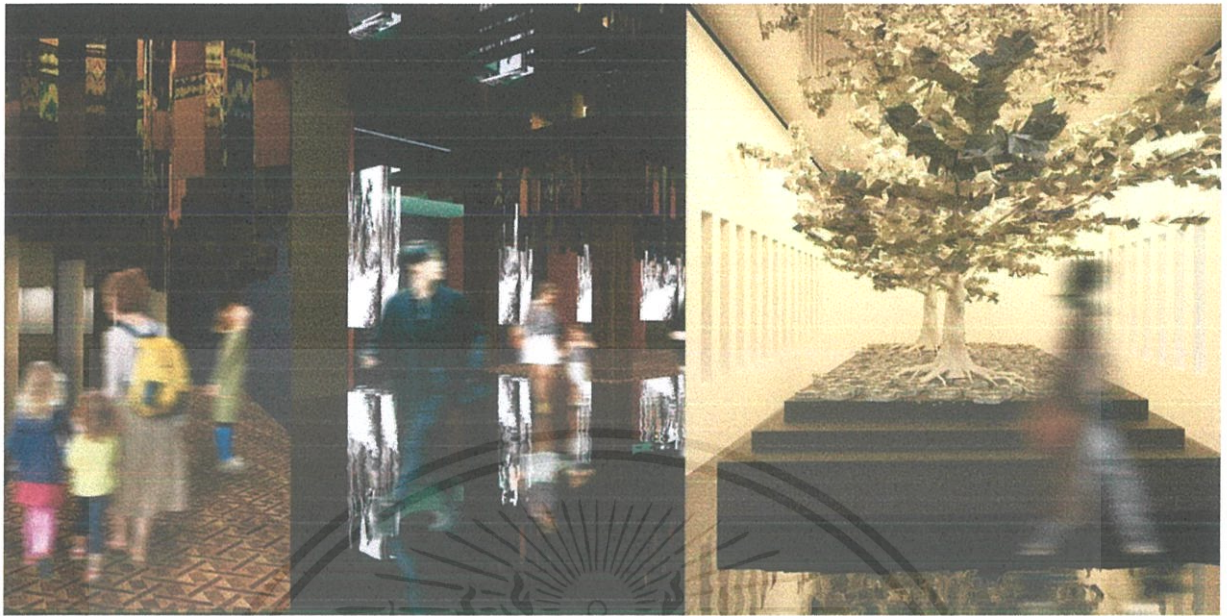
Building A   Building B   Building C

The culture

เราได้นำดีไซน์ตามผนังโบสถ์ในวัดมาใช้ และจัดแสดงวัตถุในนั้น
 และมีการใช้ห้องเจาะอยู่ตามตึกเพื่อเปิดให้เห็นในห้องจัดแสดงถัดไป
 แต่ยังไม่สามารถไปถึงได้ เป็นลักษณะเหมือนการกระตุ้นให้เกิด
 ความรู้สึอยากจะเดินไปให้ถึงจุดนั้น

รูปภาพที่6.28 แสดงห้องนิทรรศการศิลปะสองคอนเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 6.29 แสดงห้องนิทรรศการศิลปะสองคอนกรีตเมือง

รูปภาพที่ 6.30 แสดงห้องนิทรรศการมรดกอีสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่6.31 แสดงห้องนิทรรศการมรดกอีสาน

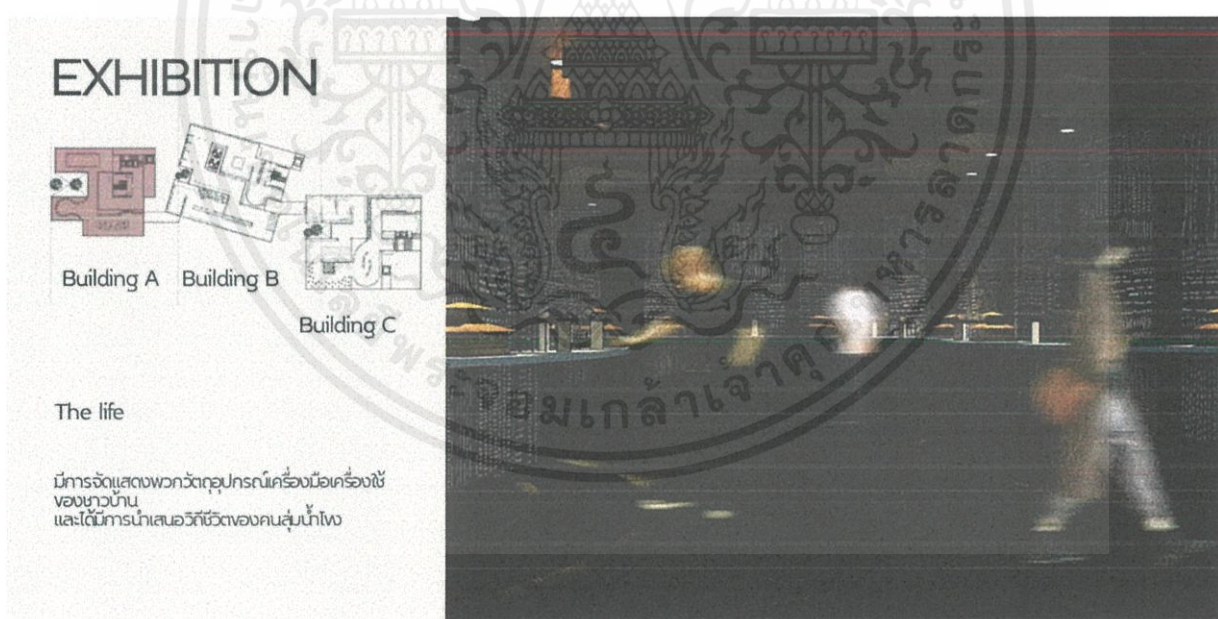

รูปภาพที่6.32 แสดงห้องนิทรรศการวิถีชาวฮิมโขง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

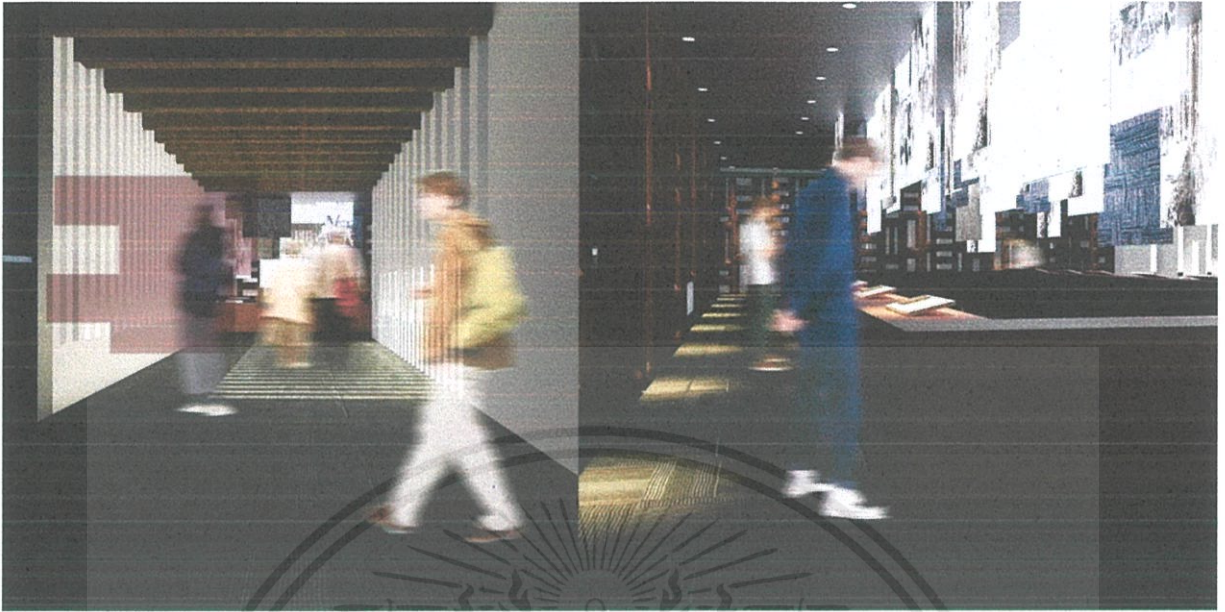

รูปภาพที่ 6.33 แสดงห้องนิทรรศการวิถีชาวฮิมโง

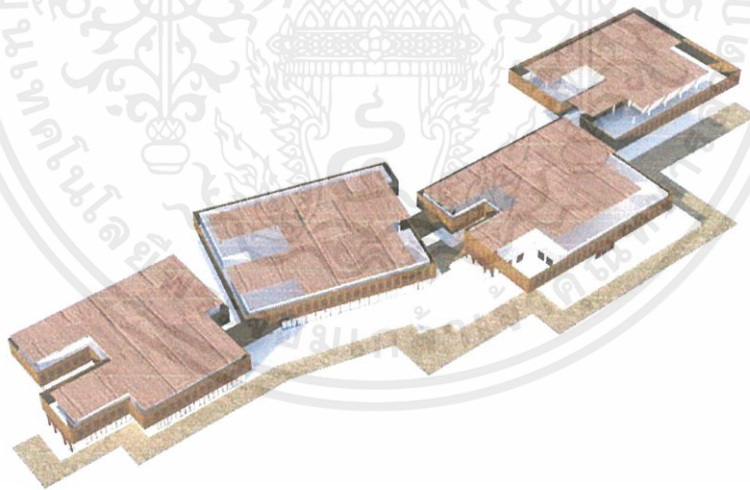
รูปภาพที่ 6.34 แสดงห้องนิทรรศการวิถีชาวฮิมโง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

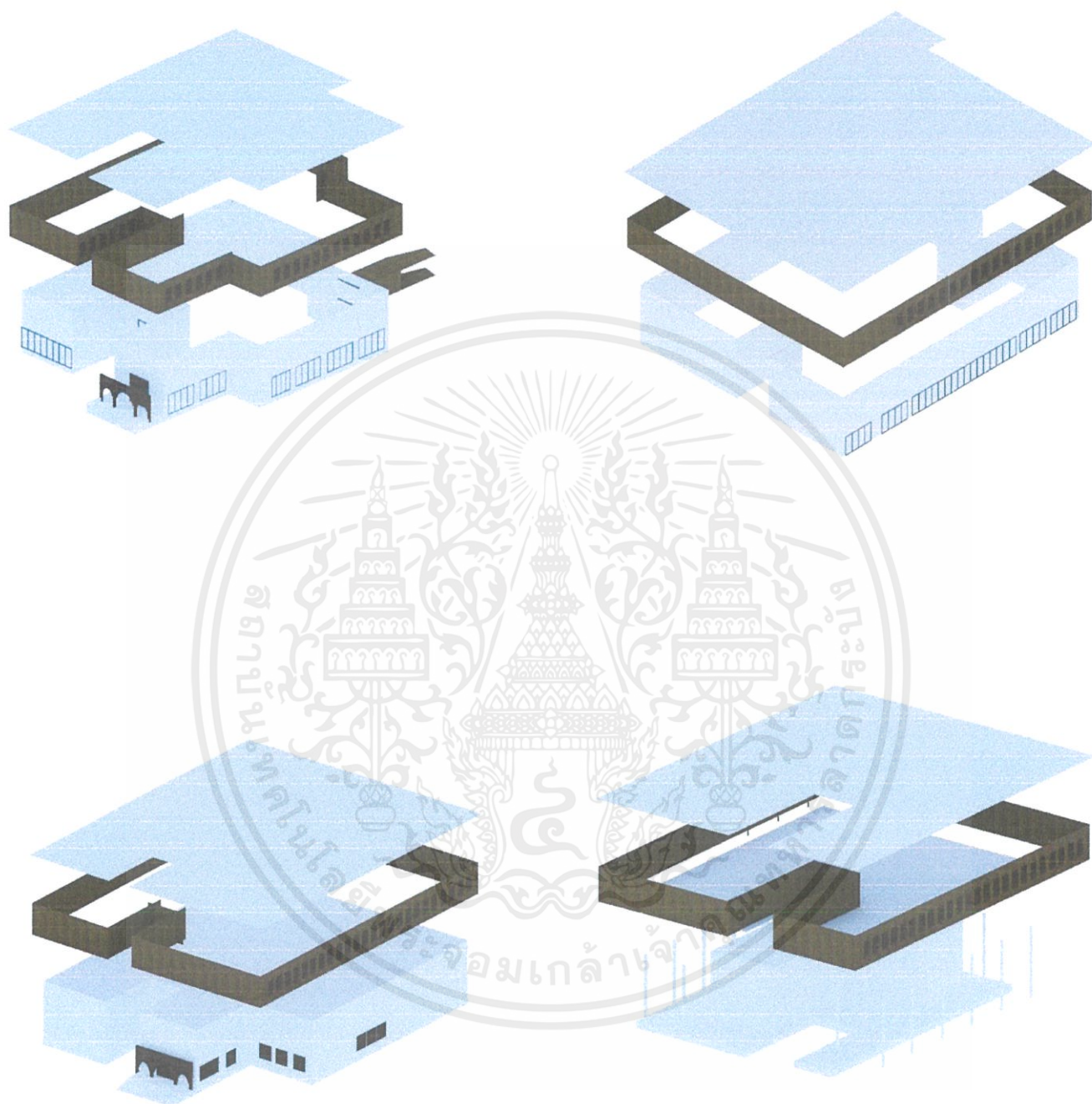
รูปภาพที่6.35 แสดงห้องนิทรรศการแสดงผลแห่งปัญญา

6.6 ไอโซเมตริก

รูปภาพที่6.36 แสดงภาพไอโซเมตริก

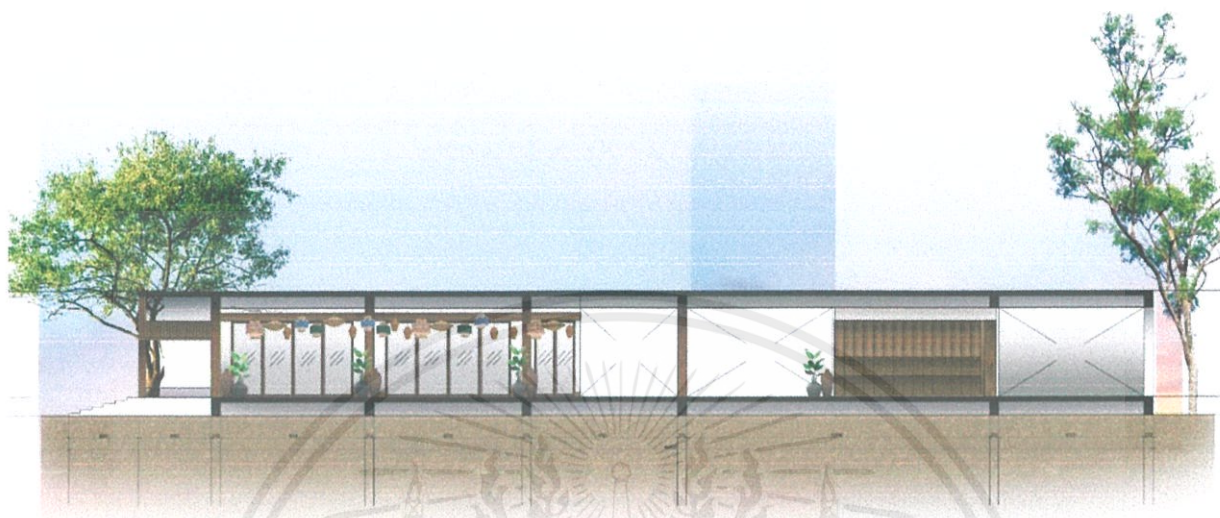
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

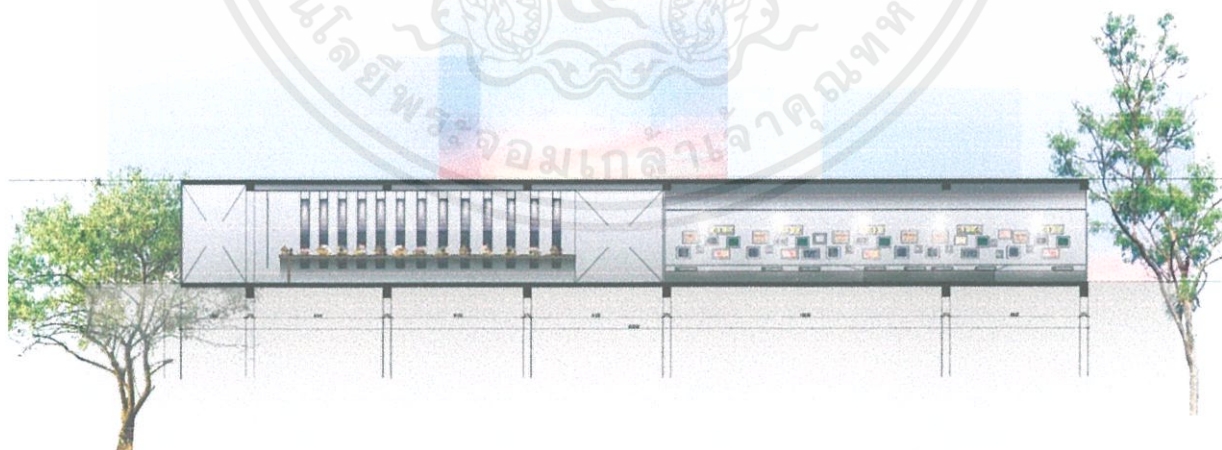
รูปภาพที่6.37 แสดงภาพไอโซเมตริก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.7 ภาพแสดงรูปด้านและรูปตัดอาคาร

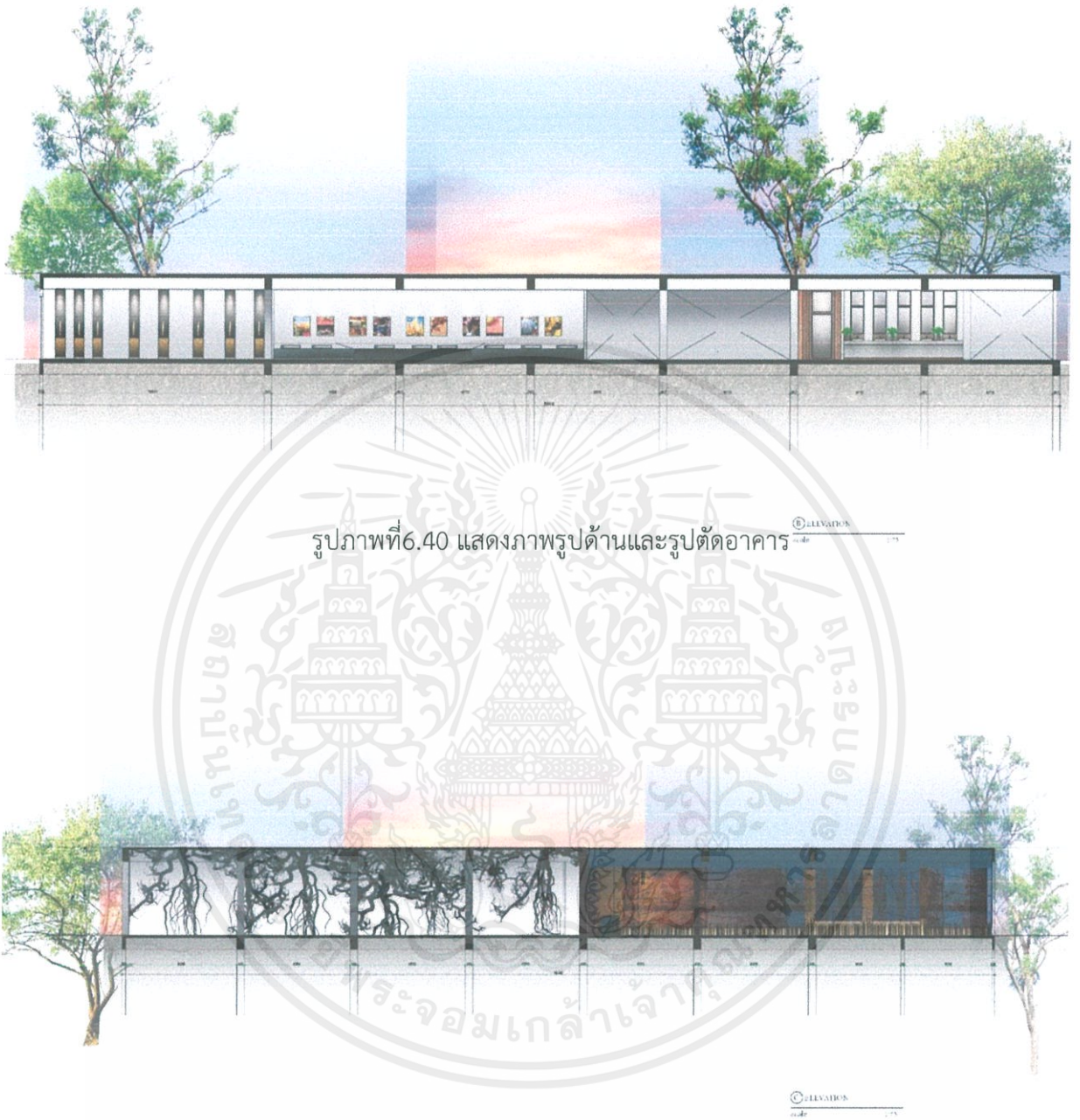

รูปภาพที่ 6.38 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร

รูปภาพที่ 6.39 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร

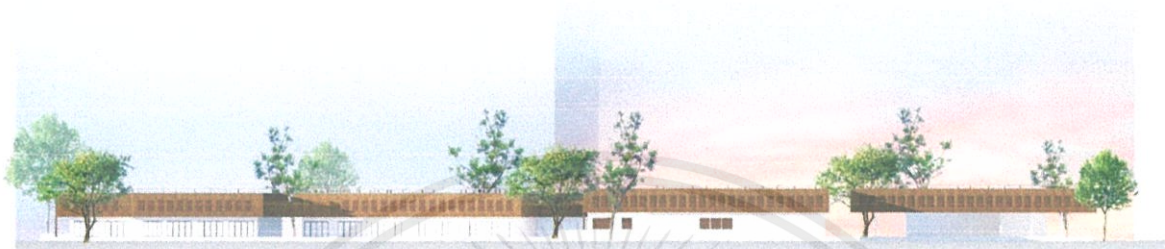
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 6.40 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร

รูปภาพที่ 6.41 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภาพที่ 6.42 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร

LONG ELEVATION
scale 1:500

รูปภาพที่ 6.43 แสดงภาพรูปด้านและรูปตัดอาคาร

SHORT ELEVATION
scale 1:500

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2560. สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=504&filename=index
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). (2562). ประวัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://thai.tourismthailand.org/เกี่ยวกับประเทศไทย/เกี่ยวกับ-ททท>
- ทรงยศ วีระทวารมาศ. “เรือนพักอาศัยกลุ่มชาติพันธุ์ไทในอีสาน.” ในรายงานความก้าวหน้ารอบปีที่ 1 โครงการภูมิปัญญา พัฒนาการ และความสัมพันธ์ระหว่างกันของเรือนพื้นถิ่นไท-ไท : คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2536.
- นุกรมวิโรฒศรีสุโร. สิมอีสาน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้า, 2536. สมคิดจิระทัตชนะกุล. วัด: พุทธศาสนสถาปัตยกรรมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- ยศ สันตสมบัติ. อำนาจ พื้นที่และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ : การเมืองวัฒนธรรมของรัฐชาติในสังคมไทย 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2551.
- รัตนา จันท์เทาว์, “ ประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมภาษาในการตั้งชื่อของไทแมน. วารสารสังคมลุ่มน้ำ โขง. ปีที่ 1 ฉบับที่ 3, กันยายน-ธันวาคม 2548.
- วิทย์จิระมณี, “ สิมพื้นถิ่นอีสานตอนกลาง.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2533.
- วิจิต บุญครองและไพโรจน์ เพชรสังหาร. “ เือนอีสาน” สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ: เมฆาเพลส, 2530, หน้า 59-77.
- วิโรฒ ศรีสุโร. “ เรือนไทยในภาคอีสาน” เรือนไทย. กรุงเทพฯ: ฉลองรัต, 2536, หน้า 119-156.
- ศรีศักดิ์ วัลลิโภดมและสุจิตต์ วงศ์เทศ. ไทยน้อยไทยใหญ่ไทยสยาม. กรุงเทพฯ: มติชน, 2534, หน้า 4-5.
- ศิริพร ณ ถกลาง, ชนชาติไทในนิทานตลอดแวนคติชนและวรรณกรรมพื้นบ้าน, กรุงเทพฯ: มติชน 2545, หน้า 3-7.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. อำนาจพื้นที่และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์: การเมืองวัฒนธรรมของรัฐชาติในสังคมไทย 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร 2551.
- สมใจ นิมเล็ก. “ สิม: สถาปัตยกรรมอีสาน” หน้าจั่วฉบับประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมไทยกรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง, 2549, หน้า 16-33. สุมาลีเอกชนนิยม. สืบแต่้มนในสิมอีสาน: งานศิลป์สองฝั่งโขง. กรุงเทพฯ: มติชน , 2548.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สมชาย นิลอาธิ“ เรือนอีสานและประเพณีการอยู่อาศัย” สถาปัตยกรรมอีสาน. กรุงเทพฯ: เมฆาเพลส, 2530, หน้า 137-140. สมชาย นิลอาธิ.“ การสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของเรือนอีสาน: กรณีศึกษาบ้านหนองขาม จังหวัดกาฬสินธุ์” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532 ฉบับที่ 7 (กันยายน 2553 สิงหาคม 2554) 123
- สุวิทย์ จิระมณี, ศิลปะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสานในวัฒนธรรมไทย-ลาว. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- สุวิทย์ ธีรศาสน์และณรงค์ อุปัญญา,“ ครอบครัวยุคใหม่กับการเปลี่ยนแปลง: กรณีชาติพันธุ์ผู้ไทย.” วัฒนธรรมกับการพัฒนาทางเลือกของสังคมไทยเล่มที่ 2 ชนเผ่าอีสาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2551.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

หนังสือขออนุญาตใช้แปลนอาคาร

หนังสืออนุญาตให้ใช้แบบแปลนอาคาร

วันที่ ๖ เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562

เรื่อง อนุญาตให้ใช้แบบแปลนอาคาร

เรียน หัวหน้าภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ตามหนังสือ ที่ อว.7003(3) / 091 ลงวันที่ 1 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562.

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษา นำแบบแปลนไปใช้เพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์ นั้น

บัดนี้ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว อธิษฐ์ อภิสิทธิ์ นามสกุล (ผู้อนุญาต)

ตำแหน่ง ผู้จัดการงานบริการงานช่างเทคนิค สำนักงาน สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อนุญาตให้ใช้แบบแปลน โครงสร้าง อาคาร อาคาร โครงสร้าง อนุญาต ให้ นาย/นาง/นางสาว อธิษฐ์ นามสกุล อธิษฐ์

ใช้แบบแปลน / อาคาร เพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์ เท่านั้น

 ไม่อนุญาต ให้ใช้แบบแปลนเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์

ขอแสดงความนับถือ

(นามผู้อนุญาต นาย/นาง/นางสาว) อธิษฐ์ อภิสิทธิ์

(นางอธิษฐ์ อภิสิทธิ์)

ตำแหน่ง ผู้จัดการงานบริการงานช่างเทคนิค สำนักงาน สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ประทับตราหน่วยงาน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้